

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

EUROSISTEM

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ - ISTORIC, ROL ȘI FUNCȚII

BCE ECB EZB EKT EKP

**ISTORIC,
ROL ȘI
FUNCȚII**

**DE
HANSPETER K. SCHELLER
EDIȚIA A II-A
REVĂZUTĂ 2006**

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

EUROSISTEM

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

© BCE ECB EZB EKT EKP

**ISTORIC,
ROL ȘI
FUNȚII**

**DE
HANSPETER K. SCHELLER
EDIȚIA A II-A
REVĂZUTĂ 2006**

© Banca Centrală Europeană, 2010

Adresa

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt pe Main
Germania

Adresa poștală

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt pe Main
Germania

Telefon

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.europa.eu>

Fax

+49 69 1344 6000

Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Foto: Claudio Hils, Martin Joppen, Robert Metsch și Martin Starl, Comunitatea Europeană, Parlamentul European, Fondul Monetar Internațional.

Data-limită pentru transmiterea datelor cuprinse în această carte a fost 30 septembrie 2006.

ISBN 978-92-899-XXXX-X (versiunea online)

CUPRINS

ABREVIERI ȘI ACRONIME	8
CUVÂNT-ÎNAINTE	9
MULȚUMIRI	11
INTRODUCERE	12
CAPITOLUL I	
UEM, BCE și euro	15
1.1 Calea către UEM și euro	15
1.1.1 Primii pași către integrarea monetară europeană	15
1.1.2 Sistemul Monetar European și Actul Unic European	19
1.1.3 Tratatul privind Uniunea Europeană	21
1.1.4 Realizarea UEM și trecerea la euro	22
1.2 Temeiul juridic și caracteristicile UEM	29
1.2.1 Temei juridic	29
1.2.2 Caracteristici	31
CAPITOLUL 2	
Activitatea de bancă centrală în cadrul UEM: aspecte juridice, instituționale și organizatorice	43
2.1 BCE, SEBC și Eurosistemul	43
2.1.1 SEBC și Eurosistemul ca legătură organică între BCE și BCN	44
2.1.2 BCE ca organism specializat de drept comunitar	45
2.1.3 BCN din zona euro ca parte integrantă a Eurosistemului	46
2.1.4 BCN ale statelor membre UE neparticipante	47
2.2 Obiective	47
2.2.1 Obiectivul principal: stabilitatea prețurilor	47
2.2.2 Susținerea politicilor economice generale	49
2.2.3 Principiul unei economii de piață deschise	49
2.3 Misiunile conferite prin Tratat	50
2.3.1 Misiunile de bază ale Eurosistemului	50
2.3.2 Alte misiuni	51
2.4 Procesul decizional centralizat și descentralizarea operațională	52
2.5 Rolul BCE în cadrul Eurosistemului	53
2.5.1 Nucleul decizional al SEBC și al Eurosistemului	54
2.5.2 Aplicarea coerentă a deciziilor de politică adoptate	66
2.5.3 Competențele de reglementare ale BCE	72
2.5.4 Activitățile consultative ale BCE	73
2.5.5 Monitorizarea respectării interdicțiilor privind finanțarea monetară și accesul preferențial	77
2.5.6 Îndeplinirea misiunilor preluate de la IME	78

CAPITOLUL 3

Politicile BCE și activitățile Eurosistemului	81
3.1 Conduita politicii monetare	81
3.1.1 Fundamente teoretice	81
3.1.2 Strategia de politică monetară a BCE	84
3.1.3 Operațiunile de politică monetară	91
3.2 Operațiunile externe	96
3.2.1 Operațiunile valutare	96
3.2.2 Administrarea rezervelor valutare	99
3.3 Sistemele de plăți și compensare	103
3.3.1 Asigurarea facilităților de plăți și decontare a instrumentelor financiare	105
3.3.2 Supravegherea sistemelor de plăți și decontare a instrumentelor financiare	107
3.4 Bancnotele și monedele euro	108
3.5 Colectarea și compilarea datelor statistice	114
3.6 Cercetarea economică	116
3.7 Contribuția BCE la supravegherea prudențială și la stabilitatea financiară	117
3.8 Relațiile financiare intra-Eurosistem	120
3.8.1 Resursele financiare ale BCE	120
3.8.2 Repartizarea veniturilor monetare	125
3.9 Serviciile de administrare a rezervelor, destinate clienților externi oficiali	127

CAPITOLUL 4

BCE și Comunitatea Europeană	129
4.1 Independența	129
4.1.1 Independența instituțională	130
4.1.2 Independența juridică	130
4.1.3 Independența personală	131
4.1.4 Independența funcțională și operațională	131
4.1.5 Independența financiară și organizațională	132
4.2 Responsabilitatea democratică	133
4.2.1 Responsabilitatea ca element esențial al legitimității	133
4.2.2 Sfera și natura responsabilității BCE	134
4.2.3 Respectarea obligației de asumare a responsabilității	135
4.3 Dialogul și cooperarea cu organisme și instituțiile comunitare	137
4.3.1 Parlamentul European	138
4.3.2 Consiliul UE și Eurogrupul	140
4.3.3 Comisia Europeană	142
4.3.4 Comitetul economic și financiar	143
4.3.5 Comitetul de politică economică	144
4.3.6 Dialogul macroeconomic	144
4.4 Regimul lingvistic al BCE	144
4.5 Controlul jurisdicțional efectuat de Curtea Europeană de Justiție	145
4.6 Verificarea gestiunii și integrității financiare	146

CAPITOLUL 5

Implicarea BCE în cooperarea internațională	149
5.1 Context	149
5.2 Politicile aplicate în cadrul relațiilor internaționale ale BCE	151
5.3 Relațiile BCE cu organizațiile internaționale	152
5.3.1 Fondul Monetar Internațional	152
5.3.2 Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică	154
5.4 Participarea BCE în cadrul unor forumuri informale ale miniștrilor de finanțe și ale guvernatorilor băncilor centrale	156
5.4.1 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G7	156
5.4.2 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G10	156
5.4.3 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G20	157
5.4.4 Forumul pentru stabilitate financiară	157
5.4.5 Banca Reglementelor Internaționale și forumurile băncilor centrale	158

CAPITOLUL 6

BCE ca entitate corporativă	161
6.1 Declarația de misiune	161
6.2 Guvernanța corporativă	162
6.2.1 Rolul Consiliului guvernatorilor și al Comitetului executiv în guvernanța corporativă	162
6.2.2 Nivele de control intern și extern	162
6.2.3 Accesul la arhivele BCE	164
6.3 Structura organizatorică	165
6.4 Personalul și relațiile cu personalul	165
6.4.1 Personalul	165
6.4.2 Reprezentarea personalului BCE	167
6.4.3 Dialogul social privind SEBC	168
6.5 Sediul și imobile	168

ANEXA 1

Extrase din Tratatul de instituire a Comunității Europene

ANEXA 2

Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene

GLOSAR

BIBLIOGRAFIE

INDEX

CASETE

Caseta 1	Calea către euro	16
Caseta 2	Perspectivă asupra lucrărilor pregătitoare desfășurate de IME	23
Caseta 3	Cursurile de schimb fixate irevocabil față de euro	26
Caseta 4	Cronologia integrării europene	27
Caseta 5	Cadrul comunitar pentru politici fiscale	34
Caseta 6	Condițiile necesare pentru adoptarea euro	36
Caseta 7	Beneficiile stabilității prețurilor	48
Caseta 8	Membrii Consiliului guvernatorilor (1 iunie 1998-1 iulie 2004)	61
Caseta 9	Mecanismul de transmisie a politicii monetare	82
Caseta 10	De ce este importantă menținerea unei rate pozitive scăzute a inflației?	86
Caseta 11	Cei doi piloni ai strategiei de politică monetară a BCE	89
Caseta 12	Operațiuni de piață și facilități permanente	92
Caseta 13	Rezerve minime obligatorii	95
Caseta 14	Declarația comună privind aurul (8 martie 2004)	102
Caseta 15	Bancnotele și monedele euro, de la concepția grafică la punerea în circulație	110
Caseta 16	Grila de repartii pentru subscrierea la capitalul BCE	121

TABELE

Tabelul 1	Sistemul de rotație cu două grupuri (prima etapă) – frecvența de vot a guvernatorilor din fiecare grup	58
Tabelul 2	Sistemul de rotație cu trei grupuri (etapa a doua) – frecvența de vot a guvernatorilor din fiecare grup	59
Tabelul 3	Operațiuni de politică monetară ale Eurosistemului	91
Tabelul 4	Grila de repartii pentru subscrierea la capitalul BCE	121

GRAFICE

Graficul 1	SEBC și Eurosistemul	43
Graficul 2	Strategia de politică monetară a BCE orientată către stabilitate	88
Graficul 3	Structura organizatorică a BCE	166

DIAGrame

Diagrama 1	Sistemul de rotație cu trei grupuri al Consiliului guvernatorilor BCE (scenariu pentru o configurație a zonei euro cu 27 de state membre)	60
------------	---	----

ILUSTRĂȚII

1	Tratatul privind Uniunea Europeană („Tratatul de la Maastricht”), conținând Statutul SEBC și al BCE, semnat la data de 7 februarie 1992	14
2	Ședința Consiliului guvernatorilor BCE din luna noiembrie 2006	42

3	Simbolul euro iluminat în fața clădirii Eurotower	80
4	Jean-Claude Trichet, președintele BCE, în timpul unei audieri la Parlamentul European, septembrie 2005	128
5	Jean-Claude Trichet, împreună cu guvernatorii băncilor centrale și miniștrii de finanțe din G7 la ședința anuală a Fondului Monetar Internațional de la Singapore, septembrie 2006	148
6	Eurotower, sediul BCE de la Frankfurt pe Main	160
7	Macheta viitorului sediu al BCE	169

ABREVIERI ȘI ACRONIME

BCE	Banca Centrală Europeană
BCN	Bancă centrală națională
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BSC	Comitetul de supraveghere bancară
CAERVM	Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare
CBE	Comitetul bancar european
CE	Comunitatea Europeană
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CEF	Comitetul economic și financiar
CEJ	Curtea Europeană de Justiție
CMFB	Comitetul pentru statistici monetare, financiare și ale balanței de plăți
CPE	Comitetul de politică economică
EBA	<i>Euro Banking Association</i>
ECOFIN	Consiliul Afaceri Economice și Financiare (miniștrii economiei și finanțelor)
ECU	Unitate monetară europeană
FECOM	Fondul European de Cooperare Monetară
FMI	Fondul Monetar Internațional
IAPC	Indicele armonizat al prețurilor de consum
IFM	instituțiile financiare monetare
IME	Institutul Monetar European
JO	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
MCS	Mecanismul cursului de schimb
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OGPE	Orientare generală de politică economică
OLAF	Oficiul European de Luptă Antifraudă
PIB	Produsul intern brut
PSC	Pactul de stabilitate și creștere
RTGS	Sistem de decontare pe bază brută în timp real
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SME	Sistemul Monetar European
SSS	Sistem de decontare a instrumentelor financiare
TARGET	Sistem transeuropean automat de transfer rapid cu decontare pe bază brută în timp real
UE	Uniunea Europeană
UEM	Uniunea Economică și Monetară

CUVÂNT-ÎNAINTE

BCE și-a asumat angajamentul de a respecta în totalitate principiile deschiderii și transparenței și își onorează acest angajament în special prin numărul mare de publicații în care sunt explicate obiectivele și activitățile sale. Pe lângă publicațiile periodice cu un conținut cuprinzător privind evoluțiile actuale în domeniul său de competență, BCE publică, de asemenea, caiete de studii (*Working Papers*) și articole ocazionale (*Occasional Papers*) pe teme specifice. Prin urmare, instituția alocă o parte semnificativă din resursele sale comunicării cu sectorul bancar, participanții pe piață, mediul academic și publicul larg.

De asemenea, BCE publică monografiile ample privind rolul și activitățile sale. Prima publicație din această serie s-a intitulat „Politica monetară a BCE”, a doua ediție a acesteia apărând la începutul anului 2004. Cartea de față se axează pe istoria, rolul și funcțiile BCE, abordând această organizație din trei puncte de vedere: juridic, instituțional și organizatoric. Sunt descrise procesele care au condus la înființarea BCE și la introducerea euro, rolul și funcțiile îndeplinite de BCE în calitate de „căpitan” al echipei monetare europene, respectiv al Eurosistemului, și aspectele multiple ale statutului său de organizație supranațională de drept comunitar. Toate aceste elemente stau la baza politicilor și activităților BCE și ale Eurosistemului. Sperăm că informațiile aprofundate oferite de această carte vor contribui la o mai bună înțelegere a obiectivelor BCE. În același timp, cartea ilustrează rolul important al băncilor centrale naționale (BCN) în cadrul Eurosistemului, sub coordonarea BCE. Acțiunile comune ale BCE și BCN și strânsa cooperare din cadrul sistemului stau la baza îndeplinirii corespunzătoare a mandatului Eurosistemului.

Unele BCN s-au dezvoltat timp de câteva decenii, altele, timp de jumătate de secol, iar unele chiar timp de două secole. Prin comparație, BCE a avut o evoluție accelerată. Cu zece ani în urmă, Institutul Monetar European (IME), precursorul BCE, a început preparativele, împreună cu BCN ale țărilor din Uniunea Europeană, pentru viitorul sistem european al băncilor centrale și coordonatorul acestuia – BCE. După numai cinci ani, BCE, în calitate de căpitan al echipei Eurosistemului, a preluat responsabilitatea politicii monetare unice a zonei euro, respectiv a uneia dintre cele mai importante două monede ale lumii. Cu toate acestea, debutul celei de-a treia etape a Uniunii Economice și Monetare (UEM) în anul 1999 nu a marcat sfârșitul evoluției BCE. Mai erau de abordat numeroase aspecte – în special introducerea euro ca monedă fiduciară în anul 2002 – înainte de încheierea trecerii la UEM, iar BCE trebuia să se dezvolte ca organizație de sine stătătoare.

Introducerea euro a reprezentat o schimbare majoră pentru toți cetățenii zonei euro și este de natură să stimuleze cererea de informații, din partea unui public larg, privind organizația responsabilă de stabilitatea monedei euro. Deoarece BCE funcționează într-un mediu deosebit de complex, este cu atât mai important să se ofere un „ghid” care să satisfacă cererea de informații a publicului internațional al BCE. Acesta a fost motivul pentru care Comitetul executiv a încredințat elaborarea acestei cărți unui expert în materie, care, încă de la începutul anilor '90, a avut un rol însemnat în pregătirea UEM, precum și în înființarea și dezvoltarea BCE.

Această carte se adresează tuturor celor care doresc să aprofundeze toate aspectele juridice, instituționale și organizatorice ale BCE. Extinderea UE a sporit numărul persoanelor interesate, iar BCE se așteaptă la creșterea cererii de informații în mod corespunzător. În acest sens, aș dori să menționez că guvernatorii BCN ale noilor state membre ale UE sunt membri ai Consiliului general al BCE începând cu data de 1 mai 2004 și că, de la aceeași dată, BCN respective au devenit membri cu drepturi depline ai Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC). Adoptarea monedei unice, după încheierea procesului de convergență, reprezintă o perspectivă clară pentru toate țările implicate, acestea angajându-se să respecte fără rezerve termenii Tratatului de la Maastricht. BCE, care a salutat călduros procesul de extindere, va contribui la pregătirea procesului de convergență cu deosebită atenție, în strânsă colaborare cu BCN implicate.

Am convingerea că această carte va oferi informații utile tuturor celor interesați de activitatea BCE.

Jean-Claude Trichet
Președintele BCE

MULȚUMIRI

Ca urmare a cererii mari de exemplare din prima ediție a cărții, stocul BCE s-a epuizat, motiv pentru care s-a decis tipărirea unei a doua ediții. Acest lucru mi-a oferit ocazia de a actualiza textul pentru a reflecta noile evoluții atât din cadrul Eurosistemului, cât și din mediul extern. În îndeplinirea acestei misiuni, am beneficiat în continuare de ajutorul prețios al colegilor mei de la BCE, în special din cadrul a două servicii ale acestei organizații: Servicii lingvistice și Publicații oficiale și bibliotecă.

Hanspeter K. Scheller
Frankfurt pe Main, septembrie 2006

INTRODUCERE

În Europa, activitatea de bancă centrală era, în mod tradițional, asociată emiterii și administrării monedelor naționale, acestea devenind ingredientul indispensabil al suveranității naționale; bancnotele naționale, care aveau un rol din ce în ce mai important în circulația banilor, substituind în cele din urmă, ca mijloace legale de plată, monedele de aur și argint cu valoare nominală, vehiculau culturi și simboluri naționale. În paralel cu rolul tot mai important al bancnotelor ca mijloace de plată într-o economie modernă, emitenții acestora, respectiv băncile centrale, au câștigat în importanță, iar gestionarea politicii monetare a devenit o componentă esențială a politicii economice a națiunilor.

În acest context istoric, realizarea Uniunii Economice și Monetare (UEM) europene la sfârșitul secolului al XX-lea a fost unică prin faptul că a introdus un nou regim monetar, cu o monedă unică, pentru o mare parte din Europa. Cele douăsprezece state membre ale UE care au adoptat deja euro reprezintă două treimi din populația totală a UE, alte state membre urmând să se alătore zonei euro la timpul potrivit.

Transferul politicii monetare la nivel comunitar a necesitat modificarea substanțială a cadrului european care reglementează activitatea de bancă centrală. Înființarea unei noi organizații monetare supranaționale, respectiv BCE, și integrarea BCN într-un sistem european al băncilor centrale, respectiv SEBC, și în subdiviziunea acestuia – Eurosistemul, sunt reprezentative pentru supranaționalizarea activității de bancă centrală din Europa. Până în prezent, niciun alt domeniu de politică a Comunității Europene nu a atins un grad de integrare atât de ridicat precum politica monetară și valutară unică. Moneda euro și BCE constituie expresia cea mai convingătoare a propriei identități a Comunității.

BCE este, de asemenea, reprezentarea concretă a activității moderne de bancă centrală: obiectivul principal al politicii sale monetare este stabilitatea prețurilor, este independentă, având un mandat clar și precis, și este pe deplin răspunzătoare față de cetățeni și reprezentanții aleși ai acestora pentru îndeplinirea mandatului său. Aceste caracteristici nu sunt neapărat rezultatul unor evoluții la nivel strict european, ci sunt în concordanță cu tendințele la nivel mondial. Totuși, în aproape niciun alt text acestea nu sunt definite la fel de clar și de riguros ca în legea organică a BCE, respectiv Statutul SEBC și al BCE. Incluziunea lor în Tratatul CE, cu un statut cvasi-constituțional, subliniază importanța acestora în noul regim monetar al Europei. Codificarea legislației privind activitatea de bancă centrală în Tratatul CE și în Statutul SEBC ar putea servi drept referință pentru legislația similară din țările care nu fac parte din UE. Banca centrală a Elveției, de exemplu, și-a revizuit recent statutul în concordanță cu Statutul SEBC.

Scopul acestei cărți este de a face cunoscute cititorului istoricul, rolul și funcțiile BCE în cadrul UEM. Lucrarea este împărțită în șase capitole, care prezintă diferite aspecte ale BCE: factor de decizie, organizație de drept comunitar, precum și nucleu și coordonator al Eurosistemului.

Capitolul 1 prezintă pe scurt înființarea UEM și a BCE și trecerea la euro. De asemenea, plasează BCE în contextul obiectivelor și acordurilor UEM sub egida UE.

Capitolul 2 se concentrează asupra aspectelor juridice, instituționale și organizatorice ale activității de bancă centrală din Europa, ca rezultat al realizării UEM.

Capitolul 3 descrie politicile BCE și punerea în aplicare a acestora în cadrul activităților Eurosistemului, precum și relațiile financiare intra-Eurosistem.

Capitolul 4 oferă o prezentare generală a statutului și rolului BCE în contextul instituțional al Comunității Europene. Deși este independentă în raport cu instituțiile și organismele comunitare, BCE face parte din cadrul politic și instituțional al Comunității Europene și se supune legislației comunitare. BCE răspunde în fața Parlamentului European și a cetățenilor europeni pentru îndeplinirea mandatului său, actele și omisiunile sale fac obiectul unei analize juridice realizate de Curtea Europeană de Justiție (CEJ), iar integritatea sa financiară este examinată de Curtea de Conturi Europeană.

Capitolul 5 descrie implicarea BCE în reprezentarea pe plan extern a zonei euro. Având în vedere globalizarea crescândă, participarea BCE în cadrul unor organizații și foruri internaționale prezintă o importanță deosebită pentru îndeplinirea mandatului său.

Capitolul 6 prezintă BCE ca entitate corporativă, indicând în special modul în care misiunea BCE este transpusă în guvernanța corporativă, organizarea internă și politica de personal.

I UEM, BCE ȘI EURO

Acest capitol oferă o prezentare generală a etapelor care au culminat cu înființarea UEM și descrie principalele caracteristici organizatorice ale acesteia.

I.1 CALEA CĂTRE UEM ȘI EURO

Așadar, cum a început totul? Un punct de pornire al cronologiei uniunii economice și monetare în Europa l-ar putea constitui Tratatul de la Roma¹, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1958. În ultimă instanță, UEM reprezintă una dintre realizările integrării europene, probabil cea mai importantă de până acum. Cu toate acestea, autorii Tratatelor de la Roma nu se gândeau încă la o monedă unică, obiectivele tratatelor inițiale fiind mult mai limitate.

Un alt punct de pornire ar putea fi anul 1989, atunci când Consiliul European a decis să inițieze realizarea UEM până la sfârșitul secolului. Cu toate acestea, ar fi incorect din punct de vedere istoric să se excludă primii pași pe calea integrării monetare europene, care a debutat la mijlocul anilor '60. Primele încercări de integrare monetară nu au avut întotdeauna succes, iar progresele au alternat cu eșecuri. Cu toate acestea, realizările din această perioadă, precum și unele dintre învățămintele desprinse au fost esențiale pentru conturarea procesului de integrare monetară care a fost în cele din urmă demarat în anii '90.

Luând în considerare toate aceste aspecte, punctul de pornire cel mai potrivit ar părea a fi așadar anul 1962 (a se vedea caseta 1) precum și publicarea unui document al Comisiei Europene cunoscut sub denumirea de *Marjolin Memorandum*. Acesta din urmă a lansat prima dezbatere pe tema integrării monetare la nivel comunitar și a încurajat adoptarea primelor măsuri, deși foarte limitate, în domeniul cooperării monetare.

I.1.1 Primii pași către integrarea monetară europeană

„Părinții fondatori” ai Europei, care au negociat Tratatul de la Roma în anii '50, nu au stăruit asupra ideii de monedă comună. În primul rând, obiectivele inițiale ale Comunității Economice Europene (CEE) erau în mare parte limitate la realizarea unei uniuni vamale și a unei piețe agricole comune, care nu păreau să necesite o integrare în domeniul monetar. Mai mult, la vremea aceea, toate țările din CEE făceau parte dintr-un sistem monetar internațional care funcționa destul de bine (sistemul Bretton Woods). În cadrul acestuia, cursurile de schimb erau fixe, dar ajustabile, și s-au menținut relativ stabile până la mijlocul anilor '60, atât în cadrul CEE, cât și pe plan internațional.

¹ Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (CEE) și Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom). Tratatul de la Roma a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958. Cele două noi Comunități s-au alăturat Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO), care a fost instituită în anul 1952 pentru o perioadă de 50 de ani.

Caseta | Calea către euro

1962	Comisia Europeană prezintă prima sa propunere (<i>Marjolin Memorandum</i>) privind uniunea economică și monetară.
Mai 1964	Este înființat Comitetul guvernatorilor băncilor centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (CEE) în vederea instituționalizării cooperării dintre băncile centrale ale CEE.
1971	În Raportul Werner este expus un plan de realizare a uniunii economice și monetare în cadrul Comunității până în anul 1980.
Aprilie 1972	Se creează un sistem („șarpele”) pentru îngustarea progresivă a marjelor de fluctuație între monedele statelor membre ale Comunității Economice Europene.
Aprilie 1973	Se înființează Fondul European de Cooperare Monetară (FECM) în vederea asigurării bunei funcționări a „șarpelui”.
Martie 1979	Este creat Sistemul Monetar European (SME).
Februarie 1986	Se semnează Actul Unic European (AUE).
Iunie 1988	Consiliul European încredințează unui comitet de experți, prezidat de Jacques Delors („Comitetul Delors”), misiunea de a elabora propuneri în vederea realizării UEM.
Mai 1989	„Raportul Delors” este prezentat Consiliului European.
Iunie 1989	Consiliul European aprobă realizarea UEM în trei etape.
Iulie 1990	Debutază prima etapă a UEM.
Decembrie 1990	Este lansată o Conferință interguvernamentală în vederea pregătirii etapelor a doua și a treia ale UEM.
Februarie 1992	Este semnat Tratatul privind Uniunea Europeană („Tratatul de la Maastricht”).
Octombrie 1993	Orașul Frankfurt pe Main este ales pentru a găzdui sediul IME și al BCE. Este nominalizat președintele IME.
Noiembrie 1993	Întră în vigoare Tratatul privind Uniunea Europeană.
Decembrie 1993	Alexandre Lamfalussy este numit președintele IME, care urma să fie înființat la data de 1 ianuarie 1994.
Ianuarie 1994	Începe cea de-a doua etapă a UEM și este înființat IME.
Decembrie 1995	Consiliul European de la Madrid decide cu privire la denumirea monedei unice și stabilește scenariul pentru adoptarea acesteia și preschimbarea monedelor naționale.
Decembrie 1996	IME prezintă Consiliului European specimene de bancnote euro.
Iunie 1997	Consiliul European convine asupra Pactului de stabilitate și creștere.
Mai 1998	Se consideră că Belgia, Germania, Spania, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Austria, Portugalia și Finlanda îndeplinesc condițiile necesare pentru adoptarea euro ca monedă unică; sunt numiți membrii Comitetului executiv al BCE.
Iunie 1998	Se înființează BCE și SEBC.
Octombrie 1998	BCE anunță strategia și cadrul operațional pentru politica monetară unică pe care o va aplica începând cu 1 ianuarie 1999.
Ianuarie 1999	Începe cea de-a treia etapă a UEM; euro devine moneda unică a zonei euro; cursurile de schimb sunt fixate irevocabil pentru fostele monede naționale ale statelor membre participante; în zona euro se aplică o politică monetară unică.

Caseta | Călea către euro (cont.)

Ianuarie 2001	Grecia devine cel de-al doisprezecelea stat membru care se alătură zonei euro.
Ianuarie 2002	Trecerea la moneda unică: sunt introduse bancnotele și monedele euro, care devin singurele mijloace legale de plată în zona euro începând cu finele lunii februarie 2002.
Mai 2004	BCN ale celor zece noi state membre ale UE se alătură SEBC.

Ideea unei monede comune pentru statele membre ale CEE a fost lansată pentru prima oară în memorandumul Comisiei Europene din data de 24 octombrie 1962 (*Marjolin Memorandum*). În acest document, Comisia solicita trecerea de la uniunea vamală la uniunea economică până la sfârșitul anilor '60, precum și fixarea irevocabilă a cursurilor de schimb între monedele statelor membre. Cu toate acestea, deoarece sistemul Bretton Woods garanta stabilitatea cursurilor de schimb în general, statele membre au considerat că aceasta putea fi asigurată în interiorul CEE fără a fi necesare noi acorduri instituționale la nivel comunitar. Prin urmare, nu a fost adoptată nicio măsură în urma acestui memorandum, exceptând înființarea Comitetului guvernatorilor băncilor centrale din statele membre ale CEE (Comitetul guvernatorilor) în anul 1964. Acesta s-a adăugat Comitetului monetar prevăzut la articolul 105 alineatul (2) din Tratatul CEE.

Inițial, Comitetul guvernatorilor avea un mandat foarte limitat, dar, în timp, acesta a câștigat treptat în importanță, devenind nucleul cooperării monetare între băncile centrale ale țărilor Comunității. În acest sens, comitetul a elaborat și a gestionat cadrul de cooperare monetară, care a fost instituit ulterior la nivel comunitar. Activitatea comitetului s-a dovedit utilă și în etapa finală a trecerii la UEM.²

Până la sfârșitul anilor '60, mediul internațional a cunoscut schimbări semnificative. Sistemul Bretton Woods era supus unor presiuni crescânde ca urmare a politicii balanței de plăți a Statelor Unite. Statele membre ale CEE aveau opinii tot mai diferite cu privire la prioritățile de politică economică. Amplificarea divergențelor asupra prețurilor și costurilor între aceste state a condus la numeroase crize ale cursului de schimb și ale balanței de plăți, care, la rândul lor, amenințau să perturbe uniunea vamală și piața agricolă comună, care funcționaseră cu rezultate relativ bune până în acel moment.

În anul 1969, Comisia Europeană a prezentat un plan (*Planul Barre*) de creare a unei identități monetare distincte în Comunitate.³ Pe baza acestuia, șefii de stat sau de guvern, reuniți la Haga, au solicitat Consiliului de Miniștri să elaboreze un plan de realizare a unei uniuni economice și monetare în etape. Aceste lucrări au fost întreprinse de un grup de experți prezidat de Pierre Werner⁴, prim-ministru

² Pentru o analiză mai detaliată a acestui aspect, a se vedea Andrews, D. (2003) și Baer, G. D. (1994).

³ Comunicarea Comisiei către Consiliu privind formularea unui plan pe etape în vederea creării uniunii economice și monetare, 12 februarie 1969.

⁴ Raport al grupului de lucru prezidat de Pierre Werner privind uniunea economică și monetară, 8 octombrie 1970.

al Luxemburgului, și s-au finalizat prin redactarea *Raportului Werner*, publicat în anul 1970, care propunea crearea unei uniuni economice și monetare în mai multe etape până în anul 1980.

În paralel cu aceste evoluții, primele mecanisme de asistență financiară și monetară intracomunitară au fost create în anii 1970 și 1971.⁵

În luna martie 1971, statele membre au convenit să realizeze uniunea economică și monetară⁶. În cadrul primei etape, acestea au creat un sistem comunitar de îngustare progresivă a marjelor de fluctuație ale monedelor statelor membre. Acesta, care a devenit cunoscut sub denumirea „șarpele”⁷, a devenit operațional în luna aprilie 1972. În 1973 a fost înființat Fondul European de Cooperare Monetară (FECM)⁸ ca nucleu al viitoarei organizării a băncilor centrale la nivelul Comunității. În anul 1974, în vederea îmbunătățirii coordonării politicilor economice, Consiliul a adoptat o decizie privind atingerea unui grad înalt de convergență în Comunitate⁹ și o directivă privind stabilitatea, creșterea economică și ocuparea integrală a forței de muncă¹⁰.

Cu toate acestea, până la mijlocul anilor '70, procesul de integrare a înregistrat un declin sub presiunea reacțiilor divergente din punctul de vedere al politicilor la șocurile economice din perioada respectivă. „Șarpele” a devenit mecanismul cursului de schimb între marca germană, monedele țărilor din Benelux și coroana daneză (pentru o vreme, monedele a două țări din afara Comunității – coroana suedeză și coroana norvegiană – au făcut, de asemenea, parte din sistem). Celelalte monede comunitare au rămas în afara sistemului fie pe toată durata, fie în cea mai mare parte a duratei sale de existență.¹¹ FECM s-a dovedit a fi o formă fără fond, cu competențe limitate de natură „contabilă”: întrucât, prin temeiul său juridic,

⁵ Acordul din 9 februarie 1970 între băncile centrale ale CEE privind înființarea unui mecanism de sprijin monetar pe termen scurt și Decizia Consiliului de Miniștri din 22 martie 1971 privind crearea unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu între statele membre ale CEE.

⁶ Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre din 22 martie 1971 privind realizarea în etape a uniunii economice și monetare în cadrul Comunității (JO C 28, 27.3.1971, p. 1).

⁷ În cadrul „șarpelui”, cursul de schimb la vedere al monedelor participante trebuia menținut în limitele unei marje de 2,25%, față de un interval posibil din punct de vedere teoretic de 4,5% rezultat din marja de fluctuație a fiecărei monede de $\pm 2,25\%$ în jurul parității sale centrale în raport cu dolarul american („șarpele în tunel”). Limitele maxime de fluctuație respective urmau a fi protejate prin intervenții în dolari SUA și în monede comunitare. La data de 19 martie 1973, marjele de fluctuație față de dolarul SUA au fost suspendate, iar șarpele a fluctuat liber.

⁸ FECM a fost constituit în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 907/73 al Consiliului din 3 aprilie 1973 de înființare a Fondului European de Cooperare Monetară (JO L 89, 5.4.1973, p. 2). Conform articolului 2 din acest regulament, FECM urmărește să promoveze: i) funcționarea corespunzătoare a restrângerii progresive a marjelor de fluctuație a monedelor comunitare, ii) intervențiile pe piețele valutare și iii) înțelegerile între băncile centrale, care să conducă la o politică concertată privind rezervele. FECM a fost înlocuit de IME la data de 1 ianuarie 1994.

⁹ Decizia nr. 74/120/CEE a Consiliului din 18 februarie 1974 privind atingerea unui grad înalt de convergență a politicilor economice ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (JO L 63, 5.3.1974, p. 16).

¹⁰ Directiva 74/121/CEE a Consiliului din 18 februarie 1974 privind stabilitatea, creșterea și ocuparea integrală a forței de muncă în Comunitate (JO L 63, 5.3.1974, p. 19).

¹¹ Lira sterlină și lira irlandeză au participat la acest sistem în perioada aprilie-iunie 1972, iar lira italiană în perioada aprilie 1972-februarie 1973. Francul francez, care s-a alăturat sistemului odată cu lansarea acestuia, a fost retras în luna februarie 1974, revenind în cadrul „șarpelui” în iulie 1975 și părăsind definitiv mecanismul în luna noiembrie 1976.

FECM era plasat sub controlul instituțiilor comunitare, statele membre și băncile centrale ale acestora manifestau reticență în a-i atribui funcții de politică.

1.1.2 Sistemul Monetar European și Actul Unic European

În luna martie 1979, procesul de integrare monetară a fost relansat prin crearea Sistemului Monetar European (SME). Acesta a fost înființat printr-o rezoluție a Consiliului European¹², iar procedurile sale de funcționare au fost stabilite printr-un acord încheiat între băncile centrale participante¹³.

SME s-a dovedit esențial pentru promovarea integrării monetare europene. Spre deosebire de „șarpe”, SME a reușit să mențină majoritatea monedelor comunitare într-un sistem al cursului de schimb unic.¹⁴ Unele caracteristici ale SME erau similare celor ale „șarpelui”. De exemplu, SME era, de asemenea, constituit în jurul unei grile de parități fixe, dar ajustabile, între monedele țărilor participante. O caracteristică nouă era totuși introducerea unității monetare europene (ECU), definită ca un „coș” de cantități fixe de monede ale statelor membre.¹⁵ ECU trebuia să servească drept numerar¹⁶ în cadrul mecanismului cursului de schimb (MCS), ca unitate de cont pentru operațiunile aferente mecanismelor de intervenție și de credit și ca activ de rezervă și mijloc de decontare între băncile centrale participante.

Cu toate acestea, SME nu era doar un mecanism al cursului de schimb. În concordanță cu obiectivul său de promovare a stabilității monetare interne și externe, acesta viza și ajustarea politicilor economice și monetare ca instrumente pentru asigurarea stabilității cursurilor de schimb. Participanții au reușit să creeze o zonă în care s-a înregistrat o creștere a stabilității monetare, iar restricțiile privind libera circulație a capitalurilor au fost relaxate treptat. Îngrădirea cursului de schimb a ajutat semnificativ țările participante cu rate ale inflației relativ ridicate să aplice politici de dezinflație, mai ales prin intermediul politicii monetare, ceea ce a favorizat convergența în sens descendent a ratelor inflației și a determinat un grad ridicat de stabilitate a cursurilor de schimb. Această evoluție a permis limitarea majorărilor de costuri în multe țări și a condus la o îmbunătățire a rezultatelor economice generale. De asemenea, gradul redus de incertitudine privind evoluția cursului de schimb și percepția potrivit căreia paritățile monedelor participante nu se puteau îndepărta semnificativ de fundamentele economice au protejat comerțul intracomunitar de o volatilitate excesivă a cursului de schimb.

¹²Rezoluția Consiliului European privind înființarea Sistemului Monetar European (SME) și aspecte conexe din 5 decembrie 1978.

¹³Acordul din 13 martie 1979 între băncile centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene de stabilire a procedurilor de funcționare a Sistemului Monetar European.

¹⁴O excepție notabilă a constituit-o lira sterlină, care a participat la sistem timp de mai puțin de un an.

¹⁵Valoarea ECU în raport cu dolarul SUA corespundea mediei ponderate a cursurilor de schimb ale monedelor componente față de dolarul SUA. Valoarea acestuia în fiecare monedă componentă era calculată înmulțind echivalentul acesteia în dolari SUA cu cursul de schimb al monedei respective față de dolarul SUA.

¹⁶Funcția numerarului presupunea exprimarea în ECU a parităților centrale ale monedelor participante. La rândul lor, paritățile centrale astfel exprimate erau utilizate pentru a determina paritățile centrale bilaterale în cadrul MCS, în jurul cărora erau stabilite cursurile bilaterale de intervenție.

Deși SME a devenit elementul esențial al unei coordonări îmbunătățite a politicii monetare, capacitatea sa de a favoriza o convergență sporită a politicilor economice era relativ limitată. Absența unei convergențe suficiente a politicilor fiscale a rămas, de asemenea, o sursă de tensiuni: în unele țări persistau deficite bugetare semnificative (aflate la baza mai multor crize valutare la începutul anilor '90), care au reprezentat o povară disproporționată pentru politica monetară.

Rezoluția Consiliului European din anul 1978 prevedea că ECU ar trebui să se afle în centrul SME; în practică, însă, ECU a jucat doar un rol limitat în funcționarea sistemului. Totuși, pe piețele financiare, acesta a dobândit o oarecare popularitate ca mijloc de diversificare a portofoliilor și de protecție împotriva riscurilor valutare. Extinderea activității în ECU pe piețele financiare a fost favorizată de volumul în creștere al instrumentelor de îndatorare în ECU, emise atât de organisme comunitare, cât și de autoritățile publice ale unor state membre. Cu toate acestea, în absența unei ancore pentru ECU, perspectivele pieței în ECU au rămas limitate.

Uniunea economică și monetară a primit un nou impuls prin adoptarea Actului Unic European (AUE), semnat în luna februarie 1986 și intrat în vigoare la data de 1 iulie 1987. Obiectivul principal al acestui text era acela de a introduce realizarea pieței unice ca obiectiv suplimentar al Comunității, de a aduce procesului decizional modificările necesare pentru îndeplinirea acestui obiectiv și de a reafirma necesitatea unei capacități monetare a Comunității pentru realizarea uniunii economice și monetare.

În rândul factorilor de decizie exista un consens tot mai larg privind faptul că o piață fără granițe interne ar crea legături mult mai strânse între economiile naționale și ar mări semnificativ gradul de integrare economică în cadrul Comunității. Acest lucru urma să reducă spațiul de manevră al politicilor naționale și să oblige astfel statele membre să accelereze convergența politicilor economice. În absența unui grad mai mare de convergență, se anticipa că libera circulație a capitalurilor și integrarea piețelor financiare vor exercita presiuni excesive asupra politicii monetare. Procesul de integrare necesita astfel o coordonare mai intensă și mai eficientă a politicilor, pentru care cadrul instituțional existent era considerat insuficient.

De asemenea, era puțin probabil ca piața unică să își poată exploata pe deplin potențialul fără o monedă unică. Aceasta din urmă ar fi asigurat o transparență mai mare a prețurilor pentru consumatori și investitori, ar fi eliminat riscurile valutare în cadrul pieței unice, ar fi redus costurile de tranzacționare și, implicit, ar fi sporit semnificativ prosperitatea economică în Comunitate.

Având în vedere aceste considerații, cele 12 state membre care făceau atunci parte din Comunitatea Economică Europeană au decis, în anul 1988, relansarea proiectului UEM. Dacă Planul Werner a eșuat la începutul anilor '70, cea de-a doua tentativă de UEM s-a dovedit a fi un succes, transformând visul monedei unice în realitate.

1.1.3 Tratatul privind Uniunea Europeană

În luna iunie 1988, Consiliul European a confirmat obiectivul realizării treptate a uniunii economice și monetare și a însărcinat un comitet prezidat de Jacques Delors, președintele Comisiei Europene, să propună „etape concrete” care să conducă la constituirea UEM. Comitetul a avut următoarea componență: guvernatorii băncilor centrale naționale ale țărilor Comunității; Alexandre Lamfalussy, directorul general al Băncii Reglementelor Internaționale (BRI); Niels Thygesen, profesor de științe economice, Copenhaga; Miguel Boyer, președintele Banco Exterior de España, și Frans Andriessen, membru al Comisiei Europene.

„Raportul Delors” din data de 17 aprilie 1989¹⁷ recomanda realizarea uniunii economice și monetare în trei etape „distincte, dar evolutive”.

- Prima etapă urma să fie consacrată realizării pieței interne, reducerii disparităților dintre politicile economice ale statelor membre, eliminării tuturor obstacolelor din calea integrării financiare și intensificării cooperării monetare.
- Cea de-a doua etapă trebuia să servească drept perioadă de tranziție la ultima etapă, prin stabilirea organelor de bază și a structurii organizatorice a UEM și prin consolidarea convergenței economice.
- Cea de-a treia etapă presupunea fixarea irevocabilă a cursurilor de schimb și atribuirea de responsabilități monetare și economice depline diferitelor instituții și organisme comunitare.

Deși prima etapă s-a derulat în cadrul instituțional existent al Comunității, pentru cea de-a doua și cea de-a treia etapă se impuneau modificări ale structurii instituționale. Prin urmare, era necesară revizuirea Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene. În acest scop, a fost convocată o Conferință interguvernamentală (CIG) dedicată UEM, care a debutat în luna noiembrie 1990, în paralel cu CIG privind Uniunea Politică Europeană. La invitația Consiliului European, CIG privind UEM a fost pregătită de Consiliul de Miniștri, Comisia Europeană, Comitetul monetar și Comitetul guvernatorilor, în funcție de domeniul de competență.

Rezultatul negocierilor CIG a fost Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE, cunoscut în general sub denumirea „Tratatul de la Maastricht”), care a fost semnat la Maastricht la data de 7 februarie 1992. Prin acest tratat a fost instituită Uniunea Europeană și au fost modificate tratatele fondatoare ale Comunităților Europene. Printre modificările aduse Tratatului CEE s-a numărat adăugarea unui nou capitol privind politica economică și monetară. Acesta a pus bazele UEM și a prevăzut o metodă și un calendar pentru realizarea acesteia. Reflectând sfera de aplicare și competențele sporite ale Comunității, CEE a fost redenumită Comunitatea Europeană. Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (Statutul SEBC) și

¹⁷Comitetul pentru studiul uniunii economice și monetare (1989), *Report on economic and monetary union in the European Community*, 1989.

Statutul Institutului Monetar European (Statutul IME) au fost anexate sub forma unor protocoale la Tratatul CE. Danemarca și Regatul Unit au primit un statut special care nu le impunea să participe la cea de-a treia etapă a UEM (a se vedea secțiunea 1.2.2).

Intrarea în vigoare a Tratatului UE era prevăzută pentru data de 1 ianuarie 1993. Cu toate acestea, din cauza întârzierilor înregistrate în procesul de ratificare în Danemarca și Germania, tratatul a intrat în vigoare abia la data de 1 noiembrie 1993.

1.1.4 Realizarea UEM și trecerea la euro

Prima etapă a UEM

Pe baza Raportului Delors, Consiliul European a hotărât, în luna iunie 1989, ca prima etapă a realizării uniunii economice și monetare să înceapă la 1 iulie 1990. În principiu, la acea dată toate restricțiile privind libera circulație a capitalurilor între statele membre urmau să fie eliminate. Comitetului guvernatorilor băncilor centrale din statele membre ale Comunității Economice Europene i-au fost atribuite responsabilități suplimentare, care au fost prevăzute în Decizia Consiliului din data de 12 martie 1990¹⁸. Printre acestea se numărau consultări pe tema politicilor monetare aplicate în statele membre și promovarea coordonării acestora, în scopul asigurării stabilității prețurilor. Având în vedere intervalul de timp relativ scurt pe care îl avea la dispoziție și complexitatea atribuțiilor, Comitetul guvernatorilor a demarat pregătirile pentru cea de-a treia etapă a UEM imediat după semnarea Tratatului de la Maastricht. Primul pas a constat în identificarea tuturor aspectelor care necesitau o analiză într-o fază incipientă și stabilirea unui program de lucru până la sfârșitul anului 1993. Ulterior, a fost necesară definirea mandatelor corespunzătoare acordate subcomitetelor¹⁹ existente și noilor grupuri de lucru înființate pentru a analiza aspecte specifice²⁰.

Cea de-a doua etapă a UEM

Înființarea IME la data de 1 ianuarie 1994 a marcat începutul celei de-a doua etape a UEM. IME a fost creat ca un organism tranzitoriu însărcinat cu pregătirile necesare pentru cea de-a treia etapă a UEM, în timp ce aplicarea politicii valutare și monetare în Uniunea Europeană a rămas de competența autorităților naționale. Deși mandatul Comitetului guvernatorilor s-a încheiat, acesta a fost, de fapt, reorganizat sub forma Consiliului IME, ca for decizional.

Cele două atribuții principale ale IME erau următoarele:

- consolidarea cooperării între băncile centrale și a coordonării politicilor monetare;

¹⁸Decizia 90/142/CEE a Consiliului din 12 martie 1990 de modificare a Deciziei 64/300/CEE a Consiliului privind colaborarea dintre băncile centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (JO L 78, 24.3.1990, p. 25).

¹⁹Subcomitetul de politică monetară, Subcomitetul de politică valutară și Subcomitetul de supraveghere bancară.

²⁰Grupurile de lucru privind aspectele contabile, bancnotele, sistemele de informare, sistemele de plăți și statistica; în 1996 a fost înființat un grup de lucru format din experți juridici.

- desfășurarea activităților pregătitoare necesare pentru înființarea SEBC, pentru aplicarea politicii monetare unice și pentru crearea unei monede unice în cea de-a treia etapă a UEM (a se vedea caseta 2).

În luna decembrie 1995, Consiliul European de la Madrid a confirmat că cea de-a treia etapă a UEM va debuta la 1 ianuarie 1999. De asemenea, a denumit moneda unică ce urma să fie introdusă la începutul celei de-a treia etape „euro” și a anunțat o serie de evenimente premergătoare introducerii acesteia.²¹ Acest scenariu se baza în principal pe propunerile detaliate formulate de IME,²² în care fusese, de asemenea, utilizată sintagma „trecerea la euro”, și nu „introducerea euro”,²³ pentru a reflecta natura procesului de tranziție la moneda unică. Scenariul trecerii la moneda unică elaborat de IME recomanda o perioadă de tranziție de trei ani începând cu data de 1 ianuarie 1999 pentru a ține cont de diferențele de ritm în care diferite grupuri de agenți economici (de exemplu, sectorul financiar, sectorul societăților nefinanciare, sectorul public, publicul larg) se adaptau la moneda unică.

²¹Consiliul European de la Madrid (1995), *The scenario for the changeover to the single currency*.

²²IME (1995), *The changeover to the single currency*.

²³Comisia Europeană (1995), *One Currency for Europe, Green Paper on Practical Arrangements for the Introduction of the Single Currency*.

Caseta 2 Perspectivă asupra lucrărilor pregătitoare desfășurate de IME

În temeiul articolului 117 din Tratatul CE, una dintre atribuțiile IME era de a stabili cadrul logistic, organizațional și de reglementare necesar pentru ca SEBC să își îndeplinească misiunile în cea de-a treia etapă a UEM. Acest cadru a fost înaintat BCE cu ocazia înființării acesteia la data de 1 iunie 1998.

Conform acestui mandat și în cooperare cu BCN, IME:

- a pregătit o serie de instrumente și proceduri în vederea aplicării politicii monetare unice în zona euro și a analizat strategiile potențiale de politică monetară;
- a promovat metode armonizate de colectare, compilare și difuzare de statistici pentru zona euro în domeniul monetar, bancar și al balanței de plăți, precum și de alte statistici financiare;
- a elaborat cadrele necesare pentru derularea operațiunilor de schimb valutar și pentru deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre participante la zona euro;
- a promovat eficientizarea plăților transfrontaliere și a operațiunilor de decontare a titlurilor de valoare pentru a sprijini integrarea pieței monetare în euro, în special prin dezvoltarea infrastructurii tehnice de procesare a plăților transfrontaliere de mare valoare în euro (sistemul TARGET);
- a elaborat specificațiile tehnice și grafice ale bancnotelor euro;
- a elaborat reguli și standarde contabile armonizate în vederea constituirii unui bilanț consolidat al SEBC destinat efectuării de raportări interne și externe;

Caseta 2 **Perspectivă asupra lucrărilor pregătitoare desfășurate de IME (cont.)**

- a implementat sistemele de informare și comunicare necesare în contextul funcțiilor operaționale și de politică monetară asumate în cadrul SEBC;
- a identificat modalitățile prin care SEBC ar putea contribui la politicile aplicate de autoritățile de supraveghere competente în vederea asigurării stabilității instituțiilor de credit și a sistemului financiar.

De asemenea, IME a colaborat cu instituțiile și organismele comunitare, în special cu Comisia și Comitetul Monetar, pentru pregătirea celei de-a treia etape a UEM. Astfel, IME:

- a elaborat scenariul pentru trecerea la moneda unică;
- a stabilit un cadru (MCS II) de cooperare în domeniul politicii monetare și a cursului de schimb între zona euro și celelalte state membre ale UE;
- a oferit asistență în elaborarea legislației comunitare cu privire la trecerea la cea de-a treia etapă;
- a monitorizat progresele înregistrate de statele membre în îndeplinirea condițiilor necesare pentru participarea la UEM (convergență economică și juridică) și a urmărit pregătirile tehnice în vederea adoptării euro;
- a oferit asistență sectorului financiar în elaborarea unor structuri și proceduri de integrare a piețelor financiare în cadrul zonei euro.

În luna iunie 1998, IME a finalizat un volum considerabil de activități de proiectare, elaborare detaliată și implementare. Aceste activități pregătitoare au permis BCE să finalizeze la timp pregătirile pentru o tranziție fără sincope la cea de-a treia etapă a UEM.

Tot în luna decembrie 1995, IME a primit sarcina derulării pregătirilor necesare în vederea stabilirii viitoarelor relații monetare și valutare dintre euro și monedele țărilor UE din afara zonei euro. Un an mai târziu, în luna decembrie 1996, IME a prezentat Consiliului European un raport pe baza căruia acesta din urmă a elaborat ulterior o rezoluție privind principiile și elementele fundamentale ale noului mecanism al cursului de schimb (MCS II)²⁴, adoptată în luna iunie 1997.

În luna decembrie 1996, IME a prezentat Consiliului European și publicului seria de elemente grafice selectate în urma concursului de grafică pentru a fi redactate pe bancnotele euro, care urmau să fie puse în circulație de SEBC la data de 1 ianuarie 2002. Concepția grafică a monedelor euro care urmau să fie emise de statele membre ale UE a fost aprobată de Consiliul European în anul 1997.

²⁴Rezoluția Consiliului European privind instituirea unui mecanism al cursului de schimb în cea de-a treia etapă a uniunii economice și monetare, Amsterdam, 16 iunie 1997 (JO C 236, 2.8.1997, p. 5).

În luna iunie 1997, Consiliul European a adoptat Pactul de stabilitate și creștere, care completează dispozițiile Tratatului și al cărui scop este asigurarea disciplinei bugetare în cadrul UEM. Pactul cuprinde trei instrumente: o rezoluție a Consiliului European²⁵ și două regulamente ale Consiliului²⁶. În luna mai 1998, pactul a fost completat printr-o declarație a Consiliului, în care se reafirmau angajamentele statelor membre.

Statele membre au pus în aplicare politici pentru a îndeplini „criteriile de convergență” economice (articolul 121 din Tratatul CE) și și-au revizuit semnificativ legislația internă pentru a asigura compatibilitatea acesteia cu cerințele privind convergența juridică (articolul 109 din Tratatul CE). Adaptările au fost aduse, în special, dispozițiilor juridice și statute privind băncile centrale, în vederea integrării acestora în Eurosistem.

Deciziile finale privind UEM au fost adoptate începând cu luna mai 1998. Consiliul UE, reunit la nivel de șefi de stat sau de guvern, a decis în unanimitate, la data de 2 mai 1998, că 11 state membre îndeplineau condițiile necesare pentru adoptarea monedei unice la 1 ianuarie 1999. Aceste țări (Belgia, Germania, Spania, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Austria, Portugalia și Finlanda) urmau așadar să participe la cea de-a treia etapă a UEM.²⁷ Având în vedere statutul lor special, Danemarca și Regatul Unit au beneficiat de o „clauză de exceptare” de la participarea la cea de-a treia etapă a UEM, iar Grecia și Suedia au fost considerate ca neîndeplinind condițiile pentru adoptarea monedei unice (a se vedea secțiunea 1.2.2).

Șefii de stat sau de guvern au ajuns, de asemenea, la un acord politic în privința persoanelor desemnate ca membri în viitorul Comitet executiv al BCE. În același timp, miniștrii de finanțe ai statelor membre care urmau să adopte moneda unică și guvernatorii băncilor centrale naționale din țările respective au convenit, împreună cu Comisia Europeană și cu IME, asupra utilizării parităților centrale bilaterale – valabile în cadrul MCS la momentul respectiv – ale monedelor statelor membre participante în vederea stabilirii cursurilor de schimb irevocabile față de euro.²⁸

La data de 25 mai 1998, președintele, vicepreședintele și ceilalți patru membri ai Comitetului executiv al BCE au fost numiți oficial prin acordul comun al guvernelor celor 11 state membre participante, la nivel de șefi de stat sau de guvern. În concordanță cu articolul 50 din Statutul SEBC, numirea acestora s-a făcut pe baza unei recomandări din partea Consiliului ECOFIN și a avizelor Parlamentului European și Consiliului IME (acționând în locul Consiliului guvernatorilor BCE, care încă nu fusese constituit).

²⁵Rezoluția Consiliului European privind Pactul de stabilitate și creștere, Amsterdam, 17 iunie 1997 (JO C 236, 2.8.1997, p. 1).

²⁶Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice (JO L 209, 2.8.1997, p. 1) și Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv (JO L 209, 2.8.1997, p. 6).

²⁷Decizia nr. 98/317/CE a Consiliului din 3 mai 1998 în conformitate cu articolul 109 alineatul (4) din Tratat (JO L 139, 11.5.1998, p. 30).

²⁸Comunicatul comun din 2 mai 1998 privind stabilirea cursurilor de schimb irevocabile față de euro.

Cei șase membri ai Comitetului executiv au fost numiți cu începere de la data de 1 iunie 1998, data înființării BCE. IME și-a încheiat misiunea și a intrat în procesul de lichidare în conformitate cu articolul 123 alineatul (2) din Tratatul CE. BCE, în calitate de lichidator al IME, a moștenit nu doar proiectele de mare amploare în derulare, ci și întreaga infrastructură a IME, inclusiv personalul format în vederea preluării atribuțiilor la BCE. Acest lucru a permis BCE să asigure funcționarea Eurosistemului în numai șapte luni – în timp util pentru debutul celei de-a treia etape – și să finalizeze pregătirile pentru trecerea la euro ca monedă fiduciară până la data de 1 ianuarie 2002.

Cea de-a treia etapă a UEM

Cea de-a treia – și ultima – etapă a UEM a debutat la 1 ianuarie 1999. Cursurile de schimb ale monedelor celor 11 state membre care au participat inițial la Uniunea Monetară au fost fixate irevocabil (a se vedea caseta 3), iar BCE a preluat responsabilitatea aplicării politicii monetare unice în zona euro.

În concordanță cu cadrul juridic definit în legislația comunitară secundară de către Consiliul UE, euro a înlocuit imediat monedele naționale, care au devenit subdiviziuni nezezimale ale monedei euro pe parcursul perioadei de tranziție cuprinse între 1 ianuarie 1999 și 31 decembrie 2001. În primii trei ani, toți agenții economici au avut libertatea de a-și exprima activele și pasivele sau de a efectua plăți fără numerar fie în euro, fie în subdiviziunile naționale (principiul „nicio obligație, nicio interdicție”). Cu toate acestea, statele membre aveau dreptul de a obliga entitățile să își convertească în euro instrumentele de îndatorare negociabile, precum și să utilizeze euro în contextul tranzacționării pe piețele reglementate și al funcționării sistemelor de plăți. Statele membre au recurs pe scară largă la această prerogativă în perioada premergătoare celei de-a treia etape a UEM. De asemenea, IME a anunțat că Eurosistemul își va derula operațiunile de politică monetară exclusiv în euro și că euro va fi numitorul comun pentru funcționarea sistemului TARGET (a se vedea secțiunea 3.3.1).

Caseta 3 Cursurile de schimb fixate irevocabil față de euro

	= 40,3399 franci belgieni
	= 1,95583 mărci germane
	= 340,750 drahme grecești
	= 166,386 pesete spaniole
	= 6,55957 franci francezi
1 euro	= 0,787564 lire irlandeze
	= 1 936,27 lire italiene
	= 40,3399 franci luxemburghezi
	= 2,20371 guldeni olandezi
	= 13,7603 șilingi austrieci
	= 200,482 escudo portughezi
	= 5,94573 mărci finlandeze

Sursa: Regulamentul (CE) nr. 2866/98 al Consiliului din 31 decembrie 1998 privind ratele de conversie între moneda euro și monedele statelor membre care adoptă moneda euro (JO L 359, 31.12.1998, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1478/2000 din 19 iunie 2000 (JO L 167, 7.7.2000, p. 1).

În acest context, sectorul financiar a făcut pregătiri importante pentru a funcționa pe piețele financiare integrate după debutul celei de-a treia etape. Interesul acestuia era ca trecerea piețelor financiare la euro să fie rapidă și completă și niciun grup de participanți pe piață nu dorea să fie devansat de concurenții săi. Cu sprijinul IME, asociațiile piețelor financiare au căzut de acord asupra unor convenții destinate unificării practicilor de pe piață și au fost elaborați indicatori anticipativi ai ratelor dobânzilor (de exemplu, EURIBOR și EONIA).²⁹

Datorită acestor pregătiri, piețele financiare au putut trece la euro imediat după debutul celei de-a treia etape. Operațiunile au fost efectuate exclusiv în euro, iar marea majoritate a instrumentelor de îndatorare negociabile a fost convertită în euro. Toate sistemele de plăți transfrontaliere de mare valoare funcționau în euro. Tranziția piețelor financiare a fost nu numai imediată, ci și fără sincope.

Dacă sectorul corporativ a trecut treptat la euro pe parcursul perioadei de tranziție, persoanele fizice – în absența numerarului în euro – au utilizat inițial pe scară redusă euro pentru efectuarea de operațiuni. Situația se va schimba, desigur, odată cu introducerea monedelor și bancnotelor euro la data de 1 ianuarie 2002.³⁰

La data de 1 ianuarie 2001, Grecia a aderat la zona euro – numărul țărilor participante ajungând astfel la 12 –, iar Bank of Greece a devenit parte a Eurosistemului. În conformitate cu procedura prevăzută la articolul 122 alineatul (2) din Tratatul CE, Consiliul UE a hotărât, la data de 19 iunie 2000, că Grecia îndeplinea condițiile pentru adoptarea euro.³¹ Cursul de schimb între euro și dragma grecească a fost anunțat în prealabil, în aceeași zi, într-un regulament al Consiliului.³²

²⁹Un alt indicator anticipativ al ratelor dobânzilor, EUREPO, a fost creat la începutul anului 2002.

³⁰A se vedea Scheller (1999), p. 243.

³¹Decizia nr. 2000/427/CE a Consiliului din 19 iunie 2000, în conformitate cu articolul 122 alineatul (2) din Tratat privind adoptarea de către Grecia a monedei unice în anul 2001 (JO L 167, 7.7.2000, p. 20).

³²Regulamentul (CE) nr. 1478/2000 al Consiliului din 19 iunie 2000 (JO L 167, 7.7.2000, p. 1).

Caseta 4 Cronologia integrării europene

Iulie 1952	Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Țările de Jos instituie Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO).
Ianuarie 1958	Aceleași șase țări instituie Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom).
Ianuarie 1973	Danemarca, Irlanda și Regatul Unit aderă la cele trei Comunități Europene.
Ianuarie 1981	Grecia aderă la cele trei Comunități Europene.
Ianuarie 1986	Spania și Portugalia aderă la cele trei Comunități Europene.
Februarie 1986	Este adoptat Actul Unic European.
Noiembrie 1993	Intră în vigoare Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul de la Maastricht), care a fost semnat în luna februarie 1992. Acesta instituie Uniunea Europeană, care se bazează pe o structură formată din trei piloni: (i) cele trei Comunități Europene; (ii) politica externă și de securitate comună și (iii) justiție și afaceri interne/cooperare polițienească și judiciară în materie penală.

Caseta 4 Cronologia integrării europene (cont.)

Ianuarie 1995	Austria, Finlanda și Suedia aderă la Uniunea Europeană.
Mai 1999	Intră în vigoare Tratatul de la Amsterdam, care a fost semnat la 2 octombrie 1997; acesta modifică atât Tratatul de instituire a Comunității Europene, cât și Tratatul privind Uniunea Europeană.
Februarie 2003	Modificări suplimentare ale Tratatelor sunt prevăzute în Tratatul de la Nisa, care a fost semnat în anul 2001 și a pregătit calea către o Uniune Europeană extinsă.
2003	Convenția privind viitorul Europei elaborează un proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa.
Mai 2004	Republica Cehă, Estonia, Cipru, Letonia, Lituania, Ungaria, Malta, Polonia, Slovenia și Slovacia aderă la Uniunea Europeană, numărul total al statelor membre ale UE ajungând la 25.
Iunie 2004	Statele membre ale UE convin asupra unui Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa.

Introducerea euro a fost finalizată la data de 1 ianuarie 2002 odată cu trecerea la numerarul în euro: bancnotele și monedele euro au fost puse în circulație, iar funcția reziduală a monedelor naționale ca subdiviziuni nezezecimale ale euro a devenit perimată. Numerarul exprimat în vechile monede naționale și-a pierdut puterea circulatorie la finele lunii februarie 2002 și, începând cu acea dată, bancnotele și monedele euro au devenit singurele mijloace legale de plată în țările din zona euro.

UEM a fost realizată în cadrul Comunităților Europene, cadru care s-a extins semnificativ de la crearea acestuia în anul 1952 (a se vedea caseta 4). Uniunea Europeană numără în prezent 25 de state membre, ca urmare a recentei aderări a zece țări din Europa Centrală și de Est și din bazinul mediteranean la data de 1 mai 2004.

Două alte țări est-europene, Bulgaria și România, au semnat Tratatul de aderare în luna aprilie 2005 și urmează să adere la UE în anul 2007. Negocierile cu alte două țări candidate, Croația și Turcia, au început în toamna anului 2005.

Întrucât, pentru a participa la zona euro, un stat membru al UE trebuie să îndeplinească condițiile necesare pentru adoptarea euro, noile state membre nu aderă automat la zona euro. Totuși, acestea se angajează să respecte obiectivele UEM, iar BCN respective devin membri *ex officio* ai SEBC la data aderării și se pregătesc pentru eventuala integrare în Eurosistem. Slovenia va fi prima dintre cele zece noi state membre ale UE care va participa la zona euro începând cu 1 ianuarie 2007. În conformitate cu procedura prevăzută la articolul 122 alineatul (2) din Tratatul CE, Consiliul UE a hotărât, la data de 11 iulie 2006, că Slovenia îndeplinea condițiile pentru adoptarea euro.³³ Cursul de schimb, care

³³Decizia 2006/495/CE a Consiliului din 11 iulie 2006, în conformitate cu articolul 122 alineatul (2) din Tratat, privind adoptarea de către Slovenia a monedei unice la 1 ianuarie 2007 (JO L 195, 15.7.2006, p. 25).

va intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2007, a fost stabilit la 239,640 de dolari sloveni pentru un euro.³⁴

1.2 TEMEIUL JURIDIC ȘI CARACTERISTICILE UEM

Înființată prin Tratatul CE, BCE este integrată în cadrul instituțional și juridic specific al Comunității Europene. Ceea ce distinge, prin urmare, euro și BCE de o monedă națională și, respectiv, de o bancă centrală națională este statutul lor supranațional în cadrul unei comunități de state suverane. Spre deosebire de băncile centrale similare, cum ar fi Rezervele Federale ale SUA și Banca Japoniei, care sunt autoritățile monetare ale statelor naționale respective, BCE reprezintă autoritatea centrală care asigură aplicarea politicii monetare pentru o zonă economică formată din douăsprezece state care se bucură altfel de o mare autonomie. O altă caracteristică specifică a UEM este faptul că zona euro nu include toate statele membre ale UE, deoarece realizarea UEM se bazează pe o integrare diferențiată (a se vedea secțiunea 1.2.2).

1.2.1 Temei juridic

Suveranitatea monetară a fost transferată la nivel supranațional în condițiile prevăzute de Tratatul CE, astfel cum a fost modificat prin Tratatul UE.

Actuala Uniune Europeană nu este un stat, ci se bazează pe Comunitățile Europene și pe politicile și formele de cooperare stabilite prin Tratatul UE. Primul pilon cuprinde Comunitatea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom)³⁵, ambele având personalitate juridică și fiind reglementate prin tratate diferite. Cele două Comunități au un caracter supranațional, acționând în limitele competențelor delegate de către statele membre. Cel de-al doilea și cel de-al treilea pilon reprezintă în principal aranjamente interguvernamentale în domeniile politicii externe și de securitate comune (PESC) și al cooperării polițienești și judiciare în materie penală.

Teoretic, ar fi fost posibilă încheierea unui tratat separat privind UEM, care să constituie cel de-al patrulea pilon al Uniunii Europene; această abordare a fost avută în vedere în primele etape ale negocierilor CIG privind UEM³⁶, dar, în cele din urmă, a fost respinsă. În schimb, temeiul juridic al UEM a fost înglobat în Tratatul CE, extinzând astfel competențele Comunității Economice Europene. Deși articolul 2 din Tratatul UE face o scurtă trimitere la UEM, incluzând-o printre obiectivele Uniunii, toate dispozițiile de fond, procedurale și instituționale sunt prevăzute în Tratatul CE. În ceea ce privește politica monetară, dispozițiile tratatului sunt detaliate și fundamentate în Statutul SEBC, care este anexat la

³⁴Regulamentul (CE) nr. 1086/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2866/98 privind ratele de conversie dintre moneda euro și monedele statelor membre care adoptă moneda euro (JO L 195, 15.7.2006, p. 1).

³⁵Cea de-a treia Comunitate, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO), instituită în anul 1952, a fost desființată în iulie 2002 odată cu expirarea Tratatului CECO, încheiat pe o perioadă de 50 de ani.

³⁶A se vedea Zilioli/Selmayr (2001), p. 12.

Tratatul CE sub forma unui protocol, făcând astfel parte integrantă din legislația comunitară primară.

Rezultă așadar că UEM este reglementată de dreptul comunitar, și nu de cel interguvernamental. Această abordare s-a bazat pe cadrul instituțional existent, dezvoltându-l (și evitând crearea unor instituții separate), și a facilitat semnificativ înființarea BCE ca organizație independentă față de statele membre și organismele Comunității.

Tratatul CE prevede și posibilitatea adoptării de legislație comunitară secundară privind UEM pentru a include toate aspectele UEM care nu au fost acoperite în mod exhaustiv de legislația primară, de exemplu cele referitoare la euro. Următoarele regulamente formează nucleul dreptului monetar comunitar:

- Regulamentul (CE) nr. 1103/97 al Consiliului din 17 iunie 1997 privind anumite dispoziții referitoare la introducerea monedei euro³⁷, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2595/2000 din 27 noiembrie 2000³⁸;
- Regulamentul (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea euro³⁹, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2596/2000 din 27 noiembrie 2000⁴⁰;
- Regulamentul (CE) nr. 2866/98 al Consiliului din 31 decembrie 1998 privind ratele de conversie între moneda euro și monedele statelor membre care adoptă moneda euro⁴¹, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1478/2000 din 19 iunie 2000⁴²;
- Regulamentul (CE) nr. 1338/2001 al Consiliului din 28 iunie 2001 de definire a măsurilor necesare protecției monedei euro împotriva falsificării⁴³, dispozițiile acestuia fiind extinse la statele membre neparticipante la zona euro prin Regulamentul (CE) nr. 1339/2001⁴⁴ la aceeași dată.

De asemenea, Tratatul CE și Statutul SEBC prevăd adoptarea de legislație comunitară secundară în completarea unor dispoziții specifice ale Statutului (a se vedea secțiunea 2.5.4) și înzestrarea BCE cu competențe de reglementare proprii (a se vedea secțiunea 2.5.3).

Tratatul UE și Tratatul CE în forma lor actuală ar fi trebuit înlocuite de Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa în luna noiembrie 2006, sub rezerva ratificării de către toate cele 25 de state membre ale UE. Acest tratat a fost redactat de Convenția privind viitorul Europei în anul 2003 și, în cele din urmă, adoptat de CIG în luna iunie 2004 și, ulterior, ratificat de 15 state membre. Cu toate acestea,

³⁷JO L 162, 19.6.1997, p. 1.

³⁸JO L 300, 29.11.2000, p. 1.

³⁹JO L 139, 11.5.1998, p. 1.

⁴⁰JO L 300, 29.11.2000, p. 2.

⁴¹JO L 359, 31.12.1998, p. 1.

⁴²JO L 167, 7.7.2000, p. 1.

⁴³JO L 181, 4.7.2001, p. 6.

⁴⁴JO L 181, 4.7.2001, p. 11.

întrucât, în anul 2005, textul a fost respins prin referendum în Franța și Țările de Jos, mai multe state membre au suspendat procesul de ratificare.

1.2.2 Caracteristici

Nici UEM, nici realizarea pieței unice nu au reprezentat un scop în sine, ci au contribuit în mod esențial la progresul obiectivelor fundamentale ale Comunității. Printre altele, în articolul 2 din Tratatul CE sunt menționate drept obiective ale Comunității „o dezvoltare armonioasă, echilibrată și durabilă a activităților economice, un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă [...], o creștere durabilă și neinflaționistă [și] un grad ridicat de competitivitate și de convergență a performanțelor economice [...]”. În conformitate cu articolul 4 din Tratatul CE, principiile directoare cu statut constituțional destinate atingerii acestor obiective fundamentale sunt „prețuri stabile, finanțe publice și condiții monetare sănătoase, precum și o balanță de plăți stabilă” și „principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă”. În acest cadru general de politici, Tratatul CE atribuie responsabilități clare atât politicii monetare, cât și politicii economice.

Aspectele economice și monetare ale UEM

Aspectele economice și monetare ale UEM au fost organizate diferit. În timp ce politicile monetare și valutare au fost denaționalizate și centralizate la nivel comunitar, responsabilitatea pentru politica economică a rămas de competența statelor membre, deși politicile economice naționale trebuie aplicate într-un cadru comunitar de cooperare în materie de politici macroeconomice. Diferențele de organizare respectă principiul subsidiarității (articolul 5 din Tratatul CE), respectiv repartizarea responsabilităților politice la nivelul Comunității este justificată numai în următoarele cazuri:

- dacă statele membre nu pot realiza în mod satisfăcător obiectivele atribuite sau
- atunci când, datorită amplitudinii sau efectelor acțiunii preconizate, obiectivele pot fi realizate mai bine la nivelul Comunității.

După cum se explică în continuare, centralizarea la nivel comunitar este justificată pentru politica monetară și valutară, deoarece moneda unică și politicile monetare și valutare naționale se exclud reciproc. Situația este diferită în cazul politicilor economice. În măsura în care cadrul Comunității asigură că politicile economice naționale sunt efectiv în concordanță cu obiectivele UEM menționate anterior, aplicarea acestor politici este cel mai bine plasată la nivel național. Astfel, chiar și o zonă economică total integrată precum zona euro nu constituie un argument decisiv pentru transferul integral al responsabilităților de politică economică către Comunitate.

Politica monetară și valutară

Băncii Centrale Europene – nucleul SEBC, dar și al Eurosistemului – i s-a conferit responsabilitatea exclusivă privind politica monetară unică pentru zona euro (a se vedea secțiunea 2.1). O monedă unică necesită o politică monetară comună, în cadrul căreia procesul decizional este centralizat. Deoarece unele decizii de politică monetară trebuie adoptate zilnic, cadrul decizional trebuie să fie

permanent și instituționalizat sub forma unei entități juridice care poate fi trasă la răspundere și care este responsabilă din punct de vedere politic pentru activitățile sale. De asemenea, având în vedere mandatul de politică monetară constând în menținerea stabilității prețurilor, luarea deciziilor a trebuit încredințată unui organism care era independent atât față de instituțiile Comunității, cât și față de statele membre (a se vedea secțiunea 4.1).

Politica valutară și-a pierdut, de asemenea, caracterul național și a fost centralizată. Deoarece o monedă unică are un curs de schimb unic, nu poate exista decât o politică valutară unică. Deciziile de politică valutară pentru zona euro se iau în comun de către BCE și Consiliul ECOFIN, Consiliul fiind cel care are ultimul cuvânt (a se vedea secțiunea 3.2.1).

Politica economică

Spre deosebire de politica monetară și valutară, responsabilitatea pentru politica economică revine în continuare, în mare parte, statelor membre. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Tratatul CE, politica economică a Comunității se bazează pe „strânsa coordonare a politicilor economice ale statelor membre, pe piața internă și pe definirea obiectivelor comune [...]”. Articolul 98 din Tratatul CE prevede: „Statele membre își conduc politicile economice pentru a contribui la realizarea obiectivelor Comunității [...] și în contextul orientărilor generale menționate la articolul 99 alineatul (2)”. Prin articolul 99 alineatul (1) din Tratatul CE, statele membre „își consideră politicile economice ca fiind o chestiune de interes comun” și „le coordonează în cadrul Consiliului”.

Orientările generale de politică economică reprezintă instrumentul principal de coordonare a politicilor economice naționale.⁴⁵ Acestea conțin orientări pentru aplicarea generală a politicii economice și formulează recomandări specifice pentru fiecare stat membru și pentru Comunitate. Prezintă măsurile necesare în diferite domenii de politică – finanțe publice, reforme structurale, impozitare, reglementarea pieței forței de muncă sau formarea și învățământul – orientările stabilesc standardul utilizat pentru evaluarea deciziilor de politică adoptate ulterior la nivel național și european.

Orientările generale de politică economică sunt adoptate sub forma unei recomandări și, prin urmare, nu sunt nici obligatorii din punct de vedere juridic, nici executorii. În schimb, acestea se bazează pe persuasiune și presiuni din partea celorlalte state care să determine guvernele să adopte măsurile corespunzătoare. Cu toate acestea, aprobarea lor de către Consiliul European⁴⁶ le conferă greutate politică.

De asemenea, au fost elaborate proceduri specifice, denumite în mod obișnuit „procese”. „Procesul de la Luxemburg” este procedura de coordonare a politicilor

⁴⁵În ceea ce privește independența și mandatul statutar al BCE, orientările generale de politică economică nu se aplică politicii monetare.

⁴⁶Aprobarea orientărilor generale de politică economică de către Consiliul European reprezintă singura măsură oficială adoptată de acest organism în chestiuni legate de UEM. Toate celelalte aspecte ale UEM care necesită măsuri la nivel de șefi de stat sau de guvern presupun fie decizii interguvernamentale, fie decizii în cadrul reuniunii Consiliului UE la nivel de șefi de stat sau de guvern.

naționale de ocupare a forței de muncă. Principalul său instrument îl reprezintă orientările anuale privind ocuparea forței de muncă, care definesc recomandările și domeniile de acțiune prioritare, în special în ceea ce privește formarea și învățământul și reforma pieței forței de muncă, precum și transpunerea acestor orientări în planuri de acțiune naționale.

„Procesul de la Cardiff” este un sistem de monitorizare și evaluare *inter pares* a reformelor structurale. Principalul instrument este supravegherea multilaterală anuală a progreselor reformei economice. Acest exercițiu are loc pe baza rapoartelor anuale ale statelor membre și ale Comisiei Europene, coroborate cu o analiză multilaterală mai aprofundată a reformelor economice, realizată de Comitetul de politică economică.

„Procesul de la Köln” prevede un dialog macroeconomic între partenerii sociali, administrațiile naționale, Comisia Europeană și BCE. Principalul instrument al acestui proces îl reprezintă un schimb de evaluări ale situației economice și perspective ale UE. Dialogul macroeconomic face parte din Pactul european privind ocuparea forței de muncă, completând astfel procesele de la Luxemburg și Cardiff.

„Strategia de la Lisabona” a stabilit un program de reforme cuprinzător, al cărui scop este, printre altele, consolidarea funcționării pieței unice și depășirea ineficiențelor și fragmentărilor existente în domenii variate precum piețele titlurilor de valoare, accesul la capital de risc sau controlul traficului aerian.

Spre deosebire de orientările generale de politică economică, „procedura de deficit excesiv” pentru politicile fiscale (articolul 104 din Tratatul CE, completat de Pactul de stabilitate și creștere) este obligatorie din punct de vedere juridic și executorie (a se vedea caseta 5). Disciplina bugetară este susținută de interdicția privind finanțarea sectorului public de către băncile centrale (articolul 101) și orice formă de acces preferențial al sectorului public la instituțiile financiare (articolul 102). În conformitate cu regula *no bail-out*, nici Comunitatea și nici un stat membru nu răspunde și nu își asumă angajamentele unui alt stat membru (articolul 103). Astfel, o datorie publică ridicată nu poate fi lăsată să atingă niveluri exagerate, iar administrațiile naționale care nu respectă regulile nu pot conta, în final, pe sprijinul financiar al altor țări.

Această asimetrie dintre aspectele monetare și cele economice ale UEM implică absența unui „guvern UE” comparabil cu guvernele naționale. Totuși, aceasta nu reprezintă neapărat o deficiență a cadrului de politică economică al Comunității. Un grad înalt de autonomie decizională acordat statelor membre în domenii importante ale politicii economice le conferă acestora o marjă de manevră esențială și permite manifestarea efectelor benefice ale unei concurențe solide între politicile economice. În același timp, normele și procedurile cadrului de politică economică asigură stabilitatea macroeconomică, cu condiția ca factorii decizionali să le respecte.

Tratatul cuprinde o serie de dispoziții destinate asigurării unei situații solide a finanțelor publice în cursul celei de-a treia etape a UEM, având în vedere că politica fiscală rămâne în responsabilitatea guvernelor naționale. Una dintre acestea se referă la procedura de deficit excesiv, astfel cum este definită în articolul 104 și într-un protocol anexat la tratat. Această procedură prevede condițiile care trebuie să predomină pentru ca o poziție bugetară să fie considerată solidă. În conformitate cu articolul 104, „statele membre evită deficitele publice excesive”. Respectarea acestei cerințe este evaluată pe baza unei valori de referință pentru ponderea în PIB a deficitului bugetar al administrațiilor publice de 3% și a unei valori de referință pentru ponderea datoriei publice în PIB de 60%. În condițiile prevăzute în tratat și specificate în Pactul de stabilitate și creștere (PSC), cum ar fi, de exemplu, o scădere anuală a PIB real de cel puțin 2%, pot fi tolerate ponderi ale deficitului sau datoriei peste valorile de referință, fără a considera că acestea ar implica existența unui deficit excesiv. În cazul în care Consiliul UE stabilește că există un deficit excesiv într-o anumită țară, procedura de deficit excesiv prevede luarea de măsuri suplimentare, inclusiv de sancțiuni.

PSC a fost adoptat în anul 1997, completând și clarificând punerea în aplicare a procedurii de deficit excesiv. Acesta constă în Rezoluția Consiliului European privind PSC, „Regulamentul Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice” și „Regulamentul Consiliului privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv”. Prin acceptarea PSC, statele membre s-au angajat să urmărească obiectivul pe termen mediu al pozițiilor bugetare „excedentare sau aproape de echilibru”. Se consideră că deținerea unor astfel de poziții le-ar permite să soluționeze impactul bugetar al fluctuațiilor ciclice normale, fără a se abate de la valoarea de referință de 3% din PIB.

Într-un cadru de supraveghere multilaterală, statele participante la zona euro au obligația de a înainta programe de stabilitate Consiliului UE și Comisiei Europene. Statele membre neparticipante trebuie să prezinte programe de convergență. Ambele programe cuprind informațiile necesare pentru a evalua ajustările bugetare preconizate pe termen mediu pentru a atinge poziția excedentară sau apropiată de zero.

O completare esențială a acestor modalități de promovare a politicilor fiscale axate pe stabilitate este clauza *no bail-out* din Tratat. Articolul 103 alineatul (1) din Tratat prevede: „Comunitatea nu răspunde și nu își asumă angajamentele autorităților administrațiilor publice centrale, ale autorităților regionale sau locale, ale celorlalte autorități publice sau ale altor organisme ori întreprinderi publice dintr-un stat membru [...]. Un stat membru nu răspunde și nu își asumă angajamentele autorităților administrațiilor publice centrale, ale autorităților regionale sau locale, ale celorlalte autorități publice sau ale altor organisme ori întreprinderi publice din alt stat membru”. Această clauză garantează că responsabilitatea rambursării datoriei publice rămâne la nivel național, încurajând astfel aplicarea de politici fiscale prudente la nivel național.

Alte dispoziții care contribuie la disciplina fiscală sunt interdicția privind finanțarea monetară a deficitelor bugetare și orice formă de acces privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare. Articolul 101 din Tratat interzice BCE și BCN să acorde finanțare monetară pentru deficitele publice utilizând „credite pe descoperit de cont sau orice alt tip de facilitare de credit”. Articolul 102 din Tratat interzice orice măsură care

Caseta 5 Cadrul comunitar pentru politici fiscale (cont.)

ar putea să stabilească accesul preferențial la instituțiile financiare al administrațiilor publice și al instituțiilor sau organismelor comunitare. În afara consolidării stimulentele pentru finanțe publice solide și politici fiscale prudente, aceste dispoziții contribuie la credibilitatea politicii monetare unice în urmărirea obiectivului stabilității prețurilor.

Extrase din BCE (2004), *The monetary policy of the ECB*, p. 23.

Integrarea diferențiată

Apartenența la UE nu implică în mod automat participarea la zona euro. În afară de statutul special, menționat anterior, de care beneficiază Danemarca și Regatul Unit, participarea la zona euro impune unui stat membru îndeplinirea condițiilor necesare pentru adoptarea monedei unice.

Acestea sunt: un grad înalt de convergență durabilă (**convergență economică**) și compatibilitatea legislației naționale cu dispozițiile Tratatului privind UEM (**convergență juridică**) (a se vedea caseta 6).

În conformitate cu articolul 121 alineatul (1) din Tratatul CE, realizarea unui grad înalt de convergență economică durabilă este evaluată în raport cu următoarele criterii:

- realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor;
- caracterul solid al finanțelor publice;
- respectarea marjelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, timp de cel puțin doi ani;
- caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru și al participării sale la mecanismul cursului de schimb al Sistemului Monetar European, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung.

Înainte de a adera la zona euro, un stat membru trebuie să dovedească îndeplinirea acestor criterii de o manieră durabilă. Această prevedere asigură că UEM rămâne în concordanță cu obiectivele sale fundamentale și cu principiile sale directoare, în special stabilitatea prețurilor, caracterul solid al finanțelor publice și al condițiilor monetare și o balanță de plăți durabilă.

Cerința privind convergența juridică obligă fiecare stat membru să își adapteze legislația națională pentru a asigura independența BCN respective și pentru a o integra în SEBC.

Comisia Europeană și BCE (în anul 1998, IME) evaluează în mod independent convergența economică și juridică și își prezintă concluziile Consiliului UE (reunit atât în configurația ECOFIN, cât și la nivel de șefi de stat sau de guvern), care adoptă decizia finală.

Caseta 6 Condițiile necesare pentru adoptarea euro

Condițiile pentru adoptarea euro sunt prevăzute la articolul 121 din Tratatul CE și în protocolul anexat la Tratatul CE privind criteriile de convergență menționate la articolul 121. Aplicarea acestor dispoziții a fost evaluată în rapoartele de convergență publicate de IME și BCE.

Condițiile pentru adoptarea euro sunt:

- realizarea unui grad înalt de convergență durabilă („convergență economică”);
- compatibilitatea legislației naționale a fiecărui stat membru cu articolele 108 și 109 din Tratatul CE și cu Statutul SEBC („convergență juridică”).

Convergența economică

Atingerea unui grad înalt de convergență durabilă de către statul membru respectiv este evaluată pe baza a patru criterii: stabilitatea prețurilor, situația fiscală solidă, stabilitatea cursului de schimb și convergența ratelor dobânzilor.

Evoluția prețurilor

La prima liniuță a articolului 121 alineatul (1) din Tratatul CE se solicită „realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor” și se afirmă că „acesta rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor”.

În articolul 1 din Protocol se prevăd următoarele: „criteriul stabilității prețurilor [...] înseamnă că un stat membru are o stabilitate durabilă a nivelului prețurilor și o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, care nu poate depăși cu mai mult de 1,5% rata inflației a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Inflația se calculează cu ajutorul indicelui prețurilor de consum pe o bază comparabilă, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale”.

Evoluții fiscale

La a doua liniuță a articolului 121 alineatul (1) din Tratatul CE se prevede „caracterul solid al finanțelor publice” și se precizează faptul că „acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște un deficit public excesiv în înțelesul articolului 104 alineatul (6)”.

La articolul 2 din Protocol se prevede că acest criteriu „[...] înseamnă că, în momentul examinării, un stat membru nu face obiectul unei decizii a Consiliului menționată la articolul 104 alineatul (6) din Tratatul menționat, privind existența unui deficit excesiv în statul membru respectiv”.

În conformitate cu articolul 104 alineatul (2) din Tratatul CE, statele membre „evită deficitele publice excesive”. Comisia examinează în special dacă disciplina bugetară a fost respectată, în special pe baza următoarelor criterii:

„(a) dacă raportul dintre deficitul public planificat sau real și produsul intern brut depășește o valoare de referință [stabilită în Protocolul privind procedura aplicabilă deficitelor excesive la 3% din PIB], cu excepția cazului în care:

Caseta 6 Condițiile necesare pentru adoptarea euro (cont.)

- raportul s-a diminuat în mod semnificativ și constant și atinge un nivel apropiat de valoarea de referință, sau
- depășirea valorii de referință este excepțională și temporară și respectivul raport se menține aproape de valoarea de referință;

(b) dacă raportul dintre datoria publică și produsul intern brut depășește o valoare de referință [stabilită în Protocolul privind procedura aplicabilă deficitelor excesive la 60% din PIB], cu excepția cazului în care acest raport se diminuează suficient și se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător”.

Evoluția cursului de schimb

La a treia liniuță a articolului 121 alineatul (1) din Tratatul CE se specifică „respectarea limitelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei în raport cu cea a altui stat membru”.

Conform articolului 3 din Protocol, „criteriul de participare la mecanismul ratei de schimb al Sistemului Monetar European [...] înseamnă că un stat membru a respectat marjele normale de fluctuație prevăzute de mecanismul ratei de schimb al Sistemului Monetar European, fără să cunoască tensiuni grave cel puțin pe parcursul ultimilor doi ani dinaintea examinării. În special, statul membru nu a devalorizat din proprie inițiativă rata de schimb centrală bilaterală a monedei sale față de moneda unui alt stat membru în aceeași perioadă”.

În ceea ce privește aplicarea acestor dispoziții, IME și BCE au subliniat, în rapoartele de convergență din 1998, 2000 și 2002 că, la momentul elaborării Tratatului, marjele normale de fluctuație se situau la $\pm 2,25\%$ în jurul parităților centrale bilaterale, în timp ce o bandă de fluctuație de $\pm 6\%$ reprezenta o derogare de la norme. În luna august 1993, s-a luat decizia de a lărgi marjele de fluctuație până la $\pm 15\%$, iar interpretarea criteriului, în special a conceptului de „marje normale de fluctuație”, a devenit mai puțin clară. Prin urmare, în realizarea unei analize *ex post* trebuie să se țină seama de evoluția fiecărui curs de schimb în cadrul Sistemului Monetar European (SME) începând cu anul 1993. Astfel, se pune accentul pe apropierea cursurilor de schimb de paritățile centrale din cadrul MCS/MCS II.

Evoluția ratelor dobânzilor pe termen lung

La a patra liniuță a articolului 121 alineatul (1) din Tratatul CE se prevede „caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru și al participării sale la mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung”.

Conform articolului 4 din Protocol, „criteriul de convergență al ratelor dobânzilor [...] în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, înseamnă că un stat membru a avut o rată a dobânzii nominală medie pe termen lung care nu poate depăși cu mai mult de 2% pe aceea a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Ratele dobânzilor sunt calculate pe baza obligațiunilor de stat pe termen lung sau a unor titluri comparabile, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale”.

Convergența juridică

Legislația națională a tuturor statelor membre, inclusiv statutele BCN ale acestora, trebuie să fie compatibilă cu articolele 108 și 109 din Tratatul CE și cu Statutul SEBC. Termenul „compatibil” arată că Tratatul nu impune „armonizarea” statulelor BCN între ele sau cu Statutul SEBC. În schimb, acesta indică faptul că legislația națională trebuie ajustată în vederea eliminării neconcordanțelor cu Tratatul și Statutul SEBC, în special dispozițiile care contravin independenței respectivei BCN și rolului acesteia ca parte integrantă a SEBC.

Neconcordanțele au fost eliminate până la adoptarea euro de către statul membru respectiv. Un stat membru are obligația de a-și adapta legislația, în pofida supremației Tratatului și a Statutului SEBC asupra legislației naționale. Acest lucru asigură că legislația națională este *a priori* conformă cu dreptul comunitar.

În scopul identificării domeniilor în care este necesară adaptarea, BCE examinează:

- independența BCN (independența juridică, instituțională și funcțională, precum și stabilitatea mandatului conferit membrilor organelor de decizie);
- integrarea juridică a BCN în SEBC (inclusiv obiectivele statutare, atribuțiile, instrumentele, organizarea și dispozițiile financiare);
- alte acte legislative care au implicații asupra participării totale a statului membru la cea de-a treia etapă a UEM (inclusiv prevederi cu privire la emiterea de bancnote și monede, deținerea și gestionarea rezervelor valutare și politica valutară).

Alți factori

În temeiul articolului 121 alineatul (1) din Tratatul CE, Comisia și IME (în prezent BCE) trebuie să țină seama de o serie de alți factori, respectiv „dezvoltarea ECU, rezultatele integrării piețelor, situația și evoluția balanței de plăți curente, precum și o examinare a evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de prețuri”. Evoluția ECU a fost un factor avut în vedere în 1998, în momentul trecerii la cea de-a treia etapă a UEM. Totuși, întrucât euro a înlocuit ECU, acest factor nu va mai juca niciun rol în evaluarea convergenței.

Proceduri

BCE (în 1998, IME) și Comisia Europeană evaluează dacă fiecare stat membru al UE a îndeplinit condițiile menționate anterior. Ambele organisme acționează în mod individual și independent. Primele rapoarte de convergență au fost elaborate în anul 1998, în momentul trecerii la cea de-a treia etapă a UEM. Situația statelor membre care fac obiectul unei derogări este evaluată cel puțin o dată la doi ani sau la cererea unui stat membru care face obiectul unei derogări.

Caseta 6 Condițiile necesare pentru adoptarea euro (cont.)

Etapele procedurale pentru trecerea la cea de-a treia etapă a UEM în 1998 s-au derulat în conformitate cu articolul 121 din Tratatul CE:

- rapoarte elaborate de IME și de Comisia Europeană;
- recomandări ale Comisiei și ale Consiliului ECOFIN;
- consultarea Parlamentului European;
- decizia Consiliului UE, reunit la nivel de șefi de stat sau de guvern.

Pentru revizuirea și abrogarea unei derogări, articolul 122 din Tratatul CE prevede următoarele etape procedurale:

- rapoarte elaborate de BCE și de Comisia Europeană;
- propunere din partea Comisiei;
- consultarea Parlamentului European;
- dezbateră în cadrul Consiliului UE, reunit la nivel de șefi de stat sau de guvern;
- decizia Consiliului ECOFIN.

Statele membre ale UE care fac obiectul unei derogări

În conformitate cu articolul 122 din Tratatul CE, se consideră că un stat membru al UE care nu îndeplinește condițiile necesare pentru adoptarea euro face obiectul unei **derogări**, ceea ce înseamnă că statul membru respectiv nu participă la zona euro. Acesta își păstrează suveranitatea asupra monedei proprii și competențele în domeniul politicii monetare și nu are obligația de a respecta normele privind politica economică, care se aplică doar statelor participante la cea de-a treia etapă a UEM. Cu toate acestea, statele membre care fac obiectul unei derogări își mențin angajamentul față de obiectivul introducerii monedei unice [articolul 4 alineatul (2) din Tratatul CE] și au obligația de a realiza convergența economică și juridică, ca o condiție prealabilă pentru adoptarea în cele din urmă a monedei unice. În mod similar, articolul 108 privind independența băncilor centrale se aplică și acestor state membre.

O derogare este temporară. Consiliul UE examinează situația la fiecare doi ani pe baza rapoartelor prezentate de BCE și de Comisia Europeană. În cazul în care Consiliul (reunit atât în configurația ECOFIN, cât și la nivel de șefi de stat sau de guvern) concluzionează că un stat membru îndeplinește criteriile de convergență economică și juridică, derogarea se abrogă, iar statul respectiv trebuie să adopte euro ca monedă oficială.

În prezent, Suedia și cele zece țări care au aderat la Uniunea Europeană la data de 1 mai 2004 sunt state membre care fac obiectul unei derogări. Suedia nu

îndeplinește încă cerința de convergență juridică. Exceptând Slovenia, care va adera la zona euro la 1 ianuarie 2007, noile state membre trebuie să dovedească în anii următori că îndeplinesc condițiile necesare pentru adoptarea euro ca monedă oficială.

Statele membre ale UE cu statut special

În conformitate cu protocoalele anexate la Tratatul CE⁴⁷, Danemarca și Regatul Unit au fost exceptate de la participarea la cea de-a treia etapă a UEM, ceea ce înseamnă că aceste două țări au avut dreptul de a alege dacă participă sau nu la cea de-a treia etapă a UEM înainte de debutul acesteia la data de 1 ianuarie 1999. Ambele țări și-au exercitat acest drept (Danemarca în decembrie 1992, iar Regatul Unit în octombrie 1997) și au notificat Consiliului UE intenția de a nu trece la cea de-a treia etapă.

În ceea ce privește sfera de aplicare a exceptărilor, Protocolul privind Danemarca prevede că exceptarea va avea aceleași efecte ca și o derogare. Protocolul privind Regatul Unit merge mult mai departe, exceptând această țară și de la aplicarea altor dispoziții ale Tratatului. În special, nu se aplică Regatului Unit articolul 4 alineatul (2) din Tratatul CE, în temeiul căruia Comunitatea și statele membre își mențin angajamentul față de obiectivul introducerii monedei unice, și articolul 108 privind independența băncilor centrale.

Exceptările acordate Danemarcei și Regatului Unit sunt permanente. Totuși, ambele state membre și-au rezervat dreptul de a pune capăt derogării într-o etapă ulterioară, cu condiția îndeplinirii condițiilor necesare pentru adoptarea euro.

⁴⁷Protocolul privind anumite dispoziții referitoare la Danemarca; Protocolul privind anumite dispoziții referitoare la Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Ședința Consiliului guvernatorilor BCE
din luna noiembrie 2006

2 ACTIVITATEA DE BANCĂ CENTRALĂ ÎN CADRUL UEM: ASPECTE JURIDICE, INSTITUȚIONALE ȘI ORGANIZATORICE

Prin adoptarea euro ca monedă unică, statele membre ale UE care formează zona euro au renunțat la propria suveranitate monetară. BCE, nucleul sistemului de bănci centrale nou-creat, denumit „Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)”, a preluat responsabilitatea privind politica monetară în zona euro.

2.1 BCE, SEBC ȘI EUROSISTEMUL

În conformitate cu dispozițiile Tratatului CE, SEBC îndeplinește funcțiile de bancă centrală pentru euro. Cu toate acestea, întrucât SEBC nu are personalitate juridică și având în vedere gradele diferite de integrare în UEM, adevărații participanți activi sunt BCE și BCN ale țărilor zonei euro. Acestea exercită împreună funcțiile de bază ale SEBC sub denumirea „Eurosistem”.

2.1.1 SEBC și Eurosistemul ca legătură organică între BCE și BCN

SEBC este format din BCE și BCN ale celor 25 de state membre ale UE, iar „legea organică” pe care acesta se bazează este Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (Statutul SEBC), anexat la Tratatul CE.

Spre deosebire de BCE și BCN, SEBC nu are personalitate juridică, nu este abilitat să acționeze și nu are organe de decizie proprii. În schimb, membrii SEBC, respectiv BCE și BCN, sunt persoane juridice și participanți activi. BCE și BCN sunt abilitate să acționeze, dar, în îndeplinirea misiunilor atribuite SEBC, acestea acționează în conformitate cu obiectivele acestuia, cu normele prevăzute de Tratat și de Statut, precum și cu deciziile adoptate de organele de decizie ale BCE. Astfel, termenul „SEBC” desemnează un cadru instituțional care stabilește „legătura organică” între BCE și BCN. Acesta asigură că: i) procesul decizional este centralizat și ii) misiunile atribuite SEBC prin Tratatul CE sunt îndeplinite în comun și în mod consecvent, în concordanță cu repartizarea competențelor și cu obiectivele sistemului.

Din SEBC fac parte BCN ale tuturor statelor membre ale UE, chiar și ale celor care nu au adoptat euro (a se vedea secțiunea 1.2.2), fie datorită statutului special al acestora (Danemarca și Regatul Unit), fie datorită unei derogări (Suedia și cele zece noi state membre ale UE). Deoarece statele membre neparticipante și-au păstrat suveranitatea monetară, băncile lor centrale nu sunt implicate în îndeplinirea funcțiilor de bază ale sistemului. Pentru a facilita înțelegerea de către publicul larg a structurii complexe a Sistemului European al Băncilor Centrale, Consiliul guvernatorilor BCE a hotărât, în luna noiembrie 1998, adoptarea termenului „Eurosistem”. Acesta se referă la componența – BCE și BCN ale statelor membre care au adoptat euro – în care SEBC își îndeplinește principalele misiuni.

Trei considerente principale de natură politică și economică au stat la baza instituirii unui sistem care să îndeplinească funcțiile de bancă centrală pentru euro, nu a unei bănci centrale unice:

1. înființarea unei bănci centrale unice pentru întreaga zonă euro (concentrând, probabil, activitatea de bancă centrală într-un singur loc) nu ar fi fost acceptabilă din rațiuni politice;
2. opțiunea creării Eurosistemului are la bază experiența BCN, menținând structura instituțională, infrastructura, capacitățile operaționale și competențele acestora; în plus, BCN continuă să îndeplinească și unele atribuții independente de Eurosistem;
3. având în vedere spațiul geografic vast pe care îl ocupă zona euro, s-a considerat oportun ca instituțiilor de credit să le fie oferit un punct de acces la activitatea de bancă centrală în fiecare stat membru participant. Luând în considerare numărul mare de națiuni și culturi din zona euro, s-a apreciat că rolul de punct de acces la Eurosistem ar putea fi îndeplinit cel mai bine de instituțiile naționale (nu de o singură instituție supranațională).

Construcția Eurosistemului se fondează pe structurile de bancă centrală existente, respectând diversitatea culturală și națională a zonei euro. Totodată, autonomia BCN favorizează schimburile prolfice și, atunci când este necesar, spiritul de emulație în ceea ce privește cele mai bune practici, generând astfel un potențial de sporire a eficienței administrării operaționale în cadrul Eurosistemului. În acest scop, în luna ianuarie 2005, băncile centrale din Eurosistem au convenit asupra unei declarații de misiune, precum și asupra unei viziuni comune cu privire la obiectivele strategice ale Eurosistemului și la principiile de organizare destinate promovării eficienței și eficacității în îndeplinirea funcțiilor Eurosistemului.

2.1.2 BCE ca organism specializat de drept comunitar

În conformitate cu dispozițiile Tratatului CE, BCE a fost înființată ca organism independent specializat în vederea aplicării politicii monetare și a îndeplinirii funcțiilor conexe. În acest scop, BCE a fost înzestrată cu personalitate juridică proprie, având, de asemenea, organe de decizie și competențe specifice. Organizarea sa ca bancă centrală corespunde caracterului specific al politicii monetare, respectiv un serviciu public pus în aplicare în principal prin derularea de operațiuni pe piața financiară.

Personalitatea juridică

BCE are personalitate juridică în temeiul articolului 107 alineatul (2) din Tratatul CE și se bucură de capacitatea juridică cea mai largă recunoscută persoanelor juridice prin legislația internă a fiecărui stat membru în conformitate cu articolul 9.1 din Statutul SEBC. Astfel, aceasta poate să dobândească sau să înstrăineze bunuri mobile și imobile și să stea în justiție. În plus, BCE se bucură de privilegiile și imunitățile necesare îndeplinirii misiunilor sale, în condițiile prevăzute de Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene din data de 8 aprilie 1965¹.

Având statut de persoană juridică conform dispozițiilor de drept public internațional, BCE este abilitată, printre altele, să încheie acorduri internaționale în domenii care țin de competența sa și să ia parte la activitățile unor organizații internaționale precum Fondul Monetar Internațional (FMI), Banca Reglementelor Internaționale (BRI) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

Statutul instituțional

Deși îndeplinește o misiune de serviciu public în temeiul Tratatului CE, BCE nu este o instituție comunitară în sensul propriu al termenului. Aceasta nu este menționată în articolul 7 din Tratatul CE, în temeiul căruia sunt stabilite cele cinci instituții comunitare, respectiv Parlamentul European, Consiliul, Comisia Europeană, Curtea de Justiție și Curtea de Conturi. Aceștia li s-a încredințat mandatul general de îndeplinire a misiunilor Comunității în limitele competențelor atribuite acestor instituții prin Tratat.

¹ Articolul 23 din Protocol prevede că protocolul se aplică Băncii Centrale Europene, membrilor organismelor acesteia și personalului său, fără a aduce atingere dispozițiilor Statutului SEBC.

În schimb, temeiul juridic al SEBC și BCE este prevăzut într-un articol separat (articolul 8 din Tratat). Acesta se află la baza statutului specific al BCE în contextul general al Comunității Europene, diferențiind-o de celelalte instituții și de organismele lor auxiliare și limitând activitățile sale la o misiune specială, clar definită.

Fiind o organizație creată prin Tratatul CE, BCE se bucură de competențe reale, care nu i-au fost delegate de instituțiile comunitare, ci i-au fost conferite prin Tratat. Această caracteristică distinge BCE de diversele agenții comunitare descentralizate, care au propria personalitate juridică, dar ale căror competențe sunt delegate de către instituțiile comunitare.²

2.1.3 BCN din zona euro ca parte integrantă a Eurosistemului

Fiecare BCN din Eurosistem are personalitate juridică în conformitate cu legislația națională a țării respective. Cu toate acestea, toate BCN ale țărilor din zona euro fac parte integrantă din Eurosistem în temeiul articolului 105 din Tratatul CE și al articolului 14.3 din Statutul SEBC. Conform dispozițiilor articolului 12.1 din Statut, acestea îndeplinesc misiuni ale Eurosistemului care le-au fost încredințate de BCE în concordanță cu principiul descentralizării (a se vedea secțiunea 2.4) și acționează în conformitate cu orientările și instrucțiunile BCE (articolul 14.3 din Statut). În același timp, guvernatorii BCN din Eurosistem sunt, alături de membrii Comitetului executiv, membri *ex officio* ai Consiliului guvernatorilor BCE (articolul 10 din Statutul SEBC). În calitate de „acionari” ai BCE, BCN din Eurosistem subscriu la capitalul BCE și pun la dispoziția acesteia active din rezervele valutare și participă la repartizarea profiturilor și pierderilor nete ale BCE (articolele 28, 30 și 33 din Statut).

În vederea integrării BCN în Eurosistem, legislațiile naționale aplicabile au fost armonizate cu legislația comunitară: legislațiile și statutele naționale trebuie să asigure, în special, independența BCN și a organelor de decizie ale acestora față de autoritățile statelor membre ale UE respective (a se vedea secțiunea 4.1). Această cerință de independență este întemeiată pe implicarea BCN și a guvernatorilor acestora în funcționarea Eurosistemului.

Integrarea funcțională a BCN în Eurosistem nu încalcă autonomia instituțională, financiară și administrativă a acestora. Conform prevederilor Statutului SEBC, BCN pot îndeplini, pe propria răspundere, și funcții care nu au legătură cu Eurosistemul, cu excepția cazurilor în care Consiliul guvernatorilor consideră că funcțiile respective împietează asupra obiectivelor și atribuțiilor Eurosistemului. Funcțiile exterioare Eurosistemului diferă de la o țară la alta și acoperă, în principal, diverse tipuri de servicii financiare și administrative oferite autorităților guvernamentale ale țărilor respective. Majoritatea BCN sunt implicate, de asemenea, în supravegherea instituțiilor financiare din țările lor (a se vedea secțiunea 3.7).

² De exemplu, Agenția Europeană de Mediu (AEM), Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (OAPI) și Agenția Europeană pentru Evaluarea Medicamentelor (AEEM).

2.1.4 BCN ale statelor membre UE neparticipante

BCN ale statelor membre UE neparticipante sunt și ele membre ale SEBC, dar au un statut special. Acestea sunt responsabile de propriile politici monetare naționale și nu participă la activitățile principale ale Eurosistemului, cum ar fi, în special, aplicarea politicii monetare unice. Guvernatorii băncilor centrale ale acestor state nu sunt membri ai Consiliului guvernatorilor BCE și nu sunt implicați în procesul de luare a deciziilor privind principalele activități ale Eurosistemului. În mod similar, aceste BCN nu sunt implicate în aplicarea politicii monetare unice și a funcțiilor conexe.

Cu toate acestea, BCN neparticipante trebuie să respecte principiile politicii monetare orientate către stabilitatea prețurilor. În plus, apartenența acestora la SEBC presupune necesitatea unei cooperări strânse cu Eurosistemul în câteva domenii: de exemplu, BCN ale țărilor din afara zonei euro contribuie la colectarea datelor statistice (a se vedea secțiunea 3.5). De asemenea, mecanismul european al cursului de schimb II (MCS II) oferă cadrul necesar pentru cooperarea cu Eurosistemul în ceea ce privește politica monetară și valutară (a se vedea secțiunea 3.2.1). Forumul instituțional pentru o astfel de cooperare îl constituie Consiliul general al BCE (a se vedea secțiunea 2.5.1).

2.2 OBIECTIVE

În conformitate cu articolul 105 alineatul (1) din Tratat, obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere acestui obiectiv, SEBC susține politicile economice generale în cadrul Comunității, pentru a contribui la realizarea obiectivelor acesteia (printre care se numără și un nivel înalt de ocupare a forței de muncă și o creștere economică durabilă și neinflaționistă). De asemenea, SEBC acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă.

Întrucât dispozițiile articolului 105 alineatul (1) din Tratat nu se aplică acelor state membre ale UE care nu au adoptat euro, termenul de „SEBC” trebuie înțeles ca „Eurosistem”.

2.2.1 Obiectivul principal: stabilitatea prețurilor

Obiectivul principal al Eurosistemului de a menține stabilitatea prețurilor constituie dispoziția cea mai importantă a capitolului privind politica monetară din Tratat. Acesta reflectă gândirea economică modernă în ceea ce privește rolul, domeniul de aplicare și limitele politicii monetare și stă la baza structurii instituționale și organizatorice a activității de bancă centrală în cadrul UEM.

Obiectivul de menținere a stabilității prețurilor a fost stabilit prin Tratatul CE din motive bine întemeiate. În primul rând, decenii de experiență practică și numeroase studii economice sugerează că, prin menținerea durabilă a stabilității prețurilor, politica monetară va contribui în cea mai mare măsură la ameliorarea perspectivelor economice și la îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor (a se vedea caseta 7).

În al doilea rând, bazele teoretice ale politicii monetare, precum și experiența dobândită în trecut dovedesc faptul că, în ultimă instanță, politica monetară

poate influența numai nivelul prețurilor în economie (a se vedea secțiunea 3.1.1). Astfel, menținerea stabilității prețurilor este singurul obiectiv realizabil al politicii monetare pe termen mediu. În schimb, dincolo de impactul pozitiv exercitat de stabilitatea prețurilor, politica monetară nu are potențialul necesar pentru a exercita o influență durabilă asupra variabilelor reale.

Caseta 7 Beneficiile stabilității prețurilor

Obiectivul privind stabilitatea prețurilor se referă la nivelul general al prețurilor în economie și implică evitarea atât a inflației, cât și a deflației prelungite. Există mai multe modalități prin care stabilitatea prețurilor contribuie la obținerea unor niveluri ridicate de activitate economică și de ocupare a forței de muncă:

1. stabilitatea prețurilor facilitează recunoașterea variațiilor la nivelul prețurilor relative, dat fiind că aceste variații nu sunt eclipsate de fluctuațiile la nivelul general al prețurilor, ceea ce permite întreprinderilor și consumatorilor să ia decizii în cunoștință de cauză privind consumul și investițiile. La rândul său, acest lucru permite o alocare mai eficientă a resurselor pe piață. Sprijinind piața în orientarea resurselor către domeniile în care acestea pot fi utilizate cu maximă productivitate, stabilitatea prețurilor crește potențialul productiv al economiei;
2. în cazul în care pot fi siguri de menținerea stabilității prețurilor în viitor, investitorii nu vor solicita nicio „primă de risc de inflație” pentru compensarea riscurilor asociate deținerii de active nominale pe termen lung. Prin reducerea primelor de risc aferente ratelor reale ale dobânzilor, politica monetară poate contribui la o alocare eficientă a resurselor pe piața de capital, sporind astfel stimulentele necesare investițiilor, ceea ce susține prosperitatea economică;
3. de asemenea, dacă menținerea stabilității prețurilor este plauzibilă, există șanse minime ca persoanele fizice și întreprinderile să devieze resursele din sfera productivă pentru a se proteja împotriva inflației. De exemplu, în contextul unei inflații ridicate, un stimulent îl reprezintă stocarea de bunuri reale, dat fiind că, în astfel de circumstanțe, acestea din urmă constituie un mijloc de teaurizare mai bun decât numerarul sau anumite active financiare. Totuși, stocarea de bunuri nu reprezintă o decizie investițională eficientă, împiedicând creșterea economică;
4. sistemele fiscale și cele de asistență socială pot crea stimulente perverse care distorsionează comportamentul economic. În majoritatea cazurilor, aceste distorsionări sunt accentuate de fenomenul inflației sau al deflației. Stabilitatea prețurilor elimină costurile economice reale generate atunci când inflația amplifică efectele de distorsiune exercitate de sistemele fiscale și cele de asistență socială;
5. menținerea stabilității prețurilor împiedică redistribuirea arbitrară și semnificativă a veniturilor și averii, fenomen care se manifestă în contexte inflaționiste, dar și deflaționiste. Prin urmare, un mediu economic caracterizat de prețuri stabile contribuie la menținerea stabilității și coeziunii sociale. În secolul al XX-lea au existat mai multe situații care au demonstrat că ratele ridicate ale inflației sau deflației tind să creeze instabilitate politică și socială.

Sursa: BCE (2004), *The monetary policy of the ECB*, p. 42.

Deși Tratatul CE stabilește în mod clar că menținerea stabilității prețurilor reprezintă obiectivul principal al BCE, acesta nu oferă o definiție clară a „stabilității prețurilor”. Din acest motiv, în luna octombrie 1998, BCE a anunțat o definiție cantitativă a stabilității prețurilor, care se regăsește în strategia de politică monetară a BCE (a se vedea secțiunea 3.1.2).

2.2.2 Susținerea politicilor economice generale

În îndeplinirea mandatului său clar definit de menținere a stabilității prețurilor în zona euro, BCE susține politicile economice generale în cadrul Comunității „pentru a contribui la realizarea obiectivelor Comunității, astfel cum sunt definite la articolul 2”. Într-adevăr, după cum se arată mai sus, BCE poate contribui cel mai eficient la promovarea, printre altele, a unei „creșteri durabile și neinflaționiste” și a unui „nivel înalt de ocupare a forței de muncă”, conform dispozițiilor articolului 2 din Tratatul CE, prin aplicarea unei politici monetare al cărei obiectiv principal este stabilitatea prețurilor. În acest fel, o politică monetară orientată către stabilitate creează un mediu stabil care permite aplicarea cât mai eficientă a altor politici.

În schimb, politica monetară are posibilități foarte limitate de a exercita o influență de durată prin alte canale asupra variabilelor reale; pe termen lung, venitul real este determinat, în mod esențial, de factori pe partea ofertei (precum tehnologia, creșterea populației, flexibilitatea piețelor și eficiența cadrului instituțional al economiei). Prin urmare, sporirea potențialului de creștere a economiei ține de politicile fiscale și structurale, precum și de cele aferente procesului de negociere a salariilor.

Mandatul de susținere a politicilor economice generale în zona euro nu conferă BCE responsabilități directe pentru alte obiective decât cel al menținerii stabilității prețurilor. În schimb, Tratatul conține dispoziții care prevăd luarea în considerare și a celorlalte obiective ale Comunității de către BCE în realizarea obiectivului său principal. În special, având în vedere că politica monetară poate exercita un impact asupra activității reale pe termen scurt, BCE ar trebui să evite în mod normal generarea de fluctuații excesive ale producției sau ale ocupării forței de muncă, cu condiția ca acest lucru să nu pericliteze în niciun fel realizarea obiectivului său principal.

De asemenea, mandatul de susținere a politicilor economice generale ale Comunității nu impune BCE să își coordoneze *ex ante* politica proprie cu politicile economice ale Comunității. Totuși, acest lucru face parte din logica pe care se bazează dialogul dintre BCE și factorii decizionali în domeniul politicii economice la nivelul Comunității (a se vedea secțiunea 4.3).

2.2.3 Principiul unei economii de piață deschise

Tratatul CE conține, de asemenea, dispoziții care prevăd respectarea de către Eurosistem a principiului unei economii de piață deschise în care concurența este liberă. Eurosistemul respectă acest principiu în mai multe feluri. Prin menținerea stabilității prețurilor, BCE contribuie la buna funcționare a mecanismului de stabilire a prețurilor, ce reprezintă o caracteristică esențială a unei economii

de piață funcțională, favorizând o alocare eficientă a resurselor. Instrumentele de politică monetară ale Eurosistemului se bazează pe mecanisme de piață, iar instituțiile de credit au acces în egală măsură la facilitățile Eurosistemului.

2.3 MISIUNILE CONFERITE PRIN TRATAT

Tratatul conferă SEBC misiunea de a exercita funcțiile specifice activității de bancă centrală în numele Comunității. Având în vedere că unele state membre ale UE nu participă la UEM, prin „SEBC” și „Comunitate” se va înțelege „Eurosistem” și, respectiv, „zona euro”.

2.3.1 Misiunile de bază ale Eurosistemului

Articolul 105 alineatul (2) din Tratatul CE și articolul 3.1 din Statutul SEBC conferă Eurosistemului competența unică de îndeplinire a următoarelor misiuni de bază:

- definirea și aplicarea politicii monetare a zonei euro;
- derularea tranzacțiilor valutare;
- deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre din zona euro;
- promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

Alte misiuni conexe includ:

- emiterea de bancnote euro, singurele bancnote considerate mijloc legal de plată în zona euro [articolul 106 alineatul (1) din Tratatul CE și articolul 16 din Statut];
- colectarea de informații statistice necesare îndeplinirii misiunilor Eurosistemului (articolul 5 din Statut).

Capacitatea Eurosistemului de a formula și de a pune în aplicare **politica monetară** a zonei euro este asigurată prin controlul deplin al acestuia asupra bazei monetare. În conformitate cu articolul 106 din Tratat, BCE și BCN sunt singurele instituții care au dreptul de a emite bancnote considerate mijloc legal de plată în zona euro; statele membre ale zonei euro au dreptul de a emite numai monede cu valori nominale mici, iar volumul de monede emise este supus aprobării BCE. Având în vedere că sistemul bancar depinde de baza monetară, Eurosistemul se află în poziția de a exercita o influență dominantă asupra ratelor dobânzilor și condițiilor de pe piața monetară (a se vedea secțiunea 3.1).

Derularea de **tranzacții valutare** este o funcție importantă, ce decurge din aplicarea politicii monetare. Prin conferirea acestei misiuni Eurosistemului se exploatează capacitățile operaționale ale băncilor centrale, asigurându-se, în același timp, și menținerea concordanței dintre tranzacțiile valutare și obiectivele politicii monetare. Tranzacțiile valutare influențează două variabile importante pentru politica monetară, respectiv cursurile de schimb și condițiile de lichiditate pe piețele interne. Acestea trebuie să fie compatibile cu cadrul stabilit prin Tratat și destinat politicii cursului de schimb a zonei euro. În acest domeniu,

BCE este coresponsabilă, împreună cu Consiliul UE, în calitate de ultim factor decizional (a se vedea secțiunea 3.2.1).

Deținerea și administrarea **rezervelor valutare oficiale** ale zonei euro reprezintă două sarcini ce completează în mod firesc funcția Eurosistemului de derulare a tranzacțiilor valutare. Complementară este și competența BCE de control asupra utilizării deținerilor de rezerve valutare, prevăzută de articolul 31 din Statut, precum și a fondurilor de rulment reziduale în valută ale statelor membre (a se vedea secțiunea 3.2.2).

Prin conferirea misiunii de promovare a **bunei funcționări a sistemelor de plăți** (a se vedea secțiunea 3.3) Eurosistemului, se admite importanța existenței unor sisteme eficiente și solide nu numai pentru aplicarea politicii monetare, ci și pentru economie în general.

În vederea îndeplinirii misiunilor Eurosistemului, Statutul SEBC conferă BCE și BCN din zona euro o gamă variată de competențe funcționale și operaționale, în conformitate cu dispozițiile articolelor 17-24 din Statut. Totodată, BCE:

- dispune de competențe de reglementare și are dreptul de a impune sancțiuni obligatorii în cazul nerespectării regulamentelor și deciziilor BCE conform dispozițiilor articolului 110 din Tratat și ale articolului 34 din Statut (a se vedea secțiunea 2.5.3);
- monitorizează respectarea de către BCN a interdicției privind finanțarea monetară și accesul preferențial al sectorului public la instituțiile financiare (a se vedea secțiunea 2.5.5).

2.3.2 Alte misiuni

Pe lângă misiunile sale principale, Eurosistemul trebuie să contribuie la „buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar” [articolul 105 alineatul (5) din Tratatul CE]. Întrucât aceste misiuni constituie în principal responsabilitatea statelor membre, rolul Eurosistemului se limitează doar la acela de „a contribui”. Deși limitele contribuției Eurosistemului nu sunt clar definite, Tratatul recunoaște prin aceasta interesul legitim al BCE și BCN de a participa la acordurile Comunității privind supravegherea prudențială și stabilitatea financiară (a se vedea secțiunea 3.7).

O altă misiune deosebit de importantă a BCE o constituie acordarea de consultanță în domeniile sale de competență instituțiilor și organelor comunitare și autorităților naționale interesate [articolul 105 alineatul (4) din Tratatul CE și articolul 4 din Statut], BCE având și dreptul de inițiativă legislativă în domeniul legislației comunitare secundare în cazurile indicate în Tratat (a se vedea secțiunea 2.5.4).

Conform dispozițiilor articolului 123 alineatul (2) din Tratat și ale articolului 44 din Statut, BCE are obligația de a asigura, de asemenea, funcțiile IME care trebuie îndeplinite în continuare cu privire la acele state membre ale UE care nu au adoptat încă euro (a se vedea secțiunea 2.5.6).

2.4 PROCESUL DECIZIONAL CENTRALIZAT ȘI DESCENTRALIZAREA OPERAȚIONALĂ

În conformitate cu articolul 8 din Statutul SEBC, organele de decizie ale BCE conduc Eurosistemul. În cadrul responsabilităților care le revin, acestea iau toate deciziile necesare pentru a permite SEBC și Eurosistemului să își îndeplinească misiunile care le-au fost conferite.

Procesul decizional centralizat desfășurat de organele de decizie ale BCE nu constă doar în formularea politicilor – cum ar fi, de exemplu, modificările ratelor dobânzilor reprezentative ale BCE. Acesta cuprinde, de asemenea, punerea în aplicare a politicilor prin intermediul BCE și BCN.

Cu excepția atribuțiilor statutare care i-au fost conferite exclusiv BCE în calitate de nucleu și lider al Eurosistemului (a se vedea secțiunea 2.5), în Statutul SEBC nu se precizează în ce măsură politicile BCE trebuie puse în aplicare prin activități desfășurate de BCE sau BCN. În ceea ce privește activitățile Eurosistemului, în cea mai mare parte, repartizarea efectivă a atribuțiilor în interiorul sistemului a avut la bază principiul descentralizării, respectiv „în măsura în care se consideră că acest lucru este posibil și oportun [...], BCE recurge la băncile centrale naționale pentru executarea operațiunilor care țin de misiunile Eurosistemului” (articolul 12.1 din Statutul SEBC).

Principiul descentralizării nu ar trebui confundat cu „principiul subsidiarității”, astfel cum este definit în articolul 5 din Tratatul CE. Subsidiaritatea implică justificarea concludentă a nevoii de centralizare înaintea luării de măsuri la nivelul Comunității. Cu toate acestea, în cea de-a treia etapă a UEM, politica monetară a devenit un domeniu în care măsurile se iau exclusiv la nivel comunitar. Prin urmare, centralizarea nu trebuie justificată; în schimb, BCE are sarcina de a evalua în ce măsură descentralizarea este posibilă și oportună.

Structura operațională a Eurosistemului ia pe deplin în considerare principiul descentralizării. Așa cum se indică și la capitolul 3, BCN îndeplinesc aproape toate atribuțiile operaționale ale Eurosistemului. În special, BCN derulează operațiunile de politică monetară și, în calitate de agenți ai BCE, efectuează cele mai multe dintre operațiunile externe, asigură servicii de plăți și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare și răspund de alimentarea cu bancnote euro, precum și de emiterea și procesarea ulterioară a acestora. De asemenea, acestea colectează date statistice pentru BCE, colaborează cu BCE la traducerea și realizarea de publicații, contribuie la analiza și cercetarea economică, care se desfășoară în cadrul unor rețele organizate.

Spre deosebire de BCN, așa cum se arată și în capitolul 3, BCE derulează numai câteva operațiuni. BCE administrează fondurile proprii, supraveghează sistemele

de plăți și de compensare transfrontaliere de mare valoare și îndeplinește rolul de agent de decontare pentru unele dintre aceste sisteme. Alte activități operaționale ale BCE includ operațiunile externe, deși, în realitate, acestea sunt în cea mai mare parte derulate de BCN. Cu toate acestea, în pofida ariei restrânse a activităților operaționale proprii ale BCE, aceasta nu este complet separată de aspectele operaționale ale Eurosistemului. În schimb, BCE asigură, prin diverse metode, derularea coerentă a operațiunilor Eurosistemului de către BCN din zona euro (a se vedea secțiunea 2.5.2).

Gradul înalt de descentralizare la nivel operațional în cadrul Eurosistemului se reflectă, de asemenea, în repartizarea personalului între BCE și BCN. La sfârșitul anului 2005, numărul total al personalului celor 12 BCN din zona euro se ridică la aproximativ 49 000 de angajați, iar BCE avea în jur de 1 300 de angajați. Chiar dacă se estimează că aproximativ 50% din angajații BCN sunt implicați în activități³ care nu au legătură cu Eurosistemul, procentul deținut de BCE în totalul personalului băncilor centrale care desfășoară activități legate de Eurosistem nu depășește 5%.

2.5 ROLUL BCE ÎN CADRUL EUROSISTEMULUI

Conform dispozițiilor articolului 9.2 din Statutul SEBC, BCE asigură îndeplinirea misiunilor Eurosistemului fie prin activități proprii, fie prin intermediul BCN.

Potrivit rolului statutar al acesteia, BCE îndeplinește câteva funcții specifice. În special, BCE:

- reprezintă nucleul decizional al SEBC și al Eurosistemului;
- asigură aplicarea coerentă a politicilor proprii;
- are competențe de reglementare și dreptul de a impune sancțiuni;
- are drept de inițiativă legislativă la nivel comunitar și acordă consultanță instituțiilor Comunității și statelor membre ale UE cu privire la proiectele de acte normative;
- monitorizează respectarea dispozițiilor articolelor 101 și 102 din Tratat;
- îndeplinește atribuțiile fostului IME, necesare încă în cea de-a treia etapă a UEM datorită faptului că nu toate țările UE participă la UEM.

De asemenea, conform repartizării competențelor prevăzute de Tratatul CE, BCE reprezintă zona euro la nivel internațional în chestiuni care țin de domeniul său de competență (a se vedea secțiunea 5.1).

³ Întrucât sunt condiționate de factori locali, aceste activități variază considerabil de la o BCN la alta. În paralel cu variațiile geografice și demografice, aceasta explică diferențele semnificative dintre numărul angajaților BCN, de la mai puțin de 200 în Luxemburg la peste 10 000 în Franța și Germania.

2.5.1 Nucleul decizional al SEBC și al Eurosistemului

Eurosistemul și SEBC sunt conduse de principalele două organe de decizie ale BCE: **Consiliul guvernatorilor** și **Comitetul executiv** (articolul 9.3 din Statut). Un al treilea organ de decizie, **Consiliul general**, va exista atât timp cât unele state membre ale UE nu vor fi adoptat încă moneda euro (articolul 45 din Statut). Aceste organe de decizie își desfășoară activitatea în conformitate cu dispozițiile prevăzute de Tratat, de Statutul SEBC și de Regulamentul de procedură.

Organele de decizie ale BCE îndeplinesc o funcție dublă: i) conducerea BCE și ii) conducerea Eurosistemului și a SEBC. În această secțiune este descrisă cea de-a doua funcție, iar în capitolul 6 este analizat modul în care organele de decizie conduc BCE.

Acestea din urmă sunt adaptate în mod special pentru a răspunde cerințelor pe care le implică procesul decizional în domeniul politicii monetare într-o zonă cu monedă unică. Structura decizională pe două niveluri, respectiv Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv, ambele având reale puteri de decizie în domeniile lor de competență specifice, asigură capacitatea BCE de a reacționa prompt la evoluțiile pieței.

Consiliul guvernatorilor

Consiliul guvernatorilor este principalul organ de decizie al BCE, abilitat în adoptarea celor mai importante și a celor mai semnificative decizii din punct de vedere strategic pentru Eurosistem.

Componență

Consiliul guvernatorilor este format din cei șase membri ai Comitetului executiv și din guvernatorii BCN ale statelor membre care au adoptat euro (în prezent 12 guvernatori).⁴ Statutul de membru al Consiliului guvernatorilor este personal și inalienabil, respectiv nu poate fi delegat unui terț. Există totuși două situații excepționale (articolul 10 din Statutul SEBC):

- i. în cazul unor aspecte de ordin financiar (a se vedea mai jos), un guvernator care nu poate fi prezent poate desemna un supleant pentru a-i exprima votul (articolul 10.3 din Statut);
- ii. în cazul în care un membru al Consiliului guvernatorilor se află în imposibilitatea de a vota pe o perioadă îndelungată (de exemplu, timp de o lună), acesta poate desemna un supleant în calitate de membru al Consiliului guvernatorilor (articolul 3.3 din Regulamentul de procedură coroborat cu articolul 10.2 din Statut). Această dispoziție a fost aplicată de câteva ori până în prezent, pentru a acoperi absența îndelungată din motive de sănătate a unui guvernator sau atunci când un guvernator a eliberat postul înainte de a fi desemnat un succesor.

⁴ Caseta 2.1 enumeră toți membrii Consiliului guvernatorilor de la înființarea BCE la data de 1 iunie 1998.

Membrii Comitetului executiv participă la activitățile decizionale ale Consiliului guvernatorilor cu aceleași drepturi și obligații ca și guvernatorii BCN, relevând astfel caracterul supranațional al BCE. Această participare a Comitetului executiv garantează, de asemenea, că deciziile Consiliului guvernatorilor iau în considerare competența celor responsabili de punerea în aplicare a politicilor BCE.

Conform dispozițiilor articolului 113 alineatul (1) din Tratatul CE, la ședințele Consiliului guvernatorilor pot participa, de asemenea, președintele Consiliului ECOFIN și un membru al Comisiei Europene (de regulă, comisarul pentru afaceri economice și monetare), fără a avea însă drept de vot. Președintele Consiliului ECOFIN poate propune o moțiune spre deliberare Consiliului guvernatorilor. Pe baza unui acord informal între Consiliul ECOFIN și BCE, președintele Eurogrupului (a se vedea secțiunea 4.3.2) preia atribuțiile statutare ale președintelui Consiliului ECOFIN. În acest fel se asigură reprezentarea permanentă a Consiliului ECOFIN de către ministrul unei țări din zona euro la ședințele Consiliului guvernatorilor, atunci când președinția Consiliului este deținută, prin rotație, de un stat membru al UE care nu face parte din zona euro.

Conform articolului 3.2 din Regulamentul de procedură al BCE, fiecare guvernator poate fi însoțit în cadrul ședințelor Consiliului guvernatorilor de o persoană de la BCN. Aceasta ar putea fi, în general, fie un membru al organelor de decizie din cadrul BCN, fie un funcționar superior.

Competențe

Conform dispozițiilor articolului 12.1 din Statutul SEBC, Consiliul guvernatorilor are răspunderea luării tuturor deciziilor, cu excepția celor rezervate în mod explicit Comitetului executiv. În ceea ce privește obiectivele și misiunile conferite Eurosistemului, Consiliul guvernatorilor are în special responsabilitatea formulării politicii monetare a zonei euro. În acest context, Consiliul guvernatorilor stabilește strategia de politică monetară a BCE și cadrul operațional, ia deciziile necesare (de exemplu, în ceea ce privește ratele dobânzilor reprezentative ale BCE) și adoptă orientările care trebuie urmate de BCN din Eurosistem în derularea operațiunilor de politică monetară.

Alte competențe includ:

- elaborarea de orientări pentru toate celelalte operațiuni derulate de BCN și pentru tranzacțiile țărilor din zona euro aferente fondurilor de rulment în valută proprii;
- adoptarea regulamentelor pe care BCE le poate promulga în aplicarea dispozițiilor Tratatului sau prin delegare din partea Consiliului UE (a se vedea secțiunea 2.5.3);
- autorizarea emiterii de bancnote euro și a tirajului emisiunilor de monede euro pentru zona euro (a se vedea secțiunea 3.4);
- stabilirea regulilor de standardizare a procedurilor contabile și de raportare aferente operațiunilor derulate de BCN (a se vedea secțiunea 2.5.2);

- inițierea de legislație comunitară și îndeplinirea funcției consultative a BCE (a se vedea secțiunea 2.5.4) și stabilirea reprezentării la nivel internațional a Eurosistemului (a se vedea capitolul 5);
- stabilirea alocării resurselor financiare către BCE și a afectării rezultatelor sale financiare, precum și adoptarea normelor privind repartizarea venitului monetar între BCN din zona euro (a se vedea secțiunea 3.8);
- adoptarea Raportului anual și a Conturilor anuale ale BCE.

De asemenea, Consiliul guvernatorilor reprezintă organul de decizie suprem în ceea ce privește administrarea BCE. Acesta adoptă Regulamentul de procedură al BCE, definește condițiile de angajare a membrilor Comitetului executiv și a personalului BCE și stabilește bugetul BCE (a se vedea capitolul 6).

Regulile generale privind modalitățile de vot

Consiliul guvernatorilor funcționează ca un organ colegial, conform principiului „un membru, un vot”. Acest lucru înseamnă că, exceptând deciziile referitoare la anumite chestiuni financiare (a se vedea mai jos), voturile nu sunt ponderate. Astfel, votul guvernatorului BCN a celei mai mari țări din zona euro are aceeași valoare ca și votul guvernatorului BCN a celei mai mici țări, fiecare membru având, în principiu, un vot. Aceasta demonstrează faptul că toți membrii, inclusiv guvernatorii BCN, sunt desemnați cu titlu personal, și nu ca reprezentanți ai țărilor sau ai BCN respective. În schimb, aceștia trebuie să acționeze în interesul zonei euro în ansamblul său și ținând cont de situația acesteia.

În prezent, fiecare dintre actualii 18 membri are drept de vot. Această situație se va modifica numai când numărul țărilor membre ale zonei euro va fi mai mare de 15, iar sistemul votului prin rotație va intra în vigoare (a se vedea mai jos). Este, de asemenea, important de remarcat că membrii Comitetului executiv nu au drept de vot atunci când Consiliul guvernatorilor adoptă decizii privind condițiile de angajare a acestora (articolul 11.3 din Statut).

În mod normal, deciziile Consiliului guvernatorilor sunt adoptate cu majoritatea simplă a voturilor exprimate de către membrii prezenți. În caz de egalitate, președintele are votul decisiv. Pe baza acestor reguli se asigură că hotărârile nu pot fi blocate de o minoritate a membrilor Consiliului guvernatorilor și că BCE își păstrează capacitatea de a adopta decizii în orice moment.

O majoritate de două treimi din voturile exprimate este necesară în două situații speciale:

- atunci când Consiliul guvernatorilor consideră că anumite funcții exterioare Eurosistemului și îndeplinite de o BCN împieteză asupra obiectivelor și misiunilor Eurosistemului;
- în cazul în care Consiliul guvernatorilor hotărăște aplicarea unor metode operaționale de control monetar diferite de cele prevăzute în Statutul SEBC.

O unanimitate de voturi este necesară în cazul recomandării unei modificări a Statutului prin aplicarea procedurii simplificate de revizuire (articolul 41 din Statut) sau a clauzei de abilitare (articolul 10.6 din Statut).

Toate cazurile menționate anterior se referă la măsuri fundamentale pentru care dezideratul obținerii unui consens larg sau absolut prevalează asupra riscului blocării acestor măsuri de o minoritate de oponenți din rândul membrilor Consiliului guvernatorilor.

Rapiditatea și simplitatea procesului de luare a deciziilor sunt susținute, de asemenea, de regulile privind cvorumul, care prevăd prezența a două treimi din membrii Consiliului guvernatorilor, respectiv, în prezent, a 12 membri. În cazul în care cvorumul nu este întrunit, președintele poate convoca o ședință extraordinară în cadrul căreia deciziile pot fi luate indiferent de cvorum.

Noi modalități de vot pentru o zonă euro extinsă

Când zona euro va cuprinde mai mult de 15 țări membre, iar numărul guvernatorilor BCN din Consiliul guvernatorilor va fi, prin urmare, mai mare de 15, numărul maxim al guvernatorilor BCN cu drept de vot va fi de 15.

Pentru a menține capacitatea Consiliului guvernatorilor de a lua decizii eficiente și oportune într-o zonă euro extinsă, articolul 10.2 din Statutul SEBC a fost modificat de Consiliul UE în conformitate cu „clauza de abilitare” prevăzută de articolul 10.6 din Statut.⁵ Această modificare a modalităților de vot în cadrul Consiliului guvernatorilor a intrat în vigoare la data de 1 mai 2004, în urma ratificării deciziei Consiliului UE de către statele membre în conformitate cu normele lor constituționale.

Conform noilor dispoziții ale articolului 10.2 din Statut, toți membrii Consiliului guvernatorilor vor continua să participe la ședințe și la deliberări cu titlu personal și independent. Cei șase membri ai Comitetului executiv vor avea drept de vot permanent, pe când guvernatorii BCN își vor exercita dreptul de vot pe baza unui sistem de rotație prestabilit. Pentru a garanta că guvernatorii cu drept de vot provin din țări care, luate împreună, sunt întotdeauna reprezentative pentru economia zonei euro în ansamblu, aceștia își vor exercita dreptul de vot cu o anumită frecvență, prestabilită pe baza unor criterii obiective.

Pentru guvernatorii care au drept de vot la un anumit moment, principiul „un membru, un vot” va continua să se aplice. Guvernatorii BCN vor fi repartizați pe diferite grupuri, în funcție de dimensiunile economiilor țărilor din care provin. Această clasificare pe țări se bazează pe un indicator compozit alcătuit din două elemente:

- i. cota țării în produsul intern brut (PIB) total la prețurile pieței;
- ii. cota țării în activele totale din bilanțul agregat al instituțiilor financiare monetare (bilanț agregat total al IFM).

⁵ Decizia 2003/223/CE a Consiliului, reunit la nivel de șefi de stat sau de guvern, din 21 martie 2003 privind modificarea articolului 10.2 din Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (JO L 83, 1.4.2003, p. 66).

Ponderile celor două elemente sunt de 5/6 în cazul PIB și de 1/6 în cazul bilanțului agregat total al IFM.

Sistemul de rotație va începe să funcționeze cu două grupuri din momentul în care numărul țărilor membre ale zonei euro va fi mai mare de 15. Primul grup va fi format din cinci guvernatori ai acelor țări din zona euro care ocupă cele mai înalte poziții în clasificarea pe țări, iar al doilea, din ceilalți guvernatori. Celor două grupuri li se vor distribui 4 și, respectiv, 11 drepturi de vot. Pentru a asigura totuși frecvențe egale de exercitare a dreptului de vot pentru guvernatorii din primul grup și pentru cei din al doilea grup, drepturile de vot ale celor două grupuri vor fi de 5 și, respectiv, 10, cu condiția ca din țările zonei euro să existe 16, 17 sau 18 guvernatori. Pentru a evita această ajustare provizorie, Consiliul guvernatorilor, hotărând cu o majoritate de două treimi din totalul membrilor săi – atât cu drept de vot, cât și fără drept de vot – poate amâna instituirea sistemului de rotație până când numărul guvernatorilor ajunge să fie mai mare de 18.

În momentul în care din zona euro vor face parte cel puțin 22 de țări, sistemul de rotație va avea la bază trei grupuri. Cinci guvernatori din acele țări ale zonei euro care ocupă cele mai înalte poziții în clasificarea pe țări vor forma primul grup și vor avea în comun patru drepturi de vot. Jumătate din numărul total al guvernatorilor BCN vor alcătui cel de-al doilea grup și vor avea în comun opt drepturi de vot. Cel de-al treilea grup va fi compus din ceilalți guvernatori, care vor avea în comun trei drepturi de vot.

Dimensiunile grupurilor și frecvențele de exercitare a drepturilor de vot de către guvernatorii BCN vor fi adaptate în timp, în concordanță cu extinderea viitoare a zonei euro până la 27 de țări membre. La momentul oportun, Consiliul

Tabelul 1 Sistemul de rotație cu două grupuri (prima etapă) – frecvența de vot a guvernatorilor din fiecare grup								
		Numărul guvernatorilor din Consiliul guvernatorilor						
		16	17	18	19	20	21	
<i>Primul grup</i>	Nr. drepturilor de vot/	5/5	5/5	5/5	4/5	4/5	4/5	<i>Etapa a doua: sistem de rotație cu trei grupuri (a se vedea Tabelul 2)</i>
	Nr. guvernatorilor							
	Frecvența de vot	100%	100%	100%	80%	80%	80%	
<i>Al doilea grup</i>	Nr. drepturilor de vot/	10/11	10/12	10/13	11/14	11/15	11/16	
	Nr. guvernatorilor							
	Frecvența de vot	91%	83%	77%	79%	73%	69%	
Σ drepturi de vot		15	15	15	15	15	15	

Tabelul 2 Sistemul de rotație cu trei grupuri (etapa a doua) – frecvența de vot a guvernatorilor din fiecare grup

		Numărul guvernatorilor din Consiliul guvernatorilor						
		16-21	22	23	24	25	26	27
<i>Primul grup</i>	Nr. drepturilor de vot/ Nr. guvernatorilor	<i>Prima etapă: sistem de rotație cu două grupuri (a se vedea Tabelul 1)</i>	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5
	<i>Frecvența de vot</i>		80%	80%	80%	80%	80%	80%
<i>Al doilea grup</i>	Nr. drepturilor de vot/ Nr. guvernatorilor		8/11	8/12	8/12	8/13	8/13	8/14
	<i>Frecvența de vot</i>		73%	67%	67%	62%	62%	57%
<i>Al treilea grup</i>	Nr. drepturilor de vot/ Nr. guvernatorilor		3/6	3/6	3/7	3/7	3/8	3/8
	<i>Frecvența de vot</i>		50%	50%	43%	43%	38%	38%
Σ drepturi de vot		15	15	15	15	15	15	

guvernatorilor va stabili, cu o majoritate de două treimi din numărul total al membrilor săi, dispozițiile exacte de aplicare.

Votul asupra chestiunilor financiare

În cazul deciziilor privind unele chestiuni financiare, astfel cum sunt stabilite în Statutul SEBC, ponderea voturilor în cadrul Consiliului guvernatorilor depinde de cotele BCN în capitalul subscris al BCE. Conform dispozițiilor articolului 46.3 din Statut, prin „capital subscris al BCE” se înțelege capitalul BCE subscris de BCN ale țărilor din zona euro; cu alte cuvinte, acesta nu cuprinde cotele BCN ale țărilor din afara zonei euro. Coeficientul de ponderare a voturilor membrilor Comitetului executiv este egal cu zero. După cum este precizat mai sus, în cazul aplicării votului ponderat, un guvernator care nu poate fi prezent poate desemna un supleant pentru a-și exprima votul.

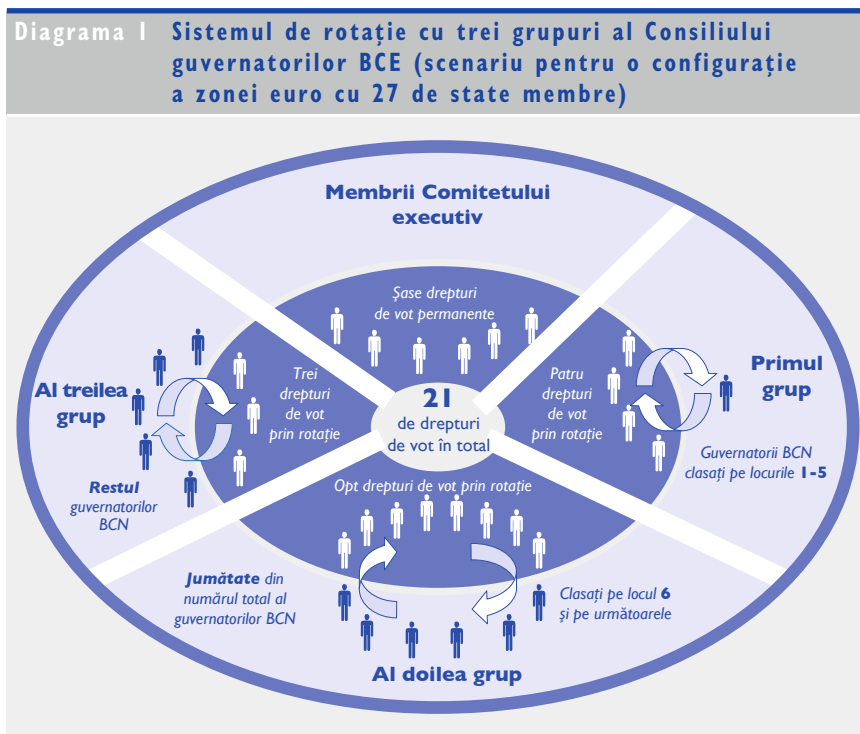
Conform articolului 10.3 din Statut, chestiunile financiare pentru care este necesar un vot ponderat sunt următoarele: vărsarea capitalului BCE și majorarea acestuia (articolul 28), ajustările grilei de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE (articolul 29), transferul activelor din rezervele valutare la BCE (articolul 30), repartizarea veniturilor monetare ale BCN (articolele 32 și 51), precum și repartizarea profiturilor și pierderilor nete ale BCE (articolul 33).

De regulă, Consiliul guvernatorilor hotărăște cu majoritatea simplă a voturilor ponderate; astfel, o hotărâre este adoptată numai când voturile exprimate în favoarea acesteia reprezintă mai mult de 50% din capitalul subscris al

BCE. Pentru unele decizii (precum cele referitoare la majorările capitalului BCE în conformitate cu dispozițiile articolului 28.3 din Statut și cele privind derogările de la normele de repartizare a veniturilor monetare în conformitate cu dispozițiile articolului 32.3 din Statut), sunt necesare o majoritate calificată de două treimi și cel puțin jumătate dintre acționari.

Data și locul de desfășurare a ședințelor și confidențialitatea lucrărilor

Consiliul guvernatorilor se întrunește, de regulă, de două ori pe lună. Prima ședință lunară este consacrată analizei aprofundate a evoluțiilor monetare și economice și adoptării deciziilor care se impun. Această primă ședință este, de obicei, urmată de o conferință de presă în cadrul căreia președintele și vicepreședintele fac public rezultatul dezbaterilor. La cea de-a doua ședință, Consiliul guvernatorilor se axează cu precădere pe probleme legate de alte atribuții și responsabilități ale BCE și ale Eurosistemului.

Caseta 8 Membrii Consiliului guvernatorilor (1 iunie 1998-1 iulie 2004)**Președintele BCE**

Willem F. Duisenberg	1 iunie 1998-31 octombrie 2003
Jean-Claude Trichet	începând cu 1 noiembrie 2003

Vicepreședintele BCE

Christian Noyer	1 iunie 1998-31 mai 2002
Lucas D. Papademos	începând cu 1 iunie 2002

Alți membri ai Comitetului executiv

Sirkka Hämäläinen	1 iunie 1998-31 mai 2003
Eugenio Domingo Solans	1 iunie 1998-31 mai 2004
Tommaso Padoa-Schioppa	1 iunie 1998-31 mai 2005
Otmar Issing	1 iunie 1998-31 mai 2006
Gertrude Tumpel-Gugerell	începând cu 1 iunie 2003
José Manuel González-Páramo	începând cu 1 iunie 2004
Lorenzo Bini Smaghi	începând cu 1 iunie 2005
Jürgen Stark	începând cu 1 iunie 2006

Guvernatorii BCN din zona euro*Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique*

Alfons Verplaetse	1 iunie 1998-28 februarie 1999
Guy Quaden	începând cu 1 martie 1999

Deutsche Bundesbank

Hans Tietmeyer	1 iunie 1998-31 august 1999
Ernst Welteke	1 septembrie 1999-16 aprilie 2004
Axel Weber	începând cu 30 aprilie 2004

(interimar, Jürgen Stark, vicepreședinte)

Bank of Greece

Lucas D. Papademos	1 ianuarie 2001-31 mai 2002
Nicholas C. Garganas	începând cu 1 iunie 2002

Banco de España

Luis Ángel Rojo	1 iunie 1998-11 iulie 2000
Jaime Caruana	începând cu 12 iulie 2000

Banque de France

Jean-Claude Trichet	1 iunie 1998-31 octombrie 2003
Christian Noyer	începând cu 1 noiembrie 2003

Central Bank & Financial Services Authority of Ireland

Maurice O'Connell	1 iunie 1998-10 martie 2002
John Hurley	începând cu 11 martie 2002

Caseta 8 Membrii Consiliului guvernatorilor (1 iunie 1998-1 iulie 2004) (cont.)

Banca d'Italia

Antonio Fazio 1 iunie 1998-19 decembrie 2005
Mario Draghi începând cu 16 ianuarie 2006
(interimar, Vincenzo Desario, guvernator în exercițiu)

Banque centrale du Luxembourg

Yves Mersch începând cu 1 iunie 1998

De Nederlandsche Bank

Nout Wellink începând cu 1 iunie 1998

Oesterreichische Nationalbank

Klaus Liebscher începând cu 1 iunie 1998

Banco de Portugal

António José Fernandes de Sousa 1 iunie 1998-22 februarie 2000
Vitor Constâncio începând cu 23 februarie 2000

Suomen Pankki – Finlands Bank

Matti Vanhala 1 iunie 1998-15 martie 2004
Erkki Liikanen începând cu 12 iulie 2004
(interimar, Matti Louekoski, viceguvernator)

Ședințele se desfășoară, în general, la sediul BCE de la Frankfurt pe Main. Totuși, începând cu anul 2000, două ședințe pe an sunt organizate în afara orașului Frankfurt, respectiv în alte țări membre ale zonei euro, fiind găzduite de băncile centrale naționale. Ocazional, ședințele se desfășoară și în cadrul unor teleconferințe. De asemenea, deciziile pot fi adoptate și prin intermediul unei proceduri scrise.

Conform dispozițiilor articolului 10.4 din Statut, lucrările ședințelor sunt confidențiale. Această dispoziție nu permite BCE să divulge conținutul proceselor-verbale ale ședințelor, dar, în același timp, nu o împiedică să informeze publicul cu privire la aspectele importante ale dezbaterilor Consiliului guvernatorilor (a se vedea secțiunea 4.2.3).

Comitetul executiv

Comitetul executiv al BCE este organul decizional operațional al BCE. Acesta are răspunderea luării deciziilor curente. Având în vedere natura politicii monetare, BCE trebuie să reacționeze și să se adapteze la schimbările rapide ale condițiilor de pe piețele monetare și de capital, să găsească soluții pentru problemele specifice și să trateze chestiunile urgente. Această funcție poate fi îndeplinită numai de un organism ai cărui membri sunt implicați permanent și exclusiv în implementarea politicilor BCE.

Componență

Comitetul executiv este format din șase membri (președintele, vicepreședintele și alți patru membri), persoane cu autoritate și experiență profesională recunoscute în domeniul monetar-bancar. Numirea acestora se face prin acordul comun al guvernelor țărilor din zona euro la nivel de șefi de stat sau de guvern, la recomandarea Consiliului UE, după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor BCE. Înainte de înființarea BCE, Consiliul IME a fost consultat în luna mai 1998 cu privire la cei șase candidați propuși pentru a deveni membrii primului Comitet executiv al BCE.

Membrii Comitetului executiv își exercită funcțiile cu normă întreagă. Mandatele și condițiile de angajare a acestora (de exemplu, salariile, pensiile și alte prestații de asigurări sociale) fac obiectul contractelor încheiate cu BCE și sunt stabilite de Consiliul guvernatorilor (fără voturile membrilor Comitetului executiv). În aceste chestiuni, Consiliul guvernatorilor hotărăște pe baza propunerilor unui comitet format din trei membri numiți de Consiliul guvernatorilor și trei membri numiți de Consiliu. Cei trei membri numiți de Consiliul guvernatorilor sunt actuali sau foști guvernatori ai unor BCN, în timp ce membrii numiți de Consiliu sunt aleși dintre membrii Consiliului ECOFIN.

Responsabilități

Principalele responsabilități ale Comitetului executiv sunt:

- pregătirea ședințelor Consiliului guvernatorilor;
- punerea în aplicare a politicii monetare a zonei euro în conformitate cu orientările și deciziile Consiliului guvernatorilor și, în acest context, transmiterea instrucțiunilor necesare BCN din zona euro;
- administrarea activităților curente ale BCE;
- exercitarea anumitor competențe, inclusiv unele de reglementare, delegate de Consiliul guvernatorilor.

Pregătirea ședințelor Consiliului guvernatorilor presupune elaborarea ordinii de zi a ședințelor, pregătirea documentelor necesare pentru dezbaterile Consiliului guvernatorilor, precum și prezentarea de propuneri de decizii spre adoptare. Astfel, în practică, deși informal, Comitetul executiv are drept de inițiativă în ceea ce privește deciziile Consiliului guvernatorilor.

Implementarea politicii monetare este o competență exclusivă conferită Comitetului executiv prin Tratatul CE; în consecință, Consiliul guvernatorilor nu poate îndeplini această funcție. Responsabilitatea punerii în aplicare a politicii monetare este justificată de competența Comitetului executiv de a adopta instrucțiunile BCE destinate BCN din zona euro; conferirea acestei funcții Comitetului asigură capacitatea BCE de a reacționa și de a se adapta la schimbările rapide ale condițiilor de pe piețele monetare și de capital și de a face față situațiilor speciale și urgente.

Dintre rapoartele de statutare ale BCE, Comitetul executiv adoptă și publică, prin delegare din partea Consiliului guvernatorilor, rapoartele lunare (articolul 15.1 din Statutul SEBC), situațiile financiare consolidate săptămânale (articolul 15.2) și bilanțurile consolidate (articolul 26.3).⁶ Comitetului îi sunt delegate, de asemenea, anumite competențe legate de administrarea deținerilor de rezerve valutare ale BCE. Comitetul executiv are și responsabilitatea impunerii de sancțiuni terților pentru nerespectarea normelor BCE (a se vedea secțiunea 2.5.3).

În ceea ce privește administrarea activităților curente ale BCE, Comitetul executiv este, de asemenea, responsabil de organizarea structurii interne a BCE și de stabilirea regulilor de selectare, numire și promovare a personalului acesteia (a se vedea secțiunea 6.2).

Proceduri

Asemănător Consiliului guvernatorilor, Comitetul executiv funcționează ca un organ colegial. Articolul 11.5 din Statutul SEBC prevede că „fiecare membru al Comitetului executiv prezent la ședințe are dreptul să voteze și dispune în acest scop de un vot”. Principiul răspunderii colegiale presupune luarea deciziilor pe baza dezbaterilor colective și asumarea în solidar a responsabilității pentru aceste decizii de către toți membrii.

În prezent, Comitetul executiv se întrunește cel puțin o dată pe săptămână. Deciziile sale sunt adoptate, în general, cu majoritatea simplă a voturilor exprimate de membrii prezenți. În caz de egalitate, președintele are votul decisiv.

Responsabilități specifice ale președintelui BCE

În calitate de membru al Comitetului executiv, președintele BCE este considerat *primus inter pares* și are obligația de a respecta deciziile Comitetului executiv. Cu toate acestea, Statutul SEBC conferă președintelui un rol proeminent, rezervându-i acestuia (ori, în absența sa, vicepreședintelui), cu titlu exclusiv, anumite funcții importante: prezidarea celor trei organe de decizie ale BCE, deținerea votului decisiv în cadrul Consiliului guvernatorilor și al Comitetului executiv, reprezentarea BCE pe plan extern (de exemplu, la nivel internațional), prezentarea Raportului anual al BCE în fața Parlamentului European și a Consiliului UE, precum și posibilitatea participării la ședințele Consiliului ECOFIN și ale Eurogrupului. Conform Regulamentului de procedură al BCE, deciziile referitoare la responsabilitățile individuale ale membrilor Comitetului executiv legate de activitățile curente ale BCE nu pot fi adoptate în cazul în care votul președintelui este negativ.

Consiliul general

Consiliul general asigură legătura instituțională între Eurosistem și BCN ale statelor membre ale UE care nu fac parte din zona euro. Existența, componența și atribuțiile acestuia sunt o consecință a nivelurilor diferite de integrare în UEM (a se vedea secțiunea 1.2.2). Astfel, Consiliul general va fi dizolvat după ce toate statele membre ale UE vor fi adoptat moneda euro.

⁶ Rapoartele anuale sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor, iar rapoartele de convergență, de Consiliul general.

Statutul Consiliului general de organ de decizie al SEBC relevă importanța pe care autorii Tratatului o atribuie menținerii relațiilor și cooperării cu BCN ale statelor membre ale UE care nu au adoptat încă moneda euro.

Componență

Consiliul general este format din președintele și vicepreședintele BCE, precum și din guvernatorii tuturor BCN ale statelor membre ale UE, având astfel în prezent 27 de membri. Ceilalți patru membri ai Comitetului executiv pot participa la ședințe fără a avea drept de vot. Guvernatorii băncilor centrale ale țărilor în curs de aderare (actualmente Bulgaria și România) participă în calitate de observatori. Ca și în cazul Consiliului guvernatorilor, președintele Consiliului UE și un membru al Comisiei Europene pot participa, de asemenea, la ședințele Consiliului general, dar nu au drept de vot.

Responsabilități

Consiliul general îndeplinește atribuțiile preluate de la IME care trebuie realizate încă de BCE în etapa a treia a UEM, având în vedere că nu toate statele membre ale UE au adoptat euro. Prin urmare, principala responsabilitate a acestuia constă în acordarea de consultanță în realizarea pregătirilor necesare pentru aderarea la Eurosistem. În acest context, Consiliul general adoptă, de asemenea, rapoartele de convergență prevăzute de Tratat (a se vedea secțiunea 1.2.2).

Acesta monitorizează și funcționarea MCS II (a se vedea secțiunea 3.2.1). Astfel, Consiliul general evaluează sustenabilitatea cursului de schimb bilateral al fiecărei monede participante față de euro și servește drept forum destinat coordonării politicii monetare și valutare, precum și administrării mecanismului de intervenție și de finanțare din cadrul MCS II.

De asemenea, Consiliul general:

- urmărește respectarea de către BCN din statele membre ale UE și de către BCE a dispozițiilor articolelor 101 (descoperit de cont și facilitatea de credit) și 102 (interzicerea accesului preferențial la instituțiile financiare) din Tratatul CE (a se vedea secțiunea 2.5.5);
- contribuie la activități precum funcțiile consultative ale BCE și colectarea de informații statistice (a se vedea secțiunile 2.5.4. și 3.5);
- este consultat cu privire la modificările normelor de raportare contabilă și financiară, determinarea grilei de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE și condițiile de angajare a personalului BCE.

Președintele BCE are obligația de a informa Consiliul general cu privire la deciziile adoptate de Consiliul guvernatorilor pentru a asigura informarea directă a guvernatorilor BCN din țările care nu fac parte din zona euro cu privire la dezbaterile Consiliului guvernatorilor.

Proceduri

Consiliul general a adoptat propriul Regulament de procedură și este prezidat de președintele BCE sau, în absența acestuia, de vicepreședinte. Acesta se reunește,

de regulă, de patru ori pe an, la Frankfurt pe Main; ședințele se pot desfășura și în cadrul unor teleconferințe.

2.5.2 Aplicarea coerentă a deciziilor de politică adoptate

Pentru a asigura aplicarea coerentă a politicilor sale, precum și menținerea integralității sistemului, BCE formulează orientări și instrucțiuni pentru executarea descentralizată a operațiunilor Eurosistemului. De asemenea, aceasta găzduiește și susține comitetele SEBC, care funcționează ca un forum destinat cooperării în cadrul sistemului. BCE reprezintă, de asemenea, pivotul mai multor sisteme operaționale comune care asigură un schimb de informații în timp real între BCN și BCE, permițând astfel acestuia din urmă să monitorizeze toate operațiunile descentralizate și să asigure respectarea orientărilor și instrucțiunilor.

Acte juridice cu aplicare în cadrul Eurosistemului

Există trei tipuri de acte juridice cu aplicare în cadrul Eurosistemului, și anume:

- orientările BCE;
- instrucțiunile BCE;
- deciziile interne.

Orientările și instrucțiunile BCE reprezintă tipuri speciale de instrumente obligatorii din punct de vedere juridic și executorii pe cale judiciară. Acestea sunt adoptate pentru a asigura derularea coerentă a operațiunilor descentralizate de către BCN, în concordanță cu repartizarea internă a competențelor.

Întrucât orientările și instrucțiunile BCE sunt incluse în legislația comunitară, acestea au întâietate față de legislația națională existentă ori adoptată ulterior în cadrul sferei de aplicare specifice (principiul supremației).⁷ Consiliul guvernatorilor are obligația de a asigura respectarea orientărilor și instrucțiunilor BCE. Comitetul executiv sprijină Consiliul guvernatorilor în îndeplinirea acestei misiuni prin întocmirea de rapoarte de conformitate periodice.

BCE are, de asemenea, competența necesară pentru a adopta decizii interne privind unele aspecte organizatorice, administrative sau financiare ale Eurosistemului. Aceste decizii interne sunt, de asemenea, obligatorii din punct de vedere juridic pentru toți membrii Eurosistemului.

Condițiile formale de adoptare a orientărilor, instrucțiunilor și deciziilor interne ale BCE nu sunt precizate nici în Tratat, nici în Statut, ci sunt stabilite în Regulamentul de procedură al BCE, urmând principiile generale aplicabile legislației comunitare.

Având în vedere că aceste instrumente produc efecte numai în cadrul Eurosistemului, legislația comunitară nu prevede publicarea obligatorie

⁷ Cu toate acestea, până în prezent nu s-au înregistrat cazuri de contradicții între o orientare a BCE și legislația națională; politica BCE a vizat întotdeauna asigurarea compatibilității orientărilor acesteia cu legislația națională.

a orientărilor, instrucțiunilor și deciziilor interne ale BCE. Cu toate acestea, din motive de transparență, BCE publică, în general, orientările și deciziile interne care prezintă interes pentru operatorii pe piață și pentru publicul larg. Cele câteva tipuri de acte juridice care nu se publică sunt, de obicei, cele care se referă la aspecte tehnice și operaționale detaliate și care sunt în special pasibile de modificări frecvente din motive de ordin operațional.

Orientările BCE

Orientările BCE stabilesc cadrul general și normele principale de executare descentralizată a operațiunilor Eurosistemului de către BCN și de colectare de statistici.

Întrucât orientările BCE sunt aplicabile numai în cadrul Eurosistemului, adresându-se exclusiv BCN ale țărilor din zona euro, acestea nu afectează, în mod direct sau specific, drepturile legale ale contrapartidelor BCN. Pentru a produce efecte, dispozițiile orientărilor trebuie validate de BCN în relația acestora cu contrapartidele respective.

Având în vedere diferențele între structurile piețelor financiare și între sistemele juridice ale țărilor zonei euro, orientările BCE au fost concepute astfel încât să permită o marjă de manevră pentru această validare, în măsura în care acest lucru respectă cerințele unei politici monetare unice în zona euro. În funcție de dispozițiile juridice specifice fiecărei BCN, aceste relații sunt reglementate fie prin contracte încheiate între BCN și contrapartidele acestora, fie prin acte normative adresate contrapartidelor. Totuși, deși acțiunea de validare formală a dispozițiilor poate fi diferită de la o țară la alta, acest lucru nu afectează în niciun fel fondul acestora.

În conformitate cu Regulamentul de procedură al BCE, orientările sunt adoptate de Consiliul guvernatorilor și, ulterior, comunicate BCN din zona euro. Pentru a facilita modificarea orientărilor, Consiliul guvernatorilor poate hotărî delegarea competenței sale privind adoptarea orientărilor Comitetului executiv, sub rezerva precizării limitelor și domeniului de aplicare a competențelor delegate.

Instrucțiunile BCE

Instrucțiunile BCE sunt adoptate de Comitetul executiv. Acestea sunt menite să asigure punerea în aplicare a deciziilor și a orientărilor de politică monetară prin transmiterea de instrucțiuni specifice și detaliate BCN din zona euro. Un exemplu grăitor în acest sens îl reprezintă instrucțiunile furnizate de Comitetul executiv cu privire la executarea operațiunilor de piață monetară (a se vedea secțiunea 3.1.3).

Deciziile interne

Deciziile interne vizează chestiuni organizatorice sau administrative interne. Aceste decizii sunt „atipice”, în sensul că nu au destinatari expliți, ele fiind obligatorii din punct de vedere juridic pentru toți membrii Eurosistemului.

Astfel de decizii ale BCE (toate fiind publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene) se referă la:

- accesul publicului la documentele și arhivele BCE;
- cotele care le revin BCN în grila de repartiziție pentru subscrierea la capitalul BCE;
- vărsarea capitalului BCE;
- emiterea de bancnote euro și
- repartizarea veniturilor monetare între BCN.

Comitetele Eurosistemului/SEBC și Conferința privind resursele umane

Comitetele SEBC au fost înființate de Consiliul guvernatorilor conform dispozițiilor articolului 9 din Regulamentul de procedură al BCE, cu scopul de a asista organele de decizie ale BCE în activitatea lor. Comitetele SEBC asigură consultanță de specialitate în domeniile lor de competență și facilitează procesul decizional, precum și implementarea deciziilor.

Comitetele SEBC sunt, de obicei, prezidate de cadre superioare ale BCE și sunt subordonate Consiliului guvernatorilor, prin intermediul Comitetului executiv. Calitatea de membru în aceste comitete este, în general, rezervată personalului băncilor centrale din Eurosistem. Cu toate acestea, reprezentanți ai BCN din țările care nu fac parte din zona euro participă la ședințe în cazul în care în cadrul unui comitet al SEBC se dezbate chestiuni care intră în sfera de competență a Consiliului general. Dacă este necesar, pot fi invitați la ședințele comitetelor SEBC și reprezentanți ai altor organisme competente; de exemplu, autoritățile naționale de supraveghere sunt invitate la ședințele Comitetului de supraveghere bancară.

În prezent, există 12 comitete ale SEBC. Alături de Comitetul de supraveghere bancară (BSC), ale cărui funcții sunt descrise în secțiunea 3.7 în raport cu misiunile statutare ale SEBC în domeniul supravegherii prudențiale a instituțiilor de credit și stabilității sistemului financiar, mai există:

- **Comitetul de contabilitate și venituri monetare (AMICO)** – oferă consultanță cu privire la toate aspectele legate de contabilitate, raportare financiară și repartizarea veniturilor monetare în cadrul Eurosistemului;
- **Comitetul pentru bancnote (BANCO)** – promovează cooperarea intra-Eurosistem în ceea ce privește producerea și emiterea bancnotelor euro, precum și procesarea ulterioară emiterii acestora;
- **Comitetul de comunicare externă (ECCO)** – asistă BCE în politica de comunicare, în special în chestiuni legate de publicațiile multilingve;
- **Comitetul pentru tehnologia informației (ITC)** – oferă asistență în domeniul dezvoltării, instalării și întreținerii rețelelor informatice și a infrastructurilor de comunicare ce servesc drept suport pentru sistemele operaționale comune;

- **Comitetul auditorilor interni (IAC)** – elaborează standarde comune pentru auditul operațiunilor efectuate de Eurosistem și auditează proiecte și sisteme operaționale comune la nivelul Eurosistemului/SEBC;
- **Comitetul de relații internaționale (IRC)** – asistă BCE în îndeplinirea misiunilor sale statutare privind cooperarea internațională și servește drept forum de discuții pe chestiuni de interes comun în acest domeniu;
- **Comitetul juridic (LEGCO)** – asigură consultanță cu privire la toate aspectele juridice legate de misiunile statutare ale BCE;
- **Comitetul pentru operațiuni de piață (MOC)** – asistă Eurosistemul în derularea operațiunilor de politică monetară și a tranzacțiilor valutare, precum și în administrarea rezervelor externe ale BCE și a funcționării MCS II;
- **Comitetul de politică monetară (MPC)** – oferă consultanță în principal cu privire la chestiuni strategice și pe termen lung legate de formularea politicii monetare și valutare; acesta are, de asemenea, sarcina de a elabora proiecțiile experților Eurosistemului privind evoluțiile macroeconomice din zona euro (a se vedea secțiunea 3.1.2);
- **Comitetul pentru sistemele de plăți și de decontare (PSSC)** – oferă consultanță privind funcționarea și întreținerea sistemului TARGET, aspecte generale referitoare la politica și supravegherea sistemelor de plăți, precum și aspecte de interes pentru băncile centrale în domeniul decontării și compensării titlurilor de valoare;
- **Comitetul de statistică (STC)** – oferă consultanță cu privire la elaborarea și compilarea informațiilor statistice colectate de BCE și BCN.

În vederea promovării în continuare a cooperării și a spiritului de echipă în rândul băncilor centrale din Eurosistem/SEBC în domeniul gestionării resurselor umane, Consiliul guvernatorilor a instituit o Conferință privind Resursele Umane (*Human Resources Conference* – HRC), oficializând astfel colaborarea de lungă durată dintre directorii de personal din băncile centrale ale statelor membre UE. Fără a aduce atingere competenței exclusive a BCN și a BCE în domeniul resurselor umane, HRC este un forum destinat schimbului de experiență, de cunoștințe și de informații referitoare la politicile și practicile din domeniul resurselor umane, contribuind, printre altele, la identificarea oportunităților de organizare a unor activități de formare comune și a măsurilor necesare în vederea stimulării schimburilor de personal.

Sisteme operaționale comune

BCE și BCN au creat o serie de sisteme operaționale comune în vederea facilitării derulării de operațiuni descentralizate. Aceste sisteme asigură „suportul logistic” necesar integrității funcționale a Eurosistemului.

Sistemele operaționale comune includ sisteme de informații, aplicații și proceduri, fiind organizate după modelul radial (*hub-and-spoke*), centrul

aflându-se la BCE. Proprietarii sistemelor sunt comitetele SEBC competente, iar administrarea acestora este asigurată de departamentul specializat din cadrul BCE.

Operațiunile Eurosistemului sunt derulate în cadrul următoarelor sisteme operaționale comune:

- sisteme pentru operațiuni de licitație și intervenții bilaterale pe piață, prin care se realizează transmiterea rapidă și în siguranță a instrucțiunilor privind derularea operațiunilor descentralizate de politică monetară;
- sistemul pentru schimbul de date, altele decât cele statistice, care servește drept canal de comunicare a datelor bilanțiere zilnice ale BCN și ale BCE, raportate la funcția de gestionare a lichidității BCE și utilizate în efectuarea analizei zilnice a pieței monetare;
- sistemul comun de *front office*, utilizat la înregistrarea și procesarea tranzacțiilor derulate atât de BCN cu activele externe de rezervă ale BCE, cât și de BCE cu fondurile proprii, precum și pentru monitorizarea pozițiilor, a limitelor, a riscurilor și a performanțelor;
- sistemul de informații privind numerarul, care monitorizează stocurile de bancnote ale BCN în vederea identificării unor posibile stocuri insuficiente ori excedentare la diferitele puncte de acces ale Eurosistemului. Acest sistem face posibilă corectarea dezechilibrelor prin deplasarea stocurilor excedentare dintr-o anumită țară pentru a compensa o posibilă lipsă într-o altă țară.

Alte sisteme operaționale comune includ și BCN ale statelor membre ale UE care nu fac parte din zona euro:

- sistemul TARGET (a se vedea secțiunea 3.3);
- CebaMail, care este un sistem de poștă electronică cu circuit închis, destinat realizării în condiții de siguranță a schimbului de informații între BCN ale statelor membre ale UE;
- sistemul de teleconferință, care este un sistem cu circuit închis și securizat, destinat organizării de teleconferințe între membrii SEBC la nivel de guvernatori și experți;
- sistemul de monitorizare a contrafacerilor, care permite utilizarea în comun și în condiții de siguranță de către toate părțile autorizate a informațiilor centralizate privind detaliile specifice ale bancnotelor euro contrafăcute aflate în circulație în UE;
- sistemul de schimb de date statistice, care asigură transmiterea rapidă și în condiții de siguranță a datelor statistice într-un format comun în cadrul SEBC;
- baza de date monetare și statistice a IFM, care este un registru centralizat al instituțiilor financiare monetare ce constituie respondenții pentru statisticile

bancare și monetare. Printre acestea se numără instituțiile de credit, care au obligația de a constitui rezerve minime obligatorii. Această bază de date cuprinde și liste ale activelor eligibile drept garanții pentru operațiunile de credit pe parcursul zilei și pentru operațiunile de politică monetară ale Eurosistemului.

Raportarea în cadrul Eurosistemului

Având în vedere gradul înalt de descentralizare operațională, în cadrul Eurosistemului este necesar un proces de raportare exhaustiv, prin care să se ofere organelor de decizie ale BCE toate informațiile și datele necesare pentru aplicarea centralizată a politicilor BCE și prin care să se mențină integritatea funcțională a Eurosistemului.

Operațiunile Eurosistemului sunt reflectate aproape în exclusivitate în bilanțurile BCN, generând astfel solduri intra-Eurosistem ridicate. Acestea apar în principal ca urmare a tranzacțiilor transfrontaliere derulate prin sistemul TARGET (a se vedea secțiunea 3.3.1), care dau naștere unor creanțe și angajamente bilaterale între BCN în conturile locale ale acestora, dar și ca urmare a acordurilor privind repartizarea periodică a bancnotelor euro aflate în circulație între băncile centrale din Eurosistem (a se vedea secțiunea 3.4). Cu toate acestea, într-o zonă cu monedă unică, numai rezultatele consolidate și agregate ale acestor operațiuni sunt reprezentative în scopuri analitice și operaționale. În acest context, este important ca operațiunile derulate de BCN să fie contabilizate și raportate după o metodă armonizată, iar soldurile intra-Eurosistem să fie consolidate corespunzător.

Pe baza dispozițiilor articolului 26.4 din Statut, Consiliul guvernatorilor a adoptat norme privind procedurile contabile și raportarea financiară în cadrul Eurosistemului⁸. Conform acestor norme, conturile BCE și ale BCN sunt întocmite pe baza costurilor istorice, modificate pentru a include evaluarea la prețul de piață a titlurilor negociabile, a aurului și a tuturor celorlalte active și pasive bilanțiere și extrabilanțiere exprimate în valută.

Având în vedere expunerea valutară ridicată a Eurosistemului, o atenție deosebită se acordă principiului prudenței. O abordare prudentă există în special în cazul tratamentului diferențiat al câștigurilor și pierderilor nerealizate, în scopul evidențierii veniturilor. Astfel, câștigurile financiare realizate și totalul pierderilor financiare (realizate și nerealizate) sunt înregistrate în contul de profit și pierdere; câștigurile financiare nerealizate sunt creditate într-un cont de reevaluare. Creanțele și obligațiile reciproce ale băncilor centrale din Eurosistem se compensează reciproc, astfel încât situațiile financiare consolidate reflectă numai poziția Eurosistemului față de terți.

BCN transmit zilnic date bilanțiere la BCE, care folosește aceste rapoarte îndeosebi în realizarea analizei zilnice a pieței monetare, necesară pentru aplicarea politicii sale monetare. Aceleași rapoarte stau și la baza situației financiare consolidate săptămânale a Eurosistemului și a bilanțului anual consolidat.

⁸ Orientarea BCE/2002/10 din 5 decembrie 2002 privind cadrul juridic al procedurilor contabile și al raportării financiare din Sistemul European al Băncilor Centrale (JO L 58, 3.3.2003, p. 1).

Datorită structurii operaționale descentralizate a Eurosistemului, este, de asemenea, necesar un volum ridicat de informații nefinanciare. Un exemplu sugestiv îl constituie rapoartele care permit BCE să verifice respectarea orientărilor și instrucțiunilor sale de către BCN. Un alt exemplu îl constituie rapoartele periodice ale BCN privind fluxurile bancnotelor în zona euro, scopul acestora fiind identificarea stocurilor insuficiente sau excedentare de bancnote euro la diferite puncte de acces ale Eurosistemului.

2.5.3 Competențele de reglementare ale BCE

În îndeplinirea misiunilor atribuite Eurosistemului, BCE are, de asemenea, posibilitatea de a adopta acte juridice care au efecte directe asupra unor părți terțe diferite de BCN din Eurosistem [articolul 110 alineatul (1) din Tratatul CE și articolul 34.1 din Statutul SEBC]. Aceste instrumente sunt **regulamentele BCE și deciziile BCE**.

Competențele de reglementare ale BCE îi permit acestuia să își îndeplinească mandatul în mod autonom, fără să depindă de actele juridice ale instituțiilor comunitare sau ale statelor membre. Totuși, în conformitate cu principiul limitării competențelor, BCE își poate exercita competențele de reglementare în măsura în care acest lucru este *necesar* în îndeplinirea misiunilor Eurosistemului.

Orice entitate care nu respectă obligațiile care îi revin conform regulamentelor și deciziilor BCE este pasibilă de amendă sau de plata periodică a unor penalizări care ar putea fi impuse de BCE în conformitate cu articolul 110 alineatul (3) din Tratat și cu articolul 34.3 din Statut. BCE își exercită această competență în limitele și în condițiile stabilite în legislația complementară.⁹

Toate măsurile cu efect juridic obligatoriu adoptate de BCE sunt supuse examinării sau interpretării Curții Europene de Justiție.

Regulamentele BCE

La fel ca în cazul regulamentelor adoptate de organele legislative ale Comunității Europene, regulamentele BCE au aplicabilitate generală, sunt obligatorii în toate elementele lor și se aplică direct în toate țările din zona euro. Prin „aplicabilitate generală” se înțelege că regulamentele sunt aplicabile unui număr nelimitat de entități și de situații. „Se aplică direct” înseamnă că în cazul regulamentelor BCE nu este necesară transpunerea în legislația națională. Fiind acte juridice „obligatorii”, acestea impun obligații directe unor părți terțe.

Regulamentele BCE sunt adoptate de către Consiliul guvernatorilor BCE și semnate în numele acestuia de președinte. Consiliul guvernatorilor poate decide delegarea competenței sale de a adopta regulamente BCE Comitetului executiv al BCE, cu obligația de menționa clar limitele și sfera competențelor astfel delegate.

⁹ Regulamentul (CE) nr. 2532/98 al Consiliului din 23 noiembrie 1998 cu privire la atribuțiile Băncii Centrale Europene în materie de sancțiuni (JO L 318, 27.11.1998, p. 4).

Pentru a avea caracter obligatoriu și pentru a intra în vigoare, regulamentele BCE trebuie publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în toate limbile oficiale ale Comunității.

Până în prezent, BCE a adoptat regulamente privind aplicarea rezervelor minime obligatorii¹⁰, privind datele care trebuie raportate în vederea întocmirii bilanțului consolidat al sectorului instituțiilor financiare monetare¹¹ și în vederea realizării de statistici referitoare la ratele dobânzilor plătite ori impuse de acestea¹², precum și regulamente privind competența BCE de a impune sancțiuni¹³.

Deciziile BCE

Deciziile BCE sunt obligatorii în toate elementele lor pentru destinatarii specificați și produc efecte după notificarea acestora. Destinatarii pot fi persoane fizice ori juridice, inclusiv state membre ale zonei euro.

Deciziile BCE pot fi adoptate de Consiliul guvernatorilor sau de Comitetul executiv, în sfera lor de competență specifică. Deciziile adoptate de Comitetul executiv pot fi contestate de către partea interesată în fața Consiliului guvernatorilor.

Deciziile BCE se adresează statelor membre ale zonei euro atunci când BCE aprobă volumul emisiunilor de monede în conformitate cu articolul 106 alineatul (2) din Tratatul CE. Deciziile adresate altor părți se referă în general la sancțiuni impuse de BCE pentru nerespectarea dispozițiilor regulamentelor adoptate de aceasta, de exemplu neîndeplinirea obligației de constituire a rezervelor minime obligatorii.

Toate deciziile BCE sunt emise în limba (limbile) destinatarilor acestora. BCE poate dispune publicarea deciziilor în Jurnalul Oficial, în acest caz acestea fiind publicate în toate limbile oficiale ale Comunității.

2.5.4 Activitățile consultative ale BCE

În cadrul activităților sale cu caracter consultativ, BCE poate adopta recomandări și avize în domeniul său de competență. Recomandările și avizele BCE sunt acte juridice neobligatorii și sunt emise în limba (limbile) destinatarilor

¹⁰ Regulamentul (CE) nr. 1745/2003 al BCE din 12 septembrie 2003 privind aplicarea rezervelor obligatorii (BCE/2003/9), JO L 250, 2.10.2003, p. 10.

¹¹ Regulamentul (CE) nr. 2423/2001 al BCE din 22 noiembrie 2001 privind bilanțul consolidat al sectorului instituțiilor financiare monetare (BCE/2001/13), JO L 333, 17.12.2001, p. 1, astfel cum a fost modificat ultima dată de Regulamentul (CE) nr. 1746/2003 al BCE din 18 septembrie 2003 (BCE/2003/10), JO L 250, 2.10.2003, p. 17.

¹² Regulamentul (CE) nr. 63/2002 al BCE din 20 decembrie 2001 privind statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru depozitele constituite de gospodării și societăți nefinanciare și creditele acordate acestora (BCE/2001/18), JO L 10, 12.1.2002, p. 24.

¹³ Regulamentul (CE) nr. 2157/1999 al BCE din 23 septembrie 1999 privind competența Băncii Centrale Europene de a impune sancțiuni (BCE/1999/4), JO L 264, 12.10.1999, p. 21.

acestora. Dacă sunt de interes general, BCE poate dispune publicarea lor în Jurnalul Oficial, în acest caz acestea fiind publicate în toate limbile oficiale ale Comunității.

Recomandările BCE

Există două tipuri de recomandări BCE:

- recomandările BCE sunt, în înțelesul terminologiei juridice comunitare, instrumente prin intermediul cărora BCE își exercită dreptul de inițiativă legislativă la nivel comunitar în domeniul său de competență;
- în înțelesul obișnuit al termenului, recomandările BCE sunt instrumente prin intermediul cărora BCE asigură impulsul necesar pentru întreprinderea anumitor acțiuni.

Dreptul de inițiativă legislativă la nivel comunitar

BCE deține, alături de Comisia Europeană, dreptul de a iniția adoptarea de legislație comunitară secundară, care să completeze sau să modifice Statutul SEBC. Comisia poate prezenta propuneri în toate domeniile în care BCE poate formula recomandări, dar, până în prezent, aceasta nu și-a exercitat, în general, acest drept. Partea care nu își exercită dreptul de inițiativă trebuie consultată de Consiliul UE înainte de adoptarea unui act normativ, ceea ce înseamnă că este necesară consultarea Comisiei în cazul în care inițiativa legislativă aparține BCE și invers.

Legislația complementară

În articolul 107 alineatul (6) din Tratatul CE și în articolul 42 din Statutul SEBC sunt precizate domeniile în care Tratatul CE prevede adoptarea de legislație complementară Statutului. Aceste domenii se referă în principal la limitele și condițiile în care BCE poate să impună instituțiilor de credit deținerea de rezerve minime la BCN din zona euro (a se vedea secțiunea 3.1.3), să colecteze statistici (a se vedea secțiunea 3.5), să își exercite competențele de reglementare (a se vedea secțiunea 2.5.3), să își majoreze capitalul (a se vedea secțiunea 3.8) ori să apeleze la activele externe de rezervă (a se vedea secțiunea 3.2.2). Consiliul UE a adoptat legislație complementară – în principal pe baza recomandărilor BCE¹⁴ – la debutul celei de-a treia etape a UEM, în conformitate cu dispozițiile articolului 123 din Tratatul CE.

¹⁴ A se vedea Recomandarea (BCE/1998/8) de Regulament al Consiliului (CE) privind aplicarea rezervelor obligatorii de către Banca Centrală Europeană (JO C 246, 6.8.1998, p. 6); Recomandarea (BCE/1998/9) de Regulament al Consiliului (CE) privind competențele Băncii Centrale Europene de a impune sancțiuni (JO C 246, 6.8.1998, p. 9); Recomandarea (BCE/1998/10) de Regulament al Consiliului (CE) privind colectarea informațiilor statistice de către Banca Centrală Europeană (JO C 246, 6.8.1998, p. 12); Recomandarea (BCE/1998/11) de Regulament al Consiliului (CE) privind limitele și condițiile majorării capitalului Băncii Centrale Europene (JO C 411, 31.12.1998, p. 10); Recomandarea (BCE/1999/1) de Regulament al Consiliului (CE) privind solicitări suplimentare de active externe de rezervă ale Băncii Centrale Europene (JO C 269, 23.9.1999, p. 9).

Modificările Statutului SEBC

Pe lângă procedura normală de modificare a Tratatului (articolul 48 din Tratatul UE), Tratatul CE prevede două proceduri speciale de modificare a Statutului SEBC:

- i. **procedura simplificată de revizuire**, astfel cum a fost stabilită prin articolul 107 alineatul (5) din Tratatul CE și articolul 41 din Statut;
- ii. **clauza de abilitare** prevăzută de articolul 10.6 din Statut, care a fost introdusă prin Tratatul de la Nisa, în luna februarie 2003.

Procedura simplificată de revizuire se aplică în cazul mai multor domenii de activitate, cum ar fi statistică, contabilitate, operațiuni de piață monetară și de credit, rezerve minime obligatorii, sisteme de plăți și compensare, operațiuni externe și repartizarea veniturilor monetare. Prin intermediul acestei proceduri, Consiliul are posibilitatea de a ajusta, pe baza avizului conform din partea Parlamentului European, dispozițiile tehnice ale Statutului, dacă este cazul fără a recurge la procedura normală de modificare a Tratatului, respectiv la convocarea unei CIG și ratificarea de către statele membre ale UE. Procedura simplificată de revizuire nu a fost, cu toate acestea, utilizată până în prezent.

Clauza de abilitare prevăzută la articolul 10.6 din Statut permite modificarea modalităților de vot în cadrul Consiliului guvernatorilor printr-o decizie a Consiliului UE. Având în vedere însă implicațiile profunde ale acestor modificări, Consiliul UE adoptă aceste decizii la nivel de șefi de stat sau de guvern. Clauza de abilitare a fost activată efectiv în anul 2003. Pe baza unei recomandări a BCE, Consiliul UE a modificat articolul 10.2 din Statut. Modificarea a intrat în vigoare la data de 1 mai 2004 (a se vedea secțiunea 2.5.1).

Alte recomandări

Recomandările BCE, în înțelesul obișnuit al termenului, pot servi drept instrumente prin intermediul cărora BCE asigură impulsul necesar în întreprinderea unor acțiuni (nu doar cu caracter juridic) de către instituțiile comunitare ori de către statele membre. De exemplu, BCE recomandă Consiliului UE numirea auditorilor externi ai BCN din Eurosistem în conformitate cu articolul 27.1 din Statutul SEBC. Recomandările BCE adresate statelor membre se referă cu precădere la cooperarea cu autoritățile naționale pe probleme de statistică, cum ar fi, de exemplu, recomandarea BCE adresată autorităților statistice (altele decât BCN) din câteva state membre cu privire la obligația de raportare în domeniul statisticii balanței de plăți și a poziției investiționale internaționale¹⁵. Un alt exemplu îl constituie recomandarea BCE adresată statelor membre ale zonei euro cu privire la abrogarea dispozițiilor de limitare a volumului monedelor exprimate într-o anumită unitate monetară națională care pot fi utilizate la efectuarea unei plăți unice¹⁶.

¹⁵ Recomandarea (BCE/2003/8) din 2 mai 2003 privind cerințele de raportare statistică ale Băncii Centrale Europene în domeniul statisticilor privind balanța de plăți și poziția investițională internațională, precum și situația rezervelor internaționale (JO C 126, 28.5.2003, p. 7).

¹⁶ Recomandarea (BCE/2001/17) din 6 decembrie 2001 privind abrogarea dispozițiilor statelor membre participante de limitare a volumului de monede exprimate într-o unitate valutară națională care poate fi utilizată pentru orice plată unică (JO C 356, 14.12.2001, p. 9).

BCE emite avize:

- ori de câte ori aceasta este consultată de instituțiile comunitare sau de către statele membre în conformitate cu dispozițiile Tratatului sau ale Statutului sau
- din proprie inițiativă, respectiv în cazurile în care BCE consideră acest lucru necesar, în chestiuni care intră în sfera sa de competență.

Organele legislative comunitare au obligația de a consulta BCE cu privire la orice propunere de act comunitar care intră în sfera de competență a BCE. În mod similar, în limitele și în condițiile stabilite printr-o decizie a Consiliului¹⁷, statele membre ale UE trebuie să consulte BCE cu privire la proiectele legislative care intră în sfera sa de competență, respectiv cele referitoare la chestiuni monetare, mijloace de plată, BCN, colectarea, compilarea și difuzarea de statistici monetare, financiare, bancare, ori referitoare la sistemele de plăți și la balanța de plăți, precum și normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență concretă asupra stabilității piețelor și instituțiilor financiare. În plus, autoritățile statelor membre ale UE care nu fac parte din zona euro trebuie să consulte BCE cu privire la orice proiect legislativ referitor la instrumentele de politică monetară. Regatul Unit a fost însă exceptat de la obligația de a consulta BCE printr-un protocol anexat la Tratat¹⁸ „în cazul în care și atât timp cât Regatul Unit nu va participa la cea de-a treia etapă [a UEM]”.

Articolul 48 din Tratatul UE prevede că BCE trebuie să fie, de asemenea, consultată „în cazul modificărilor instituționale în domeniul monetar”. În temeiul acestei dispoziții, BCE a fost consultată în cursul negocierilor privind Tratatul de la Nisa¹⁹ și proiectul Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa²⁰. BCE a salutat proiectul de Constituție, considerându-l un mijloc de simplificare, raționalizare și clarificare a cadrului juridic și instituțional al Uniunii Europene. În pofida acestei evaluări în general pozitive, avizul BCE a identificat câteva articole ale proiectului de Constituție pentru care ar fi necesare clarificări și adaptări suplimentare. În plus, BCE a intervenit în mod oficial în negocierile CIG. Într-o scrisoare adresată președintelui Consiliului UE la 26 noiembrie 2003, președintele BCE a exprimat preocupările majore ale Consiliului guvernatorilor cu privire la o propunere din partea președinției Consiliului, potrivit căreia dispozițiile de bază care reglementează organele de decizie ale BCE ar fi putut fi modificate în cadrul procedurii simplificate, fără a fi ratificate de către statele membre. În urma intervenției BCE, propunerea a fost retrasă.²¹

¹⁷ Decizia Consiliului 98/415/CE din 29 iunie 1998 privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare (JO L 189, 3.7.1998, p. 42).

¹⁸ Protocol privind unele dispoziții referitoare la Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

¹⁹ Aviz privind modificarea articolului 10.2 din Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (JO C 362, 16.12.2000, p. 13).

²⁰ Aviz privind proiectul de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa (JO C 229, 25.9.2003, p. 7).

²¹ A se vedea BCE (2004), *Annual Report 2003*, secțiunea 4.1.

De asemenea, BCE poate prezenta avize din proprie inițiativă instituțiilor comunitare sau autorităților naționale cu privire la aspecte care intră în sfera sa de competență. Aceste aspecte nu se limitează la proiectele legislative, ci se referă la toate chestiunile care prezintă relevanță pentru BCE. Rolul consultativ al BCE asigură implicarea acesteia în toate actele juridice comunitare și naționale care intră în sfera sa de competență și îi permite să își prezinte opinia în calitate de organizație comunitară independentă cu competențe exclusive. După cum demonstrează și lista de avize publicată pe website-ul BCE, acestea abordează o mare varietate de teme.

2.5.5 Monitorizarea respectării interdicțiilor privind finanțarea monetară și accesul preferențial

Conform articolului 237 litera (d) din Tratat, BCE i s-a conferit misiunea de a monitoriza respectarea dispozițiilor articolelor 101 și 102 din Tratat și ale Regulamentelor (CE) nr. 3603/93²² și 3604/93²³ ale Consiliului. Articolul 101 din Tratat interzice BCE și BCN să acorde facilitatea de descoperit de cont sau orice alte tipuri de facilități de creditare autorităților guvernamentale și instituțiilor sau organismelor Comunității, precum și achiziționarea directă de la acestea a unor instrumente de îndatorare, excepție făcând doar linia de credit *Ways and Means* de care dispune guvernul Regatului Unit la Banca Angliei²⁴. Articolul 102 interzice orice măsură care nu se întemeiază pe considerente de ordin prudential și care stabilește accesul preferențial al administrațiilor publice centrale și al instituțiilor sau organismelor comunitare la instituțiile financiare.

În cadrul BCE, întrucât se aplică băncilor centrale din toate statele membre ale UE, responsabilitatea monitorizării respectării acestor dispoziții îi revine Consiliului general. Comisia Europeană monitorizează respectarea acestora de către statele membre.

De asemenea, BCE monitorizează achizițiile de pe piața secundară ale băncilor centrale din UE de instrumente de îndatorare emise atât de sectorul public național, cât și de sectoarele publice ale altor state membre ale UE. Conform Regulamentului (CE) nr. 3603/93 al Consiliului, achiziția de pe piața secundară de instrumente de îndatorare emise de sectorul public nu trebuie să fie utilizată în scopul eludării obiectivului prevăzut la articolul 101 din Tratat, devenind astfel un mijloc de finanțare indirectă a sectorului public.

²² Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de precizare a definițiilor necesare aplicării interdicțiilor menționate la articolele 104 și 104b alineatul (1) din Tratat (JO L 332, 31.12.1993, p. 1).

²³ Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul 104a din Tratat (JO L 332, 31.12.1993, p. 4).

²⁴ Punctul 11 din Protocolul privind unele dispoziții referitoare la Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

2.5.6 Îndeplinirea misiunilor preluate de la IME

Întrucât unele state membre ale UE nu participă la etapa a treia a UEM (a se vedea secțiunea 1.2.2), este necesară în continuare îndeplinirea unor misiuni atribuite inițial IME. În urma desființării IME, prin dispozițiile articolului 123 alineatul (2) din Tratatul CE și ale articolului 44 din Statutul SEBC, aceste misiuni tranzitorii au fost conferite BCE.

Cele două misiuni principale preluate de BCE de la IME sunt:

- stimularea cooperării între Eurosistem și BCN ale țărilor care nu fac parte din zona euro;
- efectuarea preparativelor necesare pentru integrarea în SEBC a BCN ale noilor state membre și pentru aderarea la Eurosistem a BCN ale statelor membre UE din afara zonei euro.

Aderarea la Uniunea Europeană a zece noi state membre, la data de 1 mai 2004, precum și perspectiva continuării procesului de extindere a UE dau o nouă dimensiune misiunilor preluate de la IME. Deși noile state membre vor adopta euro abia într-o etapă ulterioară, respectiv atunci când vor îndeplini condițiile necesare, BCN ale acestor state au devenit membre *ex officio* ale SEBC. În ceea ce privește extinderea recentă a UE, în ultimii ani BCE a pregătit integrarea în SEBC a zece noi BCN; privind în perspectivă, aceasta analizează acum implicațiile posibilei integrări a acestor țări în Eurosistem.

De asemenea, în conformitate cu articolul 123 alineatul (2) din Tratatul CE și cu articolul 9 din Regulamentul (CE) nr. 332/2002²⁵ al Consiliului, BCE administrează operațiunile de împrumut și creditare ale Comunității Europene, în cadrul mecanismului de asistență financiară pe termen mediu²⁶. Mecanismul are la bază dispozițiile articolului 119 din Tratat, care oferă, printre altele, asistență statelor membre ale UE care nu fac parte din zona euro în cazul unor dificultăți majore ale balanței de plăți. Veniturile obținute din aceste operațiuni pot fi transferate doar către băncile centrale ale statelor membre beneficiare. În prezent, mecanismul nu este utilizat.

²⁵ Regulamentul (CE) nr. 332/2002 al Consiliului din 18 februarie 2002 de înființare a unui mecanism de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre (JO L 53, 23.2.2002, p. 1).

²⁶ Decizia BCE/2003/14 din 7 noiembrie 2003 privind administrarea operațiunilor de împrumut și creditare încheiate de Comunitatea Europeană în cadrul mecanismului de asistență financiară pe termen mediu (JO L 297, 15.11.2003, p. 35).

Simbolul euro iluminat în fața
clădirii Eurotower

3 POLITICILE BCE ȘI ACTIVITĂȚILE EUROSISTEMULUI

3.1 CONDUITA POLITICII MONETARE

O descriere detaliată a politicii monetare a BCE, inclusiv a fundamentelor teoretice și a modalităților de punere în aplicare, este oferită în lucrarea *The monetary policy of the ECB*, publicată de BCE în luna ianuarie 2004. Prezenta publicație se limitează la prezentarea elementelor de bază ale acestei funcții.

3.1.1 Fundamente teoretice

Capacitatea politicii monetare de a asigura stabilitatea prețurilor pe termen mediu se bazează pe dependența sistemului bancar de banii emiși de banca centrală (cunoscuți și sub denumirea „bază monetară”) în următoarele scopuri:

- i. acoperirea necesarului de numerar în circulație;
- ii. compensarea soldurilor interbancare;
- iii. îndeplinirea cerințelor privind constituirea de rezerve minime obligatorii la banca centrală.

Având în vedere monopolul deținut asupra creării bazei monetare, Eurosistemul se află în poziția de a exercita o influență dominantă asupra condițiilor de pe piața monetară și asupra ratelor dobânzilor practicate pe această piață. Variațiile ratelor dobânzilor generate de banca centrală pe piața monetară declanșează o serie de mecanisme și acțiuni ale agenților economici, care influențează în cele din urmă evoluția unor variabile economice precum producția sau prețurile (a se vedea caseta 9). Acest proces, cunoscut sub denumirea de „mecanism de transmisie a politicii monetare” și prezentat în detaliu în publicația *The monetary policy of the ECB*, este complex. Deoarece presupun o serie de mecanisme și acțiuni ale agenților economici în diferite etape, deciziile de politică monetară se repercutează, de obicei, asupra evoluției prețurilor cu un decalaj considerabil. De asemenea, amploarea și intensitatea diverselor efecte pot varia în funcție de starea economiei, motiv pentru care impactul precis al acestora este dificil de estimat.

Cu toate acestea, în cercurile economice este unanim acceptat faptul că, pe termen lung, respectiv după ce toate variațiile au fost asimilate de economie, modificarea volumului de numerar din economie (în condițiile în care toți ceilalți factori se mențin constanți) va determina variația nivelului general al prețurilor, și nu modificări permanente ale unor variabile reale, cum ar fi producția reală sau șomajul. De acest lucru se leagă și afirmația potrivit căreia inflația este, în ultimă instanță, un fenomen monetar. Într-adevăr, perioadele prelungite cu rate ale inflației ridicate sunt asociate, în general, unui ritm alert al expansiunii monetare. Deși există și alți factori (cum ar fi variațiile cererii agregate, progresele tehnologice sau șocurile generate de prețurile materiilor prime) care pot influența

evoluția prețurilor pe termen scurt, efectele acestora pot fi contracarate în timp de un anumit grad de ajustare a stocului monetar. În acest sens, tendințele pe termen lung ale prețurilor sau ale inflației pot fi controlate de băncile centrale.

Caseta 9 Mecanismul de transmisie a politicii monetare

Punctul de plecare al procesului de transmisie a politicii monetare îl reprezintă modificările ratelor dobânzilor pe piața monetară, pe care banca centrală le poate genera prin controlul asupra condițiilor de pe piața monetară. Modificările ratelor dobânzilor pe piața monetară afectează, la rândul lor, alte rate ale dobânzilor, însă în grade diferite. De exemplu, variațiile ratelor dobânzilor pe piața monetară au un impact asupra ratelor dobânzilor stabilite de bănci pentru împrumuturi și depozite pe termen scurt. În plus, anticipațiile cu privire la modificările viitoare ale ratelor oficiale ale dobânzilor influențează ratele dobânzilor pe piață pe termen lung, întrucât acestea reflectă anticipațiile cu privire la evoluția viitoare a ratelor dobânzilor pe termen scurt. Cu toate acestea, impactul variațiilor ratelor dobânzilor pe piața monetară asupra ratelor dobânzilor cu scadențe foarte lungi (de exemplu, randamentele aferente obligațiunilor guvernamentale cu scadența la 10 ani, ratele dobânzilor la creditele pe termen lung) este mai puțin direct. Aceste rate depind în mare măsură de anticipațiile pieței privind creșterea pe termen lung și de tendințele inflaționiste ale economiei. Cu alte cuvinte, modificările ratelor oficiale ale băncii centrale nu afectează, în mod normal, aceste rate pe termen lung, cu excepția cazului în care acestea ar influența anticipațiile pieței privind tendințele economice pe termen lung.

Impactul pe care îl are asupra condițiilor de finanțare din economie – dar și impactul său asupra anticipațiilor – permit politicii monetare să influențeze alte variabile financiare, precum prețurile activelor (de exemplu, cotațiile bursiere) și cursurile de schimb.

La rândul lor, variațiile ratelor dobânzilor și ale prețurilor activelor financiare au un impact asupra deciziilor populației și întreprinderilor cu privire la economisire, cheltuieli și investiții. De exemplu, în condițiile în care toți ceilalți factori se mențin constanți, un nivel mai ridicat al ratelor dobânzilor va diminua atractivitatea contractării de credite de către populație sau întreprinderi în vederea finanțării consumului sau investițiilor. De asemenea, un nivel mai ridicat al ratelor dobânzilor va încuraja populația să economisească veniturile obținute, și nu să le cheltuiască, întrucât randamentul economiilor crește. În plus, variațiile ratelor oficiale ale dobânzilor pot afecta și oferta de credite. De exemplu, ca urmare a unei creșteri a ratelor dobânzilor, riscul ca unii debitori să nu își poată rambursa împrumuturile poate atinge un nivel la care băncile nu vor acorda credite acestor debitori. Prin urmare, acești debitori, persoane fizice sau întreprinderi, vor fi obligați să își amâne planurile de consum sau de investiții.

Variațiile prețurilor activelor pot afecta consumul și investițiile prin intermediul efectelor de venit și de avuție. De exemplu, pe măsură ce prețurile acțiunilor cresc, populația care deține acțiuni își sporește avuția și poate alege să își mărească nivelul de consum. În schimb, scăderea prețurilor acțiunilor poate conduce la o diminuare a consumului populației. Prețurile activelor pot influența, de asemenea, cererea agregată prin valoarea garanțiilor, care permite debitorilor să obțină mai multe credite și/sau să reducă primele de risc solicitate de creditori/bănci. Valoarea garanției influențează adesea în mare măsură deciziile de creditare. În cazul în care valoarea garanțiilor scade, creditele vor deveni mai scumpe, iar obținerea lor poate fi mai dificilă, ceea ce va conduce la reducerea cheltuielilor.

Ca urmare a variațiilor înregistrate de consum și investiții, nivelul cererii interne de bunuri și servicii aferente ofertei interne se va modifica. Atunci când cererea este mai mare decât oferta – și în cazul în care toți ceilalți factori se mențin constanți – apar presiuni în sens ascendent asupra prețurilor. În plus, variațiile cererii agregate pot conduce la condiții mai tensionate sau mai favorabile pe piețele forței de muncă și produselor intermediare, care pot, la rândul lor, să afecteze procesele de stabilire a salariilor și a prețurilor pe piața respectivă.

De obicei, variațiile cursului de schimb influențează inflația în trei moduri. În primul rând, pot afecta direct prețul intern al bunurilor importate. În cazul în care cursul de schimb se apreciază, prețul bunurilor importate are tendința să scadă, contribuind astfel în mod direct la reducerea inflației, atât timp cât aceste produse sunt utilizate direct în consum. În al doilea rând, dacă aceste importuri sunt utilizate ca bunuri de consum intermediare în procesul de producție, prețurile mai scăzute ale acestora ar putea să conducă, în timp, la diminuarea prețurilor bunurilor finale. În al treilea rând, evoluțiile cursului de schimb pot produce efecte și prin intermediul impactului acestora asupra competitivității pe piețele internaționale a bunurilor produse la nivel național. Dacă, în urma aprecierii cursului de schimb, bunurile produse la nivel național devin mai puțin competitive pe piața mondială, există tendința ca acest fenomen să exercite constrângeri asupra cererii externe și, prin aceasta, să reducă presiunile exercitate de cererea totală în economie. Dacă toți ceilalți factori rămân constanți, aprecierea cursului de schimb ar tinde să reducă presiunile inflaționiste. Importanța acestor efecte ale cursului de schimb depinde de gradul de deschidere a economiei către comerțul internațional. Canalul cursului de schimb din cadrul transmisiei politicii monetare este mai puțin important pentru o zonă monetară extinsă, relativ închisă, precum zona euro, decât pentru o economie deschisă de mici dimensiuni. În mod evident, pe lângă politica monetară, prețurile activelor financiare depind de numeroși alți factori, variațiile cursului de schimb fiind, de asemenea, dominate adesea de aceștia.

Alte canale prin care politica monetară poate acționa asupra evoluției prețurilor funcționează în principal prin influențarea anticipațiilor pe termen lung ale sectorului privat. Dacă o bancă centrală se bucură de un grad înalt de credibilitate în urmărirea obiectivului său, politica monetară poate exercita o influență directă puternică asupra evoluției prețurilor, prin orientarea așteptărilor agenților economici cu privire la inflația viitoare și, astfel, prin influențarea comportamentului acestora în procesul de stabilire a prețurilor și a salariilor. Credibilitatea unei bănci centrale în privința menținerii durabile a stabilității prețurilor este esențială din acest punct de vedere. Anticipațiile inflaționiste vor rămâne ferm ancorate la niveluri compatibile cu stabilitatea prețurilor numai dacă agenții economici au încredere în capacitatea și angajamentul băncii centrale de a menține stabilitatea prețurilor. La rândul său, acest lucru va influența procesul de stabilire a prețurilor și a salariilor în cadrul economiei, având în vedere că, într-un mediu caracterizat de stabilitatea prețurilor, participanții la procesul de stabilire a prețurilor și a salariilor nu vor fi nevoiți să își ajusteze prețurile în sens ascendent de teama creșterii inflației în viitor. În această privință, credibilitatea facilitează sarcina politicii monetare.

Mecanismul de transmisie a politicii monetare constituie așadar o rețea complexă de interacțiuni economice, iar băncile centrale se confruntă cu decalaje considerabile, variabile și incerte în aplicarea politicii monetare. BCE se poate chiar confrunța cu un grad de incertitudine mai ridicat decât multe alte bănci centrale, deoarece este responsabilă de o zonă monetară multinațională care a fost creată abia în anul 1999. De asemenea, există posibilitatea ca variațiile instituționale și comportamentale apărute după introducerea monedei unice să fi modificat relația dintre diferite variabile economice. Deoarece în timp au devenit disponibile mai multe informații și rezultate ale activității de cercetare, s-a dezvoltat o înțelegere mai aprofundată a transmisiei politicii monetare în zona euro. Cu toate acestea, sunt necesare progrese suplimentare.

3.1.2 Strategia de politică monetară a BCE

Primul element al strategiei de politică monetară a BCE îl reprezintă definiția cantitativă a stabilității prețurilor. În plus, strategia prevede crearea unui cadru care să permită evaluarea, de către Consiliul guvernatorilor BCE, a tuturor informațiilor și analizelor relevante, necesare pentru adoptarea deciziilor de politică monetară într-o manieră anticipativă.

0 abordare cantitativă a stabilității prețurilor

Deși Tratatul CE stabilește în mod clar menținerea stabilității prețurilor ca fiind obiectivul principal al BCE, acesta nu oferă o definiție clară a „stabilității prețurilor”.

Din acest motiv, în luna octombrie 1998, Consiliul guvernatorilor BCE a anunțat o definiție cantitativă a stabilității prețurilor. Alegerea unei abordări cantitative a avut la bază trei motive principale:

1. definiția contribuie la îmbunătățirea **transparenței** politicii monetare;
2. o definiție cantitativă constituie un **etalon** al responsabilității BCE. Întrucât abaterile evoluției prețurilor de la condițiile de stabilitate pot fi identificate cu ușurință, BCE trebuie să clarifice abaterile susținute de la această definiție și să explice mijloacele prin care se va reveni la stabilitatea prețurilor în decursul unei perioade de timp acceptabile;
3. scopul definiției este de a **orienta** anticipațiile privind evoluțiile viitoare ale prețurilor și, implicit, de a spori credibilitatea și eficiența politicii monetare a BCE. Prioritatea pe care o acordă BCE menținerii stabilității prețurilor ar trebui să justifice anticipațiile piețelor financiare și ale publicului, potrivit cărora ratele inflației pe termen mediu se vor situa în intervalul de variație considerat compatibil cu stabilitatea prețurilor. Stabilizarea anticipațiilor inflaționiste pe termen lung în acest mod ar trebui să împiedice firmele, sindicatele și agenții economici implicați în procesul de stabilire a prețurilor și a salariilor să integreze în deciziile lor rate mai ridicate ale inflației, ceea ce ar face mai dificilă menținerea stabilității prețurilor.

Definiția dată de BCE stabilității prețurilor

În luna octombrie 1998, Consiliul guvernatorilor BCE a definit stabilitatea prețurilor ca fiind „o creștere anuală mai mică de 2% a indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) pentru zona euro”, adăugând că aceasta „trebuie menținută pe termen mediu”. Consiliul guvernatorilor a confirmat această definiție în luna mai 2003, în urma unei evaluări minuțioase a strategiei de politică monetară a BCE. Cu acest prilej, Consiliul guvernatorilor a precizat că, „în vederea asigurării stabilității prețurilor, BCE intenționează să mențină rata inflației la un nivel inferior, dar apropiat, celui de 2% pe termen mediu”.

Referirea la „IAPC pentru zona euro” relevă două lucruri: în primul rând, obiectivul politicii monetare a BCE este menținerea stabilității prețurilor în întreaga zonă euro și, în al doilea rând, aceasta reflectă accentul pe care publicul îl pune, de obicei, pe prețurile de consum. IAPC este indicele care evaluează cel mai bine variațiile în timp ale prețului unui coș reprezentativ de bunuri de consum și servicii achiziționate de populația zonei euro.

Expresia „nivel inferior celui de 2%” stabilește o limită superioară clară pentru rata inflației calculate pe baza IAPC, care este în concordanță cu stabilitatea prețurilor pe termen mediu. În același timp, țintirea unor rate inferioare pozitive ale inflației „apropiate de nivelul de 2%” oferă „o marjă adecvată în vederea evitării riscurilor de deflație”¹ (a se vedea caseta 10). De asemenea, aceasta ține seama de prezența eventuală a unor erori sistematice de măsurare a IAPC și de implicațiile diferențialelor de inflație cu caracter structural în cadrul zonei euro.

Expresia „pe termen mediu” reflectă ideea comună conform căreia politica monetară nu poate să influențeze evoluțiile prețurilor sau ale inflației pe termene scurte de câteva săptămâni sau luni. Modificările de politică monetară se răsfrâng asupra prețurilor cu un anumit decalaj, iar amploarea unui posibil impact este incertă. Implicit, politica monetară nu poate compensa pe termen scurt toate șocurile neprevăzute la adresa nivelului prețurilor. Prin urmare, un anumit grad de volatilitate a inflației pe termen scurt este inevitabil.

Principiile de bază ale strategiei de politică monetară a BCE

BCE influențează condițiile de pe piața monetară și, prin urmare, nivelul ratelor dobânzilor pe termen scurt, astfel încât stabilitatea prețurilor să fie menținută pe termen mediu prin efectele asupra nivelului prețurilor datorate procesului de transmisie a politicii monetare. BCE acționează în concordanță cu strategia sa de politică monetară pentru a asigura în timp o abordare coerentă și sistematică a deciziilor de politică monetară. Coerența contribuie la stabilizarea anticipațiilor inflaționiste și sporește credibilitatea BCE.

¹ A se vedea BCE (2004), *The monetary policy of the ECB*, p. 51.

Din cauza decalajelor apărute în procesul de transmisie, modificările survenite la un moment dat în cadrul politicii monetare vor afecta nivelul prețurilor numai după câteva luni sau după câțiva ani. Aceasta înseamnă că băncile centrale trebuie să determine orientarea politicii care este necesară în momentul respectiv pentru a menține stabilitatea prețurilor în viitor. În acest sens, politica monetară trebuie să adopte, de asemenea, o abordare anticipativă.

Dat fiind faptul că decalajele de transmisie nu permit politicii monetare să compenseze pe termen scurt șocurile neprevăzute la adresa nivelului prețurilor (de exemplu, cele cauzate de variațiile prețurilor materiilor prime pe piețele internaționale), este inevitabilă apariția unei anumite volatilități a ratelor inflației pe termen scurt. În plus, dată fiind complexitatea procesului de transmisie, va exista întotdeauna un grad ridicat de incertitudine privind efectele politicii monetare. Din aceste motive, orientarea pe termen mediu a politicii monetare este importantă: aceasta este în concordanță cu declarația BCE potrivit căreia „stabilitatea prețurilor trebuie menținută pe termen mediu” și evită activismul excesiv și introducerea unei volatilități inutile (și posibil autoîntreținute) în cadrul economiei reale.

BCE se confruntă cu un grad considerabil de incertitudine în ceea ce privește fiabilitatea indicatorilor economici, structura economiei zonei euro și mecanismul de transmisie a politicii monetare unice, în special în primii ani ai UEM. Totuși, întrucât acest lucru este valabil pentru toate băncile centrale – BCE nu este, în mod cert, o excepție în această privință –, o politică monetară reușită trebuie să aibă așadar un caracter generalizat, luând în considerare toate informațiile relevante, fără a se baza pe un model unic de economie.

Caseta 10 De ce este importantă menținerea unei rate pozitive scăzute a inflației?

Evitarea deflației este importantă, deoarece presupune costuri economice comparabile cu cele ale inflației. În plus, odată apărută, deflația se poate permanentiza, întrucât ratele nominale ale dobânzilor nu pot scădea sub zero.

- Menținerea unei rate pozitive scăzute a inflației reduce probabilitatea unor rate nominale ale dobânzilor apropiate de limita inferioară, stabilită la zero. Dacă ratele nominale ale dobânzilor înregistrează valoarea zero, există probabilitatea unor incertitudini sporite legate de eficiența politicii monetare. În cazul în care ar coincide cu o scădere considerabilă a cererii, această situație ar putea afecta capacitatea băncii centrale de a reveni la prețuri stabile utilizând instrumentul ratelor dobânzilor. Astfel de exemple sunt rare și, chiar dacă aceste situații s-ar produce, la valori zero ale ratelor nominale ale dobânzilor, ar fi încă posibilă adoptarea unor măsuri eficiente de politică monetară. Au fost propuse diferite soluții plauzibile în vederea ieșirii din capcana lichidității. În pofida acestui fapt, este mai bine să previi decât să vindeci, aplicarea unei marje de siguranță a ratelor inflației cu valori peste zero contribuind la evitarea necesității de a testa în practică eficiența acestor politici alternative.

Caseta 10 De ce este importantă menținerea unei rate pozitive scăzute a inflației? (cont.)

În vederea calibrării acestei marje, BCE a ținut seama de studiile care au încercat să evalueze probabilitatea ca ratele nominale ale dobânzilor să atingă limita inferioară, stabilită la zero, la diferite niveluri ale obiectivului inflației. Rezultatele diferă într-o anumită măsură, întrucât depind de o serie de ipoteze specifice. Totuși, studiile disponibile indică faptul că probabilitatea scade considerabil în cazul în care banca centrală își propune o rată a inflației de peste 1%.

- Al doilea motiv pentru a viza o rată pozitivă scăzută a inflației este că statisticile privind inflația pot înregistra o eroare pozitivă de măsurare. Aceasta ar presupune că inflația zero înseamnă *de facto* o scădere a nivelului prețurilor. În cazul specific al IAPC, estimarea precisă a acestei erori de măsurare continuă să fie marcată de incertitudini. Ținând însă cont de îmbunătățirile constante aduse de Eurostat indicelui, este posibil ca această eroare să fie nesemnificativă și să continue să scadă în viitor.
- Al treilea motiv pentru menținerea unei rate pozitive scăzute a inflației se referă la prezența posibilă a unor diferențiale durabile de inflație în cadrul zonei euro. În principiu, diferențialele de inflație între regiuni reprezintă o caracteristică normală a oricărei uniuni monetare. Acestea sunt o parte integrantă a mecanismului de ajustare, provenind din evoluțiile economice divergente la nivelul regiunilor care formează zona în care a fost instituită uniunea monetară. Totuși, politica monetară unică poate influența numai nivelul prețurilor din zona respectivă în ansamblu; aceasta nu poate aborda diferențialele de inflație, după cum politica monetară a unei țări nu poate reduce diferențialele de inflație între regiuni sau orașe.

Diferențialele de inflație datorate factorilor tranzitorii nu prezintă prea mare interes economic. O sursă mai importantă de preocupări o constituie diferențialele de inflație cu caracter structural care provin din convergența reală incompletă dintre regiuni, de exemplu diferențele inițiale dintre nivelurile veniturilor și procesul în curs de recuperare a decalajelor dintre nivelurile de trai. Apariția acestora ar putea crea probleme economice în țări sau regiuni în care inflația este sub medie, în special dacă rigiditățile nominale în sens descendent împiedică ajustarea necesară a prețurilor relative și, implicit, alocarea eficientă a resurselor.

S-a susținut că politica monetară a BCE ar trebui să vizeze o rată a inflației pe termen mediu pentru zona euro care să fie suficient de ridicată pentru a evita ca regiunile cu rate ale inflației mai scăzute la nivel structural să fie nevoite să suporte costurile unor posibile rigidități nominale în sens descendent sau să înregistreze perioade de deflație prelungită. Studiile disponibile concordă asupra faptului că menținerea ratei inflației la un nivel inferior, dar apropiat de 2% în zona euro oferă o marjă suficientă în această privință.

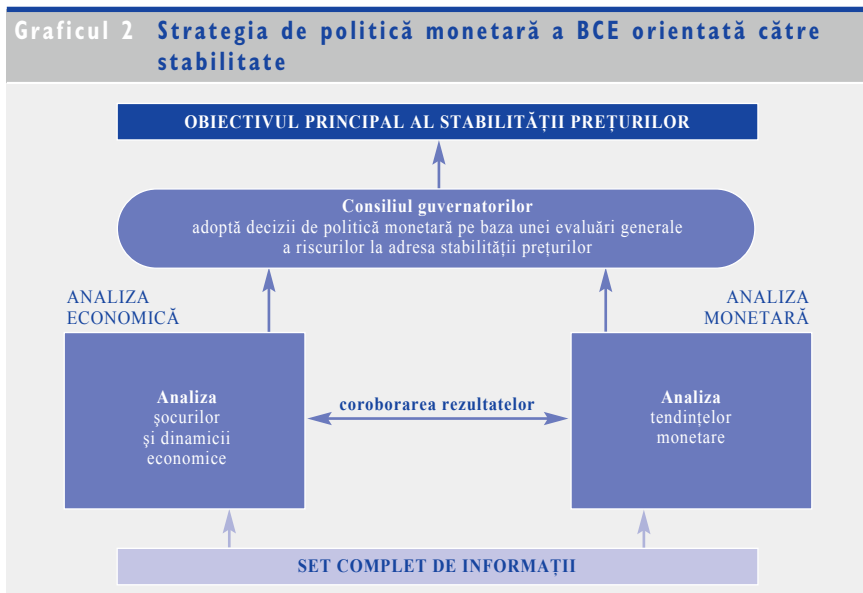
Abordarea bazată pe doi piloni a strategiei de politică monetară a BCE

Consiliul guvernatorilor BCE a adoptat elementele principale ale strategiei sale de politică monetară în luna octombrie 1998. Strategia a fost confirmată și clarificată în mai 2003, după examinarea aprofundată a tuturor aspectelor relevante.

Pe lângă definiția stabilității prețurilor, BCE utilizează două perspective analitice (denumite cei doi „piloni”) ca bază pentru abordarea sa privind organizarea, evaluarea și coroborarea informațiilor relevante pentru aprecierea riscurilor la adresa stabilității prețurilor:

- prima perspectivă are drept scop evaluarea factorilor care determină evoluția prețurilor pe termen scurt și mediu, punând accentul pe activitatea economică reală și pe condițiile financiare din economie (**analiza economică**);
- cea de-a doua perspectivă (**analiza monetară**) servește, în principal, drept instrument de coroborare, dintr-o perspectivă pe termen mediu și lung, a semnalelor furnizate de analiza economică.

Abordarea bazată pe doi piloni (a se vedea caseta 11) asigură că se acordă atenția corespunzătoare diferitelor perspective în vederea formulării unei concluzii generale referitoare la aceste riscuri. Abordarea diversificată a interpretării condițiilor economice reduce riscul apariției unei erori de politică monetară cauzate de dependența excesivă față de un singur indicator, o singură prognoză sau un singur model.

Sursa: BCE (2004), *The monetary policy of the ECB*, p. 66.

Cei doi piloni ai strategiei de politică monetară a BCE sunt **analiza economică** și **analiza monetară**.

Analiza economică

Analiza economică este axată pe aprecierea evoluțiilor economice și financiare actuale și a riscurilor implicite pe termen scurt și mediu la adresa stabilității prețurilor. Aceasta examinează toți factorii care contribuie la evaluarea dinamicii activității economice reale și a evoluției posibile a prețurilor din perspectiva interacțiunii dintre cerere și ofertă pe piețele bunurilor, serviciilor și forței de muncă. Analiza economică acordă, de asemenea, atenția cuvenită necesității de a identifica natura șocurilor care afectează economia, efectele acestora asupra comportamentului costurilor și al prețurilor, precum și perspectiva pe termen scurt și mediu privind propagarea acestora. Pentru a lua deciziile care se impun, Consiliul guvernatorilor trebuie să beneficieze de o perspectivă de ansamblu asupra situației economice și să conștientizeze natura specifică și amploarea perturbărilor economice care amenință stabilitatea prețurilor.

BCE evaluează periodic evoluțiile de ansamblu ale producției, cererii și ale condițiilor pe piețele forței de muncă, ale unei game largi de indicatori ai prețurilor și ai costurilor, ale politicii fiscale, precum și ale balanței de plăți pentru zona euro. Evoluțiile indicatorilor pe piața financiară și ale prețurilor activelor sunt, de asemenea, monitorizate îndeaproape. Variațiile prețurilor activelor pot afecta evoluția prețurilor prin intermediul efectelor de venit și de avuție. De exemplu, pe măsură ce prețurile acțiunilor cresc, populația care deține acțiuni își sporește avuția și poate alege să cheltuiască mai mult pentru consum. Aceasta accentuează cererea de consum și poate alimenta presiuni inflaționiste interne. În schimb, în cazul în care prețurile acțiunilor scad, consumul populației se poate reduce.

Prețurile activelor și randamentele financiare pot fi, de asemenea, utilizate pentru a extrage informații privind anticipațiile pe piețele financiare, inclusiv evoluțiile viitoare ale prețurilor. De exemplu, prin cumpărarea și vânzarea de obligațiuni, participanții pe piețele financiare își exprimă implicit așteptările privind evoluțiile viitoare ale ratelor dobânzilor și ale prețurilor. BCE utilizează diferite tehnici pentru a analiza prețurile produselor financiare în vederea identificării anticipațiilor implicite ale piețelor privind evoluțiile viitoare.

Evoluțiile cursului de schimb fac, de asemenea, obiectul unei examinări atente, având în vedere implicațiile acestora pentru stabilitatea prețurilor. Acestea au un efect direct asupra evoluțiilor prețurilor prin impactul pe care îl exercită asupra prețurilor importurilor. Variațiile cursului de schimb pot influența, de asemenea, competitivitatea pe piețele internaționale a prețurilor bunurilor produse la nivel național, repercutându-se asupra condițiilor cererii și, posibil, asupra perspectivei privind evoluția prețurilor. Dacă aceste efecte ale cursului de schimb afectează anticipațiile și comportamentul participanților la procesul de stabilire a prețurilor și salariilor, poate exista riscul apariției unor efecte de runda a doua.

Proiecțiile macroeconomice ale experților Eurosistemului, care sunt elaborate de două ori pe an de experții BCE și ai BCN, joacă un rol important în analiza economică. Consiliul guvernatorilor le evaluează alături de multe alte informații și metode de analiză organizate în cadrul structurii pe doi piloni, însă nu își asumă răspunderea pentru proiecții. Proiecțiile publicate sunt rezultatul unui scenariu bazat pe o serie

de ipoteze tehnice, inclusiv ipoteza potrivit căreia ratele dobânzilor pe termen scurt rămân neschimbate. Având în vedere aceste aspecte, proiecțiile reprezintă un scenariu care are puține șanse de a se concretiza, întrucât politica monetară va interveni întotdeauna în vederea contracțării oricăror amenințări la adresa stabilității prețurilor.

Prin urmare, în niciun caz nu trebuie considerat că proiecțiile macroeconomice privind inflația, realizate de experții Eurosistemului, pun sub semnul întrebării angajamentul Consiliului guvernatorilor de a menține stabilitatea prețurilor pe termen mediu. Participanții la procesul de stabilire a salariilor și a prețurilor, precum și întreprinderile și populația ar trebui să considere definiția cantitativă pe care BCE o dă stabilității prețurilor drept „cea mai bună anticipare” a evoluțiilor prețurilor pe termen mediu.

Analiza monetară

Analiza monetară a BCE se axează pe faptul că inflația și expansiunea monetară se află în strânsă legătură pe termen mediu și lung. Astfel, atribuirea unui rol fundamental masei monetare susține orientarea pe termen mediu a strategiei de politică monetară a BCE. Într-adevăr, prin luarea deciziilor de politică monetară nu doar pe baza semnalelor pe termen scurt și mediu furnizate de analiza economică, ci și a considerațiilor privind masa monetară și lichiditatea, BCE poate să facă abstracție de impactul tranzitoriu al diferitor șocuri și să evite tentația de a adopta o orientare excesiv de activistă.

Pentru a-și manifesta angajamentul cu privire la analiza monetară și pentru a oferi un criteriu de evaluare a evoluțiilor monetare, BCE a anunțat o valoare de referință pentru expansiunea agregatului monetar în sens larg M3, care se referă la ritmul de creștere a M3 considerat a fi compatibil cu stabilitatea prețurilor pe termen mediu. În luna decembrie 1998, Consiliul guvernatorilor a stabilit valoarea de referință la 4,5% pe an, reconfirmând-o în analizele ulterioare. Valoarea de referință se bazează pe definiția stabilității prețurilor și pe ipotezele pe termen mediu privind creșterea potențială a PIB real de 2-2,5% și o scădere a vitezei de circulație a banilor situată între 0,5% și 1%.

Valoarea de referință nu reprezintă un obiectiv monetar, ci un reper pentru analiza informațiilor privind evoluțiile monetare în zona euro. Dat fiind caracterul pe termen mediu și lung al perspectivei monetare, nu există o legătură directă între evoluțiile monetare pe termen scurt și deciziile de politică monetară. Astfel, politica monetară nu reacționează mecanic la deviațiile dinamicii M3 de la valoarea de referință.

Analiza monetară a BCE nu se limitează la evaluarea dinamicii M3 în raport cu valoarea de referință. Numeroase alte variabile monetare și financiare sunt analizate atent în mod periodic. De exemplu, evoluțiile componentelor M3 (precum numerarul în circulație, depozitele la termen) sunt studiate datorită indiciilor pe care le oferă cu privire la variațiile generale ale M3. În acest sens, agregatele monetare în sens restrâns, precum M1, conțin unele informații privind activitatea reală. În mod similar, modificările la nivelul creditelor acordate sectorului privat pot oferi indicii privind condițiile financiare și, prin intermediul bilanțului instituțiilor financiare monetare (IFM),

Caseta 11 Cei doi piloni ai strategiei de politică monetară a BCE (cont.)

informații suplimentare privind moneda. O astfel de analiză contribuie la o mai bună înțelegere a comportamentului agregatului M3 în raport cu valoarea de referință, oferind și o perspectivă de ansamblu asupra condițiilor de lichiditate în economie, precum și asupra consecințelor acestora în ceea ce privește riscurile la adresa stabilității prețurilor.

3.1.3 Operațiunile de politică monetară

În conformitate cu strategia sa de politică monetară, BCE influențează ratele dobânzilor pe termen scurt, indicând orientarea politicii sale monetare și gestionând lichiditatea pe piața monetară. Pe lângă influențarea ratelor dobânzilor prin gestionarea lichidității, BCE poate indica orientarea politicii sale monetare și prin modificarea condițiilor în care Eurosistemul dorește să tranzacționeze cu piața monetară.

În cadrul operațiunilor Eurosistemului, un alt obiectiv al BCE este să asigure buna funcționare a pieței monetare și să contribuie la satisfacerea necesarului de lichiditate al băncilor într-un mod bine organizat și fără sincopă. În acest scop, BCE oferă periodic băncilor posibilități de refinanțare și facilități care să le permită să regleze soldurile de la sfârșitul zilei și să atenueze fluctuațiile temporare ale lichidității.

Tabelul 3 Operațiuni de politică monetară ale Eurosistemului

Operațiuni de politică monetară	Tipuri de operațiuni		Scadență	Frecvență	Procedură
	Furnizare de lichiditate	Absorbție de lichiditate			
Operațiuni de piață					
Operațiuni principale de refinanțare	Operațiuni reversibile	-	O săptămână	Săptămânală	Licitații standard
Operațiuni de refinanțare pe termen lung	Operațiuni reversibile	-	Trei luni	Lunară	Licitații standard
Operațiuni de reglaj fin	Operațiuni reversibile Operațiuni de <i>swap</i> valutar	Operațiuni reversibile Atragerea de depozite la termen Operațiuni de <i>swap</i> valutar	Nestandardizată	Neregulată	Licitații rapide Proceduri bilaterale
	Cumpărări definitive	Vânzări definitive	-	Neregulată	Proceduri bilaterale
Operațiuni structurale	Operațiuni reversibile	Emiterea de certificate de debit	Standardizată/ nestandardizată	Regulată și neregulată	Licitații standard
	Cumpărări definitive	Vânzări definitive	-	Neregulată	Proceduri bilaterale
Facilități permanente					
Facilitatea de creditare marginală	Operațiuni reversibile	-	<i>Overnight</i>	Acces la discreția contrapartidelor	
Facilitatea de depozit	-	Depozite	<i>Overnight</i>	Acces la discreția contrapartidelor	

Cadrul operațional al Eurosistemului se bazează pe dispozițiile prevăzute în Statutul SEBC și a fost conceput în conformitate cu articolul 105 din Tratatul CE, potrivit căruia Eurosistemul „[...] acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, favorizând alocarea eficientă a resurselor [...]” și respectând următoarele principii:

- eficiența operațională, care permite deciziilor de politică monetară să se repercuteze cât mai precis și cât mai rapid posibil asupra nivelului ratelor dobânzilor pe termen scurt de pe piața monetară;
- tratamentul egal al instituțiilor financiare, indiferent de dimensiunea și de localizarea acestora în zona euro;
- derularea descentralizată a operațiunilor de politică monetară ale Eurosistemului prin intermediul BCN;
- simplitate, transparență, continuitate, siguranță și eficiență a costurilor.

Simplitatea și transparența asigură că intențiile care stau la baza operațiunilor de politică monetară sunt corect înțelese. Principiul continuității vizează evitarea modificărilor majore frecvente ale instrumentelor și procedurilor, astfel încât băncile centrale și contrapartidele acestora să se poată baza pe experiență atunci când participă la operațiuni de politică monetară. Principiul siguranței impune ca riscurile operaționale și financiare ale Eurosistemului să fie reduse la minim. În special, toate creditele acordate instituțiilor de credit trebuie să fie garantate, în conformitate cu articolul 18 din Statutul SEBC. Eficiența costurilor înseamnă menținerea costurilor de funcționare, atât pentru Eurosistem, cât și pentru contrapartidele acestuia, la niveluri reduse.

Caseta 12 Operațiuni de piață și facilități permanente

Operațiunile de piață ale Eurosistemului pot fi împărțite în următoarele patru categorii, în funcție de obiective, frecvență și proceduri:

- operațiuni principale de refinanțare;
- operațiuni de refinanțare pe termen lung;
- operațiuni de reglaj fin;
- operațiuni structurale.

Operațiuni principale de refinanțare

Operațiunile principale de refinanțare sunt cele mai importante operațiuni de piață și reprezintă instrumentul fundamental de politică monetară al Eurosistemului. Acestea furnizează cea mai mare parte a lichidității sectorului bancar și joacă un rol esențial în influențarea ratelor dobânzilor, gestionând lichiditatea pe piață și indicând orientarea politicii monetare.

Caseta 12 Operațiuni de piață și facilități permanente (cont.)

Operațiunile principale de refinanțare se efectuează săptămânal și au scadența la o săptămână². Acestea se derulează prin intermediul unor licitații standard, care se desfășoară pe baza unui calendar prestabilit, într-un interval de 24 de ore cuprins între anunțarea licitației și comunicarea rezultatelor. Toate contrapartidele care îndeplinesc criteriile de eligibilitate generale pot participa la aceste operațiuni. În principiu, toate instituțiile de credit situate în zona euro sunt contrapartide potențial eligibile ale Eurosistemului.

Operațiuni de refinanțare pe termen lung

În afara operațiunilor principale de refinanțare săptămânale, Eurosistemul execută, de asemenea, operațiuni lunare de refinanțare pe termen lung cu scadența la trei luni.

Aceste operațiuni sunt destinate furnizării de lichiditate pe termen lung sistemului bancar și permit evitarea reînnoirii săptămânale a întregului volum de lichiditate furnizat pe piața monetară. Similar operațiunilor principale de refinanțare, operațiunile de refinanțare pe termen lung se desfășoară în mod descentralizat sub forma unor licitații standard, toate contrapartidele care îndeplinesc criteriile generale de eligibilitate putând participa la acestea.

Operațiuni de reglaj fin

Eurosistemul poate derula, de asemenea, operațiuni de piață monetară în regim ad-hoc, respectiv operațiuni de reglaj fin, care pot fi operațiuni de absorbție sau de furnizare de lichiditate. Scopul acestora este gestionarea lichidității și influențarea ratelor dobânzii pe piața monetară, în special pentru a atenua efectele asupra ratelor dobânzilor ale fluctuațiilor neprevăzute de lichiditate pe piața monetară.

Având în vedere scopul lor, operațiunile de reglaj fin se execută, de obicei, prin intermediul unor licitații „rapide”. Acestea se derulează în intervalul de o oră care se scurge între anunțarea licitației și comunicarea rezultatelor alocării. Din motive operaționale, la operațiunile de reglaj fin poate participa numai un număr limitat de contrapartide selectate. Operațiunile de reglaj fin pot fi executate și prin intermediul unor proceduri bilaterale, în cadrul cărora Eurosistemul efectuează o tranzacție cu una sau mai multe contrapartide fără a organiza o licitație.

Operațiunile de reglaj fin sunt, de obicei, derulate în mod descentralizat de BCN, dar Consiliul guvernatorilor poate hotărî, în circumstanțe excepționale, efectuarea unor operațiuni bilaterale de reglaj fin de către BCE.

Operațiuni structurale

De asemenea, cadrul operațional oferă Eurosistemului posibilitatea de a derula operațiuni structurale. Acestea sunt destinate ajustării poziției structurale de lichiditate a Eurosistemului în raport cu cea a sistemului bancar, respectiv a volumului de lichiditate pe piață pe termen lung, și pot fi efectuate prin intermediul unor operațiuni reversibile, al unor tranzacții definitive sau prin emiterea de certificate de debit. Până în prezent, Eurosistemul nu a fost nevoit să deruleze operațiuni de ajustare a poziției structurale de lichiditate a sistemului bancar.

²În luna martie 2004, scadența a fost micșorată de la două săptămâni la o săptămână.

Facilități permanente

Prin intermediul facilității de creditare marginală, banca centrală oferă credite *overnight* în schimbul unor garanții la o rată a dobânzii prestabilită. Rata dobânzii la aceste credite *overnight* este, de obicei, mult mai ridicată decât rata corespunzătoare de pe piață. Prin urmare, instituțiile de credit utilizează facilitatea de creditare marginală pentru a obține fonduri numai în cazul în care nu există altă soluție. Întrucât accesul la facilitatea de creditare marginală este limitat numai de valoarea garanțiilor disponibile, rata dobânzii pentru această facilitate constituie, de obicei, limita superioară a ratei dobânzii *overnight* pe piața monetară.

În schimb, facilitatea de depozit permite băncilor să constituie depozite *overnight* la banca centrală la o rată a dobânzii prestabilită. Rata dobânzii la aceste depozite *overnight* este, de obicei, mult mai scăzută decât rata corespunzătoare de pe piață. Prin urmare, contrapartidele constituie depozite *overnight* în cadrul Eurosistemului numai dacă nu își pot utiliza fondurile în alt mod. La fel cum rata dobânzii la facilitatea de creditare marginală constituie limita superioară, rata dobânzii la facilitatea de depozit reprezintă, de obicei, limita inferioară a ratei dobânzii *overnight* pe piața monetară.

Utilizarea facilităților permanente de către bănci este descurajată prin ratele aplicate acestora. Astfel, apelul mediu zilnic la facilitățile permanente este, în general, limitat, menținându-se, cel mai adesea, sub valoarea de 1 miliard EUR, ceea ce demonstrează că acestea servesc numai la furnizarea și absorbția de lichiditate în circumstanțe excepționale.

Operațiunile de piață monetară (a se vedea caseta 12) reprezintă cea mai importantă categorie de operațiuni de politică monetară. Acestea sunt, în general, derulate de BCN la inițiativa BCE, de obicei pe piața monetară, respectiv piața pe care scadența operațiunilor este, de regulă, mai mică de un an. Operațiunile de piață monetară dețin un rol important în influențarea ratelor dobânzilor, indicând orientarea politicii monetare și gestionând lichiditatea pe piața monetară.

Facilitățile permanente (a se vedea caseta 12) – facilitatea de creditare marginală și facilitatea de depozit – sunt puse la dispoziția contrapartidelor Eurosistemului la inițiativa acestora. Prin stabilirea ratelor dobânzilor la facilitățile permanente, BCE determină coridorul de variație al ratelor dobânzilor *overnight* pe piața monetară.

Cadrul operațional este completat de sistemul **rezervelor minime obligatorii** pe care instituțiile de credit trebuie să le constituie la BCN (a se vedea caseta 13). Funcțiile principale ale sistemului rezervelor minime obligatorii sunt stabilizarea ratelor dobânzilor pe piața monetară și extinderea deficitului structural de lichiditate al sistemului bancar, sporind necesarul de finanțare din partea băncilor centrale.

Caseta 13 Rezerve minime obligatorii

BCE solicită instituțiilor de credit să dețină depozite asociate conturilor deschise la BCN: acestea se numesc rezerve „minime” sau „obligatorii”. Volumul rezervelor obligatorii deținute de fiecare instituție se stabilește prin înmulțirea bazei de calcul a rezervelor cu rata rezervelor.

Baza de calcul a rezervelor minime obligatorii ale unei instituții se definește în raport cu pasivele pe termen scurt din bilanțul acesteia. Angajamentele față de alte instituții de credit incluse pe lista instituțiilor supuse regimului rezervelor minime obligatorii al Eurosistemului, precum și cele față de BCE și BCN nu se includ în baza de calcul.

Prima funcție esențială a sistemului rezervelor minime obligatorii este stabilizarea ratelor dobânzilor pe piața monetară. Această funcție este îndeplinită de sistemul de calcul al valorii medii, care se referă la faptul că modul în care instituțiile de credit respectă cerințele privind rezervele este evaluat pe baza mediei soldurilor zilnice asociate conturilor de rezerve pe o perioadă de aplicare de aproximativ o lună. Astfel, instituțiile de credit pot atenua fluctuațiile zilnice ale lichidității (de exemplu, cele datorate fluctuațiilor cererii de bancnote), întrucât dezechilibrele tranzitorii ale rezervelor pot fi compensate de dezechilibre de sens opus ale rezervelor în cadrul aceleiași perioade de aplicare.

Sistemul de calcul al valorii medii presupune, de asemenea, obținerea de profit din creditarea pe piață de către instituții și înregistrarea unui deficit de rezerve ori de câte ori ratele dobânzilor cu scadența cea mai scurtă pe piața monetară se situează peste cele preconizate pentru restul perioadei de aplicare. În situația contrară, acestea pot contracta credite pe piață, înregistrând un excedent de rezerve. Acest sistem stabilizează rata dobânzii *overnight* pe parcursul perioadei de aplicare, nemaifiind astfel necesar ca banca centrală să intervină frecvent pe piața monetară.

O a doua funcție importantă pe care o îndeplinește sistemul rezervelor minime obligatorii este extinderea deficitului structural de lichiditate al sistemului bancar. Necesitatea ca instituțiile de credit să dețină rezerve la BCN contribuie la creșterea cererii de refinanțare din partea băncii centrale, ceea ce permite BCE să influențeze ratele dobânzilor pe piața monetară prin intermediul operațiunilor periodice de furnizare de lichiditate.

Sistemul rezervelor minime obligatorii a fost conceput astfel încât să nu reprezinte o povară pentru sistemul bancar din zona euro și nici să nu împiedice alocarea eficientă a resurselor. Pentru a atinge aceste obiective, deținerile de rezerve obligatorii ale instituțiilor de credit sunt remunerate la rate foarte apropiate de cele ale dobânzilor pe termen scurt pe piața monetară. Rata remunerării corespunde mediei, calculate pe parcursul perioadei de aplicare, ratelor marginale (ponderate în funcție de numărul de zile calendaristice) la operațiunile principale de refinanțare.

3.2 OPERAȚIUNILE EXTERNE

În ceea ce privește operațiunile externe ale Eurosistemului, articolul 23 din Statutul SEBC autorizează BCE și BCN:

- să stabilească relații cu băncile centrale și instituțiile financiare din țările terțe și, în cazul în care este necesar, cu organizațiile internaționale;
- să dobândească și să vândă, la vedere sau la termen, orice tip de active valutare și de metale prețioase;
- să administreze activele externe pe care le dețin;
- să desfășoare toate tipurile de operațiuni bancare cu țările terțe și cu organizațiile internaționale, inclusiv operațiuni de împrumut și credit.

3.2.1 Operațiunile valutare

Cea mai importantă categorie de operațiuni valutare ale Eurosistemului o reprezintă intervențiile pe piețele valutare. Operațiunile de intervenție se efectuează numai prin utilizarea rezervelor valutare deținute de BCE. Acestea pot fi derulate în monedele unor țări din afara Uniunii Europene, de exemplu în dolari SUA sau în yenii japonezi, în cadrul politicii valutare a zonei euro. De asemenea, pot fi realizate în cadrul mecanismului intracomunitar al cursului de schimb II (MCS II).

Articolul 105 alineatul (2) din Tratatul CE și articolul 3 din Statutul SEBC prevăd „desfășurarea operațiunilor de schimb valutar, în conformitate cu articolul 111 din Tratat”. Acesta definește cadrul instituțional pentru politica valutară a zonei euro.

Cadrul instituțional pentru politica valutară a zonei euro

Articolul 105 alineatul (2) din Tratatul CE și articolul 3 din Statutul SEBC prevăd derularea operațiunilor de schimb valutar ale Eurosistemului în conformitate cu articolul 111 din Tratatul CE.

- În conformitate cu articolul 111 alineatul (1), Consiliul UE, hotărând în unanimitate, poate încheia acorduri formale privind sistemul de curs de schimb al euro în raport cu monedele unor țări din afara UE.
- Articolul 111 alineatul (2) prevede că, în absența unui astfel de sistem, Consiliul UE, hotărând cu majoritate calificată, poate formula orientări generale privind politica valutară.

Totuși, ambele măsuri instituționale trebuie să respecte obiectivul principal de menținere a stabilității prețurilor și pot fi inițiate numai la recomandarea BCE sau a Comisiei Europene, după consultarea BCE. În cazul unui sistem oficial de curs de schimb pentru euro, Consiliul UE trebuie să ia notă de avizul BCE

„în vederea ajungerii la un consens compatibil cu obiectivul stabilității prețurilor” [articolul 111 alineatul (1) din Tratat].

Până în prezent, niciuna dintre procedurile menționate nu a fost inițiată. La reuniunea din data de 13 decembrie 1997 de la Luxemburg, Consiliul European a subliniat că paritatea euro ar trebui considerată ca fiind rezultatul evoluțiilor și politicilor economice, și nu un obiectiv independent. În acest sens, Consiliul European a declarat că orientări generale privind politica valutară a zonei euro vor fi elaborate numai în condiții excepționale, de exemplu în cazul unei distorsionări evidente a cursului de schimb. Aceste orientări trebuie să respecte întotdeauna independența SEBC și să fie în concordanță cu obiectivul principal al SEBC, respectiv menținerea stabilității prețurilor.

Intervenții în monedele unor țări din afara UE

În absența unor acorduri instituționale și a unui obiectiv al cursului de schimb la nivelul BCE, în primii cinci ani ai Uniunii Monetare au avut loc doar două intervenții pe piața valutară în raport cu monede ale țărilor care nu fac parte din Uniunea Europeană (în toamna anului 2000). Întrucât s-a menținut pe o pantă descendentă de la sfârșitul anului 1998, cursul de schimb al euro s-a îndepărtat tot mai mult de fundamentele zonei euro, riscând să genereze distorsțiuni semnificative. Acestea puteau avea, la rândul lor, efecte nefavorabile asupra economiei mondiale și asupra stabilității prețurilor în zona euro. Astfel, la data de 22 septembrie 2000, BCE a intervenit pe piețele valutare în cadrul unei acțiuni concertate cu autoritățile monetare ale Statelor Unite, Japoniei, Regatului Unit și Canadei; BCE a intervenit din nou la începutul lunii noiembrie 2000.

Mecanismul cursului de schimb II

Un nou mecanism al cursului de schimb, MCS II, a intrat în vigoare la începutul celei de-a treia etape a UEM, înlocuind Sistemul Monetar European, care a jucat un rol fundamental în tranziția către UEM (a se vedea secțiunea 1.1.2), dar trebuia adaptat la noul mediu creat de UEM.

La fel ca predecesorul său, MCS II este un acord interguvernamental bazat pe două documente juridice:

- Rezoluția Consiliului European privind instituirea unui mecanism al cursului de schimb în cea de-a treia etapă a uniunii economice și monetare, Amsterdam, 16 iunie 1997;³
- Acordul din 1 septembrie 1998 între Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre din afara zonei euro privind procedurile de funcționare ale mecanismului cursului de schimb în cea de-a treia etapă a Uniunii Economice și Monetare⁴, modificat de Acordul din 14 septembrie 2000⁵.

³ JO C 236, 2.8.1997, p. 5.

⁴ JO C 345, 13.11.1998, p. 6.

⁵ JO C 362, 16.12.2000, p. 11.

Obiectivul MCS II este acela de a lega la euro monedele statelor membre din afara zonei euro. Această legătură este stabilită prin cursuri de schimb fixe, dar ajustabile față de euro, adoptate de comun acord, și o bandă de fluctuație standard de $\pm 15\%$. Marje de fluctuație mai înguste pot fi convenite, dacă este necesar, pe baza progreselor înregistrate în vederea convergenței.

Participarea la MCS II este opțională pentru statele membre din afara zonei euro. Totuși, în conformitate cu dispozițiile Rezoluției Consiliului European menționate anterior, un stat membru care face obiectul unei derogări „poate să adere” la MCS II. În conformitate cu dispozițiile articolului 124 din Tratatul CE, fiecare stat membru din afara zonei euro „consideră politica sa de schimb valutar ca pe o problemă de interes comun” și ține seama de „experiența acumulată datorită cooperării în cadrul Sistemului Monetar European (SME)”. Potrivit articolului 121, statutul de membru al MCS II timp de cel puțin doi ani, fără tensiuni severe, este unul dintre criteriile utilizate pentru a evalua dacă un stat membru îndeplinește criteriile pentru adoptarea euro ca monedă oficială. Prin urmare, MCS II stimulează convergența și sprijină statele membre din afara zonei euro în eforturile de a trece la moneda unică. De asemenea, contribuie la protejarea statelor membre, atât din zona euro, cât și din afara acesteia, împotriva presiunilor nejustificate de pe piețele valutare.

Deciziile privind paritățile centrale și marjele de fluctuație se adoptă de comun acord de către miniștrii finanțelor din statele membre ale zonei euro, de BCE și miniștrii finanțelor și guvernatorii băncilor centrale din statele membre participante din afara zonei euro. Procedura prevede o dezbatere multilaterală (în mod obișnuit, în cadrul unei reuniuni), care implică, de asemenea, Comisia Europeană și Comitetul Economic și Financiar (a se vedea secțiunea 4.3.4).

Intervenții în cadrul MCS II

În cazul în care o monedă se apropie de marjele de fluctuație, intervențiile băncilor centrale sunt, în principiu, automate și nelimitate. Cu toate acestea, obligațiile de intervenție și finanțare ale BCE nu trebuie să aducă atingere obiectivului fundamental de menținere a stabilității prețurilor. În condițiile prevăzute de rezoluția și acordul menționate anterior, BCE și BCN participante din afara zonei euro își pot suspenda intervenția automată și finanțarea în cazul în care acestea contravin obiectivului lor principal de menținere a stabilității prețurilor. În același mod, toate părțile la acord „au dreptul de a iniția o procedură confidențială în vederea reconsiderării cursurilor centrale”.

Coroana daneză a participat la MCS II încă de la început, cu o marjă de fluctuație de $\pm 2,25\%$ în jurul parității centrale față de euro. Drahma grecească a participat la MCS II înainte de aderarea Greciei la zona euro în anul 2001 (a se vedea secțiunea 1.1.4).

Numărul țărilor participante la MCS II s-a mărit cu șapte după extinderea UE la data de 1 mai 2004. Până în prezent, monedele Estoniei, Lituaniei și Sloveniei (la data de 28 iunie 2004), cele ale Ciprului, Letoniei și Maltei (la data de 2 mai 2005) și cea a Slovaciei (la data de 28 noiembrie 2005) au aderat la MCS II,

cu o marjă de fluctuație standard de +/-15% față de euro. Se preconizează că și celelalte țări care s-au alăturat Uniunii Europene la 1 mai 2004 vor adera ulterior la mecanism.

Până în prezent, intervențiile în euro au avut o frecvență redusă. Operațiunile au fost derulate de băncile centrale ale statelor membre ale UE participante, în măsura în care intervențiile au fost necesare pentru a menține stabilitatea în cadrul MCS II.

3.2.2 Administrarea rezervelor valutare

Atât BCE, cât și BCN dețin și administrează active externe de rezervă: BCE le deține și administrează pe cele care i-au fost transferate în scopurile prevăzute de Statutul SEBC; activele externe de rezervă care rămân la BCN sunt deținute și administrate de acestea.

Volumul și componența activelor externe de rezervă ale BCE

BCE deține și administrează activele externe de rezervă în principal ca mijloc de intervenție, în cazul în care este necesar.

Volumul activelor externe de rezervă ale BCE

Articolul 30.1 din Statutul SEBC prevede transferul inițial de la BCN la BCE al unor active externe de rezervă până la echivalentul sumei de 50 de miliarde EUR⁶. În luna ianuarie 1999, la începutul celei de-a treia etape a UEM, BCN din zona euro au transferat către BCE active externe de rezervă în valoare de 39,46 miliarde EUR. Acest transfer era corespunzător sumei maxime admise în conformitate cu Statutul SEBC, revizuită în sens descendent prin scăderea cotelor din capitalul BCE ale BCN din țările care nu au participat la zona euro de la început. Atunci când Grecia a aderat la zona euro la data de 1 ianuarie 2001, Bank of Greece a transferat active de rezervă suplimentare echivalente sumei de 1,28 miliarde EUR. Valoarea totală a activelor externe de rezervă transferate de BCN la BCE proporțional cu cotele acestora în grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE, în schimbul cărora au primit creanțe în euro purtătoare de dobândă, a fost echivalentă sumei de 40,74 miliarde EUR. 15% dintre aceste transferuri au fost efectuate în aur, iar restul de 85%, în dolari SUA și yen japonezi.

De atunci, rezervele externe ale BCE au cunoscut fluctuații majore ca urmare a tranzațiilor și a evoluțiilor prețurilor și ale cursurilor de schimb. La sfârșitul anului 2005, acestea s-au cifrat la 41,5 miliarde EUR. Volumul rezervelor valutare și al deținerilor în aur a scăzut, reflectând vânzările efectuate de BCE

⁶ Odată cu aderarea altor state la UE, acest plafon inițial se majorează automat proporțional cu cotele BCN din capitalul subscris al BCE (articolul 49.3 din Statut). La data de 1 mai 2004, când cele zece țări din Europa Centrală și de Est și din bazinul mediteranean au aderat la UE, plafonul a ajuns la aproximativ 55,6 miliarde EUR. Această majorare automată înseamnă că BCN ale tuturor potențialelor state membre ale zonei euro pot efectua transferuri proporționale de active externe de rezervă, fără ca BCE să fie obligată să retransfere rezerve externe către BCN din statele care sunt membre ale zonei euro la data respectivă.

în cadrul intervenției din toamna anului 2000 (a se vedea secțiunea 3.2.1) și, respectiv, unele vânzări de aur din 2005 și 2006⁷ în conformitate cu Acordul privind deținerile de aur ale băncilor centrale (a se vedea caseta 14). Aceste diminuări au fost în totalitate compensate de valoarea de piață mai ridicată a deținerilor de aur ale BCE.

De asemenea, articolul 30.4 din Statutul SEBC prevede că BCE poate solicita active externe de rezervă suplimentare peste plafonul stabilit pentru transferul inițial. Aceste solicitări fac obiectul legislației comunitare secundare. În acest sens, pe baza unei recomandări a BCE, Consiliul UE a adoptat un regulament⁸ care permite BCE să solicite active externe de rezervă suplimentare în valoare de cel mult 50 de miliarde EUR. Scopul acestor solicitări poate fi refacerea rezervelor epuizate, dar nu și mărirea deținerilor de rezerve. Dacă se consideră necesar, pot fi efectuate transferuri suplimentare de active externe de rezervă către BCE, pe baza altor texte de legislație comunitară secundară.

Rezervele externe ale BCE includ drepturi speciale de tragere (DST), rezultate din operațiuni voluntare ale BCE cu alți deținători de DST în conformitate cu acordul permanent încheiat cu FMI (a se vedea secțiunea 5.3.1).

Administrarea deținerilor de rezerve valutare ale BCE

Scopul administrării rezervelor valutare ale BCE este acela de a asigura faptul că, în orice moment, BCE deține un volum suficient de lichiditate pentru orice intervenție valutară. Aceasta presupune că lichiditatea și siguranța sunt cerințele de bază pentru investițiile de rezerve internaționale. Sub rezerva acestor constrângeri, rezervele externe ale BCE sunt administrate astfel încât valoarea acestora să fie maximizată.

Orientările privind investițiile traduc obiectivele generale ale administrării portofoliului în norme și principii specifice, care sunt definite în cadrul BCE și includ repartizarea pe monede, compromisul între riscul de dobândă și randament, precum și cerințele privind riscul de credit și lichiditatea.

Consiliul guvernatorilor a definit repartizarea pe monede a rezervelor valutare ale BCE pe baza atât a necesarului estimat în cazul unei intervenții pe piață, cât și a optimizării riscurilor. La începutul anului 1999, proporția între activele în dolari SUA și cele în yeni japonezi era de 90/10. La finele anului 2005, datorită fluctuațiilor cursurilor de schimb și unor operațiuni de reechilibrare, proporția era de 85/15.

În timp ce unele funcții de administrare a portofoliului, cum ar fi gestionarea riscurilor și contabilitatea, sunt executate centralizat la BCE, majoritatea funcțiilor de *front office* și *back office* sunt descentralizate în cadrul Eurosistemului, în concordanță cu mandatele de administrare a activelor externe de rezervă,

⁷ A se vedea comunicatele de presă ale BCE din 31 martie 2005 și, respectiv, 31 martie 2006.

⁸ Regulamentul (CE) nr. 1010/2000 al Consiliului privind solicitări suplimentare de active de rezervă de schimb ale Băncii Centrale Europene (JO L 115, 16.5.2000, p. 2).

acordate de BCE băncilor centrale naționale din zona euro.⁹ În îndeplinirea acestor funcții, BCN acționează în numele BCE, în baza unui mandat explicit. Scopul este acela de a permite contrapartidelor BCE de pe piețele financiare internaționale să facă distincția între operațiunile derulate de BCN în numele BCE și cele efectuate de BCN în vederea gestionării rezervelor proprii. BCE primește informații online privind operațiunile derulate de toate BCN în numele său prin intermediul unui sistem de administrare a portofoliului care funcționează în rețeaua de comunicații securizată a SEBC.

Referința strategică pentru fiecare monedă, stabilită de Consiliul guvernatorilor, reflectă cerințele de politică pe termen lung și preferințele referitoare la risc și randament ale BCE. Referințele tactice stabilite de Comitetul pentru investiții al BCE și aprobate de Comitetul executiv, care trebuie menținute în cadrul unor marje prestabilite în jurul referinței strategice, reflectă preferințele referitoare la risc și randament pe termen mediu ale BCE în condițiile de pe piață. Mandatele de administrare a rezervelor valutare pe care BCE le acordă BCN preconizează depășirea referințelor tactice.

Contrapartidele și intermediarii utilizați în operațiunile care implică active externe de rezervă sunt selectați de BCE pe baza recomandărilor din partea BCN. În realizarea selecției, BCE adoptă o abordare uniformă bazată pe două seturi de criterii:

- evaluarea bonității contrapartidelor;
- considerente privind eficiența, în special serviciul de cercetare oferit, competitivitatea prețurilor și capacitatea contrapartidelor de a gestiona sume mari, indiferent de condițiile de pe piață.

Tranzacțiile derulate cu contrapartidele BCE sunt formalizate în contracte de piață standard. BCE a elaborat, de asemenea, un acord-cadru propriu de compensare, care a fost acceptat de contrapartide.

BCE modifică periodic lista instrumentelor eligibile care pot fi utilizate în cadrul administrării rezervelor valutare. Alegerea instrumentelor vizează atingerea unui grad din ce în ce mai mare de complexitate, îndeplinind, în același timp, cerințele privind un grad ridicat de securitate și lichiditate.

Deținerile de aur ale BCE

În concordanță cu Acordul privind deținerile de aur ale băncilor centrale (a se vedea caseta 14), deținerile de aur ale BCE nu fac obiectul unei administrări active.

⁹ De la începutul anului 2006, BCN din zona euro au avut libertatea de a se abține de la preluarea mandatelor de gestionare a activelor externe de rezervă ale BCE. BCN care acceptă un astfel de mandat (în prezent, toate cele 12 BCN din zona euro) sunt eligibile pentru un mandat care corespunde fie unui subportofoliu în dolari SUA, fie unuia în yeni japonezi. Atât Deutsche Bundesbank, cât și Banque de France sunt fiecare eligibile pentru două mandate. A se vedea BCE (2006), *Portfolio management at the ECB*, p. 23.

Activele externe de rezervă ale BCN

Activele externe de rezervă care nu au fost transferate la BCE sunt în continuare deținute și administrate de BCN.

Activele externe de rezervă (ajustate cu efectul variațiilor cursului de schimb) deținute de BCN au scăzut constant între anii 1999 și 2005; la sfârșitul anului 2005, acestea se cifrau la aproximativ 279 de miliarde EUR, dintre care 111 miliarde EUR erau rezerve valutare, iar 168 de miliarde EUR constau în aur, DST și poziții de rezervă la FMI.

Întrucât intervențiile pe piețele valutare se efectuează prin intermediul rezervelor deținute de BCE, rezervele valutare ale BCN nu mai servesc scopurilor de politică valutară. Cu toate acestea, după cum s-a explicat anterior, acestea pot face obiectul unor noi solicitări de rezerve din partea BCE.

Conform dispozițiilor articolului 31 din Statutul SEBC, operațiunile valutare efectuate de BCN cu propriile active externe de rezervă trebuie aprobate în prealabil de BCE. Această cerință asigură coerența cu politica monetară și valutară unică a BCE și se aplică operațiunilor care pot afecta cursurile de schimb sau condițiile de lichiditate internă și care depășesc limitele stabilite în orientările BCE. Operațiunile de investiții ale BCN pe piețele financiare internaționale nu fac obiectul unei autorizări prealabile, deoarece nu afectează politica monetară și valutară unică a BCE. Operațiunile derulate de BCN – fie în nume propriu, fie în numele autorităților guvernamentale naționale – în îndeplinirea obligațiilor față de organizațiile internaționale, cum ar fi BRI sau FMI, sunt, de asemenea, exceptate de la această cerință.

Caseta 14 Declarația comună privind aurul (8 martie 2004)

Banca Centrală Europeană
Banca d'Italia
Banco de España
Banco de Portugal
Bank of Greece
Banque centrale du Luxembourg
Banque de France
Banque Nationale de Belgique
Central Bank & Financial Services Authority of Ireland
De Nederlandsche Bank
Deutsche Bundesbank
Oesterreichische Nationalbank
Suomen Pankki – Finlands Bank
Schweizerische Nationalbank
Sveriges Riksbank

Caseta 14 Declarația comună privind aurul (8 martie 2004) (cont.)

În interesul de a-și clarifica intențiile cu privire la deținerile de aur, instituțiile semnatare fac următoarea declarație:

1. aurul va rămâne un element important al rezervelor monetare internaționale;
2. vânzările de aur deja stabilite sau care urmează a fi stabilite de către instituțiile semnatare vor fi efectuate în cadrul unui program concertat de vânzări pe o perioadă de cinci ani, începând cu data de 27 septembrie 2004, imediat după finalizarea acordului anterior. Vânzările anuale nu vor depăși 500 de tone, iar vânzările totale pe întreaga perioadă nu vor depăși 2 500 de tone;
3. semnatarii acordului au convenit că valoarea totală a împrumuturilor în aur, precum și cea a contractelor *futures* și a opțiunilor pe aur pe parcursul acestei perioade nu va depăși valorile consemnate la data semnării acordului anterior.

Prezentul acord va fi revizuit după cinci ani.

Sursa: Comunicatul de presă al BCE din data de 8 martie 2004.

Prin analogie cu BCN din zona euro și în conformitate cu articolul 31.3 din Statut, operațiunile statelor membre ale UE cu fondurile de rulment în valută fac, de asemenea, obiectul unui control din partea BCE.¹⁰

3.3 SISTEMELE DE PLĂȚI ȘI COMPENSARE

Misiunea Eurosistemului de „a promova buna funcționare a sistemelor de plăți” este fundamentată în articolul 22 din Statut, prin care BCE și BCN le este conferit dreptul de a acorda facilități pentru a asigura eficiența și soliditatea sistemelor de plăți și compensare în cadrul Comunității și în alte țări. În același scop, BCE poate emite regulamente.¹¹

Eficiența și soliditatea sistemelor de plăți și a celor de compensare și decontare a instrumentelor financiare sunt indispensabile pentru a asigura eficacitatea politicii monetare. Eurosistemul utilizează sistemele de plăți pentru a-și deconta operațiunile de politică monetară și de credit pe parcursul zilei. Deoarece aceste operațiuni trebuie garantate, capacitatea contrapartidelor Eurosistemului de a oferi garanții se bazează pe o infrastructură solidă și eficientă de sisteme de compensare și decontare a instrumentelor financiare. Buna funcționare a sistemelor de plăți, precum și a sistemelor de decontare a instrumentelor financiare

¹⁰Orientarea BCE/2003/12 din 23 octombrie 2003 privind tranzacțiile statelor membre participante având ca obiect fondurile de rulment în valută în temeiul articolului 31.3 din Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (JO L 283, 31.10.2003, p. 81).

¹¹Până în prezent, BCE nu a fost nevoită să recurgă la competențele de reglementare prevăzute în articolul 22 din Statutul SEBC. Pentru o analiză mai detaliată a domeniului de aplicare a acestor competențe, a se vedea articolul *The role of the Eurosystem in payment and clearing systems* din Buletinul lunar al BCE – aprilie 2002.

este, de asemenea, esențială pentru funcționarea pieței monetare a zonei euro și, în general, pentru alte piețe financiare naționale și internaționale (precum piața valutară, piața titlurilor de valoare și piața instrumentelor financiare derivate).

Există două tipuri principale de riscuri financiare asociate sistemelor de plăți și sistemelor de compensare și decontare a instrumentelor financiare:

- riscul ca o parte din cadrul sistemului să nu își poată îndeplini obligațiile, fie când acestea ajung la scadență, fie într-un alt moment din viitor (risc de credit);
- riscul ca o parte din cadrul sistemului să nu aibă suficiente fonduri sau titluri pentru a-și îndeplini obligațiile în modul și la momentul anticipat, deși ar putea face acest lucru în viitor (risc de lichiditate).

Ambele categorii de risc financiar ar putea conduce la o situație în care neîndeplinirea obligațiilor de către un participant la un transfer de fonduri interbancar sau la un sistem de compensare și decontare a instrumentelor financiare produce un efect de domino, alți participanți intrând, de asemenea, în incapacitatea de a-și îndeplini obligațiile la timp. Un astfel de scenariu ar putea genera perturbări pe scară largă pe toate piețele financiare (risc sistemic), care ar putea afecta, deopotrivă, întreaga economie.

În cazul sistemelor de compensare și decontare a instrumentelor financiare, există, de asemenea, riscul pierderii sau al indisponibilității titlurilor păstrate în custodie, datorat insolvenței sau neglijenței băncii depozitare sau oricărei alte situații nefavorabile în care s-ar putea afla aceasta (risc de custodie). Și acest lucru influențează capacitatea unui participant de a furniza titluri atunci când este necesar.

În afară de faptul că trebuie să fie sigure, sistemele de plăți și sistemele de compensare și decontare a instrumentelor financiare ar trebui să fie, de asemenea, eficiente și practice, atât pentru utilizatori, cât și pentru întreaga economie. Cu toate acestea, există întotdeauna un compromis între minimizarea costurilor și atingerea altor obiective, cum ar fi siguranța. Prin urmare, sunt necesare standarde și recomandări minime de siguranță și eficiență pentru a orienta alegerile făcute de factorii implicați în sistemele de plăți și cele de compensare și decontare a instrumentelor financiare, ceea ce, la rândul său, stimulează concurența dintre sistemele de plăți și dintre sistemele de compensare și decontare a instrumentelor financiare, evitând astfel arbitrajul reglementar.

În conformitate cu aceste considerații și cu mandatul conferit de Tratatul CE și de Statutul SEBC, obiectivele politicii Eurosistemului se referă la asigurarea unor sisteme sigure și eficiente. În acest scop, Eurosistemul:

- oferă facilități de plăți și de decontare a instrumentelor financiare;
- supraveghează sistemele în vederea asigurării eficienței și siguranței acestora.

3.3.1 Asigurarea facilităților de plăți și decontare a instrumentelor financiare

În conformitate cu misiunea sa statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, Eurosistemul asigură o gamă largă de facilități de plăți și decontare a instrumentelor financiare, cea mai importantă dintre acestea fiind sistemul TARGET.

TARGET (Sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real)

Eurosistemul a elaborat sistemul TARGET pentru a procesa plățile de mare valoare în euro în timp real în întreaga zonă euro. TARGET asigură tratamentul egal al participanților pe piață și constituie un instrument prin care tranzacțiile aferente politicii monetare efectuate între BCN din cadrul Eurosistemului și instituțiile de credit se pot efectua prompt și sigur. Acesta este singurul sistem de plăți transfrontaliere în euro care este direct accesibil tuturor contrapartidelor în cadrul operațiunilor de politică monetară. Astfel, permite funcționarea pieței monetare a zonei euro ca piață unică, făcând posibilă aplicarea unei politici monetare unice.

Sistemul actual

TARGET a devenit operațional la data de 4 ianuarie 1999, având o structură descentralizată. În prezent, cuprinde și interconectează 16 sisteme RTGS naționale și mecanismul de plăți al BCE (*ECB Payment Mechanism – EPM*). Cele 16 sisteme RTGS naționale sunt sistemele din cele 12 țări ale zonei euro, la care se adaugă Danemarca, Suedia, Regatul Unit și, începând cu luna martie 2005, Polonia. Slovenia urmează să adere în anul 2007.

Orientarea BCE privind TARGET¹² prevede normele care reglementează funcționarea sistemului, inclusiv a componentelor sale naționale. De asemenea, conține dispoziții privind o serie de trăsături comune minimale (de exemplu, criteriile de acces, unitatea monetară, norme de stabilire a prețurilor, timpul de funcționare, norme de plată, irevocabilitate, caracter definitiv și credite pe parcursul zilei), ce trebuie respectate de fiecare sistem RTGS național care participă la TARGET. Eurosistemul și BCN din afara zonei euro au încheiat un acord multilateral care reflectă Orientarea privind TARGET.

TARGET trebuie utilizat pentru toate plățile provenite direct din sau efectuate în legătură cu:

- i. operațiunile de politică monetară ale Eurosistemului;
- ii. decontarea componentei în euro a operațiunilor de schimb valutar care implică Eurosistemul;
- iii. operațiunile de decontare din cadrul sistemelor de mare valoare care procesează transferuri în euro.

¹²Orientarea BCE/2001/3 din 26 aprilie 2001 privind Sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real (TARGET) (JO L 140, 24.5.2001, p. 72), astfel cum a fost modificată ultima dată de Orientarea BCE/2003/6 din 4 aprilie 2003 (JO L 113, 7.5.2003, p. 74).

Pentru alte plăți, precum plățile interbancare și comerciale în euro, participanții pe piață sunt liberi să utilizeze sistemul TARGET sau un alt sistem de plăți.

În anul 2005, un procent de 89% din volumul total al plăților de mare valoare în euro a fost efectuat utilizând sistemul TARGET. La sfârșitul anului 2004, existau peste 10 000 de participanți; în total, aproximativ 50 000 de instituții sunt accesibile prin intermediul TARGET.¹³

TARGET2

Structura actuală a sistemului TARGET a fost stabilită în anul 1994 și se bazează pe principiile armonizării minime și interconexiunii infrastructurilor existente. Aceasta a fost cea mai bună modalitate de a asigura operaționalitatea sistemului încă de la începutul celei de-a treia etape a UEM. Cu toate acestea, având în vedere integrarea financiară tot mai pronunțată din cadrul zonei euro și gradul tot mai mare de similaritate a nevoilor utilizatorilor TARGET, în luna octombrie 2002 au început pregătirile pentru un nou sistem îmbunătățit (TARGET2). Aceste pregătiri au drept obiectiv operaționalizarea TARGET2 în anul 2007. Sistemul TARGET de a doua generație: (i) se va adapta mai bine la nevoile clienților, furnizând servicii armonizate pe scară largă, (ii) va contribui la asigurarea eficienței costurilor și (iii) va permite adaptarea rapidă la evoluții viitoare, inclusiv la extinderea Uniunii Europene și a Eurosistemului. În același timp, BCN vor fi în continuare responsabile de conturile instituțiilor de credit și de relațiile comerciale cu acestea.

TARGET2 va asigura o platformă comună unică (*Single Shared Platform – SSP*) pentru băncile centrale participante care renunță la platformele naționale RTGS. Toate băncile centrale din cadrul Eurosistemului vor participa la TARGET2. Danmarks Nationalbank și-a confirmat participarea, în timp ce Sveriges Riksbank și Bank of England nu se vor conecta la TARGET2. Băncile centrale ale unora dintre noile state membre ale UE vor participa numai în momentul adoptării euro.

Agentul de decontare al sistemelor private

Eurosistemul este, de asemenea, agentul de decontare al unor sisteme de plăți care nu sunt gestionate de acesta. De exemplu, BCE este agentul de decontare al sistemului EURO1 gestionat de *Euro Banking Association* (EBA), iar unele BCN îndeplinesc același rol pentru o serie de sisteme de plăți de mică valoare și de decontare a instrumentelor financiare, gestionate de entități private. Funcția de agent de decontare pe care o îndeplinesc BCE și unele BCN garantează că aceste sisteme de plăți sunt decontate în banii băncii centrale, pentru a reduce la minim riscul unor disfuncționalități care pot avea consecințe sistemice grave asupra sistemului financiar.

Sistemul de decontare continuă interdependentă

Sistemul de decontare continuă interdependentă (*Continuous Linked Settlement – CLS*) funcționează din anul 2002, având rolul de a deconta tranzacțiile valutare efectuate între băncile membre ale sistemului, pe baza unui mecanism de plată contra plată în conturile Băncii CLS, care are sediul la New York. Rezervele

¹³A se vedea BCE (2006), *Annual Report 2005*, capitolul 2, secțiunea 2.

Federale ale SUA sunt principala autoritate de supraveghere a sistemului. BCE oferă facilități de cont pentru sistemul CLS și este autoritatea de supraveghere pentru euro, care reprezintă a doua monedă ca importanță din sistemul CLS.

Sistemele de plăți de mică valoare

Implicarea Eurosistemului în sistemele de plăți de mică valoare este diversificată. Mai multe BCN din zona euro – de exemplu, Banca d’Italia, Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique și Deutsche Bundesbank – au o tradiție îndelungată în ceea ce privește operarea sistemelor de plăți de mică valoare. Acestea oferă rețele neutre și deschise la care băncile pot participa, indiferent de amploarea activităților acestora. Gradul de implicare al Eurosistemului în sistemele de plăți de mică valoare va depinde în mare măsură de eforturile sectorului bancar de a asigura în viitor o infrastructură eficientă a plăților de mică valoare în euro.

Modelul băncilor centrale corespondente

În lipsa unor facilități de piață adecvate pentru mobilizarea transfrontalieră a activelor în întreaga zonă euro, Eurosistemul a creat un model al băncilor centrale corespondente (*Correspondent Central Banking Model* – CCBM) pentru operațiunile proprii. Acest sistem asigură că toți participanții la sistemele de plăți și contrapartidele monetare pot oferi garanții pentru operațiunile de credit ale Eurosistemului, indiferent de localizarea garanției. În acest scop, fiecare BCN acționează în calitate de custode pentru celelalte BCN. CCBM a fost elaborat ca o soluție temporară până în momentul când piața identifică alternative, iar scopul modelului nu era să concureze cu inițiativele pieței destinate furnizării de servicii transfrontaliere pentru operațiunile de piață.

Activități specifice depozitarului central al titlurilor

BCN din cadrul Eurosistemului au deținut, în mod tradițional, un rol operațional în decontarea instrumentelor financiare. Deși, în prezent, diferite atribuții au fost transferate unor entități private, unele BCN au încă rolul de depozitar central de titluri (DCT) sau de agent de înregistrare pentru titlurile de stat și alte titluri.

3.3.2 Supravegherea sistemelor de plăți și decontare a instrumentelor financiare

Supravegherea sistemelor de plăți stabilește standarde de siguranță pentru aceste sisteme și garantează aplicarea corectă a acestora. Bazându-se pe o abordare mixtă, respectiv convingere morală coroborată cu presiune normativă, principalul scop al supravegherii este să protejeze funcționarea sistemelor de plăți. Prin urmare, aceasta este diferită de supravegherea bancară, care presupune monitorizarea tuturor băncilor sau instituțiilor financiare în vederea asigurării stabilității financiare a acestora și, în primul rând, a protejării deponenților și clienților băncilor.

Începând cu anul 1999, supravegherea sistemelor de plăți constituie responsabilitatea comună a BCE și BCN din zona euro. BCE este autoritatea de supraveghere a sistemelor europene de plăți de mare valoare (inclusiv TARGET), în timp ce BCN supraveghează sistemele naționale respective.

Supravegherea este efectuată în conformitate cu standardele de siguranță și eficiență care au fost stabilite de BCE pentru sistemele de plăți în euro. În februarie 2001, BCE a preluat „Principiile fundamentale pentru sistemele de plăți de importanță sistemică”¹⁴, redactate în luna ianuarie 2001 de Comitetul pentru sisteme de plăți și de decontare (*Committee on Payment and Settlement Systems – CPSS*) al G10.¹⁵ În prezent, acestea fac parte din setul de standarde utilizate de BCE și de BCN din cadrul Eurosistemului pentru monitorizarea sistemelor de plăți de mare valoare în euro.

În ceea ce privește supravegherea sistemelor de compensare și decontare a instrumentelor financiare, competențele Eurosistemului sunt mai puțin explicite și exclusive. Cu toate acestea, începând cu anul 2001, SEBC și Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare (CAERVM) cooperează îndeaproape în privința sistemelor de compensare și decontare a instrumentelor financiare. Un grup de lucru comun, format dintr-un reprezentant al fiecărei bănci centrale din cadrul SEBC și al fiecărei autorități de reglementare a piețelor titlurilor din cadrul CAERVM, a elaborat standarde europene de compensare și decontare, pe baza recomandărilor CPSS și ale Organizației Internaționale a Comisiilor de Valori Mobiliare (*International Organization of Securities Commissions – IOSCO*). Aceste standarde SEBC-CAERVM urmăresc sporirea siguranței, solidității și eficienței sistemelor de compensare și decontare a titlurilor în Uniunea Europeană și, de asemenea, au în vedere necesitatea de a înlătura obstacolele din calea proceselor transfrontaliere eficiente de decontare și compensare din cadrul acestei zone.

De asemenea, Eurosistemul încurajează piața să aibă în vedere viitoarele provocări și să conceapă posibile soluții. Eurosistemul oferă un forum de discuții cu participanții de pe piață – prin reuniuni bilaterale sau multilaterale, prezentări, discursuri și publicații – în vederea creării premiselor pentru îmbunătățirea în continuare a sistemelor de plăți și pentru dezvoltarea unor noi infrastructuri. În domeniul sistemelor de decontare a instrumentelor financiare, BCE monitorizează îndeaproape procesul de consolidare, urmând o strategie de stimulare a eficienței, în special cu privire la transferurile transfrontaliere de titluri în întreaga zonă euro.

3.4 BANCNOTELE ȘI MONEDELE EURO

În temeiul articolului 106 din Tratatul CE și al articolului 16 din Statutul SEBC, Consiliul guvernatorilor BCE are dreptul exclusiv de a autoriza emiterea bancnotelor în cadrul zonei euro. BCE și BCN sunt singurele instituții abilitate să emită efectiv bancnote care reprezintă mijloace legale de plată în zona euro. În temeiul articolului 106 alineatul (2) din Tratat, drepturile de emisiune ale țărilor din zona euro sunt limitate la monede, „sub rezerva aprobării de către BCE a volumului emisiunii”.

¹⁴CPSS Publications nr. 43, *Core Principles for Systemically Important Payment Systems*, articol publicat de BRI în luna ianuarie 2001.

¹⁵CPSS este un comitet permanent, înființat de guvernatorii băncilor centrale din țările G10 și găzduit de BRI (a se vedea secțiunea 5.4).

Modalități de emiteră a bancnotelor euro

Între 1999 și 2002, în lipsa bancnotelor euro, bancnotele naționale erau singurele mijloace legale de plată din zona euro. Acestea erau emise de BCN în temeiul autorizației acordate de Consiliul guvernatorilor BCE, dar, spre deosebire de regimul ulterior al bancnotelor euro, fiecare BCN emitea bancnotele naționale în folosul propriu.

Începând cu data de 1 ianuarie 2002, BCN și BCE emit bancnote euro în comun. Spre deosebire de vechile însemne monetare, bancnotele euro nu indică numele băncii centrale emitente. BCN din cadrul Eurosistemului trebuie să accepte bancnotele euro puse în circulație de alte state membre ale Eurosistemului, aceste bancnote nefiind repatriate. Cu toate acestea, deși se poate considera că emiteră bancnotelor reprezintă o obligație a Eurosistemului în ansamblu, este necesar ca băncile centrale să acționeze în calitate de emitenți oficiali, întrucât Eurosistemul nu are personalitate juridică.

BCE emite 8% din valoarea totală a bancnotelor emise de Eurosistem. Având în vedere că principiul solidarității implică toți membrii Eurosistemului, BCE se numără printre emitenții oficiali, evidențiind așadar aceste bancnote în bilanțul propriu. În practică, bancnotele BCE sunt puse în circulație de BCN, care își asumă astfel angajamente corespunzătoare față de BCE. Aceste angajamente sunt purtătoare de dobândă, aplicându-li-se rata dobânzii la operațiunile principale de refinanțare ale BCE (a se vedea secțiunea 3.8.1).

Restul de 92% de bancnote euro este emis de BCN proporțional cu cotele aferente conform grilei de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE. Diferența dintre ponderea fiecărei BCN în totalul bancnotelor aflate în circulație și volumul de bancnote efectiv puse în circulație este stabilită lunar și este înregistrată ca pasiv sau creanță intra-Eurosistem purtătoare de dobândă.¹⁶

Prin această alocare a emisiunii de bancnote euro în rândul BCN se evită efectele formale ale „migrației bancnotelor” asupra bilanțurilor BCN în cadrul sistemului de emitenți multipli al Eurosistemului, caracterizat de fungibilitatea deplină a tuturor bancnotelor euro. Altminteri, migrația bancnotelor, respectiv transferul de numerar de la o țară a zonei euro la alta, ar fi putut genera creșterea volumului de bancnote puse în circulație de o bancă centrală, în detrimentul alteia. La rândul său, acest fapt ar fi putut avea efecte considerabile asupra bilanțurilor respective și ar fi putut conduce în timp la o erodare substanțială a bilanțului unei bănci centrale care înregistrează intrări nete de bancnote.

Volumul total al emisiunii de bancnote a Eurosistemului (după deducerea soldurilor intra-Eurosistem menționate anterior) este publicat săptămânal de către BCE într-o situație financiară consolidată. În prezent, valoarea totală a bancnotelor euro în circulație se ridică la peste 500 de miliarde EUR, din care se estimează că un procent semnificativ este deținut de rezidenți ai zonei euro.

¹⁶O BCN care pune în circulație mai multe bancnote decât cota sa din grila de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE contractează un angajament purtător de dobândă față de restul Eurosistemului și invers.

Caseta 15 **Bancnotele și monedele euro, de la concepția grafică la punerea în circulație**

Lansarea cu succes a bancnotelor și monedelor euro la data de 1 ianuarie 2002 a reprezentat apogeul unor pregătiri îndelungate și laborioase inițiate la începutul anilor '90.

Bancnotele euro

Lucrările la prima serie de bancnote euro au fost desfășurate de IME în cadrul preparativelor pentru cea de-a treia etapă a UEM și au fost finalizate de BCE.

Activitățile preliminare au început, de fapt, în anul 1992, sub auspiciile Comitetului guvernatorilor. Termenele îndelungate necesare pentru producerea bancnotelor au determinat Comitetul să înființeze un grup de lucru pentru tipărirea și emiterea unei bancnote europene, format din casierii centrali și directorii generali ai imprimeriilor BCN.

În luna iunie 1995, în urma unei consultări cu istorici de artă și experți în grafică și în marketing, Consiliul IME a selectat două teme pentru concepția grafică a bancnotelor.

- „Epicile și stilurile Europei”, reprezentând șapte perioade arhitecturale distincte din istoria europeană: clasică, romanică, gotică, renascentistă, baroc și rococo, arhitectura în oțel și sticlă și arhitectura modernă a secolului al XX-lea;
- o concepție grafică abstractă sau modernă.

De asemenea, Consiliul IME a decis că cele șapte cupiuri ale bancnotelor vor fi: 5 EUR, 10 EUR, 20 EUR, 50 EUR, 100 EUR, 200 EUR și 500 EUR.

La data de 12 februarie 1996 a fost lansat un concurs de grafică, care a durat șapte luni. La mijlocul lunii septembrie, la încheierea concursului, BCN au verificat mai întâi imprimabilitatea concepțiilor grafice și compatibilitatea acestora cu caietul de sarcini, trimițând apoi modelele aprobate unui notar din Frankfurt pe Main, care a înlocuit marcasele de identificare a autorului cu un cod secret format din trei cifre. Ulterior, concepțiile grafice anonime au fost prezentate IME.

Un juriu format din 14 experți independenți în marketing, grafică și istoria artei, prezidat de secretarul general al IME, s-a întrunit la sediul IME în perioada 26-27 septembrie 1996. Membrii juriului, care au reprezentat toate statele membre ale UE, cu excepția Danemarcei (Danmarks Nationalbank nu a propus un expert, deoarece Danemarca a decis să nu adere la zona euro), au evaluat concepțiile grafice pe baza mai multor criterii: creativitate, estetică, funcționalitate, percepție publică, egalitate între sexe și evitarea preferinței naționale. În urma unor deliberări atente, juriul a alcătuit două liste de preselectie cu cele mai bune cinci serii de concepții grafice pentru fiecare temă.

Între 7 și 13 octombrie 1996, *Gallup Europe* a realizat un sondaj de opinie cu privire la cele zece concepții grafice selectate, la care au participat peste 2 000 de persoane din toate statele membre ale UE, cu excepția Danemarcei. Rezultatele sondajului, evaluarea juriului și o analiză tehnică realizată de Grupul de lucru pentru tipărirea și emiterea unei bancnote europene au fost trimise Consiliului IME în luna decembrie 1996.

Caseta 15 **Bancnotele și monedele euro, de la concepția grafică la punerea în circulație (cont.)**

La data de 3 decembrie 1996, Consiliul IME a ales seria câștigătoare. Aceasta a fost concepută de Robert Kalina de la Oesterreichische Nationalbank, care a optat pentru tema epocilor și stilurilor din Europa. Seria câștigătoare înfățișează ferestre, porți și poduri din diferite perioade istorice, ilustrând patrimoniul cultural comun al Europei și simbolizând începuturile unei noi epoci și o viziune asupra viitorului.

Ferestrele și porțile reproduse pe aversul fiecărei bancnote simbolizează spiritul de deschidere și cooperare în Europa. Cele douăsprezece stele ale Uniunii Europene au fost, de asemenea, reproduse pentru a ilustra dinamismul și armonia Europei contemporane. Pe reversul fiecărei bancnote sunt reprezentate poduri, de la construcțiile timpurii până la sofisticatele poduri suspendate din epoca modernă, ca metaforă pentru comunicarea dintre popoarele europene și dintre Europa și restul lumii.

Celelalte elemente grafice principale ale bancnotelor sunt:

- denumirea monedei – euro – redată atât cu caractere latine (EURO), cât și cu caractere grecești (ΕΥΡΩ);
- cele douăsprezece stele ale Uniunii Europene;
- inițialele autorității emitente în cinci variante lingvistice – BCE, ECB, EZB, EKT și EKP;
- semnătura președintelui BCE.

În urma unor cercetări științifice elaborate, au fost selectate culori dominante care să faciliteze recunoașterea și identificarea deosebirilor între diferitele cupiuri. Uniunea Europeană a Nevăzătorilor a fost, de asemenea, consultată pentru a se ține cont în mod corespunzător de nevoile persoanelor nevăzătoare și cu deficiențe de vedere. Prin urmare, s-a convenit asupra unor dimensiuni diferite ale bancnotelor pentru fiecare cupiură, cu cifre aldine, de mari dimensiuni, și elemente tactile în anumite zone.

Numeroase elemente de siguranță – un fir de siguranță, imprimare intaglio și folii holografice – au fost încorporate în bancnotele euro pentru a le proteja împotriva falsificatorilor și pentru a ajuta publicul să recunoască imediat o bancnotă autentică. Hârtia utilizată conține fibre fluorescente, filigranul și un filigran multitonat. În plus, alte caracteristici ascunse, care pot fi citite cu ajutorul unor dispozitive speciale, permit BCN și sectorului de procesare a bancnotelor să verifice autenticitatea acestora.

În 1998, Consiliul guvernatorilor BCE a aprobat elementele grafice finale și specificațiile tehnice ale noilor bancnote și, în urma unor etape tehnice pregătitoare, în iulie 1999 a început producerea bancnotelor euro. Fiecărei BCN i-a revenit responsabilitatea de a decide unde să tipărească stocul inițial de bancnote aferent țării respective. În total, 15 imprimării și nouă fabrici de hârtie au participat la producerea celor aproximativ 15 miliarde de bancnote euro necesare pentru trecerea la euro. În prezent, bancnotele euro fiind puse deja în circulație, necesarul de producție curent este stabilit anual, iar aprovizionarea cu diferite cupiuri ale bancnotelor a fost organizată în cadrul unui sistem comun de către cele 12 BCN participante.

Caseta 15 **Bancnotele și monedele euro, de la concepția grafică la punerea în circulație (cont.)**

Prin intermediul unor proceduri bine definite de inspecție și control al calității, se asigură că toate bancnotele sunt identice și respectă specificațiile tehnice. Aceasta înseamnă că orice bancnotă poate fi utilizată în toate aparatele care acceptă și distribuie bancnote din întreaga zonă euro.

Monedele euro

Cele opt cupiuri ale monedelor euro – 1 cent, 2 cenți, 5 cenți, 10 cenți, 20 de cenți și 50 de cenți, 1 EUR și 2 EUR – au fost elaborate de Grupul de lucru al directorilor monetărilor și sunt emise de țările din zona euro. Toate cele opt monede au una dintre fețe comună, iar cealaltă este specifică fiecărei țări și are elemente grafice diferite pentru fiecare dintre cele 12 țări din zona euro, înconjurate de cele douăsprezece stele ale UE. Concepția grafică pentru fața comună a fost realizată de Luc Luyckx de la Monetăria Regală a Belgiei, în urma unui concurs organizat de Comisia Europeană și cu aprobarea Consiliului UE. Monedele de 1 cent, 2 cenți și 5 cenți indică poziția Europei pe glob, monedele de 10 cenți, 20 de cenți și 50 de cenți înfățișează Europa ca un grup de națiuni distincte, iar monedele de 1 EUR și 2 EUR arată o Europă unită. Ca și bancnotele, monedele euro pot fi utilizate în întreaga zonă euro, indiferent de fețele naționale ale acestora.

Au fost introduse câteva elemente inovatoare în toate monedele pentru a veni în ajutorul utilizatorilor, în special al nevăzătorilor și al persoanelor cu deficiențe de vedere, și pentru a le facilita recunoașterea diferitelor cupiuri. De exemplu, două monede consecutive dintr-o serie se diferențiază prin muchie. Datorită utilizării unei tehnologii bimetaliste sofisticate, cu proprietăți magnetice speciale, monedele de 1 EUR și 2 EUR sunt greu de falsificat. Același rol îl au literele gravate pe muchia monedei de 2 EUR, care variază de la o țară la alta.

Fiecare monetărie națională este responsabilă pentru calitatea propriilor monede, în conformitate cu normele comune. În vederea trecerii la noua monedă, au fost produse aproximativ 52 de miliarde de monede euro. Acest nivel de producție a fost autorizat de BCE, care este responsabilă de aprobarea valorii totale a monedelor emise de statele membre.

Introducerea monedelor și bancnotelor euro

La data de 1 martie 2001 a fost lansată o campanie multilingvă la nivelul întregii zone euro, destinată informării populației din cele 12 țări ale zonei euro cu privire la noile monede și bancnote și pregătirii acestora în vederea adoptării noii monede. Campania de informare „Euro 2002” a avut sloganul „EURO. moneda NOASTRĂ” și a completat diferite inițiative naționale.

Caseta 15 Bancnotele și monedele euro, de la concepția grafică la punerea în circulație (cont.)

În perioada anterioară trecerii la euro, băncile au fost alimentate anticipat cu stocuri de bancnote, prin intermediul acestora asigurându-se ulterior „alimentarea anticipată secundară” a altor organizații de procesare a numerarului, precum oficii poștale, companii de transport valori, companii producătoare de distribuitoare automate și comercianți cu amănuntul. Astfel a fost posibilă înlocuirea rapidă și fără sincope a bancnotelor naționale în zona euro începând cu data de 1 ianuarie 2002. De asemenea, bancnotele euro au fost distribuite anticipat băncilor centrale din afara zonei euro, în special băncilor centrale din statele membre ale UE care nu făceau parte din zona euro și unor țări din Europa Centrală și de Est și din zona mediteraneeană.

Producerea bancnotelor euro

În vederea adoptării euro în anul 2002, fiecare dintre cele 12 BCN din zona euro a fost responsabilă de achiziționarea tuturor celor șapte cupiuri ale bancnotelor euro necesare la nivel național. Din acel moment, producția anuală a diferitor cupiuri ale bancnotelor (pentru a înlocui bancnotele necorespunzătoare) a fost organizată în comun de BCN, astfel încât fiecare BCN să fie responsabilă doar de producerea uneia sau a câtorva cupiuri alocate acesteia de Consiliul guvernatorilor BCE. Acest „scenariu de producție comună descentralizată” va fi înlocuit de o procedură unică de licitație a Eurosistemului, care va fi pusă în aplicare cel târziu la data de 1 ianuarie 2012. Noua procedură a fost elaborată în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise și în temeiul legislației comunitare privind concurența. Obiectivele acesteia sunt asigurarea tratamentului egal al tuturor imprimeriilor care doresc să participe la procedura de licitație a Eurosistemului și garantarea transparenței și a continuității producției de bancnote euro în condiții de siguranță. Punerea în aplicare a acestei proceduri va fi precedată de o perioadă de tranziție, care va asigura BCN și imprimeriilor timpul necesar pentru a se pregăti în vederea modificării metodei.

Măsuri împotriva contrafacerii

BCE se angajează să protejeze bancnotele euro împotriva contrafacerii în concordanță cu cele mai înalte standarde posibile. Bancnotele euro au fost concepute și elaborate pentru a oferi cele mai avansate tehnici din lume de protecție împotriva contrafacerii. Până în prezent, numărul bancnotelor contrafăcute descoperite este în continuare inferior celui aferent vechilor monede naționale înainte de trecerea la euro.

În anul 2002, BCE a înființat un Centru de analiză a contrafacerilor pentru a coordona într-o bază de date cuprinzătoare informațiile statistice și tehnice privind bancnotele contrafăcute provenind de la centrele naționale de analiză. Ulterior, informațiile sunt diseminate tuturor organismelor implicate în combaterea contrafacerii. De asemenea, BCE a stabilit o colaborare strânsă cu Europol, a cărui misiune este de a îmbunătăți cooperarea dintre autoritățile naționale ale statelor membre responsabile de combaterea contrafacerii de monedă (în special euro), precum și cu Interpol și Comisia Europeană, sporind eficiența

demersurilor acestora în domeniu. BCE găzduiește, de asemenea, Centrul internațional de prevenire a contrafacerilor (*International Counterfeit Deterrence Centre – ICDC*), care este coordonat de personal din cadrul BCE și de funcționari provenind de la alte autorități emitente.

BCE monitorizează îndeaproape evoluțiile din industria grafică și evaluează amenințarea potențială a unor falsuri de înaltă calitate. Ca urmare a evoluțiilor tehnologice recente, Eurosistemul a investit substanțial în cercetare și dezvoltare, analizând modalități de îmbunătățire a elementelor de siguranță existente și a bazei tehnice a viitoarelor concepții grafice ale bancnotelor.

Implicarea în emiterea monedelor

BCE stabilește anual volumul de monede care poate fi emis de fiecare țară. În acest scop, BCE ține cont de estimarea fiecărei țări a zonei euro privind volumul monedelor care vor fi emise în anul următor.

Cupiurile și specificațiile tehnice ale monedelor euro sunt prevăzute într-un regulament al Consiliului¹⁷. Fiecare monetărie națională este responsabilă de calitatea propriilor monede și de respectarea specificațiilor care asigură utilizarea monedelor pe întreg teritoriul zonei euro. De comun acord cu Grupul de lucru al directorilor monetărilor, BCE are rolul de evaluator independent al calității monedelor.

Monedele euro sunt în mare parte puse în circulație de BCN din cadrul Eurosistemului, în numele guvernelor respective. Deținerile BCN de monede sunt asociate creditelor acordate sectorului public, însă, în temeiul articolului 6 din Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993¹⁸, astfel de dețineri sunt permise cu titlu de fonduri de rulment, cu condiția să nu depășească 10% din monedele aflate în circulație (a se vedea secțiunea 2.5.5).

3.5 COLECTAREA ȘI COMPILAREA DATELOR STATISTICE

BCE necesită o mare varietate de date economice și financiare în vederea aplicării politicii sale monetare și a îndeplinirii altor atribuții în cadrul Eurosistemului.

Temeiul juridic al funcției statistice a BCE

În temeiul articolului 5.1 din Statutul SEBC, BCE are dreptul să colecteze statistici în măsura în care acestea sunt necesare pentru oricare dintre atribuțiile enumerate la articolul 105 din Tratatul CE și articolul 3 din Statut. Cu toate acestea, în îndeplinirea obligațiilor sale statistice, BCE trebuie să asigure eficiența și să încerce să reducă la minimum povara raportării statistice asupra instituțiilor de credit și a altor agenți de raportare.

¹⁷Regulamentul (CE) nr. 975/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind valorile nominale și specificațiile tehnice ale monedelor euro ce urmează să intre în circulație (JO L 139, 11.5.1998, p. 6).

¹⁸Regulamentul (CE) nr. 3603/93 al Consiliului din 13 decembrie 1993 de precizare a definițiilor necesare aplicării interdicțiilor menționate la articolele 104 și 104b alineatul (1) din Tratat (JO L 332, 31.12.1993, p. 1).

Activitatea statistică a BCE face obiectul unui regulament al Consiliului¹⁹, adoptat pe baza unei recomandări din partea BCE, care completează dispozițiile Statutului și alte acte juridice adoptate înainte de începerea celei de-a treia etape. Această legislație secundară definește trei elemente:

- entitățile de la care BCE poate colecta informații statistice;
- regimul de confidențialitate;
- dispozițiile de aplicare.

Sfera de aplicare a funcției statistice a BCE

Principalele domenii ale activității statistice a BCE sunt următoarele:

- statisticile piețelor monetare, bancare și financiare, inclusiv statisticile privind agregatele monetare și contrapartidele acestora, ratele dobânzilor, titlurile de credit și acțiunile cotate, precum și intermediarii financiari nemonetari;
- statisticile balanței de plăți și statisticile rezervelor internaționale ale Eurosistemului, statisticile privind poziția investițională internațională a zonei euro în ansamblu, precum și cele privind cursurile de schimb efective nominale și reale ale euro;
- conturile financiare (inclusiv statisticile privind finanțele publice); conturile sectoriale totale (în curs).

BCE publică o gamă largă de informații în aceste domenii, alături de statistici privind IAPC, alte prețuri, costurile, producția și piețele forței de muncă, toate acestea fiind compilate în principal de Oficiul de Statistică al Comunităților Europene (Eurostat).

Cooperarea statistică cu instituțiile comunitare și organizațiile internaționale

În realizarea activităților statistice, BCE trebuie să „coopereze cu instituțiile sau organele comunitare, cu autoritățile competente ale statelor membre sau ale țărilor terțe, precum și cu organizațiile internaționale” (articolul 5.1 din Statutul SEBC). În acest scop, BCE cooperează îndeaproape cu Eurostat. La data de 10 martie 2003, această cooperare a fost confirmată printr-un memorandum de înțelegere²⁰ încheiat între Eurostat și departamentul statistic al BCE. Acesta repartizează responsabilitățile statistice după cum urmează:

- BCE este responsabilă de statisticile monetare și bancare la nivelul UE;

¹⁹Regulamentul (CE) nr. 2533/98 al Consiliului din 23 noiembrie 1998 privind colectarea informațiilor statistice de către Banca Centrală Europeană (JO L 318, 27.11.1998, p. 8).

²⁰Memorandumul de înțelegere privind statisticile economice și financiare între Direcția Generală de Statistică a Băncii Centrale Europene (DG Statistică) și Oficiul pentru statistică al Comunităților Europene (Eurostat) din 10 martie 2003 este publicat pe website-ul BCE (<http://www.ecb.int>). Acesta înlocuiește un acord similar dintre Serviciul de statistică al IME și Eurostat din 26 iulie 1995, care a fost întocmit pe baza concluziilor la care s-a ajuns în cadrul CMFB la începutul anilor '90.

- BCE și Comisia au o responsabilitate comună pentru statisticile privind balanța de plăți și statisticile conexe, precum și pentru statisticile privind conturile financiare;
- Comisia este responsabilă de statisticile prețurilor și costurilor și de alte statistici economice.

De asemenea, BCE și Comisia cooperează bilateral sau prin intermediul comitetelor, în special prin intermediul Comitetului pentru statistici monetare, financiare și ale balanței de plăți (*Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics – CMFB*), cu privire la toate aspectele de interes statistic comun, inclusiv orice inițiativă sau consultare privind legislația comunitară relevantă.

În plus, BCE colaborează îndeaproape cu alte organizații internaționale, precum FMI, în domeniul statistic. Ori de câte ori este posibil, statisticile BCE se conformează standardelor statistice internaționale. Astfel, BCE respectă, de asemenea, cerința de a promova „în cazul în care este necesar, armonizarea regulilor și practicilor privind culegerea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniile care sunt de competența sa”, în conformitate cu articolul 5.3 din Statutul SEBC.

Asistența din partea BCN

În temeiul articolului 5.2 din Statutul SEBC, BCN au obligația de a asista BCE în elaborarea statisticilor. În practică, BCN (și, în unele cazuri, alte autorități naționale) colectează date de la instituțiile de credit și din alte surse din țările respective și calculează agregatele naționale. BCE utilizează ulterior aceste date pentru a calcula agregatele pentru zona euro.

Trebuie menționat că aceste dispoziții se aplică tuturor statelor membre ale UE și impun autorităților din țările care nu fac parte din zona euro să coopereze cu BCE în îndeplinirea atribuțiilor statistice. Articolul 47.2 din Statutul SEBC prevede: „Consiliul general contribuie la culegerea informațiilor statistice menționate la articolul 5”. Deși instrumentele juridice adoptate de BCE nu au caracter obligatoriu în țările din afara zonei euro, Consiliul general și, prin urmare, BCN ale statelor membre care nu participă la zona euro, trebuie să se implice în activitatea statistică a BCE.

3.6 CERCETAREA ECONOMICĂ

Cercetarea de înaltă calitate a devenit o activitate tot mai importantă pentru băncile centrale moderne. Acest lucru este valabil în special pentru BCE, care trebuie să facă față provocărilor fără precedent asociate aplicării unei politici monetare unice într-o zonă multinațională.

Obiectivul cercetării economice din cadrul BCE este de a oferi o bază conceptuală și empirică solidă pentru elaborarea politicilor și de a optimiza comunicarea cu piețele și publicul în această privință. În acest scop, cercetarea economică din cadrul Eurosistemului este orientată către sporirea cunoștințelor

privind funcționarea economiei zonei euro și oferirea de modele, instrumente și analize relevante pentru aplicarea politicii monetare și pentru alte atribuții ale Eurosistemului.

În multe cazuri, cercetarea BCE se efectuează în cadrul unor rețele organizate. Acestea reprezintă grupuri de cercetători implicați în proiecte comune extinse, cu scopuri multiple. Printre aceștia se pot număra economiști din cadrul BCE, de la BCN din zona euro, de la alte bănci centrale și organe de decizie, precum și reprezentanți ai mediului universitar. BCE se implică și oferă sprijin la nivel de coordonare și organizare, fie pe cont propriu, fie în colaborare cu alte instituții.

O altă activitate comună a BCE și BCN din zona euro este modelarea macroeconomică a zonei euro. În procesul decizional privind politica monetară (de exemplu, în elaborarea proiecțiilor macroeconomice ale experților Eurosistemului) sunt utilizate modele econometrice. În plus, modelarea a reprezentat un factor catalizator în elaborarea noilor date statistice. Activitatea de cercetare a Eurosistemului este completată de organizarea de conferințe axate pe activitatea băncilor centrale, cum ar fi Conferințele BCE privind băncile centrale și conferințele Forumului internațional de studiere a politicii monetare.

3.7 CONTRIBUȚIA BCE LA SUPRAVEGHEREA PRUDENȚIALĂ ȘI LA STABILITATEA FINANCIARĂ

În conformitate cu articolul 105 alineatul (5) din Tratatul CE, Eurosistemul are atribuția de a contribui „la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar”.

Cadrul instituțional

Cadrul instituțional al supravegherii bancare, instituit de legislația comunitară, se întemeiază pe două aspecte fundamentale:

- competența națională bazată pe principiile „controlului țării de origine”, armonizării minime a conceptelor fundamentale și „recunoașterii reciproce”;
- cooperarea dintre autoritățile competente.

Controlul țării de origine și recunoașterea reciprocă

Potrivit principiului controlului țării de origine, supravegherea unei instituții de credit este responsabilitatea autorităților competente din statul membru în care aceasta a fost autorizată. Principiul recunoașterii reciproce înseamnă că orice instituție de credit autorizată poate deschide sucursale sau poate oferi servicii bancare transfrontaliere pe întreg teritoriul Uniunii Europene, pe baza recunoașterii reciproce, la nivelul UE, a practicilor de autorizare și supraveghere bancară. În acest sens, legislația comunitară prevede armonizarea minimă a conceptelor de bază, cum ar fi noțiunea de instituție de credit, criteriile de autorizare a băncilor și standardele comune referitoare la supravegherea prudențială și la principiile contabile.

Prin urmare, responsabilitățile privind supravegherea sunt îndeplinite la nivel național, fiind alocate în funcție de dispozițiile instituționale specifice fiecărui stat membru. În unele țări, responsabilitatea supravegherii bancare îi revine preponderent sau chiar exclusiv BCN respective. În alte state membre, supravegherea bancară este realizată de organisme separate, care cooperează însă cu banca centrală respectivă.

UEM a introdus distincția între jurisdicția asupra politicii monetare (în prezent, întreaga zonă euro) și cea asupra politicilor de supraveghere naționale (țara de origine), ceea ce a condus recent la modificări substanțiale ale dispozițiilor instituționale și operaționale naționale în mai multe state membre ale UE. Același lucru este valabil și în cazul sferei de aplicare a funcțiilor de supraveghere în alte sectoare decât cel bancar. Prin urmare, supravegherea tuturor segmentelor pieței financiare este concentrată din ce în ce mai mult în cadrul unui singur organism.

Cooperarea dintre autoritățile naționale de supraveghere

Necesitatea cooperării între autoritățile de supraveghere a fost recunoscută încă de la începutul globalizării activității de pe piețele financiare și al creșterii amplitudinii activității transfrontaliere. În anii '70, au fost create la nivel european două forumuri de cooperare multilaterală în domeniul supravegherii bancare:

- *Grupul de contact*, un comitet al supraveghetorilor bancari din Spațiul Economic European (SEE), a fost înființat pentru a soluționa probleme legate de punerea în aplicare a practicilor de reglementare și supraveghere bancară, inclusiv discutarea cazurilor punctuale;
- *Grupul de supraveghere bancară* a fost creat de Comitetul guvernatorilor și a prefigurat actualele structuri organizate de BCE.

Autorii Tratatului de la Maastricht erau conștienți de faptul că UEM va spori nevoia de cooperare în domeniul supravegherii. Cu toate acestea, în lipsa unei viziuni clare asupra cooperării consolidate la acea vreme, Tratatul nu a restrâns alternativele. Mandatul SEBC a fost formulat într-o manieră generală, fără a fi menționate instrumentele specifice, iar rolul BCE a fost limitat la atribuții consultative. În temeiul clauzei de abilitare prevăzute la articolul 105 alineatul (6) din Tratatul CE și la articolul 25.2 din Statutul SEBC, Consiliul UE, pe baza avizului conform al Parlamentului European, poate încredința BCE „misiuni specifice în legătură cu politicile în materie de supraveghere prudențială a instituțiilor de credit și a altor instituții financiare, cu excepția societăților de asigurări”.

Clauza de abilitare nu a fost activată cu ocazia reformei recente a mecanismelor instituționale de stabilitate financiară ale UE, care a fost realizată pentru a consolida cooperarea în cadrul UEM și al pieței unice. Cooperarea în domeniul reglementării, supravegherii și stabilității financiare a fost reorganizată în anul 2004. *Cadrul Lamfalussy*, care a fost deja pus în aplicare în sectorul valorilor mobiliare, a fost extins în toate celelalte sectoare financiare. Se anticipează că adoptarea noului cadru va spori

flexibilitatea și eficiența procesului de reglementare. Acesta face distincția dintre „legislația de nivelul 1” (adoptată de Consiliul UE și de Parlamentul European prin procedura de codecizie) și „legislația de nivelul 2”, care constă în implementarea de măsuri ce pot fi adoptate mai rapid și mai flexibil de comitetele de reglementare („comitete de nivelul 2”). Comitetele de supraveghere („comitete de nivelul 3”) asigură punerea în aplicare mai consecventă a directivelor comunitare și încearcă să asigure convergența practicilor de supraveghere.

În domeniul legislației și supravegherii bancare, noile comitete sunt: Comitetul bancar european (nivelul 2), care a înlocuit Comitetul consultativ bancar, și Comitetul supraveghetorilor bancari (nivelul 3), care include Grupul de contact. Un Comitet pentru servicii financiare oferă Consiliului ECOFIN consultanță și monitorizare privind aspectele piețelor financiare.

Contribuția BCE

Contribuția BCE „la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar” constă în:

- promovarea cooperării dintre băncile centrale și autoritățile de supraveghere privind măsurile de interes comun în domeniul supravegherii prudențiale și stabilității financiare;
- îndeplinirea funcției consultative în temeiul articolelor 4 și 25.1 din Statutul SEBC;
- cooperarea cu alte instituții relevante care își desfășoară activitatea în Europa.

BCE promovează cooperarea dintre băncile centrale și autoritățile de supraveghere, găzduind și sprijinind Comitetul de supraveghere bancară (*Banking Supervision Committee – BSC*). BSC este un comitet al SEBC (a se vedea secțiunea 2.5.2) înființat de Consiliul guvernatorilor BCE în anul 1998 pentru a prelua funcțiile îndeplinite anterior de Subcomitetul de supraveghere bancară, creat de Comitetul guvernatorilor în 1990 și înființat ulterior în cadrul IME în anul 1994. BSC reunește înalți reprezentanți ai BCE și BCN, precum și autorități de supraveghere din statele membre ale UE. Mandatul acestuia, care a fost revizuit în anul 2004, este de a oferi asistență Eurosistemului în îndeplinirea atribuțiilor statutare în domeniul supravegherii prudențiale a instituțiilor de credit și în asigurarea stabilității sistemului financiar.

Prin facilitarea cooperării dintre Eurosistem și autoritățile naționale de supraveghere, BSC contribuie la oferirea unei perspective la nivelul întregii zone euro cu privire la o multitudine de aspecte. Astfel, completează opiniile naționale referitoare la aspectele legate de stabilitatea financiară și stimulează adoptarea unor poziții comune privind provocările unui sistem bancar tot mai integrat. Analiza comună a acestuia se axează în principal pe schimbările structurale care afectează activitatea bancară, pe soliditatea structurilor bancare și financiare

și pe amenințările posibile la adresa stabilității. În plus, BSC servește drept canal de transmisie pentru fluxurile bilaterale de informații dintre Eurosistem și autoritățile naționale de supraveghere.

De asemenea, BSC oferă asistență BCE în îndeplinirea atribuțiilor consultative în domeniul supravegherii bancare și stabilității financiare. Proiectele de legislație comunitară și națională în domeniu fac obiectul obligației de consultare a BCE în temeiul articolului 4 din Statut. În plus, articolul 25.1 din Statut prevede că BCE poate oferi consultanță privind sfera de aplicare și implementarea legislației comunitare în materie de supraveghere bancară și stabilitate financiară.

BCE cooperează cu alte entități specifice care își desfășoară activitatea în domeniul supravegherii prudențiale și stabilității financiare. În afara legăturilor existente cu Comitetul de la Basel (a se vedea secțiunea 5.4.5), BCE, asistată de BSC, va contribui la noua structură UE de reglementare, supraveghere și stabilitate financiară, participând la Comitetul european pentru valori mobiliare și la cele două noi comitete menționate anterior.

3.8 RELAȚIILE FINANCIARE INTRA-EUROSISTEM

Toate BCN din zona euro se bucură de autonomie financiară și, în general, îndeplinesc atribuțiile Eurosistemului, suportând costurile și riscurile asociate acestora. Totuși, relațiile financiare existente în cadrul sistemului se referă la două aspecte:

- i. BCN din zona euro au vărsat cotele aferente la capitalul BCE, au dotat BCE cu active externe de rezervă și participă la rezultatele financiare ale BCE;
- ii. BCN din zona euro repartizează între ele „veniturile monetare”, respectiv veniturile obținute din îndeplinirea funcției de politică monetară a Eurosistemului.

Drepturile și obligațiile care rezultă pentru BCN din zona euro sunt alocate între acestea pe baza grilei de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE. Metoda de stabilire și revizuire a acestei grile este prezentată în caseta 16.

3.8.1 Resursele financiare ale BCE

Resursele financiare ale BCE sunt constituite în principal din fondurile proprii, activele externe de rezervă și creanțele asupra BCN aferente cotei alocate BCE din valoarea emisiunii de bancnote euro.

Caseta 16 Grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE

Grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE nu determină numai subscrierea băncilor centrale din UE la capitalul BCE (articolul 28 din Statutul SEBC). Ajustată cu cotele BCN din afara zonei euro, aceasta servește, de asemenea, drept etalon pentru repartizarea următoarelor drepturi și obligații financiare între BCN din zona euro:

- contribuțiile la activele externe de rezervă ale BCE (articolul 30 din Statut);
- alocarea bancnotelor euro aflate în circulație între BCN și alocarea veniturilor monetare (articolul 32 din Statut);
- alocarea rezultatelor financiare anuale ale BCE (articolul 33 din Statut);
- ponderarea drepturilor de vot în Consiliul guvernatorilor pentru decizii legate de aspectele financiare specificate la articolele 28, 30, 32 și 33 din Statut.

În temeiul articolului 29 din Statut, cotele BCN în grila de repartiție pentru capitalul BCE sunt ponderate, în proporție egală, în funcție de cotele statelor membre din populația și din PIB-ul UE, astfel cum este stabilit și notificat BCE de Comisia Europeană, în conformitate cu normele Consiliului UE.

Grila a fost calculată pentru prima dată în anul 1998, la înființarea BCE, fiind ajustată la fiecare cinci ani. Prima ajustare a grilei de repartiție a BCE a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2004, o ajustare suplimentară fiind efectuată la data de 1 mai 2004 în contextul extinderii UE.²¹

²¹ A se vedea comunicatele de presă ale BCE din 30 decembrie 2003 și 26 aprilie 2004 privind grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE.

Tabelul 4 Grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE (%)

BCN	1 iun. 1998- 31 dec. 2003	1 ian. 2004- 30 apr. 2004	de la 1 mai 2004
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,8658	2,8297	2,5502
Deutsche Bundesbank	24,4935	23,4040	21,1364
Bank of Greece	2,0564	2,1614	1,8974
Banco de España	8,8935	8,7801	7,7758
Banque de France	16,8337	16,5175	14,8712
Central Bank & Financial Services Authority of Ireland	0,8496	1,0254	0,9219
Banca d'Italia	14,8950	14,5726	13,0516
Banque centrale du Luxembourg	0,1492	0,1708	0,1568
De Nederlandsche Bank	4,2780	4,4323	3,9955
Oesterreichische Nationalbank	2,3594	2,3019	2,0800
Banco de Portugal	1,9232	2,0129	1,7653
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,3970	1,4298	1,2887
<i>Subtotal pentru grupul BCN din zona euro</i>	<i>80,9943</i>	<i>79,6384</i>	<i>71,4908</i>

Tabelul 4 Grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE (%) (cont.)

BCN	1 iun. 1998- 31 dec. 2003	1 ian. 2004- 30 apr. 2004	de la 1 mai 2004
Česká národní banka	-	-	1,4584
Danmarks Nationalbank	1,6709	1,7216	1,5663
Eesti Pank	-	-	0,1784
Central Bank of Cyprus	-	-	0,1300
Latvijas Banka	-	-	0,2978
Lietuvos bankas	-	-	0,4425
Magyar Nemzeti Bank	-	-	1,3884
Central Bank of Malta	-	-	0,0647
Narodowy Bank Polski	-	-	5,1380
Banka Slovenije	-	-	0,3345
Národná banka Slovenska	-	-	0,7147
Sveriges Riksbank	2,6537	2,6636	2,4133
Bank of England	14,6811	15,9764	14,3822
<i>Subtotal pentru grupul BCN din afara zonei euro</i>	<i>19,0057</i>	<i>20,3616</i>	<i>28,5092</i>
Total	100,0000	100,0000	100,0000

Fonduri proprii

Fondurile proprii ale BCE reprezintă contrapartidele capitalului vărsat și ale fondului de rezervă, precum și ale provizioanelor generale pentru riscul valutar și de dobândă. Scopul fondurilor proprii este de a genera venituri pentru a acoperi cheltuielile administrative ale BCE și pentru a servi drept tampon împotriva pierderilor care pot rezulta din deținerea de active purtătoare de risc, în special active externe de rezervă.

Capitalul BCE

Capitalul BCE a fost scris de BCN din cadrul SEBC proporțional cu cotele acestora în grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE (a se vedea caseta 16). Articolul 28 din Statutul SEBC a stabilit valoarea inițială a capitalului la 5 000 de milioane EUR. În temeiul articolului 49.3 din Statut, modificat recent de Tratatul de aderare, capitalul scris al BCE a fost majorat la data de 1 mai 2004 proporțional cu ponderea BCN ale noilor state membre în grila extinsă de repartiție, ridicându-se în prezent la 5 564 669 247 EUR. Prin această majorare, ponderea noilor BCN în grila de repartiție nu a necesitat reducerea efectivă a valorii capitalului vărsat de BCN înainte de data de 1 mai 2004.

BCN din zona euro au vărsat integral capitalul scris. În prezent, acesta însumează 3 978 226 562 EUR.

În conformitate cu articolul 48 din Statut, BCN care nu fac parte din zona euro nu au obligația să verse capitalul subscris. În schimb, acestea trebuie să contribuie la acoperirea costurilor de funcționare suportate de BCE, aferente atribuțiilor îndeplinite în beneficiul BCN din afara zonei euro. Aceste contribuții au fost stabilite de Consiliul general la 7% din suma pe care aceste țări ar plăti-o dacă ar participa la UEM.

În prezent, contribuțiile BCN din afara zonei euro se cifrează la suma totală de 111 050 988 EUR. BCN din afara zonei euro nu au dreptul să participe la repartizarea veniturilor BCE și nici nu sunt răspunzătoare pentru finanțarea pierderilor BCE.

În temeiul articolului 28.2 din Statutul SEBC și al unui Regulament al Consiliului din 8 mai 2000²², capitalul BCE poate fi majorat cu o sumă suplimentară de până la 5 000 de milioane EUR. În conformitate cu acest regulament, Consiliul guvernatorilor poate lua decizii privind o astfel de majorare numai „pentru a menține adecvarea bazei de capital necesare pentru a susține operațiunile BCE”.

Fondul general de rezervă

Articolul 33 din Statutul SEBC prevede că, în limita a 100% din capitalul BCE, Consiliul guvernatorilor poate hotărî să transfere până la 20% din profitul net al BCE într-un fond general de rezervă. Profiturile nete obținute de BCE în anii 2000 și 2001 au făcut obiectul unui astfel de transfer. La sfârșitul anului 2002, fondul general de rezervă al BCE s-a ridicat la 773 de milioane EUR. Ulterior, acesta a scăzut până la zero, pe măsură ce rezervele acumulate au fost utilizate treptat pentru a acoperi pierderile BCE din anii 2003 și 2004.

Active externe de rezervă

Activele externe de rezervă provin în principal din transferurile efectuate de BCN din zona euro în temeiul articolului 30.1 din Statut (a se vedea secțiunea 3.2.2). Valoarea acestora a variat între timp ca urmare a tranzacțiilor valutare și a diferențelor din reevaluare. La sfârșitul anului 2003, BCE deținea active externe de rezervă în valoare de aproximativ 38 de miliarde EUR.

În contrapartida transferului inițial de active externe de rezervă, BCE și-a asumat angajamente față de BCN din zona euro în valoare totală de aproximativ 40 de miliarde EUR. Aceste pasive sunt exprimate în euro și sunt stabilite în funcție de valoarea activelor la momentul transferului²³, fiind remunerate la cea mai recentă rată marginală disponibilă aferentă operațiunilor principale de refinanțare ale Eurosistemului, ajustată pentru a reflecta randamentul zero aferent componentei în aur.

²²Regulamentul (CE) nr. 1009/2000 al Consiliului din 8 mai 2000 privind majorările capitalului Băncii Centrale Europene (JO L 115, 16.5.2000, p. 1).

²³Angajamentele totale față de BCN sunt supuse ajustărilor odată cu revizuirea grilei de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE, întrucât ponderile BCN din cadrul Eurosistemului se modifică în raport cu cele ale BCN din afara zonei euro pentru a permite acestora din urmă să dobândească în timp util creanțe cu o pondere corespunzătoare, fără a încălca limita prevăzută pentru valoarea în euro a activelor de rezervă care pot fi transferate către BCE.

Actiunile externe de rezervă și pasivele aferente reprezintă un procent foarte ridicat din activele și pasivele evidențiate în bilanțul BCE și o sursă de riscuri valutare și de dobândă considerabile. Aceste riscuri s-au materializat în anii 2000, 2003 și 2004: în 2000, BCE a înregistrat profituri ridicate din vânzările de dolari SUA și yeni japonezi efectuate în cadrul unor intervenții pe piață; cu toate acestea, atât în anul 2003, cât și în 2004, instituția a înregistrat pierderi substanțiale odată cu deprecierea pronunțată a dolarului SUA în raport cu euro și cu scăderea cursului de schimb sub nivelul costului de achiziție al deținerilor valutare ale BCE.

Creanțe și pasive din emisiunea de bancnote euro

Începând cu anul 2002, cota alocată BCE reprezintă 8% din valoarea totală a bancnotelor euro aflate în circulație (a se vedea secțiunea 3.4). Acest procent este evidențiat în bilanț la poziția „Bancnote în circulație” din pasive și, la sfârșitul anului 2005, s-a ridicat la 45 de miliarde EUR.

Acoperirea cotei BCE din emisiunea totală de bancnote euro este asigurată prin creanțele asupra BCN, care pun în circulație bancnotele BCE. Aceste creanțe sunt purtătoare de dobândă la cea mai recentă rată marginală disponibilă aferentă operațiunilor principale de refinanțare ale Eurosistemului. Această remunerație reprezintă veniturile din senioraj al BCE, însă este repartizată separat către BCN la finele anului. Aceasta este distribuită integral, cu excepția cazului în care profitul net al BCE pentru anul respectiv, după transferarea sumelor din sau în contul oricărui provizion pentru riscul valutar și de dobândă, este inferior veniturilor realizate din bancnotele euro în circulație²⁴; în acest caz, veniturile din senioraj pot rămâne nerepartizate, în totalitate sau parțial, pentru a acoperi eventualele pierderi.

Alocarea profiturilor și pierderilor

Având în vedere structura particulară a bilanțului BCE, cu o componentă valutară foarte importantă pe partea activelor, rezultatele financiare ale BCE sunt influențate în mare măsură de variațiile cursului valutar și ale ratelor dobânzilor. De exemplu, deprecierea dolarului SUA în raport cu euro cu numai 100 de puncte de bază reduce profitul net al BCE cu aproximativ 300 de milioane EUR, o sumă aproximativ echivalentă cu totalul cheltuielilor administrative ale BCE pentru anul 2005.

În temeiul articolului 33.1 din Statutul SEBC, profiturile nete ale BCE, după deducerile rezultate din repartizarea provizorie a veniturilor din senioraj și din transferul posibil al unei părți în fondul general de rezervă, sunt distribuite BCN din zona euro proporțional cu cotele vărsate.

²⁴A se vedea Decizia BCE/2005/11 din 17 noiembrie 2005 privind distribuția către băncile centrale naționale ale statelor membre participante a venitului Băncii Centrale Europene rezultat din bancnotele euro în circulație (JO L 311, 26.11.2005, p. 41).

Cu toate acestea, în cazul în care BCE înregistrează o pierdere, articolul 33.2 din Statut prevede că aceasta poate fi acoperită din fondul general de rezervă al BCE și, dacă este necesar, după adoptarea unei decizii de către Consiliul guvernatorilor, din veniturile monetare aferente exercițiului financiar respectiv, proporțional cu și în limita sumelor alocate BCN (a se vedea secțiunea 3.8.2). Astfel, pierderea netă înregistrată de BCE în exercițiul financiar 2003 (476 de milioane EUR) a fost acoperită din fondul general de rezervă. Cea de-a doua opțiune a fost utilizată pentru exercițiul financiar 2004, când BCE a înregistrat o pierdere de aproximativ 1,6 miliarde EUR. Din această sumă, 300 de milioane EUR au putut fi acoperite din fondul general de rezervă, care a fost astfel epuizat, iar restul a fost acoperit prin nerepartizarea veniturilor monetare comune ale BCN pentru exercițiul financiar respectiv.

3.8.2 Repartizarea veniturilor monetare

În temeiul articolului 32 din Statutul SEBC, „veniturile monetare” – respectiv veniturile obținute de BCN în îndeplinirea funcției de politică monetară a Eurosistemului – sunt repartizate către BCN în conformitate cu cotele respective din capitalul BCE.

Repartizarea veniturilor în cadrul Eurosistemului se limitează la veniturile monetare; toate celelalte venituri obținute de BCN (cum ar fi veniturile din resursele financiare proprii) rămân la BCN care le-au realizat. În termeni conceptuali, veniturile monetare sunt obținute din activele deținute de BCN în contrapartidă cu pasivele, fiind aferente atât bancnotelor pe care le emit, cât și depozitelor instituțiilor de credit. Întrucât depozitele instituțiilor de credit la BCN sunt remunerate la ratele dobânzilor de pe piață sau la rate apropiate de acest nivel, negenerând așadar venituri însemnate pentru Eurosistem, veniturile monetare constau în principal din venituri din senioraj, ce rezultă din dreptul exclusiv al BCE și BCN de a emite bancnote care nu sunt purtătoare de dobândă și care reprezintă un mijloc legal de plată.

Repartizarea veniturilor monetare este necesară deoarece, într-o zonă cu monedă unică, pasivele monetare ale BCN pot fi transferate în mod liber și autonom de la o BCN la alta. Acest lucru se aplică în special pasivelor BCN sub forma bancnotelor euro, care reprezintă sursa principală de venituri monetare. După cum s-a menționat în secțiunea 3.4, bancnotele euro reprezintă un mijloc legal de plată în întreaga zonă euro și nu sunt repatriate. În plus, pe piața monetară integrată în euro, instituțiile de credit au libertatea de a-și acoperi necesarul de monedă primară fie împrumutând de la BCN din țara respectivă sau de la alte contrapartide de pe piața monetară internă, fie strângând fonduri de la contrapartidele la nivel transfrontalier. Libertatea de alegere influențează tipul de active pe care o anumită BCN le dobândește în schimbul emiterii de monedă primară și, implicit, nivelul veniturilor sale monetare efective. Astfel, crearea de monedă primară poate fi controlată numai la nivelul Eurosistemului; nicio BCN nu poate controla valoarea și natura activelor și pasivelor sale monetare.

Repartizarea veniturilor monetare este importantă din două privințe: asigură o alocare echitabilă a venitului Eurosistemului în rândul membrilor acestuia și protejează integritatea funcțională a sistemului. Obiectivul său este de a asigura

că veniturile monetare revin BCN din țara care le-a generat, nu cele din țara care le-a primit inițial. Grila de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE, care se bazează pe o combinație între ponderile în PIB-ul Eurosistemului și numărul de locuitori (a se vedea caseta 16), este utilizată ca aproximare pentru contribuția generatoare de avuție a unui stat membru la veniturile monetare totale ale Eurosistemului. Aplicarea acesteia asigură, de asemenea, că veniturile provenite din deținerile de bancnote euro ale nerezidenților zonei euro sunt distribuite echitabil între țările zonei euro.

Repartizarea veniturilor monetare reprezintă și o modalitate de a asigura integritatea funcțională a Eurosistemului. Prin alocarea fiecărei BCN din zona euro a unei cote prestabilite din veniturile monetare ale sistemului, mecanismul asigură că fiecare BCN este în măsură să efectueze operațiunile descentralizate ale Eurosistemului și evită stimularea concurenței, care ar fi incompatibilă cu unicitatea politicilor BCE.

Veniturile monetare ale BCN sunt calculate prin identificarea activelor specifice deținute în contrapartida pasivelor monetare și prin aprecierea veniturilor aferente acestor active în conformitate cu normele prevăzute de Consiliul guvernatorilor.²⁵ Printre aceste active se numără cele influențate direct de operațiunile de politică monetară ale Eurosistemului,²⁶ de asemenea, acestea pot include un volum limitat de aur. Veniturile provenite din aceste active sunt transferate de BCN într-un fond comun, după deducerea dobânzilor la depozitele instituțiilor de credit și a celor aferente angajamentelor intra-Eurosistem (care sunt un substitut pentru pasivele monetare), precum și, în mod excepțional, a pierderilor specifice care pot fi înregistrate ca urmare a operațiunilor de politică monetară derulate de o BCN în numele Eurosistemului.

Regulile prezentate anterior vor fi introduse treptat pe parcursul următorilor ani și vor intra pe deplin în vigoare în anul 2008. Până la această dată, repartizarea veniturilor monetare în cadrul Eurosistemului face obiectul unor dispoziții tranzitorii care reduc impactul aplicării integrale a acestor dispoziții asupra situațiilor relative ale BCN în materie de venituri.²⁷

²⁵Decizia BCE/2001/16 din 6 decembrie 2001 privind repartizarea venitului monetar al băncilor centrale naționale ale statelor membre participante începând cu exercițiul financiar 2002 (JO L 337, 20.12.2001, p. 55), modificată prin Decizia BCE/2003/22 din 18 decembrie 2003 (JO L 9, 15.1.2004, p. 39).

²⁶Acestea reprezintă credite acordate instituțiilor de credit și creanțe nete aferente altor BCN participante, rezultate din transferuri transfrontaliere realizate prin intermediul sistemului TARGET și din dispozițiile privind repartizarea bancnotelor aflate în circulație între băncile centrale ale Eurosistemului.

²⁷Regimul tranzitoriu atenuează diferențele în materie de venituri monetare pe care le înregistrează BCN datorită valorilor mai ridicate sau mai scăzute ale cotelor acestora din bancnotele emise în zona euro înainte de anul 2002 față de cotele lor din capitalul BCE. Valoarea veniturilor monetare puse în comun de fiecare BCE este ajustată corespunzător, pe baza factorilor de compensare aferenți cotelor medii din totalul bancnotelor în circulație ale Eurosistemului între jumătatea anului 1999 și cea a anului 2001. Treptat, acești factori compensatorii vor fi reduși la zero până în anul 2008, când venitul aferent bancnotelor va fi alocat integral, în conformitate cu grila de repartitie pentru subscrierea la capitalul BCE.

3.9 SERVICIILE DE ADMINISTRARE A REZERVELOR, DESTINATE CLIENȚILOR EXTERNI OFICIALI

În anul 2005, ca reacție la utilizarea pe scară tot mai largă a monedei euro ca monedă internațională de rezervă, Eurosistemul a lansat un cadru comun pentru asigurarea unui set cuprinzător de servicii de gestionare a rezervelor în euro pentru clienții externi oficiali (bănci centrale, autorități monetare și agenții guvernamentale situate în afara zonei euro, precum și organizații internaționale). Unul dintre aspectele principale ale acestui cadru este furnizarea de servicii de gestionare a rezervelor printr-un punct unic de acces în zona euro, pe baza unor condiții în mare parte armonizate și în conformitate cu standardele generale ale pieței. Băncile centrale din cadrul Eurosistemului care funcționează ca puncte unice de acces (în prezent, Deutsche Bundesbank, Banco de España, Banque de France, Banca d'Italia, Banque centrale du Luxembourg și De Nederlandsche Bank) sunt cunoscute sub denumirea de „furnizorii de servicii ai Eurosistemului” și oferă o gamă completă de servicii de gestionare a rezervelor. Aceste servicii variază de la furnizarea de conturi de custodie și servicii conexe de păstrare în siguranță și decontare, până la servicii de numerar și investiții. În plus, atât furnizorii de servicii ai Eurosistemului, cât și celelalte bănci centrale din cadrul Eurosistemului pot oferi pe cont propriu servicii suplimentare de administrare a rezervelor în euro. BCE îndeplinește un rol de coordonare de ansamblu, asigurând funcționarea corespunzătoare a cadrului.

Jean-Claude Trichet,
președintele BCE, în timpul
unei audieri la Parlamentul
European, septembrie 2005

4 BCE ȘI COMUNITATEA EUROPEANĂ

În conformitate cu articolul 108 din Tratatul CE, BCE acționează în deplină independență și în nume propriu, în limitele competențelor care îi sunt conferite prin Tratat. Cu toate acestea, fiind o organizație instituită în temeiul legislației comunitare, care îndeplinește o funcție de politică monetară în conformitate cu Tratatul CE, BCE este asociată cadrului instituțional al Comunității.

Prin urmare, Tratatul combină independența BCE (și pe cea a BCN) în îndeplinirea obiectivelor Eurosistemului cu dispoziții care asigură:

- responsabilitatea democratică a BCE;
- un dialog și o cooperare eficiente între BCE și instituțiile și organismele Comunității;
- controlul jurisdicțional al actelor juridice ale BCE, realizat de Curtea Europeană de Justiție;
- verificarea externă a gestiunii financiare și a integrității BCE.

4.1 INDEPENDENȚA

Un element fundamental al ordinii monetare în zona euro îl constituie independența BCE și a BCN din zona euro față de influența politică. Această independență este consfințită atât în Tratatul CE, cât și în Statutul SEBC, dobândind, așadar, statut „constituțional”.

Independența BCE este un corolar al obiectivului principal de menținere a stabilității prețurilor și al competenței sale exclusive în domeniul politicii monetare și al funcțiilor conexe în zona euro. BCE trebuie protejată împotriva oricărui tip de influență care ar putea împiedica atingerea obiectivului său principal. O bancă centrală independentă nu numai că se află într-o poziție mai bună pentru a urmări obiectivul principal al stabilității prețurilor, ci este, de asemenea, percepută de public ca fiind mai credibilă decât o bancă centrală care depinde de un guvern. Într-adevăr, guvernele trebuie să urmărească numeroase obiective și nu sunt percepute de participanții pe piețele financiare și de publicul larg ca acordând întotdeauna prioritate obiectivului stabilității prețurilor, în cazul în care apare un conflict de obiective.

Prin urmare, independența BCE nu este o finalitate în sine, ci, mai degrabă, un element indispensabil al unei ordini monetare care acordă prioritate obiectivului stabilității prețurilor.

Conceptul de independență include:

- independența instituțională;
- independența juridică;
- independența personală a membrilor organelor de decizie;
- independența funcțională și operațională;
- independența financiară și organizațională.

Dat fiind rolul specific pe care îl dețin în cadrul Eurosistemului, conceptul de independență vizează și BCN și organele de decizie ale acestora. Sensul acestui concept pentru legile organice ale BCN a fost precizat de IME și confirmat de BCE în rapoartele de convergență elaborate conform articolului 121 alineatul (2) și articolului 122 alineatul (2) din Tratatul CE (a se vedea secțiunea 1.2.2).

4.1.1 Independența instituțională

Articolul 108 reprezintă dispoziția principală din Tratat prin care se stabilește independența BCE. Prima teză din acest articol prevede în mod explicit că „în exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite, BCE, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor sau organelor comunitare, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism”. Astfel, din cuprinsul articolului 108 reiese că acceptarea sau solicitarea de instrucțiuni din partea oricărui organism, public sau privat, național sau internațional, contravine legii, accentul fiind pus pe termenul „instrucțiuni”. Prin articolul 108 nu se interzice solicitarea de informații pertinente sau dialogul cu organismele menționate.

Interzicerea acceptării de instrucțiuni este completată de angajamente proprii asumate de instituțiile și organismele Comunității, precum și de guvernele statelor membre. Cea de-a doua teză prevede că aceste organisme „se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale BCE sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor”. Astfel, acestea sunt obligate să se abțină de la a încerca să dea instrucțiuni membrilor organelor de decizie ale BCE și ale BCN, precum și de la influențarea acestora.

4.1.2 Independența juridică

BCE și BCN au personalitate juridică proprie (a se vedea secțiunea 2.1), aceasta fiind o condiție indispensabilă pentru independența membrilor Eurosistemului. În ceea ce privește BCE, independența juridică include dreptul de a introduce acțiuni în fața Curții Europene de Justiție în vederea menținerii prerogativelor sale, în cazul în care acestora li se aduce atingere de către o instituție comunitară sau de către un stat membru.

4.1.3 Independența personală

Pentru a susține independența instituțională, Statutul protejează independența personală a membrilor organelor decizionale ale BCE. În special, sunt prevăzute mandate cu durată fixă relativ îndelungată:

- un mandat cu o durată minimă de cinci ani pentru guvernatorii BCN, care poate fi reînnoit;
- un mandat cu o durată de opt ani, care nu poate fi reînnoit, pentru membrii Comitetului executiv.¹

Membrii organelor decizionale ale BCE nu pot fi destituiți în mod discreționar, pe motive legate de rezultatele politicilor aplicate anterior. În schimb, aceștia pot fi eliberați din funcție numai în cazul în care nu mai pot îndeplini condițiile necesare exercitării îndatoririlor care le revin sau dacă au comis o abatere gravă. În aceste cazuri, Consiliul guvernatorilor sau Comitetul executiv poate solicita Curții Europene de Justiție *demiterea* membrului respectiv al Comitetului executiv (articolul 11.4 din Statutul SEBC).

În aceleași circumstanțe, un guvernator al unei BCN poate fi *eliberat din funcție* de către autoritatea națională competentă, în conformitate cu procedurile prevăzute în statutul respectivei BCN. Cu toate acestea, guvernatorul vizat sau Consiliul guvernatorilor poate sesiza Curtea de Justiție, care este competentă în astfel de cazuri (articolul 14.2 din Statutul SEBC).

Statutele BCN (astfel cum au fost modificate în conformitate cu articolul 109 din Tratatul CE) extind protecția împotriva destituirilor discreționare la ceilalți membri ai organelor de decizie din cadrul BCN; totuși, acești membri nu beneficiază de dreptul de a sesiza CEJ.

4.1.4 Independența funcțională și operațională

Independența funcțională și operațională face obiectul mai multor dispoziții din Statutul SEBC. În acest scop, BCE i-au fost conferite toate competențele și prerogativele necesare pentru a atinge obiectivul principal al stabilității prețurilor. De exemplu, Eurosistemul are competențe exclusive în domeniul politicii monetare și deține monopolul asupra emiterii bancnotelor. Dreptul statelor membre de a bate monedă este limitat la cupiuri cu valoare nominală mică, iar volumul de monede emise trebuie aprobat de BCE. Așadar, nu poate fi creată nicio monedă ca mijloc legal de plată împotriva voinței BCE, care deține astfel controlul deplin asupra bazei monetare din zona euro.

¹ La înființarea BCE în anul 1998, s-a aplicat un sistem de mandate eșalonate pentru numirile din cadrul Comitetului executiv în vederea asigurării continuității. Primul președinte al BCE a fost numit pentru o perioadă de opt ani, iar primul vicepreședinte, pentru o perioadă de patru ani. Ceilalți patru membri ai Comitetului executiv au fost numiți pentru o perioadă de cinci, șase, șapte și, respectiv, opt ani. În anul 2007, la încheierea acestui ciclu, toți membrii Comitetului executiv vor fi fost numiți pentru un mandat de opt ani.

Dispozițiile instituționale în domeniul politicii valutare asigură coerența atât a politicii monetare unice, cât și a politicii valutare cu obiectivul privind stabilitatea prețurilor (articolul 4 din Tratatul CE). În același scop, deținerile de rezerve valutare oficiale sunt concentrate în cadrul Eurosistemului; BCE controlează utilizarea acestor rezerve, precum și a fondurilor de rulment reziduale în valută ale statelor membre (a se vedea secțiunea 3.2).

De asemenea, în temeiul articolului 101 din Tratatul CE, Eurosistemului îi este interzis să acorde credite sectorului public. Această interdicție, care a intrat în vigoare la începutul celei de-a doua etape a UEM, protejează Eurosistemul împotriva presiunii exercitate de sectorul public pentru acordarea de finanțare monetară utilizând moneda băncii centrale; de asemenea, aceasta include achiziționarea de către Eurosistem de titluri de datorie publică pe piața primară. BCE monitorizează periodic piața pentru a identifica orice încălcare a acestei interdicții prin achiziționarea de titluri de datorie publică pe piața secundară.

Eurosistemul poate utiliza fără restricții o gamă largă de instrumente în vederea aplicării politicilor sale. Această gamă de instrumente include competențe de reglementare și dreptul de a impune sancțiuni aplicabile în cazul nerespectării regulamentelor și deciziilor BCE (a se vedea secțiunea 2.5.3).

4.1.5 Independența financiară și organizațională

BCE și BCN dețin resurse financiare și venituri proprii, beneficiind de autonomie organizațională. Autonomia financiară și organizațională permite Eurosistemului să își îndeplinească misiunile în mod corespunzător.

Capitalul BCE este subscris și vărsat de către BCN. BCE are un buget propriu, independent de cel al UE. Statutul permite, de asemenea, BCE să adopte în mod autonom condițiile de angajare a personalului și să își organizeze structura internă după cum consideră de cuviință.

În plus, fiind o organizație supranațională, BCE se bucură, pe teritoriile statelor membre, de privilegiile și imunitățile necesare pentru îndeplinirea misiunilor sale. Capitolul 1 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene din 8 aprilie 1965 garantează, printre altele, inviolabilitatea sediului și a arhivelor BCE, precum și intangibilitatea bunurilor și a activelor acesteia. Protocolul prevede, de asemenea, că acestea nu trebuie să facă obiectul niciunei măsuri administrative sau judiciare de constrângere fără autorizare din partea CEJ.

În ceea ce privește autonomia financiară și bugetară a BCN și autonomia personalului acestora, statele membre exercită o anumită influență asupra bugetului BCN, a repartizării profiturilor și a angajării de personal, fie în calitate de acționar (uneori unic) al respectivei BCN, fie de legiuitor național. Cu toate acestea, în conformitate cu statutele BCN, drepturile statelor membre sunt limitate, în măsura în care exercitarea acestora nu trebuie să afecteze capacitatea BCN de a-și îndeplini funcțiile asociate Eurosistemului.

4.2 RESPONSABILITATEA DEMOCRATICĂ

Data fiind competența sa exclusivă în domeniul politicii monetare a zonei euro, BCE i-a fost conferit un aspect esențial al suveranității monetare. În conformitate cu principiile fundamentale ale societăților democratice, BCE este responsabilă în fața cetățenilor și a reprezentanților acestora, aleși în mod democratic. În consecință, atât Tratatul, cât și Statutul SEBC conțin o serie de dispoziții prin care se solicită BCE, la fel ca oricărei alte bănci centrale independente, să supună acțiunile și deciziile sale controlului public. În mod evident, este și în interesul BCE să se asigure că deciziile sale sunt explicate și justificate în mod corespunzător pentru a stimula susținerea publică a politicilor sale.

4.2.1 Responsabilitatea ca element esențial al legitimității

Responsabilitatea este o condiție preliminară de bază pentru legitimitatea democratică și un element esențial al structurilor democratice. Într-o democrație, puterea emană integral de la cetățeni, iar toate deciziile care angajează și influențează o comunitate trebuie să fie confirmate prin voința electoratului. Astfel, deciziile de politică publică sunt legitime dacă exprimă direct sau indirect această voință – ceea ce se numește adesea „legitimitate a procesului” sau „legitimitate prin procedură” – sau dacă se conformează nevoilor sau așteptărilor justificate ale cetățenilor – noțiune cunoscută drept „legitimitate prin rezultate”.

Fiind o organizație instituită prin Tratatul CE, care a fost semnat și ratificat de toate statele membre în conformitate cu cerințele constituționale ale acestora, BCE se bucură de „legitimitate a procesului”. Statele membre ale UE (acționând prin intermediul reprezentanților aleși) au luat hotărârea suverană de a transfera responsabilitatea pentru politica monetară și alte sarcini conexe unui nou organism comunitar și de a-i acorda independență față de imixtiunile politice. Competența pentru politica monetară este transferată în limitele și condițiile unui mandat care stabilește clar obiectivul politicii monetare, restrângând, astfel, spațiul de manevră autorizat prin lege de care dispun organele decizionale ale BCE în aplicarea politicii monetare.

Procedura de numire a membrilor organelor de decizie ale BCE implică o „legitimitate a procesului” suplimentară; toți acești membri sunt desemnați de către reprezentanții aleși în mod democratic ai statelor membre. După cum s-a menționat deja, membrii Comitetului executiv sunt desemnați de comun acord de către statele membre la nivel de șefi de stat sau de guvern (în urma consultării Parlamentului European); ceilalți membri ai Consiliului guvernatorilor sunt numiți de către autoritățile naționale respective, în conformitate cu procedurile în vigoare.

Cu toate acestea, BCE poate obține o „legitimitate a rezultatelor”, prin îndeplinirea cu succes a sarcinilor care i-au fost încredințate. Aplicarea politicii monetare și îndeplinirea altor misiuni fac obiectul unui proces decizional independent cu un scop specific, respectiv menținerea stabilității prețurilor în zona euro. Așa cum este menționat în secțiunea 4.1 de mai sus, experiența din perioada postbelică a câtorva bănci centrale a arătat că acest obiectiv poate fi realizat în mod optim prin intermediul unei bănci centrale independente care să

aționeze în limitele unui mandat clar obligatoriu. Astfel, în pofida distanțării intenționate de procesul politic normal, o bancă centrală independentă se poate bucura de legitimitatea deplină a rezultatelor.

În plus, legitimitatea băncilor centrale independente are la bază un cadru complet de asumare a responsabilității. Independența și responsabilitatea reprezintă fețele aceleiași monede. Prin urmare, BCE trebuie să explice și să justifice în fața cetățenilor europeni și a reprezentanților aleși ai acestora modalitatea prin care pune în aplicare mandatul și prerogativele care i-au fost încredințate.

4.2.2 Sfera și natura responsabilității BCE

Termenul „responsabilitate” se referă la un concept înrădăcinat adânc în convențiile democratice și instituționale ale țărilor vorbitoare de limbă engleză². Într-un context european, „a fi responsabil” înseamnă a purta răspunderea deciziilor și acțiunilor proprii, cu obligația de a le justifica și a le explica. Acest concept se referă în mod necesar la o justificare și o explicație *ex post*. Într-adevăr, dacă un organism politic – precum parlamentul sau guvernul – ar putea influența direct sau ar putea interveni în procesul decizional al unei bănci centrale, acesta ar lua parte, de fapt, la procesul decizional respectiv și, prin urmare, ar împărți responsabilitatea pentru rezultatele acestei politici. Această situație nu numai că ar contrazice statutul independent al băncii centrale, dar ar priva de sens însuși conceptul de responsabilitate.

Într-o mare măsură, responsabilitatea este strâns legată de transparență. Aceasta din urmă vizează nu numai publicarea de informații, ci și structurarea acestor informații într-un mod care să le facă accesibile publicului. Prin urmare, transparența facilitează responsabilizarea unei bănci centrale independente.

Dispozițiile Tratatului privind responsabilizarea BCE, precum și practicile și procedurile stabilite pe parcursul anilor au fost adaptate la circumstanțele instituționale, economice și politice specifice în care BCE își desfășoară activitatea. După cum s-a menționat deja în secțiunea 1.2.2, BCE este o bancă centrală supranațională care își îndeplinește misiunile în favoarea economiei zonei euro, formată din mai multe țări, iar publicul său nu este neapărat european, ci mai degrabă multinațional. BCE dispune, totodată, de o structură instituțională specifică, cu participarea *ex officio* a guvernatorilor BCN la procesul decizional.

În pofida diferențelor politice și instituționale, dispozițiile și procedurile privind responsabilizarea BCE asigură îndeplinirea de către aceasta a obligațiilor de raportare într-un mod la fel de eficient și adecvat ca și o bancă centrală „convențională” într-un context național.

² Pentru o comparație cu Rezervele Federale ale SUA, Banca Angliei și Banca Japoniei, a se vedea articolul *The accountability of the ECB* din Buletinul lunar al BCE – noiembrie 2002.

4.2.3 Respectarea obligației de asumare a responsabilității

Responsabilitatea colectivă a organelor de decizie ale BCE

După cum s-a explicat în secțiunea 2.5.1, principalele organe de decizie ale BCE – Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv – sunt entități colegiale în care toți membrii sunt solidar responsabili pentru îndeplinirea corespunzătoare a misiunilor și funcțiilor BCE. Membrii ambelor organe iau decizii referitoare exclusiv la obiectivele Eurosistemului și pe baza condițiilor predominante în zona euro în ansamblu, fără referire la evoluțiile dintr-o anumită țară.

Organele de decizie ale BCE sunt, așadar, responsabile solidar pentru toate deciziile pe care le adoptă. În schimb, un sistem de responsabilitate individuală, precum cel în vigoare în cadrul Rezervelor Federale ale SUA, al Bank of England sau al Băncii Japoniei, nu poate fi aplicat în cazul BCE, pentru că ar fi incompatibil cu structura instituțională și cu fundamentele politicii monetare.

De exemplu, un sistem în care fiecare membru al Consiliului guvernatorilor ar fi responsabil în fața Parlamentului European ar fi lipsit de coerență, având în vedere că instituțiile și organismele UE nu sunt implicate în numirea guvernatorilor BCN. De asemenea, ar fi illogic ca guvernatorii BCN să își justifice în fața parlamentelor naționale acțiunile întreprinse în calitate de membri ai Consiliului guvernatorilor; parlamentele naționale nu dețin legitimitatea necesară pentru a evalua modul în care guvernatorii BCN și-au îndeplinit obligațiile „europene” – obligații care exclud în mod explicit apărarea intereselor naționale.

Responsabilitatea privind mandatul statutar al BCE

BCE este responsabilă pentru toate activitățile și misiunile conferite Eurosistemului prin Tratatul CE, în special pentru aplicarea politicii monetare. Prin stabilirea unei definiții cantitative a stabilității prețurilor, BCE a creat un reper în funcție de care pot fi evaluate rezultatele acesteia.

De asemenea, BCE este responsabilă pentru toate celelalte funcții exercitate, la cererea sa, prin intermediul Eurosistemului. În schimb, BCE nu poate fi responsabilă pentru funcțiile exterioare Eurosistemului, îndeplinite de BCN în temeiul articolului 14.4 din Statutul SEBC. BCN vizate îndeplinesc aceste funcții asumându-și propria responsabilitate și răspund pentru acestea în fața autorităților naționale, conform dispozițiilor juridice și constituționale ale statului membru vizat.

În fața cui este BCE responsabilă?

Ca organism înființat prin Tratat și acționând în limitele competențelor care i-au fost conferite, BCE este responsabilă, în primul rând, în fața cetățenilor statelor membre ale UE care au încheiat și ratificat Tratatul. Tratatul prevede obligații ample de raportare (a se vedea secțiunea următoare), care asigură un cadru prin intermediul căruia BCE este supusă controlului direct al publicului european. BCE explică și justifică deciziile sale publicului în mod direct prin publicații în toate limbile oficiale ale Comunității, precum și prin discursuri susținute de membrii organelor de decizie ale BCE în toate statele membre ale zonei euro și în alte țări.

În plus, Tratatul CE prevede un dialog periodic cu reprezentanții aleși ai cetățenilor europeni, respectiv cu Parlamentul European (a se vedea secțiunea 4.3.1), la fel cum organismele legislative naționale din Statele Unite, Japonia și Regatul Unit sunt principalele instanțe responsabile de controlul democratic al băncilor centrale din aceste țări.

Pe lângă dispozițiile Tratatului CE referitoare la responsabilitate, legislația națională poate impune BCN să prezinte rapoarte anuale și poate abilita parlamentele respective să invite guvernatorii BCN la audieri în ședință plenară sau în cadrul comisiilor parlamentare competente, la cerere sau din proprie inițiativă. Totuși, parlamentele naționale pot face BCN răspunzătoare numai de funcțiile exercitate în afara Eurosistemului, în timp ce BCE este responsabilă numai de funcțiile asociate Eurosistemului.

Cu toate acestea, deși contactele BCN cu autoritățile politice naționale nu fac parte, strict vorbind, din obligația de asumare a responsabilității, acestea reprezintă ocazii excelente pentru a explica deciziile BCE și pentru a informa factorii de decizie la nivel național cu privire la aplicarea politicii monetare unice și raționamentul care stă la baza acesteia.

Mijloacele prin care se asigură îndeplinirea obligației de asumare a responsabilității

Teoretic, aprobarea și recompensarea (dacă mandatul este îndeplinit cu succes), precum și sancționarea (în cazul unor rezultate nesatisfăcătoare) pot părea mijloace adecvate de garantare a responsabilității unei bănci centrale. Totuși, în practică, având în vedere natura specifică a politicii monetare, se impun anumite rezerve.

După cum s-a menționat în secțiunea 3.1.1, date fiind decalajele temporale în procesul de transmisie, politica monetară poate afecta nivelul prețurilor numai pe termen mediu. Prin urmare, este imposibil ca o bancă centrală să compenseze șocurile neprevăzute asupra nivelului prețurilor pe termen scurt, precum cele cauzate de variațiile prețurilor materiilor prime. Mai mult, având în vedere incertitudinile asociate mecanismului de transmisie, dar și faptul că reacția corespunzătoare a politicii monetare depinde de natura, durata și amploarea șocurilor economice, este inoportună stabilirea unui orizont fix pentru evaluarea politicii monetare.

Prin urmare, evaluarea rezultatelor unei bănci centrale necesită întotdeauna o analiză echilibrată și diferențiată. Utilizarea unor mecanisme formale de sancționare ar fi, pur și simplu, prea brutală și ar putea împiedica respectiva bancă centrală să își îndeplinească mandatul în mod corespunzător. În consecință, controlul permanent al activității unei bănci centrale de către parlament sau de către publicul larg ar părea metoda cea mai adecvată pentru a asigura responsabilizarea unei bănci centrale independente.

Obligații de raportare

BCE face obiectul mai multor obligații de raportare:

- articolul 113 din Tratatul CE stabilește obligația BCE de a prezenta Parlamentului European, Consiliului UE, Comisiei Europene și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs;
- articolul 15 din Statutul SEBC prevede publicarea de rapoarte trimestriale și de situații financiare consolidate săptămânale ale Eurosistemului.

În realitate, BCE depășește aceste obligații statutare, elaborând un Buletin lunar (deci nu cu frecvență trimestrială) și publicând Caiete de studii și alte materiale pe website-ul propriu.

Cu toate acestea, spre deosebire de Rezervele Federale ale SUA, Bank of England și Banca Japoniei, BCE nu publică procesele-verbale ale ședințelor principalului său organ de decizie și nici detalii privind votul membrilor Consiliului guvernatorilor. Acest lucru este conform cu dispozițiile clare ale articolului 10.4 din Statutul SEBC, care prevăd că „reuniunile sunt confidențiale”.

Nedivulgarea opțiunii de vot protejează, de asemenea, independența membrilor Consiliului guvernatorilor. Publicarea opțiunilor de vot individuale ar putea conduce la presiuni și speculații referitoare la motivele care stau la baza deciziilor luate de fiecare membru al Consiliului guvernatorilor. Acest lucru ar permite publicului să observe dacă încercările de a influența votul au avut rezultatele scontate. Deși este posibil ca astfel de preocupări să nu aibă o relevanță deosebită pentru băncile centrale care funcționează în state-națiuni în accepțiunea tradițională a termenului, guvernatorii BCN din zona euro sunt asociați țărilor de origine. Prin urmare, există riscul ca aceștia să fie percepuți ca „reprezentanți naționali” în cadrul Consiliului guvernatorilor, ceea ce ar putea conduce la încercări nejustificate de a-i influența.

Totuși, în conformitate cu articolul 10.4 din Statut, „Consiliul guvernatorilor poate decide să facă public rezultatul deliberărilor sale”. În acest scop, președintele și vicepreședintele BCE organizează o conferință de presă imediat după prima ședință din fiecare lună a Consiliului guvernatorilor, a cărei transcriere este publicată pe website-ul BCE, iar BCE asigură periodic evaluări cuprinzătoare ale aspectelor economice și monetare în cadrul Buletinului lunar. Având în vedere caracterul lor oportun și detaliat, aceste comunicări par a explica deciziile de politică monetară (și raționamentul care stă la baza acestora) în aceeași măsură ca și „procesele-verbale” publicate de alte bănci centrale.

4.3 DIALOGUL ȘI COOPERAREA CU ORGANISMELE ȘI INSTITUȚIILE COMUNITARE

Deși separă clar responsabilitățile în materie de elaborare a politicilor în cadrul UEM, Tratatul CE promovează, în același timp, dialogul și cooperarea

între diferiți factori de decizie printr-o serie de contacte oficiale între BCE și organismele și instituțiile comunitare.

Relațiile de lucru între BCE și alte organisme responsabile cu elaborarea de politici în cadrul UE sunt necesare pentru ca Eurosistemul să își îndeplinească misiunile în mod corespunzător, lucru de la sine înțeles în cazul tuturor misiunilor în cadrul cărora BCE împarte responsabilitatea cu organisme comunitare. În aceste situații, Tratatul invită la cooperare între BCE și instituțiile sau organismele implicate (de exemplu, în domeniul politicii valutare, al reprezentării zonei euro și al statisticii). Totuși, având în vedere interacțiunea dintre politica monetară unică și politicile economice din Comunitate, BCE este, de asemenea, interesată să mențină un dialog fructuos cu alți factori responsabili cu elaborarea de politici, precum guvernele sau partenerii sociali. Dialogul periodic dintre BCE și alte organisme responsabile cu elaborarea de politici permite explicarea orientării politicii monetare și o mai bună înțelegere din exterior a activităților BCE. Astfel, BCE poate asigura un parametru de referință fiabil pentru deciziile actorilor individuali, în vederea stabilizării anticipațiilor inflaționiste.

4.3.1 Parlamentul European

Dialogul dintre BCE și Parlamentul European vizează, în principal, îndeplinirea misiunilor și a mandatului BCE. După cum s-a menționat și în secțiunea 4.2, Parlamentul European joacă un rol esențial în responsabilizarea BCE cu privire la aplicarea politicii monetare și la misiunile conexe.

Deliberările privind Raportul anual al BCE

În temeiul articolului 113 alineatul (3) din Tratatul CE, președintele BCE trebuie să prezinte Raportul anual al BCE în fața Parlamentului European, în sesiune plenară. După prezentare, Parlamentul adoptă o rezoluție care oferă o evaluare cuprinzătoare a activităților BCE și a aplicării politicii monetare.

Audierile în fața Parlamentului European

În conformitate cu același articol 113 alineatul (3) din Tratat, președintele BCE și ceilalți membri ai Comitetului executiv pot fi audiați de comisiile de specialitate ale Parlamentului, la cererea acestei instituții sau din proprie inițiativă. Conform acestei dispoziții, președintele BCE este invitat de patru ori pe an în fața Comisiei pentru afaceri economice și monetare a Parlamentului European. Conform Regulamentului de procedură al Parlamentului, această comisie a fost desemnată responsabilă pentru relațiile cu BCE. În timpul acestor audieri, președintele explică deciziile de politică monetară ale BCE și răspunde întrebărilor adresate de membrii comisiei. Ca urmare, aceste audieri trimestriale au devenit baza activităților Parlamentului de responsabilizare a BCE.

Alți membri ai Comitetului executiv al BCE pot fi audiați, de asemenea, de Comisia pentru afaceri economice și monetare. În ultimii ani, vicepreședintele a fost invitat, în general, să prezinte Raportul anual al BCE în fața comisiei, în vederea pregătirii deliberărilor ulterioare din cadrul sesiunii plenare. În plus, o dată pe an, comisia invită un membru al Comitetului executiv, responsabil de domeniul economic și al cercetării, să prezinte opiniile BCE cu privire la analiza anuală a economiei UE realizată de Comisia Europeană și proiectul de

Orientări generale de politică economică. Ocazional, comisia invită și audiază și alți membri ai Comitetului executiv pe teme specifice legate de misiunile și competențele BCE.

Ședințele comisiei sunt, de obicei, deschise publicului, o stenogramă a lucrărilor fiind publicată pe website-ul Parlamentului European la scurt timp după audiere. În plus, Raportul anual al BCE conține un capitol distinct privind responsabilitatea și relația BCE cu Parlamentul European, în cadrul căruia sunt evidențiate principalele aspecte dezbătute în cadrul acestui dialog periodic.

Întrebările scrise

Pe lângă interacțiunea directă și schimbul de opinii dintre președintele BCE și membrii Comisiei pentru afaceri economice și monetare, Regulamentul de procedură al Parlamentului (noul articol 40a „Întrebări adresate Băncii Centrale Europene cu solicitare de răspuns scris”) permite, de asemenea, tuturor membrilor Parlamentului European să adreseze, în scris, întrebări suplimentare Băncii Centrale Europene, prin intermediul președintelui comisiei. Aceste întrebări, alături de răspunsurile formulate de BCE, sunt publicate ulterior în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, fiind astfel puse la dispoziția publicului în toate limbile oficiale ale Comunității.

Deși nici Tratatul, nici Statutul SEBC nu prevăd nicio obligație în acest sens, BCE a acceptat această procedură. Cu toate acestea, BCE a subliniat că acest demers nu trebuie să diminueze în niciun caz importanța audierilor periodice, în cadrul cărora ar trebui discutate în continuare principalele chestiuni referitoare la deciziile de politică monetară ale BCE.

Alte domenii de interacțiune

Există alte trei domenii importante de interacțiune între BCE și Parlamentul European:

1. Parlamentul este consultat cu privire la numirea președintelui BCE, a vicepreședintelui și a altor membri ai Comitetului executiv [articolul 112 alineatul (2) din Tratatul CE]. Comisia pentru afaceri economice și monetare audiază persoanele desemnate, iar plenul Parlamentului European adoptă un aviz.
2. Parlamentul este implicat în procesul de elaborare a legislației comunitare de modificare și completare a Statutului SEBC (articolul 10.6, articolele 41 și 42 din Statut). Pentru modificările aduse Statutului, este necesar avizul conform al acestuia, în concordanță cu articolul 41 din Statut; de asemenea, Parlamentul trebuie consultat cu privire la modificările vizând drepturile de vot în temeiul articolului 10.6 și la legislația complementară propusă, în conformitate cu articolul 42.
3. Parlamentul este implicat și în alte procese legislative, în domenii care țin de responsabilitatea BCE.

4.3.2 Consiliul UE și Eurogrupul

BCE și Consiliul UE dețin în comun responsabilitatea pentru toate aspectele legate de cursul de schimb și de reprezentarea zonei euro la nivel internațional. În plus, BCE și Consiliul conlucrează în chestiuni legate de cooperarea în materie de politică economică la nivelul zonei euro. Respectarea independenței BCE și recunoașterea responsabilităților acesteia presupun totuși că relațiile BCE cu Consiliul și Eurogrupul în domeniul politicilor economice pot lua doar forma unui dialog fără caracter obligatoriu, fără a presupune coordonarea *ex ante* a politicii monetare cu alte politici.

Trebuie remarcat, de asemenea, faptul că responsabilitatea pentru recomandările adresate șefilor de stat sau de guvern cu privire la numirea președintelui, a vicepreședintelui și a altor membri ai Comitetului executiv al BCE revine Consiliului.

Consiliul UE

Din punct de vedere juridic, există un singur Consiliu al UE; cu toate acestea, Consiliul se reunește în diverse configurații, în funcție de tema abordată. Pentru decizii foarte importante cu privire la UEM, precum aderarea statelor membre ale UE la zona euro sau modificări aduse articolului 10.2 din Statutul SEBC, Consiliul se reunește la nivel de șefi de stat sau de guvern³. În schimb, chestiunile curente legate de UEM intră în sfera de competență a Consiliului miniștrilor economiei și finanțelor (Consiliul ECOFIN). În acest context, la punctul 44 din Concluziile Președinției Consiliului European de la Luxemburg din 12 și 13 decembrie 1997 se menționează în mod explicit faptul că Consiliul ECOFIN a fost „centrul de coordonare a politicilor economice ale statelor membre” și a fost „abilitat să acționeze în domeniile care țin de competența sa”.

Deși nu toate statele membre ale UE fac parte din zona euro, reprezentanții tuturor statelor membre (inclusiv ai celor care nu participă la etapa a treia a UEM) iau parte la deliberările Consiliului UE în chestiuni referitoare la UEM. Cu toate acestea, drepturile de vot ale reprezentanților țărilor neparticipante sunt suspendate pentru majoritatea chestiunilor legate de UEM, cu unele excepții. Cazurile excepționale în care toți membrii votează se referă la legislația comunitară adoptată de Consiliul UE în temeiul articolului 107 din Tratatul CE, respectiv la legislația de modificare și completare a Statutului SEBC (a se vedea secțiunea 2.5.4).

Conform articolului 113 alineatul (2) din Tratatul CE, președintele BCE este invitat să participe la ședințele Consiliului ECOFIN atunci când pe ordinea de zi sunt incluse chestiuni privind obiectivele și misiunile SEBC. Printre aceste chestiuni se numără Orientările generale de politică economică, aspecte referitoare la monedă, reforme ale sectorului financiar european, reprezentarea externă a Comunității în cadrul UEM, precum și aspecte referitoare la politica valutară.

³ Reuniunea Consiliului UE la nivel de șefi de stat sau de guvern nu trebuie confundată cu Consiliul European. Acesta din urmă, care reunește șefii de stat sau de guvern ai statelor membre ale UE și președintele Comisiei Europene, oferă Uniunii Europene impulsul necesar pentru dezvoltare și definește orientările politice generale. Hotărârile șefilor de stat sau de guvern privind numirea membrilor Comitetului executiv și stabilirea sediului BCE sunt de natură interguvernamentală.

De asemenea, BCE participă la ședințele Consiliului ECOFIN atunci când dezbaterile se referă la „legislația complementară” sau la modificări ale unor dispoziții din Statutul SEBC. Cu aceste ocazii, BCE este reprezentată și în substructurile de specialitate ale Consiliului atunci când se pregătește o sesiune a Consiliului ECOFIN. În plus, BCE este, în general, invitată să participe în calitate de observator la elaborarea legislației comunitare în domenii relevante. BCE a fost, de asemenea, implicată în activitățile organismelor specifice care tratează aspecte de interes sau cu relevanță directă pentru BCE, precum Comitetul pentru servicii financiare sau Comitetul înțelepților în domeniul reglementării piețelor europene de titluri de valoare.

Președintele BCE participă cu regularitate la ședințele informale bianuale ale Consiliului ECOFIN, care oferă ocazia unor discuții deschise pe teme de actualitate, lipsite de constrângerile procedurale obișnuite ale sesiunilor oficiale ale Consiliului. Guvernatorii BCN sunt, de asemenea, invitați la aceste ședințe, alături de miniștrii din țările lor.

BCE are, de asemenea, obligații importante de raportare față de Consiliul ECOFIN. De exemplu, președintele BCE prezintă Raportul anual al BCE în fața Consiliului și raportează acestuia în cadrul exercițiului bienal de examinare a gradului de convergență prevăzut în articolul 122 din Tratatul CE.

Eurogrupul

După cum s-a menționat deja, Consiliul UE deliberează în configurație completă asupra chestiunilor referitoare la UEM, deși, în general, drepturile de vot ale reprezentanților țărilor neparticipante sunt suspendate. Tratatul nu prevede un organism care să reunească miniștrii de finanțe din țările membre ale zonei euro și în cadrul căruia să fie dezbătute chestiuni de interes comun privind zona euro și moneda unică. Pentru a remedia această situație, Consiliul European de la Luxemburg din luna decembrie 1997 a hotărât înființarea „Eurogrupului”: un organism informal, format din miniștrii de finanțe ai țărilor din zona euro și comisarul pentru afaceri economice și monetare. Începând cu anul 2005, Eurogrupul este condus de un președinte ales cu majoritate simplă de membrii săi pentru un mandat de 2 ani. BCE este invitată să participe la ședințele Eurogrupului „ori de câte ori este oportun”; până în prezent, BCE a fost invitată cu regularitate și a participat la toate ședințele.

Eurogrupul stabilește un canal de comunicare la nivelul zonei euro, similar contactelor informale care există, în mod tradițional, între guvernele și băncile centrale din statele-națiuni. Caracterul informal al Eurogrupului permite discuții deschise cu privire la toate chestiunile pertinente pentru zona euro. Climatul de deschidere și de încredere este susținut de faptul că participarea la ședințele Eurogrupului este limitată, fiind permisă doar prezența miniștrilor, a comisarului de resort și a președintelui BCE (fiecare însoțit de către o singură persoană); această situație contrastează puternic cu numărul mare de participanți din cadrul sesiunilor formale ale Consiliului UE.

Eurogrupul se reunește, în general, o dată pe lună, înaintea ședințelor Consiliului ECOFIN. Dezbaterile din cadrul Eurogrupului se axează pe funcționarea în ansamblu a economiei zonei euro, în special pe perspectivele

economice globale pentru zona euro, pe evoluțiile bugetare în fiecare țară membră a zonei euro și pe modalitățile de impulsioneare la nivel politic în vederea multiplicării eforturilor vizând reformele structurale. În plus, Eurogrupul analizează și evoluțiile cursului de schimb al euro, precum și percepțiile externe cu privire la zona euro ca entitate de sine stătătoare.

4.3.3 Comisia Europeană

Comisia Europeană este, de asemenea, implicată în dialogul dintre BCE și Consiliul ECOFIN. Comisarul pentru afaceri economice și monetare participă la ședințele Consiliului ECOFIN și ale Eurogrupului, precum și la cele ale Consiliului guvernatorilor BCE.

Pe lângă acest dialog la cel mai înalt nivel, Comisia și BCE întrețin, de asemenea, relații de lucru strânse, consolidate prin contacte frecvente în contexte multilaterale, precum Comitetul economic și financiar sau Comitetul de politică economică (a se vedea mai jos), și întâlniri bilaterale. Acest contact este deosebit de important, dat fiind rolul central jucat de Comisie în procesul de elaborare a politicilor economice ale Comunității. În special, Comisiei îi sunt încredințate o serie de misiuni speciale referitoare la UEM. Acestea includ:

- formularea de recomandări pentru Orientările generale de politică economică (OGPE);
- monitorizarea situației bugetare din statele membre și raportarea cu privire la aceasta în cadrul Consiliului ECOFIN;
- elaborarea, cel puțin o dată la doi ani, a unui raport de convergență în care se analizează în ce măsură acele state membre care urmează să adopte moneda euro îndeplinesc criteriile de convergență.

În plus, Comisia Europeană a inițiat (sau cel puțin participă la) o serie amplă de activități specifice care sunt legate de misiunile și activitățile Eurosistemului sau care au un impact asupra acestora. Aceste activități pot adesea beneficia în mare măsură de implicarea directă a BCE sau pot chiar necesita implicarea acesteia:

- BCE cooperează îndeaproape cu Eurostat în domeniul statisticii, atât la nivel bilateral, cât și în cadrul comitetelor statistice competente ale Comunității, în special Comitetul pentru statistici monetare, financiare și ale balanței de plăți (CMFB) (a se vedea secțiunea 3.5);
- BCE este implicată și în alte domenii într-o serie de grupuri de lucru specializate și comitete de reglementare. Aceste organisme tratează aspecte variate, precum integrarea piețelor financiare (de exemplu, „Grupul Giovannini”) sau supravegherea prudențială și stabilitatea financiară (de exemplu, Comitetul bancar european și Comitetul supraveghetorilor bancari europeni);
- Comisia și BCE au colaborat și vor continua să colaboreze îndeaproape cu privire la aspecte legate de extinderea UE în domeniile de expertiză și de responsabilitate ale BCE.

4.3.4 Comitetul economic și financiar

Comitetul economic și financiar (CEF) a fost înființat în temeiul articolului 114 alineatul (2) din Tratatul CE cu scopul de a furniza Consiliului ECOFIN analize pregătitoare și consultanță referitoare la o gamă largă de chestiuni economice și financiare. La punctul 12 din Rezoluția sa privind coordonarea politicilor economice în etapa a treia a UEM, Consiliul European de la Luxemburg din decembrie 1997 i-a atribuit CEF și misiunea de a asigura „cadrul în care dialogul [dintre Consiliu și BCE] să poată fi pregătit și extins la nivelul oficialilor de rang înalt [din cadrul ministerelor, BCN, Comisiei și BCE]”.

Tratatul prevede faptul că statele membre, Comisia și BCE trebuie să numească fiecare cel mult doi membri în cadrul acestui comitet. În mod obișnuit, cei doi reprezentanți ai fiecărui stat membru sunt un înalt funcționar administrativ și un înalt funcționar la banca centrală a țării respective. Cu toate acestea, dat fiind faptul că UE numără în prezent 25 de state membre, CEF se reunește, în general, într-o configurație restrânsă, participanții incluzând câte un singur reprezentant din partea fiecărui stat membru (de obicei, un înalt oficial din cadrul administrației) și câte doi reprezentanți din partea Comisiei și a BCE. În prezent, BCE este reprezentată de vicepreședinte și membrul Comitetului executiv responsabil de chestiunile economice; supleanții acestora sunt directorii generali pentru relații internaționale și, respectiv, afaceri economice.

Ca urmare a participării sale la lucrările CEF, BCE s-a implicat în discuții legate de Orientările generale de politică economică, în supravegherea politicilor fiscale pe baza programelor anuale de stabilitate și convergență ale statelor membre, precum și în pregătirea pozițiilor europene cu privire la aspecte internaționale. De asemenea, BCE participă la alte activități ale CEF, care variază de la activități legate de subiecte tehnice, precum baterea monedelor euro, până la cele vizând reforma instituțională și reprezentarea externă a Comunității în cadrul UEM.

Discuțiile purtate în cadrul CEF contribuie și la pregătirea dialogului între miniștrii de finanțe din zona euro și BCE, care se desfășoară în cadrul Eurogrupului. O caracteristică fundamentală a participării BCE în cadrul CEF implică elaborarea de evaluări ale perspectivelor economice generale pentru zona euro, precum și ale evoluțiilor cursului de schimb. În plus, participarea include examinarea permanentă a sustenabilității finanțelor publice, precum și a caracterului adecvat al orientărilor generale ale politicii fiscale.

Implicarea BCE în cadrul CEF se bazează pe respectarea deplină a independenței sale și a responsabilității exclusive cu privire la politica monetară unică. BCE participă la discuții cu drepturi depline și își exprimă punctele de vedere asupra tuturor aspectelor, dar nu ia parte la vot. În plus, CEF se abține în mod voluntar de la orice discuții pe marginea conduitei politicii monetare. Același lucru este valabil și pentru declarațiile privind politica monetară unică formulate în cadrul reuniunilor organizațiilor internaționale, precum FMI, sau cu ocazia summiturilor internaționale, precum G7. Conform repartizării responsabilităților, elaborarea și prezentarea acestor declarații sunt de competență exclusivă a BCE.

4.3.5 Comitetul de politică economică

Comitetul de politică economică (CPE) a fost înființat în anul 1974 printr-o decizie a Consiliului⁴ și este format din câte doi reprezentanți și doi supleanți din partea fiecărui stat membru, a Comisiei și a BCE.

Asemenea CEF, CPE este implicat în pregătirea ședințelor Eurogrupului și ale Consiliului ECOFIN; totuși, activitatea acestuia se axează, în special, pe reformele structurale. În cadrul „procesului de la Cardiff” (a se vedea secțiunea 1.2.2), Comitetul realizează anual o evaluare *inter pares* aprofundată a reformelor economice din statele membre. În plus, CPE este implicat activ în „procesul de la Luxemburg” (a se vedea secțiunea 1.2.2), care servește drept platformă de coordonare între statele membre în domeniul politicilor de ocupare a forței de muncă. Comitetul tratează, de asemenea, o gamă largă de aspecte structurale pe termen lung, precum implicațiile bugetare ale îmbătrânirii populației.

Dat fiind faptul că BCE acordă o importanță deosebită reformelor structurale din statele membre, ca mijloace principale de combatere a șomajului și de exploatare deplină a potențialului de creștere economică al zonei euro, participarea BCE în cadrul CPE permite acesteia să contribuie eficient la lucrările comitetului. La fel ca în cazul CEF, implicarea BCE în activitatea CPE se bazează pe respectarea deplină a independenței băncii.

4.3.6 Dialogul macroeconomic

Scopul dialogului macroeconomic este o mai bună înțelegere a cerințelor de politică economică referitoare la UEM și, prin urmare, crearea unor condiții mai favorabile pentru o creștere neinflaționistă, generatoare de locuri de muncă. Acest dialog semestrial este cunoscut, în general, drept „procesul de la Köln”, întrucât a fost instituit în anul 1999 de către Consiliul European de la Köln (a se vedea secțiunea 1.2.2); dialogul se desfășoară la nivel atât politic, cât și tehnic, fiind bazat pe respectarea deplină a independenței tuturor actorilor implicați, în special a independenței partenerilor sociali în procesul de stabilire a salariilor de către angajatori și a BCE cu privire la politica monetară unică. Recunoașterea atribuirii unor responsabilități diferite și a obligațiilor aferente acestora contribuie la o mai bună conștientizare a misiunii fiecărui factor implicat în elaborarea politicilor de a asigura aplicarea cu succes a politicilor în cadrul propriilor domenii de competență.

4.4 REGIMUL LINGVISTIC AL BCE

În calitate de organizație comunitară, BCE se adresează unui public multilingv, iar organele de decizie și personalul acesteia sunt multinaționale. Multilingvismul UE impune BCE să comunice în mai multe limbi pentru a accede la un public cât mai larg posibil. BCE urmează o abordare pragmatică, care îmbină respectul pentru diversitatea lingvistică în UE cu principiul eficienței și rapidității în comunicare.

⁴ Decizia 74/122/CEE a Consiliului din 18 februarie 1974 de instituire a unui Comitet de politică economică (JO L 63, 5.3.1974, p. 21).

Începând cu data de 1 mai 2004, există 20 de limbi comunitare oficiale.⁵ Regimul lingvistic al BCE pentru actele juridice și relațiile acesteia cu părți terțe și cu publicul larg respectă principiile multilingvistismului înscrise în dreptul comunitar.⁶ Regulamentele și alte acte juridice cu aplicabilitate generală sunt publicate în toate limbile oficiale. De asemenea, acest principiu se aplică publicațiilor statutare (de exemplu, Raportul anual, Buletinele lunare) și anumitor comunicate de presă. Actele juridice adresate unor părți terțe cu titlu individual sunt publicate în limba destinatarului. Părțile terțe care se adresează BCE în una dintre limbile oficiale ale Comunității vor primi răspuns scris în limba respectivă.

În ceea ce privește majoritatea celorlalte tipuri de comunicare și, în special, procedurile interne ale BCE și relațiile intra-SEBC, se utilizează o singură limbă de lucru, respectiv engleza. Excepțiile vizează reuniunile Consiliului guvernatorilor, ale Consiliului general și ale Comitetelor SEBC, în cadrul cărora se asigură interpretare simultană într-o serie de limbi. Utilizarea unei limbi de lucru unice asigură o comunicare rapidă, eficientă și pe deplin fiabilă în cadrul BCE și al Eurosistemului în ceea ce privește formularea și aplicarea politicii monetare unice și atribuțiile conexe.

4.5 CONTROLUL JURISDICȚIONAL EFECTUAT DE CURTEA EUROPEANĂ DE JUSTIȚIE

După cum s-a menționat anterior, Tratatul și Statutul SEBC conferă BCE competențe ample, printre care competențe de reglementare și dreptul de a impune sancțiuni și penalități diferitelor entități care nu respectă regulamentele și deciziile BCE. Așadar, articolul 35.1 din Statutul SEBC prevede efectuarea unui control jurisdicțional al actelor și omisiunilor BCE, în condițiile stabilite la articolele 230-233 din Tratatul CE. Prin urmare, Consiliul UE, Comisia sau orice stat membru poate introduce în fața Curții Europene de Justiție acțiuni împotriva actelor BCE destinate să producă efecte juridice față de terți. Curtea are competența să se pronunțe cu privire la aceste acțiuni „pe motive de necompetență, încălcare a unor norme fundamentale de procedură, încălcare a Tratatului sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia ori de abuz de putere” (al doilea paragraf din articolul 230 din Tratat). În plus, orice persoană fizică sau juridică poate formula, în aceleași condiții, o acțiune împotriva unei decizii a BCE care o privește în mod direct și individual (al patrulea paragraf din articolul 230).

În temeiul articolului 232 din Tratat, în cazul în care BCE se abține să hotărască, încălcând astfel prevederile Tratatului, aceasta poate fi, de asemenea, adusă înaintea Curții Europene de Justiție de către o instituție comunitară sau de un stat membru. În mod similar, orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Curtea în legătură cu omisiunea BCE de a-i adresa persoanei în cauză un act prevăzut de Tratat sau de Statutul SEBC.

⁵ În ordinea alfabetică a limbilor: cehă, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, polonă, portugheză, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză.

⁶ Regulamentul nr. 1 al Consiliului CEE de stabilire a regimului lingvistic al Comunității Economice Europene (JO B 17, 6.10.1958, p. 385).

Dacă acțiunea este întemeiată, Curtea declară actul nul sau, în cazul unei omisiuni, declară că abținerea de a hotărî a fost contrară prevederilor Tratatului. În aceste cazuri, BCE este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii Curții. O astfel de situație s-a produs în anul 2003, când Curtea Europeană de Justiție a declarat nul regimul antifraudă propriu al BCE și a hotărât că aceasta va fi supusă sistemului de luptă antifraudă al Comunității (a se vedea secțiunea 4.6).

Curtea Europeană de Justiție examinează actele și omisiunile BCE, având, în același timp, competența de a hotărî în cazul acțiunilor formulate de BCE împotriva unei instituții comunitare sau a unui stat membru cu scopul de a-și proteja prerogativele sau împotriva unei instituții comunitare, dacă aceasta se abține să hotărască (articolele 230 și, respectiv, 232). În mod similar, BCE poate intenta o acțiune împotriva unei BCN, în cazul în care aceasta nu își îndeplinește obligațiile prevăzute în Tratat și în Statut [articolul 237 litera (d) din Tratat].

De asemenea, Curtea are competență în cazul litigiilor dintre BCE și personalul acesteia (a se vedea secțiunea 6.4.1) și în toate cazurile în care i-au fost conferite competențe printr-un acord între BCE și partenerii săi contractuali.

4.6 VERIFICAREA GESTIUNII ȘI INTEGRITĂȚII FINANCIARE

Gestionarea financiară temeinică a Eurosistemului este o chestiune de interes public; în fapt, BCE și BCN exercită o funcție publică implicând, în ultimă instanță, banii contribuabililor. Prin urmare, Tratatul conține mai multe dispoziții în temeiul cărora sunt verificate gestiunea financiară și integritatea BCE.

BCE își îndeplinește obligația de asumare a responsabilității prin elaborarea conturilor anuale și publicarea acestora în cadrul rapoartelor sale anuale. Conturile anuale ale BCE și ale tuturor BCN din Eurosistem sunt verificate de auditori externi independenți. Conform articolului 27.1 din Statutul SEBC, acești auditori externi sunt desemnați la recomandarea Consiliului guvernatorilor și agreeți de Consiliul UE. Dispozițiile juridice și practicile conexe elaborate de BCE au fost considerate conforme cu Codul de bune practici privind transparența în politicile monetare și financiare al FMI, adoptat în anul 1999 și revizuit ultima dată în luna august 2000.

Pe lângă auditarea externă independentă, gestiunea financiară a BCE este, de asemenea, supusă unui control al Curții de Conturi Europene. Conform articolului 27.2 din Statut, Curtea de Conturi examinează eficiența operațională a administrării BCE și publică un Raport anual în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Ca urmare a hotărârii Curții Europene de Justiție din 10 iulie 2003⁷, BCE este inclusă în sfera de aplicare a sistemului de luptă antifraudă instituit de

⁷ Regulamentul (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 mai 1999 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (JO L 136, 31.5.1999, p. 1).

Comunitatea Europeană în temeiul articolului 280 din Tratatul CE.⁸ Acest sistem permite Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF), care este un serviciu de investigații independent din cadrul Comisiei⁹, să ancheteze cazurile de fraudă și alte acțiuni ilegale din cadrul BCE, dacă există indicii întemeiate în acest sens. Prin prisma hotărârii Curții Europene de Justiție, BCE și-a adaptat normele și procedurile interne la cadrul juridic prevăzut de aceasta și a adoptat măsurile necesare pentru a colabora îndeaproape cu OLAF în lupta împotriva fraudelor.¹⁰

⁸ Cauza C-11/00, Comisia Comunităților Europene/Banca Centrală Europeană, Rec. 2003, p. I-07147.

⁹ Decizia Comisiei din 28 aprilie 1999 de instituire a Oficiului European de Luptă Antifraudă (JO L 136, 31.5.1999, p. 20).

¹⁰ Decizia (BCE/2004/11) a Băncii Centrale Europene din 3 iunie 2004 privind modalitățile și condițiile aplicabile investigațiilor efectuate de Oficiul European Antifraudă în cadrul Băncii Centrale Europene, în materie de prevenire a fraudei, corupției și a altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale Comunităților Europene și de modificare a condițiilor de angajare a personalului Băncii Centrale Europene (JO L 230, 30.6.2004, p. 56).

Jean-Claude Trichet,
împreună cu guvernatorii
băncilor centrale și miniștrii
de finanțe din G7 la ședința
anuală a Fondului Monetar
Internațional de la Singapore,
septembrie 2006

5 IMPLICAREA BCE ÎN COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

BCE este implicată în reprezentarea zonei euro la nivel internațional, respectiv în reprezentarea Comunității Europene în chestiuni referitoare la UEM în cadrul organizațiilor și forumurilor internaționale în care sunt vizate misiunile încredințate Eurosistemului. Natura exactă a acestei implicări are la bază repartizarea competențelor în cadrul Comunității și între Comunitate și statele membre ale acesteia. Astfel, în funcție de tema abordată, implicarea BCE în cadrul organizațiilor și forumurilor internaționale poate varia de la reprezentarea exclusivă a pozițiilor Comunității Europene la formularea propriilor poziții ale BCE, alături de cele ale altor factori de decizie la nivel comunitar și național.

5.1 CONTEXT

Ca urmare a transferului politicii monetare și valutare la nivel comunitar, a apărut necesitatea stabilirii unor acorduri care să permită participarea BCE în cadrul cooperării monetare și financiare la nivel internațional. Aceste acorduri au avut în vedere următoarele patru aspecte:

i. Repartizarea competențelor în cadrul Comunității

Articolul 111 alineatele (3) și (4) din Tratatul CE abilitază Consiliul UE să decidă asupra cadrului de negociere și încheiere a acordurilor privind unele chestiuni referitoare la regimul monetar și valutar cu țări din afara UE sau cu organizații internaționale; de asemenea, Consiliul UE decide asupra poziției și reprezentării Comunității la nivel internațional în ceea ce privește chestiunile legate de UEM „în conformitate cu repartizarea competențelor” în cadrul Comunității. Până în prezent, dispozițiile articolului 111 alineatul (3) au fost aplicate numai la încheierea unor acorduri între Comunitatea Europeană și unele țări din afara UE cu privire la chestiuni vizând regimul monetar și al cursului de schimb¹; celelalte dispoziții nu au fost, pentru moment, aplicate. În schimb, cadrul actual de reprezentare internațională a Comunității se bazează pe o înțelegere la care s-a ajuns cu ocazia ședințelor Consiliului European de la Luxemburg din luna decembrie 1997 și de la Viena din luna decembrie a anului următor. În Concluziile Președinției Consiliului European de la Luxemburg se precizează că BCE și Consiliul ECOFIN „își vor îndeplini atribuțiile de reprezentare a Comunității la nivel internațional în mod eficient și în conformitate cu repartizarea competențelor, astfel cum este prevăzut în Tratat”.

ii. Repartizarea responsabilităților în cadrul Eurosistemului

Conform articolelor 6.1 și 12.5 din Statutul SEBC, Consiliul guvernatorilor decide modalitatea în care Eurosistemul este reprezentat la nivel internațional.

¹ Este cazul celor patru decizii ale Consiliului privind relațiile monetare cu Principatul Monaco, Republica San Marino, Principatul Andorra și Cetatea Vaticanului, precum și al celor două decizii ale Consiliului privind aspecte legate de cursul de schimb al escudo capverdian, al francului CFA și al francului comorian.

BCE are dreptul de a participa în cadrul instituțiilor monetare internaționale, la fel ca și BCN, sub rezerva aprobării Consiliului guvernatorilor. Consiliul guvernatorilor a decis ca BCN să participe în continuare la organizațiile și forumurile internaționale, în măsura în care țările respective sunt implicate în activitățile acestor organisme; în același timp, BCE trebuie să asigure reprezentarea consecventă a Eurosistemului atunci când acest lucru se impune.

iii. Repartizarea competențelor între Comunitate și țările din zona euro

După cum s-a menționat în secțiunea 1.2.2, fiecare țară din zona euro este în continuare responsabilă pentru toate politicile economice, cu excepția politicii monetare și a celei valutare. Aceasta înseamnă că implicarea BCE, a Comunității și a fiecărui stat membru al UE în procesul de cooperare internațională variază în funcție de mandatele forumurilor și organizațiilor internaționale competente.

iv. Structura instituțională a forumurilor și organizațiilor internaționale

Transferul suveranității monetare a ridicat câteva probleme inedite în privința cadrului instituțional al relațiilor internaționale, dat fiind faptul că, în acel moment, acordurile în vigoare nu erau adaptate participării la o uniune monetară atât de extinsă precum zona euro. Multitudinea organizațiilor și forumurilor internaționale existente are ca scop promovarea cooperării între state membre suverane cu competențe depline în aplicarea politicilor economice, monetare și financiare. Pentru intrarea în vigoare a dispozițiilor care reglementau relațiile internaționale ale Comunității și ale BCE a fost necesară negocierea unor modificări ale normelor și procedurilor care stăteau la baza relațiilor internaționale. Până în prezent, aceste modificări s-au bazat în mare măsură pe o abordare pragmatică, în conformitate cu Concluziile Președinției Consiliului European din decembrie 1998 de la Viena, în care se preciza că „o abordare pragmatică ar putea fi cea mai eficientă și ar simplifica adaptarea normelor și practicilor actuale, desigur, cu condiția ca o astfel de abordare să aibă drept rezultat recunoașterea adecvată a rolului monedei euro”.

Soluțiile pragmatice care au fost elaborate până în prezent permit participarea BCE în cadrul unor forumuri și organizații internaționale în legătură cu misiunile încredințate Eurosistemului.

- Ori de câte ori în cadrul cooperării internaționale este vizată *politica monetară unică*, BCE este singura instituție abilitată să reprezinte pozițiile Comunității Europene, întrucât politica monetară unică ține de competența exclusivă a principalelor organe de decizie ale BCE, respectiv Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv.
- În ceea ce privește *cursul de schimb al euro*, BCE împarte responsabilitatea cu Eurogrupul și Consiliul UE (ECOFIN). Astfel, atât președintele BCE, cât și președintele Eurogrupului participă la consultări cu terți – de exemplu, la nivelul G7 – și la politica de comunicare.

- În domeniul *sistemelor de plăți*, BCE poate formula poziții la nivel internațional cu privire la aspecte legate de responsabilitatea Eurosistemului de a promova funcționarea eficientă și fără sincope a sistemelor de plăți și de decontare. BCN din zona euro, care participă în cadrul unor forumuri și organizații internaționale alături de BCE, pot, de asemenea, să exprime opinii care să reflecte responsabilitatea și experiența proprii în domeniul administrării și supravegherii sistemelor naționale de plăți și de decontare.
- În ceea ce privește *aspectele statistice*, Statutul SEBC prevede obligația cu caracter general a BCE de a coopera cu organizațiile internaționale. Această dispoziție, care ia în considerare faptul că activitatea statistică este derulată în context global, permite BCE să formuleze poziții alături de alte organisme comunitare competente (de exemplu, Eurostat).
- În domeniul *supravegherii prudențiale și al stabilității financiare*, BCE poate participa la reuniunile internaționale de interes și își poate prezenta pozițiile alături de cele ale autorităților naționale competente în acest domeniu (de exemplu, BCN și agențiile naționale de supraveghere).

5.2 POLITICILE APLICATE ÎN CADRUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE ALE BCE

Activitățile principale ale BCE în domeniul cooperării internaționale presupun schimbul de informații și de opinii cu alți factori de decizie în cadrul forumurilor și organizațiilor multilaterale. Evaluarea *inter pares* a evoluțiilor și politicilor economice în principalele zone economice are o importanță deosebită în acest context, consolidând capacitatea BCE de a analiza impactul exercitat de evoluțiile externe asupra economiei zonei euro. La schimburile de informații și de opinii se adaugă activitățile de supraveghere desfășurate de organizații independente, precum Fondul Monetar Internațional (FMI) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

De asemenea, BCE participă la eforturile comunității internaționale de elaborare a unor puncte de vedere comune privind un set de bune practici și norme de îmbunătățire a transparenței și eficienței procesului decizional. De regulă, bunele practici sunt definite în cadrul principiilor, standardelor și codurilor fundamentale care urmează să fie puse în aplicare în mod voluntar în fiecare țară în parte. Identificarea celor mai bune practici încurajează concurența și transparența în rândul factorilor responsabili de elaborarea de politici, noțiunea de bună guvernare publică devenind astfel o componentă centrală a cooperării internaționale.

Cu toate acestea, politicile aplicate de BCE în cadrul cooperării internaționale nu includ coordonarea *ex ante* a politicii sale monetare și valutare cu cele derulate de țări din afara zonei euro, fapt ce ar putea deveni, cu ușurință, incompatibil cu mandatul și statutul său de instituție independentă: orice încercare de coordonare *ex ante* ar face să dispară granițele dintre atribuțiile specifice ale factorilor de decizie și ar reduce, prin urmare, responsabilitatea acestora.

5.3 RELAȚIILE BCE CU ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE

BCE a stabilit relații cu Fondul Monetar Internațional (FMI) și cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Aceste două organizații monitorizează și evaluează periodic evoluțiile economice și ale politicilor din țările lor membre.

5.3.1 Fondul Monetar Internațional

FMI, care a fost înființat în anul 1944 în temeiul Acordului de la Bretton Woods, numără în prezent 184 de state membre. Principalele sale atribuții constau în promovarea cooperării monetare la nivel mondial, asigurarea stabilității cursului de schimb, facilitarea comerțului internațional, precum și promovarea creșterii economice. Sfera de aplicare a mandatului său plasează FMI în centrul sistemului financiar și monetar internațional.

Având în vedere importanța politicilor economice ale statelor membre pentru stabilitatea sistemului economic mondial, supravegherea se află în centrul activităților FMI, constând în monitorizarea și evaluarea evoluțiilor și politicilor economice și financiare ale statelor membre, în cadrul consultărilor cu statele membre conform articolului IV din Statutul FMI (cunoscute drept consultări în temeiul articolului IV). De asemenea, supravegherea cuprinde o evaluare a implicațiilor globale ale politicilor naționale în cadrul unui sistem financiar și economic mondial tot mai integrat (supraveghere multilaterală).

Statutul de observator al BCE

Date fiind mandatele conferite atât FMI, cât și BCE, s-a considerat esențial ca BCE să fie reprezentată în cadrul FMI în chestiuni care intră în sfera de competență a acesteia. La 21 decembrie 1998, Board-ul FMI a decis acordarea statutului de observator Băncii Centrale Europene. Aceasta a fost o soluție pragmatică prin care s-a evitat necesitatea modificării Statutului FMI, în temeiul căruia numai țările pot deveni membre ale acestei organizații. Astfel, BCE este invitată permanent să participe în calitate de observator la toate ședințele Board-ului FMI în cadrul cărora se dezbate aspecte de interes direct pentru BCE, precum:

- consultări în temeiul articolului IV cu privire la politicile zonei euro;
- consultări în temeiul articolului IV cu diferite țări din zona euro;
- rolul monedei euro în sistemul monetar internațional;
- supravegherea multilaterală, respectiv dezbaterile semestriale asupra *World Economic Outlook* (Perspectivele economiei mondiale) și *Global Financial Stability Report* (Raportul privind stabilitatea financiară la nivel mondial) ale FMI, precum și discuții periodice privind evoluția economiei internaționale și a piețelor.

În cadrul acestor discuții ale Board-ului FMI și în măsura în care este vizată politica monetară a zonei euro, observatorul din partea BCE prezintă luările de

poziție ale Comunității Europene. În ceea ce privește cursul de schimb, directorul executiv care reprezintă președinția Eurogrupului și observatorul din partea BCE expun împreună poziția Comunității, reflectând schimbul periodic de opinii care are loc la nivelul zonei euro, de exemplu cu ocazia ședințelor Eurogrupului (a se vedea secțiunea 4.3.2).

Pe lângă invitația permanentă, observatorul din partea BCE poate fi, de asemenea, chemat să participe la ședințe ad-hoc atunci când punctele de pe ordinea de zi sunt considerate atât de BCE, cât și de FMI ca fiind de interes reciproc pentru îndeplinirea mandatelor. În prezent, a devenit un lucru obișnuit ca observatorul din partea BCE să fie invitat să participe la dezbaterile în temeiul articolului IV privind statele membre ale UE care nu au adoptat încă euro, dat fiind faptul că BCE participă, alături de BCN ale acestor țări, la procedurile de coordonare a politicii monetare. De asemenea, observatorul BCE participă la dezbaterile privind Statele Unite și Japonia din cadrul consultărilor anuale în temeiul articolului IV.

În temeiul aceluiași acorduri privind participarea în calitate de observator, președintele BCE este invitat să participe la ședințele Comitetului financiar și monetar internațional. Acesta se întrunește de două ori pe an, cu ocazia reuniunii de primăvară și a celei anuale ale FMI, pentru elaborarea de avize și rapoarte către Consiliul guvernatorilor FMI cu privire la supravegherea sistemului financiar și monetar internațional. De asemenea, acest comitet prezintă orientări referitoare la activitatea Board-ului FMI.

Consultări în temeiul articolului IV cu BCE și cu țările din zona euro

După introducerea monedei euro, consultările în temeiul articolului IV cu statele membre ale zonei euro au fost separate în două componente distincte: prima parte a procesului derulat în temeiul articolului IV se referă, în principal, la aspecte monetare și valutare specifice zonei euro, iar cea de-a doua vizează diferite țări din zona euro și toate politicile economice, cu excepția celei monetare și a celei valutare (de exemplu, politicile fiscale sau structurale). Această dublă abordare reflectă adaptarea procedurilor FMI, necesară ca urmare a repartizării competențelor în cadrul zonei euro.

O delegație a FMI vizitează BCE de două ori pe an pentru a discuta evoluțiile recente și aspectele relevante pentru politica monetară și valutară din zona euro. În acest context, misiunea FMI poartă discuții și cu organismele Comunității Europene care au rol de coordonare a politicilor naționale (de exemplu, în cadrul Orientărilor generale de politică economică și al Pactului de stabilitate și creștere), precum Comisia Europeană, Comitetul economic și financiar și Eurogrupul. Aceste discuții se axează pe evoluțiile și politicile economice (de exemplu, politici fiscale și structurale) din întreaga zonă euro, care au relevanță pentru politica monetară și evoluțiile cursului de schimb.

În cea de-a doua parte a procesului derulat în temeiul articolului IV, care privește politicile economice ale diferitelor state membre, delegațiile FMI vizitează statele respective pentru a se întâlni cu factorii de decizie la nivel național.

Alte domenii de cooperare

BCE participă, de asemenea, la o serie de inițiative ale FMI de consolidare a arhitecturii financiare internaționale. Un exemplu a fost Codul bunelor practici în domeniul transparenței politicilor monetare și financiare, care cuprinde principiile generale privind transparența și responsabilitatea autorităților în domeniul politicii monetare și atribuțiile conexe ale băncilor centrale. Printre acestea se numără sistemele de plăți și supravegherea, orientările privind gestionarea rezervelor valutare și Rapoartele asupra respectării standardelor și codurilor (*Reports on the Observance of Standards and Codes* – ROSC), în cadrul eforturilor mai ample ale comunității internaționale de a stimula punerea în aplicare a standardelor și codurilor convenite la nivel internațional. ROSC evaluează modul în care țările respectă aceste standarde și coduri pentru a identifica eventualele puncte slabe care pot contribui la vulnerabilitatea economică și financiară.

BCE a stabilit relații de lucru cu FMI și în alte domenii. Printre altele, BCE participă activ la aplicarea și elaborarea standardelor statistice internaționale – cum ar fi cele prevăzute de Manualul privind balanța de plăți al FMI (a cincea ediție) – în cadrul Sistemului conturilor naționale (SCN 93) revizuit. Relații de lucru s-au dezvoltat și în cadrul Standardului special de diseminare a datelor (SSDD), care a fost înființat în 1996 pentru a asigura furnizarea de date prompte, fiabile și cuprinzătoare de către țările membre atât publicului, cât și FMI în scopuri de supraveghere. Totodată, BCE se implică periodic în activitățile de asistență tehnică ale FMI.

Începând cu luna noiembrie 2000, BCE este deținător autorizat de drepturi speciale de tragere (DST) și, prin urmare, poate participa la operațiuni voluntare cu statele membre ale FMI și cu alți deținători autorizați de DST. În acest scop, în luna aprilie 2001, BCE și FMI au încheiat un acord de vânzare-cumpărare de DST. Acest acord permite FMI să inițieze operațiuni cu DST între BCE și alți deținători de DST, contribuind astfel la gestionarea fără sincope a departamentului de DST al FMI.²

5.3.2 Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

OCDE este o organizație interguvernamentală care are în prezent 30 de țări membre și relații cu alte 70 de state. Instituția pune la dispoziția membrilor un cadru de consultare, de comparare a experiențelor proprii și de cooperare între statele membre în vederea atingerii unui nivel maxim de creștere sustenabilă și a ameliorării bunăstării economice și sociale în concordanță cu principiile unei economii de piață. OCDE cuprinde toate domeniile care țin de politicile publice, inclusiv politica monetară și alte politici economice. BCE participă la toate activitățile OCDE referitoare la misiunile Eurosistemului.

Deși calitatea de membru al OCDE nu poate fi atribuită decât țărilor, Comunitatea Europeană este permanent reprezentată în cadrul OCDE, luând parte la activitățile de interes. Acest acord se bazează pe Protocolul suplimentar nr. 1 la articolul 13 din Convenția OCDE din 14 decembrie 1960. Începând cu anul 1999, BCE a participat, împreună cu Comisia Europeană, la toate reuniunile OCDE care țin de

² A se vedea BCE (2002), *Annual Report 2001*, capitolul V, secțiunea 2.

domeniul său de competență, făcând parte din delegația Comunității Europene, prin intermediul căreia atât BCE, cât și Comisia își exprimă fiecare propriile opinii conform sferei de competență specifice.

Printre comitetele și grupurile de lucru ale OCDE la care participă BCE se numără următoarele:

- Comitetul de analiză economică și de dezvoltare;
- Comitetul de politică economică și grupurile de lucru ale acestuia;
- Comitetul pentru piețe financiare.

Comitetul de analiză economică și de dezvoltare (Economic and Development Review Committee – EDRC), care a fost înființat în anul 1961, are responsabilitatea efectuării de analize periodice ale situației și politicilor economice ale fiecărei țări membre a OCDE. Acesta publică sondaje economice pe baza acestor analize, care includ o serie de recomandări, pe care țările membre pot hotărî să le ia în considerare în elaborarea politicilor proprii. Începând din anul 2001, EDRC efectuează, de asemenea, o analiză anuală a zonei euro.

Comitetul de politică economică (Economic Policy Committee – EPC) are în vedere, în principal, situația economică mondială, în special implicațiile dezvoltării în trei regiuni importante ale OCDE (zona euro, Statele Unite și Japonia). Acesta examinează o multitudine de aspecte referitoare atât la perspectivele economice, cât și la cerințele aplicabile zonei OCDE, furnizând astfel membrilor OCDE o evaluare cuprinzătoare a situației. Activitatea EPC este susținută de o serie de grupuri de lucru:

- i. Grupul de lucru nr. 1 abordează aspecte economice și politici cu un caracter mai structural (de exemplu, legăturile dintre politici și creșterea economică pe termen lung, criteriile pentru supravegherea cheltuielilor publice și rolul stabilizatorilor automați);
- ii. Grupul de lucru nr. 3 monitorizează și evaluează principalele evoluții macroeconomice (de exemplu, evoluțiile cursului de schimb, dezechilibrele pozițiilor externe și/sau bugetare și riscurile financiare sistemice);
- iii. Grupul de lucru privind perspectivele economice pe termen scurt (*Working Party on Short-Term Economic Prospects – STEP*) asistă EPC în formularea proiecțiilor economice.

Comitetul pentru piețe financiare analizează evoluțiile structurale pe piețele financiare ale OCDE.

5.4 PARTICIPAREA BCE ÎN CADRUL UNOR FORUMURI INFORMALE ALE MINIȘTRILOR DE FINANȚE ȘI ALE GUVERNATORILOR BĂNCILOR CENTRALE

5.4.1 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G7

În cadrul mai extins de *cooperare* al Grupului celor șapte³ (G7), miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale se întâlnesc periodic pentru a discuta probleme economice și financiare importante la nivel internațional. Reuniunile acestora se axează în principal pe evoluțiile și perspectivele economico-financiare din țările respective, aspecte legate de cursul de schimb și economia mondială. În plus, aceștia abordează chestiuni de interes comun referitoare la politica monetară și financiară internațională. Aceste schimburi informale de opinii permit participanților să înțeleagă mai bine diferitele probleme ale momentului, putând fi, de asemenea, utile în procesele decizionale și în dezbaterile organizațiilor internaționale, cum ar fi FMI, Banca Mondială sau OCDE și oferind posibile orientări sau un impuls politic pentru activitatea acestora.

Până la începutul celei de-a treia etape a UEM, la reuniunile miniștrilor de finanțe și guvernatorilor băncilor centrale din cadrul G7 puteau participa doar autoritățile naționale respective ale țărilor G7. Odată cu transferul politicii monetare și valutare de la nivel național la nivel comunitar, mecanismele din zona euro au fost adaptate pentru a ține cont de noua repartizare a competențelor. Prin urmare, atât președintele BCE, cât și președintele Eurogrupului participă la acele dezbateri în cadrul cărora sunt tratate supravegherea macroeconomică și aspecte legate de cursul de schimb. Guvernatorii băncilor centrale ale celor trei țări G7 care fac parte din zona euro (Franța, Germania și Italia) nu participă la aceste dezbateri. Totuși, aceștia iau parte la dezbaterile privind alte aspecte, precum arhitectura financiară internațională și inițiativele privind datoriile țărilor sărace.

În ceea ce privește rolurile și responsabilitățile efective, președintele BCE prezintă opiniile Eurosistemului asupra politicii monetare în zona euro, iar președintele Eurogrupului participă la discuțiile legate de alte evoluții și politici economice din zona euro. Având în vedere că BCE și Consiliul UE au o responsabilitate comună în privința aspectelor legate de cursul de schimb, opiniile prezentate în cadrul G7 reflectă consultările anterioare dintre cele două instituții.

5.4.2 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G10

Activitățile miniștrilor și guvernatorilor din cadrul Grupului celor zece⁴ (G10) sunt strâns legate de activitățile FMI și au debutat încă de la crearea Acordurilor generale de împrumut (AGI), încheiate în anul 1962 cu scopul de a completa

³ Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit și Statele Unite formează Grupul celor șapte (G7) și, împreună cu Rusia, Grupul celor opt (G8). Șefii de stat sau de guvern și miniștrii de externe se reuiesc în configurația G8, iar miniștrii de finanțe, în cadrul G7.

⁴ G10 cuprinde Belgia, Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit, Statele Unite, Suedia și Țările de Jos. Elveția este membru asociat al G10.

resursele obișnuite ale FMI. În ultimii ani, G10 s-a axat în principal pe prevenirea și gestionarea crizelor financiare internaționale.

Președintele BCE participă ca observator la reuniunile anuale ale miniștrilor și guvernatorilor, care sunt organizate în paralel cu reuniunea anuală a FMI. În plus, se organizează ședințe ad-hoc la nivel de supleanți, la care participă și BCE în calitate de observator.

5.4.3 Miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din G20

Grupul celor 20⁵ (G20) este un forum informal al miniștrilor de finanțe și al guvernatorilor băncilor centrale, înființat în anul 1999 cu scopul de a implica principalele piețe emergente în dialogul privind aspectele de politică economică și financiară internațională. Obiectivul acestuia constă în facilitarea unui schimb de opinii deschis cu privire la aceste aspecte și, prin aceasta, în promovarea unui consens asupra problemelor dezbătute de organisme decizionale competente, precum FMI și Banca Mondială.

BCE și Președinția UE sunt membre ale G20. Ambele participă la reuniunile miniștrilor și guvernatorilor G20, precum și la reuniunile pregătitoare la nivel de supleanți. Participarea BCE și a Președinției UE facilitează prezentarea unei perspective a întregii zone euro asupra problemelor abordate. Contribuțiile BCE și/sau ale Președinției UE la discuțiile G20 sunt coordonate, în măsura considerată corespunzătoare, în funcție de repartizarea competențelor prevăzută în Tratat.

5.4.4 Forumul pentru stabilitate financiară

În februarie 1999, miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din țările G7 au hotărât să înființeze un Forum pentru stabilitate financiară (FSF), cu următoarele obiective:

- i. evaluarea punctelor slabe ale sistemului financiar internațional;
- ii. identificarea activităților de promovare a stabilității financiare internaționale prin optimizarea schimbului de informații și a cooperării internaționale în domeniul supravegherii și controlului financiar.

FSF dispune de un secretariat, găzduit de BRI, care oferă asistență administrativă. Un membru al Comitetului executiv al BCE (Tommaso Padoa-Schioppa) a participat la reuniunile FSF inițial în calitate de observator și, începând din luna

⁵ Membrii Grupului celor 20 sunt miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din Africa de Sud, Arabia Saudită, Argentina, Australia, Brazilia, Canada, China, Coreea, Franța, Germania, India, Indonezia, Italia, Japonia, Mexic, Regatul Unit, Rusia, Statele Unite și Turcia. Un alt membru este Comunitatea Europeană, reprezentată de președintele Consiliului UE și de președintele BCE. Directorul executiv al FMI și președintele Băncii Mondiale, alături de președinții Comitetului financiar și monetar internațional și Comitetului de dezvoltare al FMI și al Băncii Mondiale, participă, de asemenea, la discuții în calitate de membri *ex officio*.

iunie 2000, ca membru permanent, în special în calitate sa de președinte al Comitetului BRI pentru sistemele de plăți și de decontare.

5.4.5 Banca Reglementelor Internaționale și forumurile băncilor centrale

Înființată în anul 1930, BRI este cea mai veche organizație monetară și financiară internațională din lume. Un obiectiv fundamental al BRI îl reprezintă „promovarea cooperării între băncile centrale” (articolul 3 din Statutul BRI). BCE participă la toate activitățile de cooperare din cadrul BRI, inclusiv la cele din domeniul statisticii. Începând din anul 2000, BCE este, de asemenea, acționar al BRI, având drept de vot și de reprezentare în cadrul adunării generale anuale a acesteia.

Președintele BCE participă⁶ la reuniunile guvernatorilor băncilor centrale ale țărilor G10, care au loc de obicei o dată la două luni la sediul BRI de la Basel. În cadrul acestui forum, guvernatorii dezbat aspecte economice, monetare și financiare internaționale importante (de exemplu, tendințele economice, atât în țările industrializate, cât și în economiile de piață emergente, potențialele amenințări la adresa stabilității financiare mondiale și evoluțiile monetare și financiare pe termen lung). Băncile centrale din țările cu economii de piață emergente care prezintă importanță sistemică sunt tot mai prezente la reuniuni.

Guvernatorii băncilor centrale din cadrul G10 au înființat o serie de comitete permanente și grupuri de lucru ad-hoc. Patru comitete permanente prezintă un interes deosebit pentru BCE:

- i. BCE are statut de observator în cadrul reuniunilor *Comitetului de supraveghere bancară de la Basel* (CSBB). Acest comitet, care constituie un cadru permanent de cooperare între țările G10, stabilește standarde recunoscute la nivel internațional în domeniul reglementării și supravegherii bancare și al bunelor practici în această privință. Având în vedere importanța acțiunilor Comitetului pentru activitățile BCE și ale Eurosistemului în domeniul supravegherii prudențiale și al stabilității financiare, BCE participă, de asemenea, la unele subgrupuri ale CSBB, cum ar fi Grupul pentru servicii bancare electronice (*Electronic Banking Group*), Grupul pentru capital (*Capital Group*), Grupul pentru cercetare (*Research Task Force*) și Grupul de gestionare a riscurilor (*Risk Management Group*);
- ii. începând cu luna iunie 2000, *Comitetul pentru sisteme de plăți și decontare* (CSPD) este prezidat de un membru al Comitetului executiv al BCE (Tommaso Padoa-Schioppa). CSPD joacă un rol esențial în cadrul eforturilor de promovare a unor mecanisme eficiente și robuste de plăți și decontare;
- iii. totodată, BCE este membră a *Comitetului pentru sistemul financiar mondial* (CSFM). Activitățile CSFM au ca obiectiv identificarea și evaluarea surselor potențiale de stres din mediul financiar mondial, precum și o mai

⁶ Președintele BCE prezidează reuniunile G10 începând cu luna noiembrie 2003.

bună înțelegere a funcționării piețelor financiare și promovarea eficienței și stabilității acestora;

- iv. BCE este, de asemenea, membră a *Comitetului piețelor*, care reunește reprezentanți la nivel înalt ai băncilor centrale pentru a analiza periodic evoluțiile de pe piețele financiare, axându-se în special pe piețele valutare.

Eurotower,
sediul BCE de la
Frankfurt pe Main

6 BCE CA ENTITATE CORPORATIVĂ

În calitate de bancă centrală, BCE prezintă caracteristici proprii atât sectorului public, cât și sectorului privat. Bazele juridice și misiunea sa fac din aceasta o autoritate publică; în același timp, politicile sale sunt aplicate, în principal, prin intermediul unor operațiuni financiare, iar organizarea și metodele de lucru sunt similare celor ale unei bănci din sectorul privat. BCE este, prin urmare, o autoritate publică *sui generis*, având și anumite caracteristici proprii sectorului privat.

6.1 DECLARAȚIA DE MISIUNE

În luna august 2003, Comitetul executiv a adoptat declarația de misiune a BCE, care reflectă obiectivele și poziția acesteia în cadrul Eurosistemului.

„Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale formează împreună Eurosistemul – sistemul băncilor centrale din zona euro. Obiectivul principal al Eurosistemului este menținerea stabilității prețurilor, respectiv protejarea valorii monedei euro.

Banca Centrală Europeană se angajează să îndeplinească în mod eficient toate atribuțiile de bancă centrală care îi sunt încredințate. Prin aceasta, aspirăm la cel mai înalt nivel de integritate, competență, eficiență și transparență.”

Prima parte a declarației de misiune pune accentul pe relația vitală dintre BCE și BCN din zona euro și pe obiectivul primordial al Eurosistemului. Cea de-a doua parte subliniază angajamentul BCE de a-și derula eficient activitățile, precum și valorile considerate de angajații și de conducerea BCE ca fiind deosebit de importante pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin. Valorilor precum integritatea, competența, eficiența și transparența le-a fost acordată o importanță deosebită într-un sondaj realizat în rândul membrilor personalului BCE, rezultatele acestuia contribuind în mod direct la formularea declarației de misiune.

Aceste valori sunt reflectate în modul de organizare a structurii interne și a procedurilor de lucru ale BCE. Caracteristicile structurale și procedurale nu sunt statice, ci evoluează continuu în vederea elaborării celor mai bune practici și standarde. Astfel, în etapa de pornire, BCE a avut ca priorități stabilirea propriilor funcții și introducerea monedei euro. Aceste obiective inițiale fiind deja îndeplinite cu succes, în ultimii ani BCE s-a orientat mai mult către consolidarea organizării interne și a strategiei privind resursele umane.

6.2 GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

Sintagma „governanță corporativă” poate avea conotații și definiții diferite. Într-un context specific BCE, aceasta se referă la:

- regulile și procedurile de adoptare a deciziilor cu privire la activitățile interne ale BCE;
- cadrul de monitorizare a respectării acestor decizii și legislației aplicabile.

Întrucât BCE este o organizație independentă, governanța corporativă a acesteia este, în primul rând, responsabilitatea organelor sale de decizie, în special a Consiliului guvernatorilor și a Comitetului executiv. În plus, există mai multe paliere de control intern și extern.

6.2.1 Rolul Consiliului guvernatorilor și al Comitetului executiv în governanța corporativă

În calitate de organ de decizie suprem pentru administrarea și funcționarea BCE, Consiliul guvernatorilor adoptă regulamentul de procedură al BCE și este responsabil, în special, de finanțele acesteia. La propunerea Comitetului executiv, acesta adoptă bugetul anual al BCE și ia toate deciziile referitoare la dotarea cu resurse financiare a BCE și la alocarea rezultatelor financiare anuale. De asemenea, Consiliul guvernatorilor stabilește condițiile de angajare a membrilor Comitetului executiv (a se vedea secțiunea 2.5.1) și a personalului BCE.

În conformitate cu atribuția statutară a Comitetului executiv de administrare a activităților curente ale BCE, acesta exercită competențe de organizare și administrative. După consultarea Consiliului guvernatorilor, Comitetul decide cu privire la structura internă a BCE, respectiv numărul, denumirile și funcțiile unităților sale organizaționale. Principalele unități organizaționale, denumite și „domenii de activitate”, se află sub controlul direct al Comitetului executiv. Acesta din urmă hotărăște care sunt responsabilitățile fiecăruia dintre membrii săi cu privire la anumite domenii de activitate și informează Consiliul guvernatorilor și Consiliul general. Aceste decizii sunt luate în prezența tuturor membrilor Comitetului și nu pot fi adoptate împotriva votului președintelui.¹

Comitetul executiv este, de asemenea, responsabil de toate aspectele legate de personal și adoptă Regulamentul privind personalul (pentru a implementa Condițiile de angajare stabilite de Consiliul guvernatorilor), luând toate deciziile necesare cu privire la selecția, numirea și promovarea personalului BCE.

6.2.2 Nivele de control intern și extern

După cum s-a menționat în secțiunea 4.6, integritatea și gestiunea financiară ale BCE sunt evaluate extern de către auditori independenți, de Curtea de Conturi Europeană și de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Aceste paliere

¹ Articolul 10.2 din Regulamentul de procedură al BCE.

de control extern sunt suplimentate prin câteva mecanisme și proceduri de control intern, prezentate mai jos.

Comitetul pentru buget

Comitetul pentru buget, înființat de Consiliul guvernatorilor în conformitate cu articolul 15 din Regulamentul de procedură al BCE, asistă Consiliul guvernatorilor în probleme legate de bugetul BCE. Comitetul este alcătuit din reprezentanți ai băncilor centrale din Eurosistem, unul dintre aceștia fiind desemnat președinte. Comitetul analizează în special proiectele de buget anual ale BCE și prezintă un aviz Consiliului guvernatorilor înainte ca acesta din urmă să adopte bugetele. De asemenea, Comitetul prezintă Consiliului guvernatorilor opinia sa cu privire la execuția bugetelor anuale.

Structura de control intern

Structura de control intern se bazează pe o abordare funcțională, fiecare unitate organizațională răspunzând de propria eficiență și de propriul control intern. Unitățile organizaționale stabilesc și aplică un set de proceduri de control operațional în domeniul lor de responsabilitate. În plus, Direcția planificare și control, precum și Serviciul gestionarea riscurilor din cadrul BCE oferă consultanță Comitetului executiv cu privire la aspecte specifice legate de control la nivelul băncii în ansamblu.

Auditul intern

Direcția audit intern este direct subordonată Comitetului executiv. Mandatul acesteia este prevăzut în Carta de audit a BCE, care a fost elaborată de Comitetul executiv pe baza standardelor profesionale internaționale, în special cele ale Institutului auditorilor interni.

Coduri de conduită și prevenirea delictului de inițiere

Una dintre valorile definitorii ale BCE o constituie promovarea celui mai înalt nivel de integritate. Astfel, BCE a stabilit reguli și proceduri pentru a demonstra angajamentul asumat în îndeplinirea acestui obiectiv.

Codul de conduită pentru membrii Consiliului guvernatorilor, adoptat în luna mai 2002², reflectă responsabilitatea tuturor membrilor Consiliului guvernatorilor de a proteja integritatea și reputația Eurosistemului, precum și de a menține eficiența operațională a acestuia. Un consilier, numit de Consiliul guvernatorilor, oferă orientări cu privire la anumite aspecte ale conduitei profesionale.

*Codul de conduită al Băncii Centrale Europene*³ conține orientări și stabilește criteriile de referință pentru personalul BCE și membrii Comitetului executiv, toți aceștia fiind încurajați să mențină standarde înalte de etică profesională în îndeplinirea atribuțiilor.

*Normele privind delictul de inițiere*⁴ au fost elaborate pentru a preveni utilizarea abuzivă a informațiilor sensibile privind piețele financiare. În conformitate cu

² JO C 123, 24.5.2002, p. 9.

³ JO C 76, 8.3.2001, p. 12.

⁴ JO C 236, 22.8.2001, p. 13.

aceste norme, este interzis întregului personal al BCE și membrilor Comitetului să profite direct sau indirect de informațiile interne atunci când derulează activități financiare în nume personal și pe riscul propriu sau în numele și pe riscul unui terț.

Un consilier pe probleme de etică, numit de Comitetul executiv, oferă orientări cu privire la toate aspectele legate de conduita profesională, asigurând o interpretare coerentă a normelor privind delictul de inițiere.

Responsabilul cu protecția datelor

În conformitate cu dispozițiile unui regulament al Parlamentului European și al Consiliului⁵, Comitetul executiv a numit un responsabil cu protecția datelor (*Data Protection Officer* – DPO), care și-a preluat atribuțiile la data de 1 ianuarie 2002. Responsabilul cu protecția datelor asigură confidențialitatea datelor cu caracter personal colectate sau prelucrate de BCE.

Normele privind achizițiile

În cadrul achiziționării de bunuri și servicii, BCE acordă atenția cuvenită principiilor publicității, transparenței, accesului egal, nediscriminării și administrării eficiente. Normele BCE privind achizițiile sunt în concordanță cu principiile directivelor comunitare privind achizițiile publice. Acestea prevăd că derogările de la aceste principii pot fi acordate numai în cazuri de urgență, din motive legate de securitate sau confidențialitate, în situații în care există un furnizor unic, pentru produse furnizate de BCN către BCE sau pentru a asigura continuitatea unui furnizor.

6.2.3 Accesul la arhivele BCE

Accesul public la arhivele BCE este reglementat de dispozițiile deciziei BCE din 4 martie 2004⁶. Această decizie acordă publicului dreptul de acces la documentele BCE în conformitate cu rezoluțiile adoptate în cadrul reuniunilor Consiliului European de la Birmingham (1992) și Copenhaga (1993), în vederea apropierei Comunității de cetățenii săi și ca o recunoaștere a interesului legitim al cetățenilor cu privire la organizarea și funcționarea instituțiilor și organismelor finanțate din fonduri publice.

Termenul „document” se referă la orice conținut, indiferent de suportul utilizat, redactat sau deținut de BCE și care vizează politicile, activitățile sau deciziile acesteia. Astfel, publicul are, de asemenea, acces la documentele care provin de la IME și Comitetul guvernatorilor și care se găsesc în arhivele BCE.

Accesul la un document nu este acordat în cazul în care divulgarea acestuia ar aduce atingere interesului public, în ceea ce privește confidențialitatea procedurilor derulate de organele de decizie ale BCE. Confidențialitatea

⁵ Regulamentul (CE) nr. 45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date (JO L 8, 12.1.2001, p. 1).

⁶ Decizia BCE/2004/3 din 4 martie 2004 privind accesul public la documentele Băncii Centrale Europene (JO L 80, 18.3.2004, p. 42).

acestora și a documentelor conexe este menținută pe o perioadă de cel mult 30 de ani. Motivele păstrării confidențialității acestor documente (a se vedea secțiunea 4.2.2) prevalează asupra interesului publicului de a avea acces la informații. Cu toate acestea, păstrarea acestor documente confidențiale nu aduce atingere interesului public, întrucât BCE informează pe larg publicul cu privire la rezultatul ședințelor organelor sale de decizie.

Solicitările de acces la documentele BCE se adresează Direcției generale secretariat și servicii lingvistice din cadrul BCE, care administrează arhivele instituției. În cazul în care solicitarea este refuzată, aceasta poate fi adusă la cunoștința Comitetului executiv. Dacă refuzul BCE este definitiv, solicitantul poate sesiza Ombudsmanul European și Curtea de Justiție, în temeiul articolelor 195 și 230 din Tratatul CE.

6.3 STRUCTURA ORGANIZATORICĂ

În prezent, BCE este împărțită în 17 domenii de activitate (a se vedea graficul 3). Structura organizatorică orizontală reflectă atât amploarea funcțiilor BCE, cât și dorința de a evita o ierarhizare excesivă. Fiecare domeniu de activitate este coordonat de un cadru de conducere (director general sau director), care este subordonat direct unui membru al Comitetului executiv. O serie de cadre de conducere prezidează, de asemenea, comitete ale SEBC din sfera lor de competență (a se vedea secțiunea 2.5.2).

Au fost înființate comitete interne ale BCE pentru a facilita îndeplinirea funcțiilor interdepartamentale. În anul 2003, Comitetul executiv a înființat, de asemenea, Comitetul de gestiune, care oferă Comitetului executiv consiliere și asistență pe probleme legate de administrarea, planificarea strategică și procedura bugetară anuală ale BCE. Comitetul de gestiune este format din cadre de conducere și prezidat de un membru al Comitetului executiv.

6.4 PERSONALUL ȘI RELAȚIILE CU PERSONALUL

BCE are competența de a-și stabili în mod autonom politica privind personalul. Această autonomie este parte integrantă a independenței BCE, garantată prin articolul 108 din Tratatul CE și fundamentată în articolul 36 din Statutul SEBC.

6.4.1 Personalul

Personalul BCE provine din toate statele membre ale UE (inclusiv din țările în curs de aderare). La sfârșitul anului 2005, BCE avea 1 360 de angajați cu contracte pe durată nedeterminată sau pe o durată determinată de cel puțin 12 luni. În plus, BCE oferă contracte pe termen scurt cu o durată mai mică de un an în vederea acoperirii unor necesități temporare și recrutează pe perioade scurte experți din cadrul băncilor centrale care fac parte din SEBC, în conformitate cu programul de schimb de personal aplicat în cadrul Eurosistemului. Majoritatea membrilor personalului BCE dețin înalte calificări profesionale, participând la activități de analiză și cercetare, precum și de management al instituției. În calitate de

Graficul 3 Structura organizatorică a BCE

nucleu și lider al Eurosistemului, BCE a creat un număr mare de locuri de muncă necesitând competențe manageriale și analitice. Cei mai mulți dintre acești specialiști au studii universitare sau postuniversitare în domeniul economic.

Personalul BCE este selectat, numit și promovat pe baza calificărilor profesionale, luându-se în considerare principiile publicității, transparenței, accesului egal și nediscriminării. Conform acestor principii, normele privind recrutarea adoptate de Comitetul executiv⁷ stabilesc un proces de selecție care vizează alegerea unor persoane cu înalte calificări și competențe profesionale, care să dea dovadă de o integritate ireproșabilă. Fără a încălca acest principiu, procesul de selecție urmărește, de asemenea, asigurarea unei reprezentări geografice cât mai largi a resortisanților statelor membre ale UE, indiferent de originea rasială sau etnică, religie sau convingeri, orientare sexuală sau dizabilități. BCE nu aplică cote în funcție de naționalitate. În schimb, politica acesteia de organizare pe întreg teritoriul UE de campanii de informare specifice asigură șanse egale tuturor cetățenilor Uniunii Europene.

Condițiile de angajare a personalului BCE sunt stabilite de Consiliul guvernatorilor și puse în aplicare prin Regulamentul privind personalul, adoptat de Comitetul executiv. Acesta face parte integrantă din contractele individuale de muncă dintre BCE și membrii personalului.

Salariile și prestațiile sociale ale membrilor personalului BCE sunt comparabile cu cele practicate în cadrul altor organizații europene sau organizații internaționale având sediul în Europa. BCE a instituit programe de sprijinire a personalului recrutat din întreaga UE în ceea ce privește mutarea acestora și a familiilor acestora la Frankfurt pe Main. În plus, BCE asigură personalului său structuri de îngrijire a copiilor și de educație internațională. Începând cu luna septembrie 2002,

⁷ BCE (2004), Circulară administrativă 05/2004 din 18 mai 2004.

copiii membrilor personalului BCE au posibilitatea de a studia la noua Școală europeană, situată în partea de nord-vest a orașului Frankfurt.⁸

Salariile plătite de BCE, inclusiv indemnizațiile membrilor Comitetului executiv, sunt supuse impozitului pe venit perceput de Comunitatea Europeană, impozit care se varsă în bugetul acesteia.

Strategia BCE privind resursele umane a vizat din ce în ce mai mult concretizarea valorilor comune identificate în declarația de misiune a BCE. Strategia include măsuri de promovare a mobilității interne și externe, consolidarea competențelor manageriale și de conducere, precum și elaborarea unui cadru de formare pentru dobândirea și dezvoltarea permanentă de competențe și abilități. Dată fiind diversitatea națională a personalului, BCE a integrat managementul diversității în activitățile sale cotidiene. Managementul diversității are ca scop armonizarea diferențelor dintre angajați în vederea creării unui mediu de lucru productiv, în care este promovat respectul și în care aptitudinile fiecăruia sunt valorificate la maximum, iar obiectivele organizatorice sunt atinse.

Drepturile personalului BCE sunt protejate de sistemul juridic al Comunității Europene. Conform dispozițiilor Tratatului, Curtea Europeană de Justiție este competentă în orice litigiu între BCE și personalul acesteia. Drepturile personalului includ dreptul la grevă.

Un consilier social independent asigură consiliere în condiții de confidențialitate pentru membrii personalului în probleme legate de serviciu și mediază conflictele interpersonale la locul de muncă. BCE a numit, de asemenea, un consilier independent care oferă consiliere cu privire la egalitatea șanselor, în sensul cel mai larg, de exemplu în probleme legate de gen, naționalitate și vârstă.

6.4.2 Reprezentarea personalului BCE

În condițiile de angajare stabilite de BCE se prevede faptul că reprezentarea personalului trebuie organizată prin intermediul unui comitet al personalului. Acesta reprezintă interesele generale ale tuturor membrilor personalului în chestiuni referitoare la contractele de muncă, regulamentul privind personalul și condițiile de remunerare, de angajare, de lucru, de sănătate și securitate în cadrul BCE, precum și la asigurările sociale și programele de pensii. Membrii comitetului sunt aleși prin votul secret al tuturor membrilor personalului.

Conform condițiilor de angajare, în aceste domenii, Comitetul personalului BCE deține drepturi depline de consultare, pe care BCE le respectă cu scrupulozitate. În plus, BCE a oferit Comitetului personalului toate instrumentele necesare pentru a-i permite să își desfășoare activitățile în mod eficient. De exemplu, membrilor acestuia li se asigură o dispensă parțială din timpul de lucru, echivalentă cu 2/3 dintr-o normă întreagă. În plus, BCE este responsabilă de cheltuielile pentru serviciile de secretariat, suportul logistic și consilierea juridică.

⁸ Școlile europene reprezintă o inițiativă comună a statelor membre ale UE și a Comunității Europene și au fost înființate în principal în folosul personalului instituțiilor și organismelor comunitare.

Unii dintre angajații BCE sunt și membri ai Sindicatului personalului BCE (*Union of the Staff of the ECB – USE*). De asemenea, BCE implică USE în chestiuni legate de condițiile sociale și de lucru. Cu toate acestea, în anul 2002, Tribunalul de Primă Instanță a considerat inadmisibilă cererea înaintată de USE și de un sindicat extern, Organizația salariaților din instituțiile publice europene și internaționale (*International and European Public Services Organisation – IPSO*), în vederea recunoașterii acestora ca parteneri în cadrul negocierii contractelor colective de muncă. Recursul introdus de IPSO la Curtea Europeană de Justiție a fost ulterior retras.

6.4.3 Dialogul social privind SEBC

În anul 1999, BCE a stabilit un dialog social pe bază voluntară cu federațiile sindicale europene reprezentând angajații băncilor centrale din SEBC:

- UNI-Europe (fostul Eurofiet);
- Comitetul permanent al sindicatelor personalului din băncile centrale (*Standing Committee of the Unions of central bank staff – SCUCB*);
- Sindicatul sectorului public european (*European Public Sector Union – EPSU*).

Dialogul social a fost instituit la cererea federațiilor sindicatelor europene și include reprezentanți ai personalului tuturor băncilor centrale din cadrul SEBC. Acesta abordează diferite aspecte ale deciziilor (de exemplu, conținut, justificare, calendar), care influențează în mare măsură nivelul și calitatea procesului muncii în cadrul BCN. Reprezentanții personalului BCN din statele membre ale UE, precum și cei ai personalului BCE au astfel posibilitatea de a-și exprima opiniile înainte ca organele competente ale BCE să adopte o decizie.

Dialogul social nu interferează cu relațiile sociale locale din cadrul BCE și BCN, acest lucru fiind clar menționat într-un document semnat de părțile interesate în luna decembrie 1999. Aceste relații țin de competența exclusivă a BCE și a fiecărei BCN și sunt tratate la nivel local.

6.5 SEDIU ȘI IMOBILE

Pe baza acordului comun al șefilor de stat sau de guvern ai statelor membre din UE, încheiat la data de 29 octombrie 1993, sediul BCE a fost stabilit la Frankfurt pe Main.⁹ Un Acord privind sediul a fost semnat cu Republica Federală Germania la data de 18 septembrie 1998 și a intrat în vigoare la 4 martie 1999. Acesta tratează aspecte practice și tehnice ale aplicării Protocolului privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene.

În prezent, BCE își desfășoară activitatea în trei imobile închiriate, situate în centrul orașului Frankfurt. Cu toate acestea, BCE a hotărât să își construiască propriul sediu. În luna martie 2002, BCE a cumpărat în partea estică a orașului

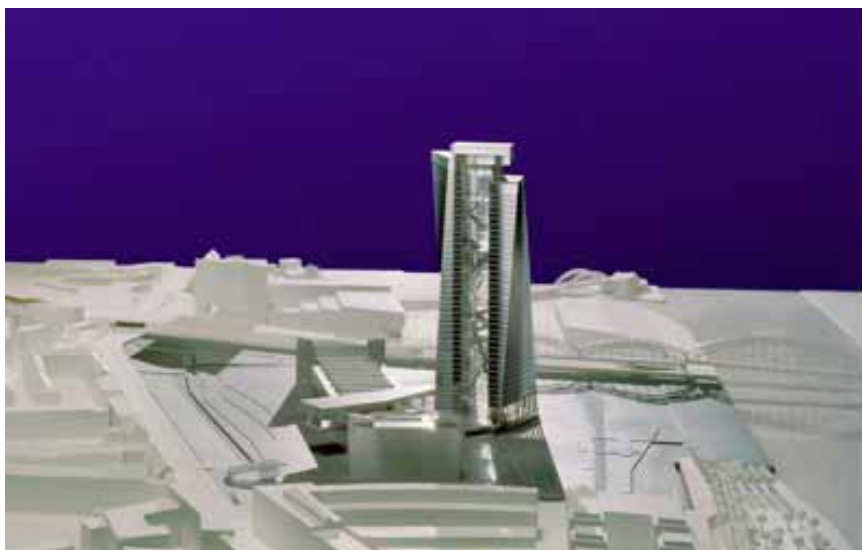
⁹ Decizie adoptată de acord comun de reprezentanții guvernelor statelor membre, reuniți la nivel de șefi de stat și de guvern, privind stabilirea sediilor anumitor organisme și servicii ale Comunităților Europene și ale Europol (JO C 323, 30.11.1993, p. 1).

un teren pe care să își construiască sediul; în prezent, pe terenul respectiv se află *Grossmarkthalle* (piața de gros), o clădire monument istoric, care va fi încorporată în proiectul noului sediu.

În luna noiembrie 2002, BCE a lansat un concurs internațional de urbanism și arhitectură pentru noul sediu,¹⁰ la care s-au înscris peste 300 de arhitecți din 31 de țări de pe cinci continente. O comisie de preselecție formată din cinci experți ai BCE a ales, cu sprijinul a cinci arhitecți, 80 de candidați, 70 dintre aceștia fiind arhitecți consacrați, iar 10, tineri arhitecți în curs de afirmare.

În luna februarie 2004, un juriu internațional prezidat de vicepreședintele BCE, Lucas D. Papademos, și format din 12 membri (trei membri din cadrul BCE, trei membri din partea BCN, cinci arhitecți de renume internațional și un reprezentant al Primăriei orașului Frankfurt) a selectat trei proiecte câștigătoare.¹¹ Selecția a fost efectuată pe baza unor criterii prestabilite, precum calitatea proiectului de arhitectură, originalitatea, inspirația și caracterul inovator al conceptului, dar și integrarea acestuia în zona înconjurătoare.

Toți cei trei câștigători au fost invitați ulterior să participe la etapa de revizuire a proiectului, care a presupus modificarea propunerilor de proiect de către fiecare birou de arhitectură pe baza recomandărilor și cerințelor specifice ale juriului, ale BCE și ale Primăriei orașului Frankfurt. La sfârșitul etapei de revizuire, în luna ianuarie 2005, BCE a optat pentru conceptul arhitectural revizuit propus de COOP HIMMELB(L)AU, respectiv de arhitecții care au câștigat concursul internațional de urbanism și arhitectură. În urma optimizării cu succes a conceptului arhitectural, etapa de planificare a început în luna martie 2006. Se preconizează că lucrările de construcție vor debuta către finele anului 2007, urmând să fie finalizate la sfârșitul anului 2011.

Macheta viitorului sediu al BCE

¹⁰ A se vedea comunicatul de presă al BCE din 26 noiembrie 2002.

¹¹ A se vedea comunicatul de presă al BCE din 13 februarie 2004.

ANEXA I

EXTRASE DIN TRATATUL DE INSTITUIRE A COMUNITĂȚII EUROPENE

PARTEA ÎNTÂI

PRINCIPII

Articolul 2

Comunitatea are ca misiune, prin instituirea unei piețe comune, a unei uniuni economice și monetare și prin punerea în aplicare a politicilor sau acțiunilor comune prevăzute la articolele 3 și 4, să promoveze în întreaga Comunitate o dezvoltare armonioasă, echilibrată și durabilă a activităților economice, un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă și de protecție socială, egalitatea între bărbați și femei, o creștere durabilă și neinflaționistă, un grad ridicat de competitivitate și de convergență a performanțelor economice, un nivel ridicat de protecție și de ameliorare a calității mediului, creșterea nivelului și calității vieții, coeziunea economică și socială și solidaritatea între statele membre.

Articolul 3

1. În vederea realizării scopurilor prevăzute la articolul 2, acțiunea Comunității presupune, în condițiile și în conformitate cu termenele prevăzute de prezentul tratat:

- (a) interzicerea, între statele membre, a taxelor vamale și a restricțiilor cantitative la intrarea și la ieșirea mărfurilor, precum și a oricăror alte măsuri cu efect echivalent;
- (b) o politică comercială comună;
- (c) o piață internă caracterizată prin eliminarea, între statele membre, a obstacolelor care stau în calea liberei circulații a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor;
- (d) măsuri privind intrarea și circulația persoanelor în conformitate cu titlul IV;
- (e) o politică comună în domeniile agriculturii și pescuitului;
- (f) o politică comună în domeniul transporturilor;
- (g) un sistem care împiedică denaturarea concurenței pe piața internă;
- (h) apropierea legislațiilor interne în măsura necesară funcționării pieței comune;
- (i) promovarea unei coordonări între politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre în vederea întăririi eficienței acestora prin elaborarea unei strategii coordonate privind ocuparea forței de muncă;

- (j) o politică în domeniul social care include un Fond Social European;
- (k) întărirea coeziunii economice și sociale;
- (l) o politică în domeniul mediului;
- (m) întărirea competitivității industriei Comunității;
- (n) promovarea cercetării și dezvoltării tehnologice;
- (o) încurajarea creării și dezvoltării de rețele transeuropene;
- (p) o contribuție la realizarea unui nivel înalt de protecție a sănătății;
- (q) o contribuție la o educație și o formare de calitate, precum și la înflorirea culturilor statelor membre;
- (r) o politică în domeniul cooperării pentru dezvoltare;
- (s) asocierea țărilor și a teritoriilor de peste mări în vederea creșterii schimburilor și a continuării efortului comun de dezvoltare economică și socială;
- (t) o contribuție la întărirea protecției consumatorilor;
- (u) măsuri în domeniul energiei, protecției civile și turismului.

2. În toate acțiunile prevăzute de prezentul articol, Comunitatea urmărește să elimine inegalitățile și să promoveze egalitatea între bărbați și femei.

Articolul 4

1. În vederea realizării scopurilor prevăzute la articolul 2, acțiunea statelor membre și a Comunității presupune, în condițiile și în conformitate cu termenele prevăzute de prezentul tratat, instituirea unei politici economice întemeiate pe strânsa coordonare a politicilor economice ale statelor membre, pe piața internă și pe definirea obiectivelor comune și conduse în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă.

2. În paralel, în condițiile și în conformitate cu termenele și procedurile prevăzute de prezentul tratat, această acțiune presupune stabilirea irevocabilă a cursurilor de schimb, care va conduce la introducerea unei monede unice, ECU, precum și definirea și aplicarea unei politici monetare unice și a unei politici unice a cursului de schimb, al căror obiectiv principal îl constituie menținerea stabilității prețurilor și, fără a aduce atingere acestui obiectiv, susținerea politicilor economice generale în Comunitate, în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă.

3. Această acțiune a statelor membre și a Comunității implică respectarea următoarelor principii directoare: prețuri stabile, finanțe publice și condiții monetare sănătoase, precum și o balanță de plăți stabilă.

Articolul 8

Se înființează, în conformitate cu procedurile prevăzute de prezentul tratat, un Sistem European al Băncilor Centrale (denumit în continuare „SEBC”) și o Bancă Centrală Europeană (denumită în continuare „BCE”); acestea acționează în limitele competențelor care le sunt conferite prin prezentul tratat și prin statutul SEBC și BCE (denumit în continuare „Statutul SEBC”), anexat la prezentul tratat.

PARTEA A TREIA

POLITICILE COMUNITĂȚII

Titlul VII

Politica economică și monetară

CAPITOLUL I

POLITICA ECONOMICĂ

Articolul 98

Statele membre își conduc politicile economice pentru a contribui la realizarea obiectivelor Comunității, astfel cum sunt acestea definite la articolul 2 și în contextul orientărilor generale menționate la articolul 99 alineatul (2). Statele membre și Comunitatea acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă, favorizând alocarea eficientă a resurselor, în conformitate cu principiile stabilite la articolul 4.

Articolul 99

1. Statele membre își consideră politicile economice ca fiind o chestiune de interes comun și le coordonează în cadrul Consiliului, în conformitate cu articolul 98.

2. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei, elaborează un proiect privind orientările generale ale politicilor economice ale statelor membre și ale Comunității și prezintă Consiliului European un raport în acest sens.

Consiliul European, pe baza raportului Consiliului, dezbate concluziile privind orientările generale ale politicilor economice ale statelor membre și ale Comunității.

În temeiul acestor concluzii, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, adoptă o recomandare care stabilește aceste orientări generale. Consiliul informează Parlamentul European cu privire la recomandarea sa.

3. În scopul asigurării unei coordonări mai strânse a politicilor economice și a unei convergențe durabile a performanțelor economice ale statelor membre, Consiliul, în temeiul rapoartelor prezentate de Comisie, supraveghează evoluția

economică în fiecare dintre statele membre și în Comunitate, precum și conformitatea politicilor economice cu orientările generale menționate la alineatul (2) și efectuează periodic o evaluare de ansamblu.

Pentru a realiza această supraveghere multilaterală, statele membre transmit Comisiei informații privind măsurile importante pe care le-au adoptat în domeniul politicii lor economice, precum și orice altă informație pe care o consideră necesară.

4. În cazul în care se constată, în cadrul procedurii prevăzute la alineatul (3), că politicile economice ale unui stat membru nu sunt conforme cu orientările generale prevăzute la alineatul (2) sau că acestea riscă să compromită buna funcționare a uniunii economice și monetare, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei, poate adresa recomandările necesare statului membru în cauză. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei, poate decide să facă publice recomandările sale.

Președintele Consiliului și Comisia raportează Parlamentului European cu privire la rezultatele supravegherii multilaterale. Președintele Consiliului poate fi invitat să se prezinte în fața comisiei competente a Parlamentului European în cazul în care Consiliul a făcut publice recomandările.

5. Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 252, poate hotărî metodele procedurii de supraveghere multilaterală menționată la alineatele (3) și (4) ale prezentului articol.

Articolul 100

1. Fără a aduce atingere celorlalte proceduri prevăzute de prezentul tratat, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei, poate decide măsuri adecvate situației economice, în special în cazul în care apar dificultăți grave în aprovizionarea cu anumite produse.

2. În cazul în care un stat membru se confruntă cu dificultăți sau este serios amenințat de dificultăți grave, datorită unor catastrofe naturale sau unor evenimente excepționale situate în afara controlului său, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei, poate acorda statului membru în cauză asistență financiară comunitară, în anumite condiții. Președintele Consiliului informează Parlamentul European cu privire la decizia adoptată.

Articolul 101

1. Se interzice BCE și băncilor centrale ale statelor membre, denumite în continuare „bănci centrale naționale”, să acorde credite pe descoperit de cont sau orice alt tip de facilitate de credit instituțiilor sau organelor Comunității, administrațiilor publice centrale, autorităților regionale sau locale, celorlalte autorități publice, celorlalte organisme sau întreprinderi publice din statele membre; de asemenea, se interzice cumpărarea de titluri de creanță direct de la acestea de către BCE sau de către băncile centrale naționale.

2. Alineatul (1) nu se aplică instituțiilor publice de credit care, în contextul furnizării de lichidități de către băncile centrale, beneficiază din partea băncilor centrale naționale și a BCE de același tratament ca și instituțiile private de credit.

Articolul 102

1. Se interzice orice măsură care nu se întemeiază pe considerente de ordin prudential și care stabilește accesul preferențial la instituțiile financiare al instituțiilor sau organelor comunitare, al autorităților administrațiilor publice centrale, al autorităților regionale sau locale, al celorlalte autorități publice sau al altor organisme ori întreprinderi publice din statele membre.

2. Până la 1 ianuarie 1994, Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 252, precizează definițiile în vederea aplicării interdicției prevăzute la alineatul (1).

Articolul 103

1. Comunitatea nu răspunde și nu își asumă angajamentele autorităților administrațiilor publice centrale, ale autorităților regionale sau locale, ale celorlalte autorități publice sau ale altor organisme ori întreprinderi publice dintr-un stat membru, fără a aduce atingere garanțiilor financiare reciproce pentru realizarea în comun a unui proiect specific. Un stat membru nu răspunde și nu își asumă angajamentele autorităților administrațiilor publice centrale, ale autorităților regionale sau locale, ale celorlalte autorități publice sau ale altor organisme ori întreprinderi publice din alt stat membru, fără a aduce atingere garanțiilor financiare reciproce pentru realizarea în comun a unui proiect specific.

2. Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 252, poate preciza, dacă este cazul, definițiile pentru aplicarea interdicțiilor prevăzute la articolul 101 și de prezentul articol.

Articolul 104

1. Statele membre evită deficitele publice excesive.

2. Pentru a identifica erorile evidente, Comisia supraveghează evoluția situației bugetare și a nivelului datoriei publice în statele membre. Comisia examinează în special dacă disciplina bugetară a fost respectată, pe baza următoarelor două criterii:

(a) dacă raportul dintre deficitul public planificat sau real și produsul intern brut depășește o valoare de referință, cu excepția cazului în care:

– raportul s-a diminuat în mod semnificativ și constant și atinge un nivel apropiat de valoarea de referință, sau

– depășirea valorii de referință este excepțională și temporară și respectivul raport se menține aproape de valoarea de referință;

(b) dacă raportul dintre datoria publică și produsul intern brut depășește o valoare de referință, cu excepția cazului în care acest raport se diminuează suficient și se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător.

Valorile de referință sunt precizate în Protocolul privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, care este anexat la prezentul tratat.

3. În cazul în care un stat membru nu îndeplinește cerințele acestor criterii sau ale unuia dintre ele, Comisia elaborează un raport. Raportul Comisiei examinează de asemenea dacă deficitul public depășește cheltuielile publice de investiții și ține seama de toți ceilalți factori relevanți, inclusiv de poziția economică și bugetară pe termen mediu a statului membru.

De asemenea, Comisia poate întocmi un raport în cazul în care, deși au fost respectate cerințele care decurg din criterii, consideră că există un risc de producere a unui deficit excesiv într-un stat membru.

4. Comitetul menționat la articolul 114 emite un aviz cu privire la raportul Comisiei.

5. În cazul în care Comisia consideră că există un deficit excesiv într-un stat membru sau că un astfel de deficit se poate produce, aceasta adresează Consiliului un aviz.

6. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei, ținând seama de eventualele observații ale statului membru în cauză și după o evaluare globală, decide dacă există sau nu un deficit excesiv.

7. În cazul în care, în conformitate cu alineatul (6), decide că există un deficit excesiv, Consiliul adresează recomandări statului membru în cauză pentru ca acesta să pună capăt situației într-un termen dat. Sub rezerva dispozițiilor alineatului (8), aceste recomandări nu sunt făcute publice.

8. În cazul în care Consiliul constată că în termenul indicat nu s-a întreprins nicio acțiune eficientă ca răspuns la recomandările sale, acesta poate face publice recomandările sale.

9. În cazul în care un stat membru continuă să nu dea curs recomandărilor Consiliului, acesta poate hotărî să someze statul membru în cauză ca, într-un termen dat, să adopte măsurile de reducere a deficitului, reducere pe care Consiliul o consideră necesară pentru remedierea situației.

Într-un asemenea caz, Consiliul poate cere statului membru în cauză să prezinte rapoarte potrivit unui calendar precis, pentru a putea examina eforturile de ajustare acceptate de acest stat membru.

10. Dreptul la acțiune prevăzut la articolele 226 și 227 nu poate fi exercitat în cadrul alineatelor (1)-(9) din prezentul articol.

11. Atât timp cât un stat membru nu se conformează unei decizii luate în temeiul alineatului (9), Consiliul poate decide să aplice sau, dacă este cazul, să intensifice una sau mai multe dintre măsurile următoare:

- să solicite statului membru în cauză să publice informații suplimentare, care urmează să fie precizate de Consiliu, înainte de a emite obligațiuni și titluri;
- să invite Banca Europeană de Investiții să-și revizuiască politica de împrumuturi față de statul membru în cauză;
- să solicite statului membru în cauză să constituie, pe lângă Comunitate, până la data la care Consiliul consideră că deficitul excesiv a fost corectat, un depozit fără dobândă într-un quantum corespunzător;
- să aplice amenzi într-un quantum corespunzător.

Președintele Consiliului informează Parlamentul European cu privire la deciziile luate.

12. Consiliul abrogă, în tot sau în parte, deciziile sale menționate la alineatele (6)-(9) și (11) în măsura în care, din punctul său de vedere, consideră că deficitul excesiv din statul membru în cauză a fost corectat. În cazul în care, anterior, Consiliul a făcut publice recomandările sale, acesta declară public, de îndată ce a fost abrogată decizia menționată la alineatul (8), că în statul membru respectiv nu mai există deficit excesiv.

13. În cazul în care adoptă deciziile menționate la alineatele (7)-(9), (11) și (12), Consiliul hotărăște, la recomandarea Comisiei, cu o majoritate de două treimi din voturile membrilor săi, ponderate în conformitate cu articolul 205 alineatul (2), voturile reprezentantului statului membru respectiv nefiind luate în considerare.

14. Dispozițiile suplimentare referitoare la punerea în aplicare a procedurii prevăzute de prezentul articol sunt cuprinse în Protocolul privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, anexat prezentului tratat.

Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a BCE, adoptă dispozițiile corespunzătoare care vor înlocui protocolul respectiv.

Sub rezerva celorlalte dispoziții din prezentul alineat, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, stabilește, până la 1 ianuarie 1994, normele și definițiile pentru aplicarea dispozițiilor protocolului menționat.

POLITICA MONETARĂ

Articolul 105

1. Obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Comunitate pentru a contribui la realizarea obiectivelor Comunității, definite la articolul 2. SEBC acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, favorizând alocarea eficientă a resurselor și respectând principiile stabilite la articolul 4.

2. Misiunile fundamentale care urmează să fie îndeplinite prin intermediul SEBC sunt:

- definirea și punerea în aplicare a politicii monetare a Comunității;
- efectuarea operațiunilor de schimb valutar în conformitate cu articolul 111;
- deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre;
- promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

3. Alineatul (2) a treia liniuță se aplică fără a aduce atingere deținerii și administrării, de către guvernele statelor membre, a unor fonduri de rulment în valută.

4. BCE este consultată:

- cu privire la orice act comunitar propus în domeniile care țin de competențele sale;
- de autoritățile naționale, cu privire la orice proiect de reglementare din domeniile care țin de competențele sale, dar în limitele și în condițiile stabilite de Consiliu în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 107 alineatul (6).

În domeniile care țin de competențele sale, BCE poate prezenta avize instituțiilor sau organelor comunitare corespunzătoare sau autorităților naționale.

5. SEBC contribuie la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.

6. Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, după consultarea BCE și cu avizul conform al Parlamentului European, poate încredința BCE misiuni speciale privind politicile în materia supravegherii prudențiale a instituțiilor de credit și a altor instituții financiare, cu excepția societăților de asigurări.

Articolul 106

1. BCE este singura abilitată să autorizeze emisiunea de bancnote în Comunitate. BCE și băncile centrale naționale pot emite astfel de bancnote. Bancnotele emise de BCE și de băncile centrale naționale sunt singurele care au statutul de mijloc legal de plată în cadrul Comunității.

2. Statele membre pot emite monedă metalică, sub rezerva aprobării de către BCE a volumului emisiunii. Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 252 și după consultarea BCE, poate adopta măsuri de armonizare a valorilor unitare și a specificațiilor tehnice ale tuturor monedelor metalice destinate punerii în circulație, în măsura în care acest lucru este necesar pentru asigurarea bunei lor circulații în Comunitate.

Articolul 107

1. SEBC este constituit din BCE și din băncile centrale naționale.

2. BCE are personalitate juridică.

3. SEBC este condus de organele de decizie ale BCE, care sunt: Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv.

4. Statutul SEBC este definit într-un protocol anexat la prezentul tratat.

5. Articolele 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 litera (a) și 36 din Statutul SEBC pot fi modificate de Consiliu, hotărând fie cu majoritate calificată la recomandarea BCE și după consultarea Comisiei, fie în unanimitate la propunerea Comisiei și după consultarea BCE. În ambele cazuri este necesar avizul conform al Parlamentului European.

6. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a BCE, fie la recomandarea BCE și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, adoptă dispozițiile prevăzute la articolele 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 și 34.3 din Statutul SEBC.

Articolul 108

În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin prezentul tratat și prin Statutul SEBC, BCE, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor sau organelor comunitare, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile și organele comunitare, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale BCE sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.

Articolul 109

Fiecare stat membru asigură, cel mai târziu la data instituirii SEBC, compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale, cu prezentul tratat și cu Statutul SEBC.

Articolul 110

1. Pentru îndeplinirea misiunilor încredințate SEBC, în conformitate cu prezentul tratat și în condițiile stabilite de Statutul SEBC, BCE adoptă:

- regulamente, în măsura necesară îndeplinirii misiunilor definite la articolul 3.1 prima liniuță, la articolele 19.1, 22 sau 25.2 din Statutul SEBC, precum și în cazurile prevăzute de actele Consiliului menționate la articolul 107 alineatul (6);
- deciziile necesare îndeplinirii misiunilor încredințate SEBC în conformitate cu prezentul tratat și cu Statutul SEBC;
- emite recomandări și avize.

2. Regulamentul are aplicabilitate generală. Toate dispozițiile acestuia sunt obligatorii și se aplică direct pe teritoriul tuturor statelor membre.

Recomandările și avizele nu sunt obligatorii.

Toate dispozițiile deciziei sunt obligatorii pentru destinatarii pe care îi desemnează.

Articolele 253, 254 și 256 se aplică regulamentelor și deciziilor adoptate de BCE.

BCE poate decide publicarea deciziilor, recomandărilor și avizelor sale.

3. În limitele și în condițiile stabilite de Consiliu, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 107 alineatul (6), BCE este abilitată să impună întreprinderilor amenzi și penalități cu titlu cominatoriu în cazul neîndeplinirii obligațiilor care rezultă din regulamentele și deciziile sale.

Articolul 111

1. Prin derogare de la articolul 300, Consiliul, hotărând în unanimitate la recomandarea BCE sau a Comisiei, după consultarea BCE în vederea ajungerii la un consens compatibil cu obiectivul stabilității prețurilor și după consultarea Parlamentului European, în conformitate cu procedura stabilită la alineatul (3) pentru aranjamentele prevăzute de acesta, poate încheia acorduri formale privind sistemul cursurilor de schimb pentru ECU în raport cu monedele necomunitare. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea BCE sau a Comisiei și după consultarea BCE în vederea ajungerii la un consens compatibil cu obiectivul stabilității prețurilor, poate adopta, modifica sau renunța la cursurile centrale ale ECU în sistemul cursului de schimb. Președintele Consiliului informează Parlamentul European cu privire la adoptarea, modificarea sau renunțarea la cursurile centrale ale ECU.

2. În lipsa unui sistem al cursului de schimb în raport cu una sau mai multe monede necomunitare în înțelesul alineatului (1), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Comisiei și după consultarea BCE, sau la recomandarea BCE, poate formula orientările generale ale politicii de schimb în

raport cu aceste monede. Aceste orientări generale nu aduc atingere obiectivului principal al SEBC, și anume menținerea stabilității prețurilor.

3. Prin derogare de la articolul 300, în cazul în care acordurile asupra unor chestiuni referitoare la regimul monetar sau de schimb trebuie să facă obiectul negocierilor între Comunitate și unul sau mai multe state sau organizații internaționale, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei și după consultarea BCE, decide asupra aranjamentelor de negociere și încheiere a acestor acorduri. Aceste aranjamente trebuie să asigure exprimarea de către Comunitate a unei poziții unice. Comisia este asociată pe deplin în negocieri.

Acordurile încheiate în conformitate cu prezentul alineat sunt obligatorii pentru instituțiile Comunității, pentru BCE și pentru statele membre.

4. Sub rezerva alineatului (1), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea BCE, decide cu privire la poziția pe care o ocupă Comunitatea la nivel internațional în ce privește chestiunile care prezintă un interes special pentru uniunea economică și monetară și la reprezentarea sa, în conformitate cu repartizarea competențelor prevăzută la articolele 99 și 105.

5. Fără a aduce atingere competențelor și acordurilor comunitare în domeniul uniunii economice și monetare, statele membre pot negocia în cadrul organismelor internaționale și pot încheia acorduri internaționale.

CAPITOLUL 3

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

Articolul 112

1. Consiliul guvernatorilor BCE este constituit din membrii Comitetului executiv al BCE și din guvernatorii băncilor centrale naționale.

2. (a) Comitetul executiv este constituit din președinte, un vicepreședinte și alți patru membri.

(b) Președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv sunt numiți de comun acord de guvernele statelor membre la nivelul șefilor de stat sau de guvern, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor BCE, dintre persoane a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

Mandatul acestora este pe termen de opt ani și nu poate fi reînnoit.

Doar resortisanții statelor membre pot fi membri ai Comitetului executiv.

Articolul 113

1. Președintele Consiliului și un membru al Comisiei pot să participe fără drept de vot la reuniunile Consiliului guvernatorilor BCE.

Președintele Consiliului poate propune o moțiune spre deliberare Consiliului guvernatorilor BCE.

2. Președintele BCE este invitat să participe la reuniunile Consiliului în cazul în care acesta deliberează asupra problemelor referitoare la obiectivele și misiunile SEBC.

3. BCE prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs. Președintele BCE prezintă acest raport Consiliului și Parlamentului European, care poate organiza o dezbatere generală pe acest temei.

Președintele BCE și ceilalți membri ai Comitetului executiv pot, la cererea Parlamentului European sau din proprie inițiativă, să fie audiați de comisiile competente ale Parlamentului European.

Articolul 114

1. În vederea promovării coordonării politicilor statelor membre în măsura necesară funcționării pieței interne, se înființează un Comitet monetar cu caracter consultativ.

Acest comitet are misiunea:

- să urmărească situația monetară și financiară a statelor membre și a Comunității, precum și regimul general al plăților statelor membre și să prezinte cu regularitate Consiliului și Comisiei un raport în această privință;
- să formuleze avize, la cererea Consiliului sau a Comisiei ori din proprie inițiativă, destinate acestor instituții;
- fără a aduce atingere articolului 207, să contribuie la pregătirea lucrărilor Consiliului menționate la articolele 59 și 60, la articolul 99 alineatele (2), (3), (4) și (5), la articolele 100, 102, 103 și 104, la articolul 116 alineatul (2), la articolul 117 alineatul (6), la articolele 119 și 120, la articolul 121 alineatul (2) și la articolul 122 alineatul (1);
- să examineze, cel puțin o dată pe an, situația circulației capitalurilor și a libertății plăților, astfel cum rezultă acestea din aplicarea prezentului tratat și din măsurile luate de Consiliu; această examinare se referă la toate măsurile privind circulația capitalurilor și plățile; Comitetul prezintă Consiliului și Comisiei un raport cu privire la rezultatele acestei examinări.

Statele membre și Comisia desemnează, fiecare în parte, doi membri ai Comitetului monetar.

2. La începutul celei de-a treia etape se înființează un Comitet Economic și Financiar. Comitetul monetar menționat la alineatul (1) se dizolvă.

Comitetul Economic și Financiar are următoarele misiuni:

- să formuleze avize, la cererea Consiliului sau a Comisiei ori din proprie inițiativă, destinate acestor instituții;
- să urmărească situația economică și financiară a statelor membre și a Comunității și să prezinte periodic un raport Consiliului și Comisiei în această privință, în special cu privire la relațiile financiare cu țările terțe și cu instituțiile internaționale;
- fără a aduce atingere articolului 207, să contribuie la pregătirea lucrărilor Consiliului menționate la articolele 59 și 60, la articolul 99 alineatele (2), (3), (4) și (5), la articolele 100, 102, 103 și 104, la articolul 105 alineatul (6), la articolul 106 alineatul (2), la articolul 107 alineatele (5) și (6), la articolele 111, 119, 120 alineatele (2) și (3), la articolul 122 alineatul (2) și la articolul 123 alineatele (4) și (5) și să aducă la îndeplinire celelalte misiuni consultative și pregătitoare care îi sunt încredințate de Consiliu;
- să examineze cel puțin o dată pe an situația privind circulația capitalurilor și libertatea plăților, astfel cum rezultă din aplicarea tratatului și a măsurilor luate de Consiliu; această examinare are în vedere toate măsurile referitoare la circulația capitalurilor și la plăți; Comitetul prezintă Comisiei și Consiliului un raport privind rezultatele acestei examinări.

Statele membre, Comisia și BCE numesc fiecare cel mult doi membri ai comitetului.

3. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei și după consultarea BCE și a comitetului menționat de prezentul articol, adoptă normele referitoare la compunerea Comitetului Economic și Financiar. Președintele Consiliului informează Parlamentul European în legătură cu această decizie.

4. Pe lângă misiunile stabilite la alineatul (2), dacă și în măsura în care există state membre care beneficiază de o derogare în temeiul articolelor 122 și 123, comitetul urmărește situația monetară și financiară, precum și regimul general al plăților acestor state membre și prezintă periodic un raport Consiliului și Comisiei cu privire la aceasta.

Articolul 115

Pentru chestiunile aflate sub incidența articolului 99 alineatul (4), a articolului 104, cu excepția alineatului (14), a articolelor 111, 121, 122 și a articolului 123 alineatele (4) și (5), Consiliul sau un stat membru poate cere Comisiei să formuleze, după caz, o recomandare sau o propunere. Comisia examinează această cerere și prezintă fără întârziere concluziile sale Consiliului.

DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 119

1. În caz de dificultăți sau în cazul riscului apariției unor dificultăți grave pentru balanța de plăți a unui stat membru, provenind fie dintr-un dezechilibru global al balanței, fie din natura devizelor de care acesta dispune, și care pot compromite în special funcționarea pieței comune sau realizarea treptată a politicii comerciale comune, Comisia examinează fără întârziere situația acestui stat, precum și acțiunea pe care a întreprins-o sau pe care poate să o întreprindă în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat, utilizând toate mijloacele de care aceasta dispune. Comisia indică măsurile pe care le recomandă spre adoptare statului în cauză.

În cazul în care acțiunea întreprinsă de un stat membru și măsurile sugerate de Comisie nu par suficiente pentru a depăși dificultățile sau riscurile apariției unor dificultăți, Comisia recomandă Consiliului, după consultarea Comitetului menționat la articolul 114, acordarea asistenței reciproce și normele corespunzătoare.

Comisia informează periodic Consiliul în legătură cu situația respectivă și cu evoluția acesteia.

2. Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, acordă asistența reciprocă; acesta adoptă directivele sau deciziile de stabilire a condițiilor și normelor asistenței. Asistența reciprocă poate lua, în special, forma:

- (a) unei acțiuni concertate pe lângă alte organizații internaționale cărora li se pot adresa statele membre;
- (b) unor măsuri necesare pentru a evita devierile schimburilor comerciale în cazul în care țara în dificultate menține sau restabilește restricții cantitative față de țările terțe;
- (c) acordării de credite limitate din partea altor state membre, sub rezerva acordului acestora.

3. În cazul în care Consiliul nu a acordat asistența reciprocă recomandată de Comisie sau în care asistența reciprocă acordată și măsurile luate sunt insuficiente, Comisia autorizează statul aflat în dificultate să ia măsurile de salvagardare ale căror condiții și norme le definește.

Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate revoca această autorizare și modifica aceste condiții și norme.

4. Sub rezerva dispozițiilor articolului 122 alineatul (6), prezentul articol nu se mai aplică de la începutul celei de-a treia etape.

Articolul 120

1. În cazul apariției unei crize neprevăzute în balanța de plăți și dacă nu se adoptă de îndată o decizie în înțelesul articolului 119 alineatul (2), statul

membru în cauză poate adopta, cu titlu provizoriu, măsurile de salvagardare necesare. Aceste măsuri trebuie să provoace perturbări minime în funcționarea pieței comune și să nu depășească limita absolut necesară pentru remedierea dificultăților neprevăzute care au apărut.

2. Comisia și celelalte state membre trebuie să fie informate cu privire la aceste măsuri de salvagardare până la data la care acestea intră în vigoare. Comisia poate recomanda Consiliului acordarea asistenței reciproce în conformitate cu articolul 119.

3. Pe baza avizului Comisiei și după consultarea Comitetului menționat la articolul 114, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide că statul respectiv este obligat să modifice, să suspende sau să elimine măsurile de salvagardare menționate mai sus.

4. Sub rezerva dispozițiilor articolului 122 alineatul (6), prezentul articol nu se mai aplică de la începutul celei de-a treia etape.

Articolul 121

1. Comisia și IME prezintă Consiliului un raport privind progresele efectuate de statele membre în îndeplinirea obligațiilor care le revin pentru realizarea uniunii economice și monetare. Aceste rapoarte examinează în special dacă legislația internă a fiecărui stat membru, inclusiv statutul băncii centrale naționale, este compatibilă cu articolele 108 și 109 din prezentul tratat și cu Statutul SEBC. Rapoartele examinează, de asemenea, dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următoarele criterii:

- realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor; acesta rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor;
- caracterul solid al finanțelor publice; acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște deficit public excesiv în înțelesul articolului 104 alineatul (6);
- respectarea limitelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei în raport cu cea a altui stat membru;
- caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru și al participării sale la mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung.

Cele patru criterii prevăzute de prezentul alineat și perioadele relevante pe durata cărora fiecare dintre acestea trebuie să fie respectat sunt precizate într-un protocol anexat la prezentul tratat. Rapoartele Comisiei și ale IME iau de asemenea în considerare dezvoltarea ECU, rezultatele integrării piețelor, situația și evoluția balanțelor de plăți curente, precum și o examinare a evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de prețuri.

2. Pe baza acestor rapoarte, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei, evaluează:

- pentru fiecare stat membru, dacă îndeplinește condițiile necesare pentru adoptarea unei monede unice;
- dacă majoritatea statelor membre îndeplinește condițiile necesare pentru a adopta o monedă unică,

și transmite concluziile sale, sub formă de recomandări, Consiliului întrunit la nivelul șefilor de stat și de guvern. Parlamentul European este consultat și își transmite avizul Consiliului întrunit la nivelul șefilor de stat sau de guvern.

3. Luând în considerare în mod corespunzător rapoartele menționate la alineatul (1) și avizul Parlamentului European menționat la alineatul (2), Consiliul, întrunit la nivelul șefilor de stat și de guvern, hotărând cu majoritate calificată cel târziu până la 31 decembrie 1996:

- decide, pe baza recomandărilor Comisiei, menționate la alineatul (2), dacă majoritatea statelor membre îndeplinește condițiile necesare pentru adoptarea unei monede unice;
- decide dacă este cazul, pentru Comunitate, să intre în cea de-a treia etapă, și, în cazul unui răspuns afirmativ,
- stabilește data intrării în vigoare a celei de-a treia etape.

4. În cazul în care la sfârșitul anului 1997 nu a fost stabilită data începutului celei de-a treia etape, aceasta începe la 1 ianuarie 1999. Până la 1 iulie 1998, Consiliul, întrunit la nivelul șefilor de stat sau de guvern, după repetarea procedurii prevăzute la alineatele (1) și (2), cu excepția celei de-a doua liniuțe din alineatul (2), ținând seama de rapoartele menționate la alineatul (1) și de avizul Parlamentului European, confirmă, cu majoritate calificată și pe baza recomandărilor Consiliului menționate la alineatul (2), care sunt statele membre ce îndeplinesc condițiile necesare pentru adoptarea unei monede unice.

Articolul 122

1. În cazul în care, în conformitate cu articolul 121 alineatul (3), a fost luată decizia privind stabilirea datei, Consiliul, pe baza recomandărilor sale menționate la articolul 121 alineatul (2), hotărând cu majoritate calificată la recomandarea Comisiei, decide dacă unele dintre statele membre fac obiectul unei derogări, astfel cum este aceasta definită la alineatul (3) al prezentului articol și, în caz afirmativ, care sunt aceste state. Aceste state membre sunt denumite în continuare „state membre care fac obiectul unei derogări”.

În cazul în care Consiliul a confirmat, în temeiul articolului 121 alineatul (4), care sunt acele state membre care îndeplinesc condițiile necesare pentru adoptarea unei monede unice, statele membre care nu îndeplinesc aceste condiții fac obiectul unei derogări, astfel cum este aceasta definită la alineatul (3) al prezentului

articol. Aceste state membre sunt denumite în continuare „state membre care fac obiectul unei derogări”.

2. Cel puțin o dată la doi ani sau la cererea unui stat membru care face obiectul unei derogări, Comisia și BCE prezintă un raport Consiliului, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 121 alineatul (1). După consultarea Parlamentului European și după discutarea în cadrul Consiliului întrunit la nivelul șefilor de stat sau de guvern, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată la propunerea Comisiei, decide care state membre ce fac obiectul unei derogări îndeplinesc condițiile necesare pe baza criteriilor stabilite de articolul 121 alineatul (1) și pune capăt derogărilor privind aceste state membre.

3. O derogare în înțelesul alineatului (1) implică faptul că următoarele articole nu se aplică statului membru respectiv: articolul 104 alineatele (9) și (11), articolul 105 alineatele (1), (2), (3) și (5), articolele 106, 110 și 111 și articolul 112 alineatul (2) litera (b). Excluderea acestui stat membru și a băncii sale centrale naționale de la drepturile și obligațiile din cadrul SEBC este menționată în capitolul IX din Statutul SEBC.

4. La articolul 105 alineatele (1), (2) și (3), la articolele 106, 110 și 111 și la articolul 112 alineatul (2) litera (b), prin „state membre” se înțeleg statele membre care nu fac obiectul unei derogări.

5. Dreptul de vot al statelor membre care fac obiectul unei derogări este suspendat pentru deciziile Consiliului la care se referă articolele din prezentul tratat menționate la alineatul (3). În acest caz, prin derogare de la articolul 205 și articolul 250 alineatul (1), prin majoritate calificată se înțeleg două treimi din voturile reprezentanților statelor membre care nu fac obiectul unei derogări, ponderate în conformitate cu articolul 205 alineatul (2), iar unanimitatea acestor state membre este necesară pentru orice act care presupune unanimitatea.

6. Articolele 119 și 120 continuă să se aplice statului membru care face obiectul unei derogări.

Articolul 123

1. De îndată ce, în conformitate cu articolul 121 alineatul (3), a fost adoptată decizia prin care se stabilește data la care începe a treia etapă sau, dacă este cazul, imediat după 1 iulie 1998:

– Consiliul adoptă dispozițiile menționate la articolul 107 alineatul (6);

– guvernele statelor membre care nu fac obiectul unei derogări numesc, în conformitate cu procedura menționată la articolul 50 din Statutul SEBC, președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv al BCE. În cazul în care există state membre care fac obiectul unei derogări, numărul membrilor care constituie Comitetul executiv poate fi mai mic decât cel menționat la articolul 11.1 din Statutul SEBC, dar nu poate în niciun caz să fie mai mic de patru.

De îndată ce este numit Comitetul executiv, SEBC și BCE sunt înființate și se pregătesc să intre pe deplin în funcțiune în conformitate cu prezentul tratat și cu Statutul SEBC. Acestea își exercită integral competențele începând cu prima zi a celei de-a treia etape.

2. Din momentul înființării sale, BCE preia, la nevoie, sarcinile IME. IME se desființează odată cu înființarea BCE; procedura de desființare este prevăzută de Statutul IME.

3. În cazul în care și atât timp cât există state membre care fac obiectul unei derogări și fără a aduce atingere articolului 107 alineatul (3) din prezentul tratat, Consiliul general al BCE, menționat la articolul 45 din Statutul SEBC, se constituie ca al treilea organ de decizie al BCE.

4. În ziua intrării în vigoare a celei de-a treia etape, Consiliul, hotărând cu unanimitatea statelor membre care nu fac obiectul unei derogări, la propunerea Comisiei și după consultarea BCE, adoptă cursul de schimb la care se stabilesc irevocabil monedele acestor state și cursul de schimb stabilit irevocabil la care ECU înlocuiește aceste monede, iar ECU devine o monedă de sine stătătoare. Această măsură nu modifică în sine valoarea externă a ECU.

Consiliul, hotărând cu majoritatea calificată a statelor membre mai sus menționate, la propunerea Comisiei și după consultarea BCE, ia celelalte măsuri necesare pentru ca ECU să fie introdus rapid ca monedă unică a acestor state membre. Se aplică articolul 122 alineatul (5) teza a doua.

5. În cazul în care, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 122 alineatul (2), se decide să se abroge o derogare, Consiliul, hotărând cu unanimitatea statelor membre care nu fac obiectul unei derogări și a statului membru respectiv, la propunerea Comisiei și după consultarea BCE, stabilește cursul la care ECU înlocuiește moneda statului respectiv și decide celelalte măsuri necesare introducerii ECU în calitate de monedă unică în statul membru respectiv.

Articolul 124

1. Până la începutul celei de-a treia etape, fiecare stat membru consideră politica sa de schimb valutar ca pe o problemă de interes comun. Statele membre țin seama astfel de experiența acumulată datorită cooperării în cadrul Sistemului Monetar European (SME) și procesului de dezvoltare a ECU, respectând competențele existente.

2. De la începutul celei de-a treia etape și atât timp cât un stat membru face obiectul unei derogări, alineatul (1) se aplică prin analogie politicii de schimb valutar a respectivului stat membru.

ANEXA 2

PROTOCOLUL PRIVIND STATUTUL SISTEMULUI EUROPEAN AL BĂNCILOR CENTRALE ȘI AL BĂNCII CENTRALE EUROPENE*

ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE,

DORIND să stabilească Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene menționat la articolul 8 din Tratatul de instituire a Comunității Europene,

CONVIN cu privire la următoarele dispoziții, care se anexează la Tratatul de instituire a Comunității Europene.

CAPITOLUL I

ÎNFIINȚAREA SEBC

Articolul 1

Sistemul European al Băncilor Centrale

1.1. Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) și Banca Centrală Europeană (BCE) se înființează în temeiul articolului 8 din tratat; acestea își îndeplinesc funcțiile și își desfășoară activitățile în conformitate cu dispozițiile tratatului și ale prezentului statut.

1.2. În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din tratat, SEBC este format din BCE și din băncile centrale ale statelor membre („bănci centrale naționale”). Institutul Monetar Luxemburghez reprezintă banca centrală a Luxemburgului.

CAPITOLUL II

OBIECTIVELE ȘI MISIUNILE SEBC

Articolul 2

Obiectivele

În conformitate cu articolul 105 alineatul (1) din tratat, obiectivul principal al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC sprijină politicile economice generale din Comunitate, cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor Comunității,

* Protocol anexat la Tratatul de instituire a Comunității Europene (JO C 191, 29.7.1992, p. 68), astfel cum a fost modificat prin Tratatul de la Amsterdam (JO C 340, 10.11.1997, p. 1), Tratatul de la Nisa (JO C 80, 10.3.2001, p. 1), Decizia Consiliului 2003/223/CE (JO L 83, 1.4.2003, p. 66) și Actul privind condițiile de aderare a Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Polone, a Republicii Slovenia și a Republicii Slovace și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO L 236, 23.9.2003, p. 33) – versiunea consolidată neoficială.

definite la articolul 2 din tratat. SEBC acționează potrivit principiului unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, favorizând o alocare eficientă a resurselor și respectând principiile stabilite în articolul 4 din tratat.

Articolul 3

Misiunile

3.1. În conformitate cu articolul 105 alineatul (2) din tratat, misiunile fundamentale care urmează să fie îndeplinite prin intermediul SEBC sunt:

- definirea și aplicarea politicii monetare a Comunității;
- desfășurarea operațiunilor de schimb valutar, în conformitate cu articolul 111 din tratat;
- deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre;
- promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

3.2. În conformitate cu articolul 105 alineatul (3) din tratat, a treia liniuță din articolul 3.1 se aplică fără să aducă atingere deținerii și administrării fondurilor de rulment în valută de către guvernele statelor membre.

3.3. În conformitate cu articolul 105 alineatul (5) din tratat, SEBC contribuie la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.

Articolul 4

Funcțiile consultative

În conformitate cu articolul 105 alineatul (4) din tratat:

(a) BCE este consultată:

- cu privire la orice act comunitar propus în domeniile care sunt de competența sa;
- de autoritățile naționale cu privire la orice proiect de reglementare în domeniile care sunt de competența sa, dar în limitele și în condițiile stabilite de Consiliu, în conformitate cu procedura menționată la articolul 42;

(b) în domeniile care sunt de competența sa, BCE poate prezenta avize instituțiilor sau organelor comunitare competente sau autorităților naționale.

Articolul 5

Culegerea de informații statistice

5.1. Pentru realizarea misiunilor SEBC, BCE, sprijinită de băncile centrale naționale, culege informațiile statistice necesare, fie de la autoritățile naționale competente, fie direct de la agenții economici. În acest scop, BCE cooperează cu instituțiile sau organele comunitare, cu autoritățile competente ale statelor membre sau ale țărilor terțe, precum și cu organizațiile internaționale.

5.2. În măsura în care este posibil, băncile centrale naționale îndeplinesc misiunile descrise la articolul 5.1.

5.3. BCE are datoria să promoveze, în cazul în care este necesar, armonizarea regulilor și practicilor privind culegerea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniile care sunt de competența sa.

5.4. În conformitate cu procedura menționată la articolul 42, Consiliul stabilește persoanele fizice și juridice supuse obligației de raportare, regimul de confidențialitate și dispozițiile corespunzătoare de executare și de sancționare.

Articolul 6

Cooperarea internațională

6.1. În domeniul cooperării internaționale privind misiunile încredințate SEBC, BCE decide modul de reprezentare a SEBC.

6.2. BCE și, sub rezerva acordului său, băncile centrale naționale pot să participe la instituțiile monetare internaționale.

6.3. Articolele 6.1. și 6.2. se aplică fără a aduce atingere articolului 111 alineatul (4) din tratat.

CAPITOLUL III

ORGANIZAREA SEBC

Articolul 7

Independența

În conformitate cu articolul 108 din tratat, în exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratat și prin prezentul statut, BCE, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita sau accepta instrucțiuni de la instituțiile sau organele comunitare, de la guvernele statelor membre sau de la orice alt organism. Instituțiile și organele comunitare, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale BCE sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunilor acestora.

Articolul 8

Principiul general

SEBC este condus de organele de decizie ale BCE.

Articolul 9

Banca Centrală Europeană

9.1. BCE care, în conformitate cu articolul 107 alineatul (2) din tratat, are personalitate juridică, se bucură în fiecare dintre statele membre de capacitatea juridică cea mai largă, recunoscută persoanelor juridice prin legislația internă; BCE poate, în special, să dobândească sau să înstrăineze bunuri mobile și imobile și să stea în justiție.

9.2. BCE se asigură ca misiunile conferite SEBC în conformitate cu articolul 105 alineatele (2), (3) și (5) din tratat să fie îndeplinite prin propriile sale activități, în conformitate cu prezentul statut, sau prin intermediul băncilor centrale naționale, în conformitate cu articolele 12.1. și 14.

9.3. În conformitate cu articolul 107 alineatul (3) din tratat, organele de decizie ale BCE sunt Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv.

Articolul 10

Consiliul guvernatorilor

10.1. În conformitate cu articolul 112 alineatul (1) din tratat, Consiliul guvernatorilor este format din membrii Comitetului executiv și guvernatorii băncilor centrale naționale.

10.2.¹ Fiecare membru al Consiliului guvernatorilor dispune de un vot. Începând cu data de la care numărul membrilor Consiliului guvernatorilor depășește douăzeci și unu, fiecare membru al Comitetului executiv dispune de un vot, iar numărul guvernatorilor cu drept de vot este de cincisprezece. Aceste drepturi de vot se atribuie și se exercită prin rotație după cum urmează:

- începând cu data de la care numărul guvernatorilor depășește cincisprezece și până când acesta ajunge la douăzeci și doi, guvernatorii sunt repartizați în două grupuri, conform unui clasament în funcție de mărimea cotei deținute de statul membru căruia îi aparține banca centrală națională din produsul intern brut total la prețul pieței și din bilanțul agregat total al instituțiilor financiare monetare din statele membre care au adoptat euro. Cotelor din produsul intern brut total la prețul pieței și din bilanțul agregat total al instituțiilor financiare monetare le sunt atribuite ponderi de 5/6 și, respectiv, de 1/6. Primul grup este format din cinci guvernatori, iar cel de-al doilea din restul guvernatorilor. Frecvența exercitării drepturilor de vot ale guvernatorilor din primul grup nu este mai mică decât cea a exercitării drepturilor de vot ale guvernatorilor din cel de-al doilea grup. Sub rezerva tezei anterioare, primului grup i se atribuie patru voturi, iar celui de-al doilea i se atribuie unsprezece voturi;
- începând cu data de la care numărul guvernatorilor ajunge la douăzeci și doi, guvernatorii sunt repartizați în trei grupuri, în funcție de un clasament care se bazează pe criteriile menționate anterior. Primul grup este format din cinci guvernatori și i se atribuie patru voturi. Al doilea grup este format din jumătate din numărul total al guvernatorilor, orice fracțiune fiind rotunjită în sus până la numărul întreg cel mai apropiat, și i se atribuie opt voturi. Al treilea grup este format din ceilalți guvernatori și i se atribuie trei voturi;
- în cadrul fiecărui grup, guvernatorii dispun de dreptul de vot pentru perioade egale de timp;
- pentru calcularea cotelor din produsul intern brut total la prețul pieței, se aplică articolul 29.2. Bilanțul agregat total al instituțiilor financiare monetare se calculează în conformitate cu cadrul statistic aplicabil în Comunitatea Europeană la momentul efectuării calculului;

¹ Astfel cum a fost modificat prin Decizia Consiliului 2003/223/CE.

- de fiecare dată când produsul intern brut total la prețul pieței se ajustează în conformitate cu articolul 29.3 sau de fiecare dată când numărul guvernatorilor crește, mărimea și/sau structura grupurilor se adaptează în conformitate cu principiile menționate anterior;
- Consiliul guvernatorilor, hotărând cu o majoritate de două treimi din numărul total al membrilor săi, cu sau fără drept de vot, ia toate măsurile necesare pentru punerea în aplicare a principiilor menționate anterior și poate decide amânarea utilizării sistemului de rotație până la data la care numărul de guvernatori depășește optsprezece.

Dreptul de vot se exercită personal. Prin derogare de la această normă, regulamentul intern menționat la articolul 12.3 poate prevedea că membrii Consiliului guvernatorilor își pot exercita dreptul de vot prin intermediul teleconferinței. De asemenea, regulamentul prevede că un membru al Consiliului guvernatorilor care nu poate participa la reuniunile acestui Consiliu pe o perioadă îndelungată poate desemna un supleant în calitate de membru al Consiliului guvernatorilor.

Dispozițiile alineatelor anterioare nu aduc atingere dreptului de vot al tuturor membrilor Consiliului guvernatorilor, cu sau fără drept de vot, în conformitate cu articolele 10.3, 10.6 și 41.2.

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul statut, Consiliul guvernatorilor hotărăște cu majoritatea simplă a membrilor cu drept de vot. În caz de egalitate, președintele are votul decisiv.

Pentru ca Consiliul guvernatorilor să poată vota trebuie întrunit un cvorum de două treimi din membrii cu drept de vot. În cazul în care cvorumul nu este întrunit, președintele poate convoca o ședință extraordinară în cadrul căreia deciziile pot fi luate indiferent de cvorum.

10.3. Pentru toate deciziile care trebuie luate în temeiul articolelor 28, 29, 30, 32, 33 și 51, voturile membrilor Consiliului guvernatorilor sunt ponderate în funcție de cotele pe care băncile centrale naționale le dețin în capitalul subscris al BCE. Ponderele voturilor membrilor Comitetului executiv este egală cu zero. O decizie care necesită o majoritate calificată se consideră adoptată în cazul în care voturile favorabile exprimate reprezintă cel puțin două treimi din capitalul subscris al BCE și cel puțin jumătate din acționari. În cazul în care un guvernator nu poate fi prezent, acesta poate desemna un supleant pentru a exprima votul său ponderat.

10.4. Reuniunile sunt confidențiale. Consiliul guvernatorilor poate decide să facă public rezultatul deliberărilor sale.

10.5. Consiliul guvernatorilor se întrunește de cel puțin zece ori pe an.

10.6.² Articolul 10.2. poate fi modificat de Consiliul reunit la nivel de șefi de stat și de guvern, care hotărăște în unanimitate, fie la recomandarea BCE și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, fie la recomandarea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a BCE. Consiliul recomandă statelor membre să adopte aceste modificări. Modificările intră în vigoare după ratificarea lor de către toate statele membre în conformitate cu normele lor constituționale.

Recomandarea formulată de BCE în temeiul prezentului alineat necesită decizia unanimă a Consiliului guvernatorilor.

Articolul 11

Comitetul executiv

11.1. În conformitate cu articolul 112 alineatul (2) litera (a) din tratat, Comitetul executiv este format din președinte, vicepreședinte și alți patru membri.

Membrii își exercită funcțiile cu normă întreagă. Niciun membru nu poate exercita o altă profesie, remunerată sau nu, în afară de cazul în care i s-a acordat în mod excepțional o derogare de către Consiliul guvernatorilor.

11.2. În conformitate cu articolul 112 alineatul (2) litera (b) din tratat, președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv sunt numiți de comun acord de guvernele statelor membre la nivelul șefilor de stat sau de guvern, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor, dintre persoanele a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

Mandatul acestora are o durată de opt ani și nu poate fi reînnoit.

Numai resortisanții statelor membre pot fi membri ai Comitetului executiv.

11.3. Termenii și condițiile de angajare a membrilor Comitetului executiv, în special salariile, pensiile și alte prestații de asigurări sociale fac obiectul contractelor încheiate cu BCE și se stabilesc de Consiliul guvernatorilor la propunerea unui comitet format din trei membri numiți de Consiliul guvernatorilor și din trei membri numiți de Consiliu. Membrii Comitetului executiv nu au drept de vot asupra problemelor reglementate de prezentul alineat.

11.4. În cazul în care un membru al Comitetului executiv nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o abatere gravă, Curtea de Justiție îl poate demite, la cererea Consiliului guvernatorilor sau a Comitetului executiv.

11.5. Fiecare membru al Comitetului executiv prezent la ședințe are dreptul să voteze și dispune în acest scop de un vot. În cazul în care nu există dispoziții contrare, deciziile Comitetului executiv se iau cu majoritatea simplă a voturilor exprimate. În cazul în care există un număr egal de voturi, votul președintelui este hotărâtor. Procedura de vot este precizată în regulamentul de procedură menționat la articolul 12.3.

² Astfel cum a fost introdus prin articolul 5 din Tratatul de la Nisa.

11.6. Comitetul executiv este răspunzător de administrarea curentă a BCE.

11.7. Locurile vacante din Comitetul executiv sunt ocupate prin numirea de noi membri, în conformitate cu articolul 11.2.

Articolul 12

Responsabilitățile organelor de decizie

12.1. Consiliul guvernatorilor adoptă orientările și ia deciziile necesare pentru îndeplinirea misiunilor încredințate SEBC prin tratat și prin prezentul statut. Consiliul guvernatorilor definește politica monetară a Comunității, inclusiv, dacă este cazul, deciziile privind obiectivele monetare intermediare, ratele dobânzilor de referință și constituirea rezervelor în cadrul SEBC, și stabilește orientările necesare aplicării lor.

Comitetul executiv pune în aplicare politica monetară în conformitate cu orientările și deciziile adoptate de Consiliul guvernatorilor. În acest cadru, Comitetul executiv dă instrucțiunile necesare băncilor centrale naționale. În afara de aceasta, Comitetului executiv îi pot fi delegate anumite competențe prin decizia Consiliului guvernatorilor.

În măsura în care se consideră că acest lucru este posibil și oportun, și fără a aduce atingere prevederilor prezentului articol, BCE recurge la băncile centrale naționale pentru executarea operațiunilor care țin de misiunile SEBC.

12.2. Comitetul executiv răspunde de pregătirea reuniunilor Consiliului guvernatorilor.

12.3. Consiliul guvernatorilor adoptă un regulament intern prin care stabilește organizarea internă a BCE și a organelor sale de decizie.

12.4. Funcțiile consultative menționate la articolul 4 sunt exercitate de Consiliul guvernatorilor.

12.5. Consiliul guvernatorilor ia deciziile menționate la articolul 6.

Articolul 13

Președintele

13.1. Președintele sau, în absența acestuia, vicepreședintele prezidează Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv al BCE.

13.2. Fără a aduce atingere articolului 39, președintele sau persoana pe care acesta o desemnează în acest scop reprezintă BCE în exterior.

Articolul 14

Băncile centrale naționale

14.1. În conformitate cu articolul 109 din tratat, cel târziu până la data înființării SEBC, fiecare stat membru asigură compatibilitatea legislației sale naționale, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale, cu tratatul și cu prezentul statut.

14.2. Statutul băncilor centrale naționale trebuie să prevadă, în special, că durata mandatului guvernatorului băncii centrale naționale nu poate fi mai mică de cinci ani.

Un guvernator poate fi eliberat din funcție numai în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării îndatoririlor sale sau în care a comis o abatere gravă. Împotriva deciziei luate în această privință, guvernatorul respectiv sau Consiliul guvernatorilor poate introduce la Curtea de Justiție o acțiune întemeiată pe încălcarea tratatului sau a oricărei norme de drept de aplicare a acestuia. Acțiunea respectivă trebuie să fie formulată într-un termen de două luni, după caz, fie de la publicarea deciziei sau de la notificarea sa reclamantului, fie, în absența unei astfel de notificări, din ziua în care reclamantul a luat cunoștință de decizie.

14.3. Băncile centrale naționale fac parte integrantă din SEBC și acționează în conformitate cu orientările și instrucțiunile BCE. Consiliul guvernatorilor ia măsurile necesare pentru a asigura respectarea orientărilor și instrucțiunilor BCE, și solicită să-i fie furnizate toate informațiile necesare.

14.4. Băncile centrale naționale pot îndeplini și alte funcții în afara celor menționate de prezentul statut, cu excepția cazurilor în care Consiliul guvernatorilor decide, cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate, că funcțiile respective interferează cu obiectivele și misiunile SEBC. Aceste funcții, pe care băncile centrale naționale le exercită pe propria răspundere și pe propriul risc, nu sunt considerate ca făcând parte din funcțiile SEBC.

Articolul 15

Obligații de raportare

15.1. BCE întocmește și publică rapoarte asupra activității SEBC cel puțin o dată pe trimestru.

15.2. În fiecare săptămână se publică o situație financiară consolidată a SEBC.

15.3. În conformitate cu articolul 113 alineatul (3) din tratat, BCE prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs.

15.4. Rapoartele și situațiile menționate de prezentul articol se pun la dispoziția persoanelor interesate în mod gratuit.

Articolul 16

Bancnotele

În conformitate cu articolul 106 alineatul (1) din tratat, Consiliul guvernatorilor este singurul împuternicit să autorizeze emisiunea de bancnote în cadrul Comunității. BCE și băncile centrale naționale pot emite asemenea bancnote. Bancnotele emise de BCE și de băncile centrale naționale sunt singurele care au statutul de mijloc legal de plată în cadrul Comunității.

BCE respectă, pe cât posibil, practicile existente în ceea ce privește emisiunea și grafica bancnotelor.

CAPITOLUL IV

FUNȚIILE MONETARE ȘI OPERAȚIUNILE SEBC

Articolul 17

Conturi la BCE și la băncile centrale naționale

Pentru a-și desfășura operațiunile, BCE și băncile centrale naționale pot deschide conturi la instituțiile de credit, la organismele publice și la alți participanți pe piață și pot accepta active drept garanție, inclusiv titluri în formă dematerializată.

Articolul 18

Operațiunile de piață monetară și de credit

18.1. Pentru a atinge obiectivele SEBC și a-și îndeplini misiunile, BCE și băncile centrale naționale pot:

- să intervină pe piețele financiare, fie prin operațiuni simple de vânzare și cumpărare (la vedere și la termen) sau prin contracte de report, fie prin primirea sau acordarea de împrumuturi de creanțe și instrumente tranzacționabile, exprimate în monede comunitare sau necomunitare, precum și de metale prețioase;
- să desfășoare operațiuni de creditare cu instituțiile de credit și cu alți participanți pe piață, pe baza unor garanții corespunzătoare.

18.2. BCE stabilește principiile generale ale operațiunilor de piață monetară și de credit desfășurate de ea însăși sau de băncile centrale naționale, inclusiv cele privind comunicarea condițiilor în care acestea sunt dispuse să participe la aceste operațiuni.

Articolul 19

Rezervele minime obligatorii

19.1. Sub rezerva articolului 2, BCE poate impune instituțiilor de credit stabilite în statele membre obligația constituirii de rezerve minime la BCE și la băncile centrale naționale, în conformitate cu obiectivele de politică monetară. Consiliul guvernatorilor poate adopta regulamente privind calcularea și determinarea rezervelor minime obligatorii. În cazul nerespectării acestei obligații, BCE are dreptul de a percepe dobânzi penalizatoare sau de a impune alte sancțiuni cu efect similar.

19.2. În vederea aplicării prezentului articol, Consiliul definește, în conformitate cu procedura menționată la articolul 42, baza de calcul a rezervelor minime obligatorii și raportul maxim admisibil dintre aceste rezerve și baza lor de calcul, precum și sancțiunile corespunzătoare în caz de nerespectare.

Articolul 20

Alte instrumente de control monetar

Consiliul guvernatorilor poate hotărî, cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate, să recurgă la alte metode operaționale de control monetar pe care le consideră adecvate, cu respectarea articolului 2.

În cazul în care aceste metode implică obligații pentru terți, Consiliul stabilește sfera lor de aplicare, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 42.

Articolul 21

Operațiunile cu organismele publice

21.1. În conformitate cu articolul 101 din tratat, se interzice BCE și băncilor centrale naționale să acorde credite pe descoperit de cont sau orice alt tip de facilitare de credit instituțiilor sau organelor Comunității, administrațiilor centrale, autorităților regionale sau locale, celorlalte autorități publice, celorlalte organisme sau întreprinderi publice din statele membre; se interzice, de asemenea, cumpărarea de titluri de creanță, direct de la acestea, de către BCE sau de către băncile centrale naționale.

21.2. BCE și băncile centrale naționale pot acționa în calitate de agenți fiscali pentru instituțiile menționate la articolul 21.1.

21.3. Dispozițiile prezentului articol nu se aplică instituțiilor publice de credit care, în contextul furnizării de lichidități de către băncile centrale, beneficiază, din partea băncilor centrale naționale și a BCE, de același tratament ca și instituțiile private de credit.

Articolul 22

Sistemele de compensare și de plăți

BCE și băncile centrale naționale pot acorda facilități, iar BCE poate adopta regulamente în vederea asigurării eficienței și solidității sistemelor de compensare și de plăți în cadrul Comunității și în raporturile cu țările terțe.

Articolul 23

Operațiunile externe

BCE și băncile centrale naționale pot:

- să stabilească relații cu băncile centrale și instituțiile financiare din țările terțe și, în cazul în care este necesar, cu organizațiile internaționale;
- să dobândească și să vândă, la vedere sau la termen, orice tip de active valutare și de metale prețioase. Termenul „active valutare” include titlurile și toate celelalte active exprimate în moneda oricărei țări sau în unități de cont, indiferent de forma în care sunt deținute;
- să dețină și să administreze activele menționate la prezentul articol;
- să desfășoare toate tipurile de operațiuni bancare cu țările terțe și cu organizațiile internaționale, inclusiv operațiuni de împrumut și credit.

Articolul 24

Alte operațiuni

În afara operațiunilor care rezultă din misiunile lor, BCE și băncile centrale naționale pot desfășura operațiuni în scopuri administrative sau în beneficiul personalului acestora.

CAPITOLUL V

SUPRAVEGHEREA PRUDENȚIALĂ

Articolul 25

Supravegherea prudențială

25.1. BCE poate să adopte avize și să fie consultată de Consiliu, de Comisie și de autoritățile competente din statele membre, cu privire la domeniul de aplicare și punerea în aplicare a legislației comunitare privind supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.

25.2. În conformitate cu deciziile adoptate de Consiliu în temeiul articolului 105 alineatul (6) din tratat, BCE poate îndeplini misiuni specifice în legătură cu politicile în materie de supraveghere prudențială a instituțiilor de credit și a altor instituții financiare, cu excepția întreprinderilor de asigurări.

CAPITOLUL VI

DISPOZIȚII FINANCIARE ALE SEBC

Articolul 26

Conturile financiare

26.1. Exercițiul financiar al BCE și al băncilor centrale naționale începe în prima zi a lunii ianuarie și se încheie în ultima zi a lunii decembrie.

26.2. Conturile anuale ale BCE sunt întocmite de Comitetul executiv în conformitate cu principiile stabilite de Consiliul guvernatorilor. Conturile se aprobă de Consiliul guvernatorilor și apoi se publică.

26.3. În scopuri de analiză și gestiune, Comitetul executiv întocmește un bilanț consolidat al SEBC, cuprinzând activele și pasivele băncilor centrale naționale care fac parte din SEBC.

26.4. În vederea aplicării prezentului articol, Consiliul guvernatorilor adoptă normele necesare standardizării procedurilor contabile și de raportare cu privire la operațiunile băncilor centrale naționale.

Articolul 27

Auditul

27.1. Conturile BCE și ale băncilor centrale naționale sunt supuse auditării de auditori externi independenți, desemnați la recomandarea Consiliului guvernatorilor și agreeți de Consiliu. Auditorii sunt pe deplin împuterniciți să examineze toate registrele și conturile BCE și ale băncilor centrale naționale și să obțină toate informațiile privind operațiunile lor.

27.2. Dispozițiile articolului 248 din tratat se aplică numai cu privire la examinarea eficienței administrării BCE.

Articolul 28

Capitalul BCE

28.1. Capitalul BCE, care devine operațional de la înființarea acesteia, este de 5 miliarde ECU. Capitalul poate fi majorat, dacă este cazul, prin decizia Consiliului guvernatorilor hotărând cu majoritatea calificată menționată la articolul 10.3, în limitele și în condițiile stabilite de Consiliu în conformitate cu procedura menționată la articolul 42.

28.2. Băncile centrale naționale sunt singurele autorizate să subscrie și să dețină capitalul BCE. Subscrierea capitalului se realizează potrivit grilei de repartii stabilite în conformitate cu articolul 29.

28.3. Consiliul guvernatorilor, hotărând cu majoritatea calificată menționată la articolul 10.3, stabilește cuantumul și modalitățile de vărsare a capitalului.

28.4. Sub rezerva articolului 28.5, cotele băncilor centrale naționale din capitalul subscris al BCE nu pot fi cesionate, nu pot face obiectul garanțiilor reale mobiliare și nu pot fi supuse poprii/sechestrului.

28.5. În cazul în care grila de repartii menționată la articolul 29 este ajustată, băncile centrale naționale transferă între ele cotele din capital corespunzătoare, astfel încât repartii acestor cote să corespundă noii grile. Consiliul guvernatorilor stabilește modalitățile și condițiile de transfer.

Articolul 29

Grila de repartii pentru subscrierea capitalului

29.1. Grila de repartii pentru subscrierea la capitalul BCE se stabilește o dată cu înființarea SEBC și a BCE în conformitate cu procedura menționată la articolul 123 alineatul (1) din tratat. În această grilă, fiecărei bănci centrale naționale i se atribuie o pondere care este egală cu suma a:

– 50% din cota pe care statul membru respectiv o deține în cadrul populației Comunității în penultimul an dinaintea înființării SEBC;

– 50% din cota pe care statul membru respectiv o deține din produsul intern brut al Comunității la prețurile pieței, așa cum a fost înregistrat pe parcursul ultimilor cinci ani care au precedat penultimul an dinaintea înființării SEBC.

Procentele se rotunjesc în sus până la cel mai apropiat multiplu de 0,05 procente.

29.2. Datele statistice necesare aplicării prezentului articol sunt furnizate de Comisie în conformitate cu normele adoptate de Consiliu, potrivit procedurii menționate la articolul 42.

29.3. Ponderile atribuite băncilor centrale naționale se ajustează la fiecare cinci ani după înființarea SEBC, prin analogie cu dispozițiile articolului 29.1. Grila de repartii ajustată se aplică din prima zi a anului următor.

29.4. Consiliul guvernatorilor ia orice alte măsuri necesare pentru aplicarea prezentului articol.

Articolul 30

Transferul activelor din rezervele valutare la BCE

30.1. Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 28, băncile centrale naționale furnizează BCE active din rezervele valutare, altele decât monedele statelor membre, ECU, poziții de rezervă la FMI și DST, până la echivalentul sumei de 50 de miliarde ECU. Consiliul guvernatorilor decide asupra cotei care poate fi solicitată de BCE după înființarea acesteia, precum și asupra sumelor solicitate ulterior. BCE are dreptul deplin de a deține și a administra activele din rezervele valutare care i-au fost transferate și de a le utiliza în scopurile prevăzute de prezentul statut.

30.2. Contribuția fiecărei bănci centrale naționale se stabilește proporțional cu cota sa din capitalul subscris al BCE.

30.3. BCE creditează fiecărei bănci centrale naționale o creanță echivalentă cu contribuția sa. Consiliul guvernatorilor stabilește valoarea nominală și remunerarea acestor creanțe.

30.4. BCE poate solicita active suplimentare din rezervele valutare, în conformitate cu articolul 30.2, dincolo de limita stabilită la articolul 30.1, în limitele și potrivit condițiilor stabilite de Consiliu în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 42.

30.5. BCE poate deține și administra poziții de rezervă la FMI, precum și DST, și poate să accepte cumularea (*pooling*) acestor active.

30.6. Consiliul guvernatorilor ia orice alte măsuri necesare pentru aplicarea prezentului articol.

Articolul 31

Active din rezervele valutare deținute de băncile centrale naționale

31.1. Băncile centrale naționale sunt autorizate să desfășoare operațiuni în vederea îndeplinirii obligațiilor lor față de organizațiile internaționale, în conformitate cu articolul 23.

31.2. Toate celelalte operațiuni cu activele din rezervele valutare care rămân la băncile centrale naționale după transferurile menționate la articolul 30 și tranzacțiile statelor membre cu fondurile lor de rulment în valută, peste o anumită limită care urmează să fie stabilită în cadrul articolului 31.3, trebuie autorizate de BCE, pentru a asigura coerența cu politica de curs de schimb și politica monetară a Comunității.

31.3. Consiliul guvernatorilor adoptă orientări cu scopul de a facilita aceste operațiuni.

Articolul 32

Repartizarea veniturilor monetare ale băncilor centrale naționale

32.1. Venitul acumulat de băncile centrale naționale ca urmare a exercitării funcției de politică monetară a SEBC, denumit în continuare „venit monetar”, este repartizat la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar în conformitate cu prezentul articol.

32.2. Sub rezerva articolului 32.3, valoarea venitului monetar al fiecărei bănci centrale naționale este egală cu venitul anual al acesteia obținut din activele deținute în contrapartidă cu bancnotele aflate în circulație și cu depozitele constituite de instituțiile de credit. Aceste active sunt identificate de băncile centrale naționale în conformitate cu orientările stabilite de Consiliul guvernatorilor.

32.3. În cazul în care, după începerea celei de-a treia etape, Consiliul guvernatorilor consideră că structura bilanțurilor băncilor centrale naționale nu permite aplicarea articolului 32.2, acesta poate decide, cu majoritate calificată, că, prin derogare de la articolul 32.2, venitul monetar trebuie să fie calculat după o altă metodă pe parcursul unei perioade de cel mult cinci ani.

32.4. Din quantumul venitului monetar al fiecărei bănci centrale naționale se scade o sumă echivalentă cu dobânda plătită de acea bancă centrală pentru depozitele constituite de instituțiile de credit în conformitate cu articolul 19.

Consiliul guvernatorilor poate decide să compenseze băncile centrale naționale pentru costurile suportate cu ocazia emisiunii de bancnote sau, în situații excepționale, pentru pierderile specifice rezultate din operațiunile de politică monetară desfășurate în contul SEBC. Compensarea ia forma pe care Consiliul guvernatorilor o consideră corespunzătoare. Aceste sume pot fi compensate cu venitul monetar al băncilor centrale naționale.

32.5. Suma veniturilor monetare ale băncilor centrale naționale se repartizează între acestea proporțional cu cotele vărsate la capitalul BCE, sub rezerva oricărei alte decizii luate de Consiliul guvernatorilor în conformitate cu articolul 33.2.

32.6. Compensarea și decontarea soldurilor care provin din repartizarea venitului monetar se efectuează de BCE în conformitate cu orientările stabilite de Consiliul guvernatorilor.

32.7. Consiliul guvernatorilor adoptă orice alte măsuri necesare pentru aplicarea prezentului articol.

Articolul 33

Repartizarea profiturilor și pierderilor nete ale BCE

33.1. Profitul net al BCE se transferă în următoarea ordine:

- (a) o sumă care urmează a fi stabilită de Consiliul guvernatorilor și care nu poate depăși 20% din profitul net este transferată în fondul general de rezervă în limita a 100% din capital;

- (b) profitul net rămas se distribuie acționarilor BCE, proporțional cu cotele vărsate la capital.

33.2. În cazul în care BCE înregistrează o pierdere, aceasta se acoperă din fondul general de rezervă al BCE și, dacă este necesar, după decizia Consiliului guvernatorilor, din veniturile monetare aferente exercițiului financiar respectiv, proporțional cu și în limita sumelor alocate băncilor centrale naționale în conformitate cu articolul 32.5.

CAPITOLUL VII

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 34

Actele juridice

34.1. În conformitate cu articolul 110 din tratat, BCE adoptă:

- regulamente, în măsura necesară îndeplinirii misiunilor stabilite la articolul 3.1. prima liniuță, la articolele 19.1, 22 sau 25.2 din Statutul SEBC, precum și în cazurile prevăzute de actele Consiliului menționate la articolul 42;
- deciziile necesare îndeplinirii misiunilor încredințate SEBC în conformitate cu tratatul și cu prezentul statut;
- recomandări și avize.

34.2. Regulamentul are aplicabilitate generală. Acesta este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre.

Recomandările și avizele nu au caracter obligatoriu.

Decizia este obligatorie în toate elementele sale pentru destinatarii pe care îi desemnează.

Articolele 253, 254 și 256 din tratat se aplică regulamentelor și deciziilor adoptate de BCE.

BCE poate decide publicarea deciziilor, recomandărilor și avizelor sale.

34.3. În limitele și în condițiile stabilite de Consiliu, în conformitate cu procedura menționată la articolul 42 din statut, BCE este abilitată să impună întreprinderilor amenzi și penalități cu titlu cominatoriu, în cazul neîndeplinirii obligațiilor care rezultă din regulamentele și deciziile sale.

Articolul 35

Controlul jurisdicțional și aspecte conexe

35.1. Actele sau omisiunile BCE sunt supuse controlului și interpretării Curții de Justiție în cazurile și în condițiile prevăzute de tratat. BCE poate introduce acțiuni în justiție în cazurile și în condițiile prevăzute de tratat.

35.2. Litigiile dintre BCE, pe de o parte, și creditorii sau debitorii acesteia sau orice altă persoană, pe de altă parte, sunt soluționate de instanțele naționale competente, cu excepția cazurilor în care competența a fost atribuită Curții de Justiție.

35.3. BCE se supune regimului răspunderii prevăzut la articolul 288 din tratat. Răspunderea băncilor centrale naționale se stabilește în conformitate cu dreptul intern respectiv.

35.4. Curtea de Justiție este competentă să hotărască în temeiul unei clauze compromisorii prevăzută într-un contract de drept public sau de drept privat încheiat de BCE sau în numele acesteia.

35.5. Decizia BCE de a sesiza Curtea de Justiție se adoptă de către Consiliul guvernatorilor.

35.6. Curtea de Justiție este competentă să hotărască în privința litigiilor privind îndeplinirea de către băncile centrale naționale a obligațiilor ce le revin în conformitate cu prezentul statut. În cazul în care BCE consideră că o bancă centrală națională nu și-a îndeplinit una dintre obligațiile ce îi revin în temeiul prezentului statut, aceasta poate adopta un aviz motivat în această privință după ce a oferit băncii centrale naționale în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile. În cazul în care banca centrală națională respectivă nu respectă avizul în termenul stabilit de BCE, aceasta din urmă poate sesiza Curtea de Justiție.

Articolul 36

Personalul

36.1. Consiliul guvernatorilor stabilește, la propunerea Comitetului executiv, regimul care se aplică personalului BCE.

36.2. Curtea de Justiție este competentă să soluționeze orice litigiu dintre BCE și agenții acesteia, în limitele și în condițiile stabilite prin regimul ce se aplică personalului.

Articolul 37

Sediul

Decizia privind sediul BCE va fi luată, înainte de sfârșitul anului 1992, de comun acord, de guvernele statelor membre la nivelul șefilor de stat sau de guvern.

Articolul 38

Secretul profesional

38.1. Membrii organelor de conducere, precum și personalul BCE și cel al băncilor centrale naționale au obligația, chiar și după încetarea funcțiilor lor, de a nu divulga informații care, prin natura lor, intră sub incidența obligației de păstrare a secretului profesional.

38.2. Persoanele care au acces la date care intră sub incidența legislației comunitare ce impune obligația păstrării secretului se supun acestei legislații.

Articolul 39

Persoanele cu drept de semnătură

BCE se angajează din punct de vedere juridic față de terți prin președinte sau doi membri ai Comitetului executiv, ori prin semnătura a doi membri ai personalului acesteia, autorizați în mod corespunzător de președinte să semneze în numele BCE.

Articolul 40³

Privilegiile și imunitățile

BCE se bucură pe teritoriul statelor membre de privilegiile și imunitățile necesare îndeplinirii misiunilor sale, în condițiile stabilite de Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene.

CAPITOLUL VIII

MODIFICAREA STATUTULUI ȘI LEGISLAȚIA COMPLEMENTARĂ

Articolul 41

Procedura simplificată de revizuire

41.1. În conformitate cu articolul 107 alineatul (5) din tratat, articolele 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 și 32.6, articolul 33.1 litera (a) și articolul 36 din prezentul statut pot fi revizuite de Consiliu, hotărând fie cu majoritate calificată la recomandarea BCE, după consultarea Comisiei, fie în unanimitate la propunerea Comisiei și după consultarea BCE. În ambele cazuri este necesar avizul conform al Parlamentului European.

41.2. Pentru ca BCE să adopte o recomandare în temeiul prezentului articol, este necesară decizia unanimă a Consiliului guvernatorilor.

Articolul 42

Legislația complementară

În conformitate cu articolul 107 alineatul (6) din tratat, imediat după decizia privind data de începere a celei de-a treia etape, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a BCE, fie la recomandarea BCE și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, adoptă dispozițiile menționate la articolele 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 și 34.3 din prezentul statut.

CAPITOLUL IX

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI ALTE DISPOZIȚII PRIVIND SEBC

Articolul 43

Dispoziții generale

43.1. Prin efectul derogării menționate la articolul 122 alineatul (1) din tratat, următoarele articole din prezentul statut: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22,

³ Astfel cum a fost modificat prin articolul 6, punctul III(4) din Tratatul de la Amsterdam.

23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 și 52 nu conferă niciun drept și nu impun nicio obligație statului membru respectiv.

43.2. Băncile centrale ale statelor membre care fac obiectul unei derogări, conform articolului 122 alineatul (1) din tratat, își păstrează competențele în domeniul politicii monetare, în conformitate cu dreptul intern.

43.3. În conformitate cu articolul 122 alineatul (4) din tratat, la articolele următoare din prezentul statut: 3, 11.2, 19, 34.2 și 50, „state membre” înseamnă statele membre care nu fac obiectul unei derogări.

43.4. La articolele următoare din prezentul statut: 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 și 52, „bănci centrale naționale” înseamnă băncile centrale ale statelor membre care nu fac obiectul unei derogări.

43.5. La articolele 10.3 și 33.1, „acționari” înseamnă băncile centrale ale statelor membre care nu fac obiectul unei derogări.

43.6. La articolele 10.3 și 30.2, „capitalul subscris al BCE” înseamnă capitalul BCE subscris de băncile centrale ale statelor membre care nu fac obiectul unei derogări.

Articolul 44

Misiuni tranzitorii ale BCE

BCE îndeplinește misiunile IME care, date fiind derogările privind unul sau mai multe state membre, trebuie să fie îndeplinite și în etapa a treia.

BCE adoptă avize în cursul perioadei de pregătire privind abrogarea derogărilor menționate la articolul 122 din tratat.

Articolul 45

Consiliul general al BCE

45.1. Fără a aduce atingere articolului 107 alineatul (3) din tratat, Consiliul general se constituie ca cel de-al treilea organ de decizie al BCE.

45.2. Consiliul general este format din președintele și vicepreședintele BCE, precum și din guvernatorii băncilor centrale naționale. Cealți membri ai Comitetului executiv pot participa, fără drept de vot, la reuniunile Consiliului general.

45.3. Responsabilitățile Consiliului general sunt enumerate în mod exhaustiv la articolul 47 din prezentul statut.

Articolul 46

Regulamentul intern al Consiliului general

46.1. Președintele sau, în absența acestuia, vicepreședintele BCE prezidează Consiliul general al BCE.

46.2. Președintele Consiliului și un membru al Comisiei pot participa, fără drept de vot, la reuniunile Consiliului general.

46.3. Președintele pregătește reuniunile Consiliului general.

46.4. Prin derogare de la articolul 12.3, Consiliul general își adoptă regulamentul intern.

46.5. Secretariatul Consiliului general se asigură de BCE.

Articolul 47

Responsabilitățile Consiliului general

47.1. Consiliul general:

- îndeplinește misiunile menționate la articolul 44;
- contribuie la îndeplinirea funcțiilor consultative menționate la articolele 4 și 25.1.

47.2. Consiliul general contribuie la:

- culegerea informațiilor statistice menționate la articolul 5;
- întocmirea rapoartelor de activitate ale BCE menționate la articolul 15;
- stabilirea normelor menționate în articolul 26.4, necesare aplicării articolului 26;
- luarea tuturor celorlalte măsuri menționate la articolul 29.4, necesare aplicării articolului 29;
- stabilirea regimului care se aplică personalului BCE, menționate la articolul 36.

47.3. Consiliul general contribuie la pregătirile necesare pentru stabilirea irevocabilă a cursurilor de schimb ale monedelor statelor membre care fac obiectul unei derogări în raport cu monedele, sau cu moneda unică, a(le) statelor membre care nu fac obiectul unei derogări, așa cum este prevăzută aceasta la articolul 123 alineatul (5) din tratat.

47.4. Consiliul general este informat de președintele BCE cu privire la deciziile Consiliului guvernatorilor.

Articolul 48

Dispoziții tranzitorii privind capitalul BCE

În conformitate cu articolul 29.1, fiecărei bănci centrale naționale i se atribuie o pondere în grila de repartiție pentru subscrierea la capitalul BCE. Prin derogare de la articolul 28.3, băncile centrale ale statelor membre care fac obiectul unei derogări nu varsă capitalul subscris, în afara cazului în care Consiliul general, hotărând cu o majoritate care reprezintă cel puțin două treimi din capitalul subscris al BCE și cel puțin jumătate din acționari, decide că un procent minim trebuie vărsat cu titlu de participare la costurile funcționării BCE.

Articolul 49

Plata amânată a capitalului, rezervelor și provizioanelor BCE

49.1. Banca centrală a unui stat membru a cărui derogare a fost abrogată trebuie să verse cota subscrisă la capitalul BCE în aceeași proporție ca și băncile centrale ale celorlalte state membre care nu fac obiectul unei derogări și să transfere către BCE active din rezervele valutare, în conformitate cu articolul 30.1. Suma care trebuie transferată se stabilește înmulțind valoarea în ECU, calculată la cursul de schimb în vigoare, a activelor din rezervele valutare care au fost deja transferate către BCE în conformitate cu articolul 30.1 cu raportul dintre numărul părților subscrise de banca centrală națională respectivă și numărul părților deja vărsate de celelalte bănci centrale naționale.

49.2. În afara plății menționate la articolul 49.1, banca centrală respectivă contribuie la rezervele BCE, la provizioanele echivalente rezervelor și la suma care mai trebuie afectată rezervelor și provizioanelor care corespund soldului contului de profit și pierdere la data de 31 decembrie a anului anterior abrogării derogării. Suma care trebuie vărsată se calculează înmulțind volumul rezervelor, așa cum sunt ele definite mai sus și așa cum figurează în bilanțul aprobat al BCE, cu raportul dintre numărul părților subscrise de banca centrală respectivă și numărul părților deja vărsate de către celelalte bănci centrale.

49.3.⁴ Atunci când unul sau mai multe state devin membre ale Uniunii Europene, iar băncile lor centrale naționale devin parte integrantă din SEBC, capitalul subscris al BCE și plafonul până la care activele din rezervele valutare pot fi transferate BCE se majorează în mod automat. Valoarea majorării se determină prin înmulțirea valorilor respective aflate în vigoare în momentul respectiv cu raportul, în cadrul grilei de repartitie pentru capitalul majorat, dintre ponderea băncilor centrale naționale care aderă și ponderea băncilor centrale naționale care sunt deja membre ale SEBC. Ponderea fiecărei bănci centrale naționale în grila de repartitie se calculează prin analogie cu articolul 29.1 și în conformitate cu articolul 29.2. Perioadele de referință utilizate pentru datele statistice sunt identice cu cele utilizate pentru ultima ajustare cincinală a ponderilor în conformitate cu articolul 29.3.

Articolul 50

Numirea inițială a membrilor Comitetului executiv

La înființarea Comitetului executiv al BCE, președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai săi sunt numiți, de comun acord, de guvernele statelor membre la nivelul șefilor de stat sau de guvern, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului IME. Președintele Comitetului executiv este numit pentru opt ani. Prin derogare de la articolul 11.2, vicepreședintele este numit pe o perioadă de patru ani, iar ceilalți membri ai Comitetului executiv pentru un mandat cu o durată cuprinsă între cinci și opt ani. Niciun mandat nu poate fi reînnoit. Numărul membrilor Comitetului executiv poate fi mai mic decât cel menționat la articolul 11.1, dar în niciun caz mai mic de patru.

⁴ Astfel cum a fost introdus prin articolul 17 din Actul privind condițiile de aderare a Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Polone, a Republicii Slovenia și a Republicii Slovace și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană.

Articolul 51

Derogare de la articolul 32

51.1. În cazul în care, după debutul celei de-a treia etape, Consiliul guvernatorilor decide că aplicarea articolului 32 modifică în mod semnificativ poziția relativă a băncilor centrale naționale în ceea ce privește veniturile, totalul veniturilor care trebuie să fie repartizate în conformitate cu articolul 32 se micșorează cu un procentaj uniform care nu poate depăși 60% în cadrul primului exercițiu financiar care urmează debutului celei de-a treia etape și care se va diminua cu cel puțin 12 procente în cursul fiecăruia dintre exercițiile financiare următoare.

51.2. Articolul 51.1 se aplică timp de cel mult cinci exerciții financiare complete după debutul celei de-a treia etape.

Articolul 52

Schimbul bancnotelor exprimate în monedele comunitare

După stabilirea irevocabilă a cursurilor de schimb, Consiliul guvernatorilor adoptă măsurile necesare pentru a asigura că bancnotele exprimate în monedele pentru care a fost stabilit în mod irevocabil cursul de schimb sunt schimbate de băncile centrale naționale la paritatea respectivă.

Articolul 53

Aplicabilitatea măsurilor tranzitorii

Articolele 43-48 se aplică în măsura în care și atât timp cât statele membre fac obiectul unei derogări.

GLOSAR

Banca Centrală Europeană (BCE) [*European Central Bank (ECB)*]: BCE se află în centrul **Eurosistemului** și al **Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC)**, având personalitate juridică în conformitate cu dispozițiile dreptului comunitar. BCE asigură îndeplinirea misiunilor conferite Eurosistemului și SEBC fie prin activitățile proprii, fie prin cele ale BCN, în conformitate cu Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene. Aceasta este condusă de **Consiliul guvernatorilor** și **Comitetul executiv**, precum și de **Consiliul general** – al treilea organ de decizie, cu caracter temporar.

Banca Reglementelor Internaționale (BRI) [*Bank for International Settlements (BIS)*]: înființată la data de 17 mai 1930 printr-un Acord internațional încheiat între Belgia, Franța, Germania, Italia, Japonia, Regatul Unit și Statele Unite, BRI este cea mai veche organizație financiară internațională. Aceasta favorizează cooperarea monetară și financiară la nivel internațional și îndeplinește funcția de bancă pentru băncile centrale. În îndeplinirea mandatului său, BRI servește drept: (i) forum de promovare a discuțiilor și de facilitare a proceselor de decizie între băncile centrale și în cadrul comunității financiare internaționale; (ii) centru de cercetare economică și monetară; (iii) principala contrapartidă a băncilor centrale în cadrul tranzacțiilor financiare ale acestora; (iv) agent sau administrator pentru operațiunile financiare internaționale. Aceasta are sediul la Basel și reprezentanțe la Hong Kong și Ciudad de Mexico.

Bază de calcul [*Reserve base*]: suma elementelor din bilanț (în special pasive) care constituie baza de calcul a **rezervelor minime obligatorii** ale unei **instituții de credit**.

Comisia Europeană [*European Commission*]: instituția **Comunității Europene** care asigură aplicarea dispozițiilor **Tratatului**. Comisia elaborează politici comunitare, propune reglementări comunitare și are competențe în domenii specifice. În domeniul politicii economice, Comisia elaborează **Orientările generale de politică economică (OGPE)** și raportează **Consiliului UE** cu privire la evoluțiile și politicile economice. Aceasta monitorizează finanțele publice în cadrul supravegherii multilaterale și prezintă rapoarte Consiliului UE. Până la data de 1 mai 2004, Comisia Europeană era formată din 20 de membri: câte doi resortisanți din Germania, Spania, Franța, Italia și Regatul Unit și câte unul din celelalte state membre. La încheierea unei perioade de tranziție după extinderea UE, Comisia va avea 25 de membri: câte un resortisant din fiecare din cele 25 de state membre.

Comitetele SEBC [*ESCB committees*]: create de **Consiliul guvernatorilor BCE**, conform articolului 9 din Regulamentul de procedură al BCE, în vederea acordării de asistență organelor decizionale ale BCE.

Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare (CAERVM) [*Committee of European Securities Regulators (CESR)*]: comitet înființat de **Comisia Europeană** în luna iunie 2001, pe baza recomandării formulate în Raportul Comitetului înțelepților privind reglementarea piețelor

europene ale valorilor mobiliare, și alcătuit din reprezentanți ai autorităților naționale de reglementare a piețelor valorilor mobiliare. Ca organ de nivelul 3 al abordării normative europene revizuite, acesta oferă consultanță Comisiei Europene pe probleme de strategie în domeniul valorilor imobiliare și contribuie la asigurarea unei aplicări mai coerente a legislației comunitare în statele membre și la o mai bună coordonare între autoritățile europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare.

Comitetul bancar european (CBE) [European Banking Committee (EBC)]: înființat în anul 2003 prin Decizia 2004/10/CE a Comisiei din 5 noiembrie 2003 (JO L 3, 7.1.2004, p. 36), acesta reprezintă un comitet de nivelul 2, acordând consultanță **Comisiei Europene** în chestiuni referitoare la activitățile bancare; CBE a înlocuit Comitetul consultativ bancar. În domeniul bancar și al supravegherii, **BCE** este reprezentată în cadrul Comitetului supraveghetorilor bancari europeni care este un comitet de nivelul 3.

Comitetul de politică economică (CPE) [Economic Policy Committee (EPC)]: organ comunitar consultativ, înființat prin Decizia Consiliului 74/122/CEE din 18 februarie 1974 (JO L 63, 5.3.1974, p. 21) și alcătuit din câte doi reprezentanți și doi supleanți din fiecare stat membru, **Comisia Europeană** și **BCE**. Atribuțiile sale principale constau în participarea la activitățile pregătitoare ale Consiliului ECOFIN prin coordonarea politicilor economice ale statelor membre și ale **Comunității Europene**, precum și în acordarea de consultanță **Comisiei Europene** și **Consiliului UE**. Acesta colaborează strâns cu **Comitetul economic și financiar (CEF)**, axându-se în principal pe politici structurale destinate ameliorării potențialului de dezvoltare și a ocupării forței de muncă în cadrul Comunității.

Comitetul de statistici monetare, financiare și ale balanței de plăți (CMFB) [Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics (CMFB)]: comitet creat prin Decizia Consiliului 91/115/CEE din 25 februarie 1991 (JO L 59, 6.3.1991, p. 19), astfel cum a fost modificată prin Decizia Consiliului 96/174/CE din 26 februarie 1996 (JO L 51, 1.3.1996, p. 48); acesta reunește statisticieni din institutele naționale de statistică, **Eurostat**, BCN și **BCE**. CMFB oferă consultanță Comisiei privind diverse aspecte din domeniul statisticii, în special cele referitoare la **procedura de deficit excesiv**, și promovează cooperarea și coordonarea activităților specifice la nivel european.

Comitetul economic și financiar (CEF) [Economic and Financial Committee (ECF)]: organism comunitar consultativ, creat la începutul celei de-a treia etape a **Uniunii Economice și Monetare (UEM)**. Statele membre, **Comisia Europeană** și **Banca Centrală Europeană (BCE)** numesc fiecare cel mult doi membri ai comitetului. Fiecare stat membru alege un membru dintre funcționarii superiori din administrația națională și încă un membru dintre funcționarii superiori ai BCN. Cu toate acestea, un membru BCN poate participa la reuniunile CEF doar în cazul în care sunt supuse dezbaterii aspecte ce țin în mod deosebit de competența instituției din care face parte. În articolul 114 alineatul (2) din **Tratatul CE** sunt prezentate atribuțiile CEF.

Comitetul executiv [*Executive Board*]: unul dintre organele de decizie ale **BCE**. Acesta este alcătuit din președintele și vicepreședintele BCE și alți patru membri desemnați de comun acord de șefii de stat sau de guvern ai țărilor care au adoptat **euro**.

Comitetul guvernatorilor băncilor centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene [*Committee of Governors of the central banks of the Member States of the European Economic Community*]: comitet creat în luna mai 1964, în temeiul articolului 105 alineatul (2) din Tratatul CEE, în scopul favorizării cooperării între băncile centrale. În anul 1994, atribuțiile acestuia au fost preluate de **Institutul Monetar European (IME)** nou-creat, iar comitetul a fost desființat.

Comitetul monetar [*Monetary Committee*]: comitet instituit prin articolul 105 alineatul (2) din **Tratatul CEE** și înlocuit, la începutul celei de-a treia etape a **UEM**, de **Comitetul economic și financiar (CEF)**.

Comunitatea Europeană [*European Community*]: organizație supranațională instituită prin **Tratatul CEE** în anul 1958, sub denumirea de Comunitatea Economică Europeană (CEE). Tratatul UE a lărgit sfera de competență a CEE, redenumită, în anul 1993, Comunitatea Europeană. Ca misiuni principale, Comunitatea Europeană promovează dezvoltarea armonioasă, echilibrată și durabilă a activității economice, un nivel înalt de ocupare a forței de muncă și de protecție socială, egalitatea între sexe, creștere economică durabilă și neinflaționistă, un grad ridicat de competitivitate și convergență a performanțelor economice, un nivel superior de protecție și ameliorare a calității mediului, standarde înalte privind nivelul de trai și calitatea vieții, precum și coeziunea socială și solidaritatea între statele membre. Comunitatea îndeplinește aceste misiuni, printre altele, prin intermediul pieței unice și a UEM.

Consiliul European [*European Council*]: oferă **Uniunii Europene** impulsul necesar dezvoltării și definește orientările politice generale ale acesteia. Reunește șefii de stat sau de guvern ai statelor membre și președintele **Comisiei Europene** (a se vedea, de asemenea, **Consiliul UE**).

Consiliul general [*General Council*]: unul dintre organele de decizie ale **BCE**. Este format din președintele și vicepreședintele BCE, precum și din guvernatorii tuturor BCN din statele membre ale UE.

Consiliul guvernatorilor [*Governing Council*]: organul suprem de decizie al **BCE**. Acesta este format din toți membrii **Comitetului executiv** al BCE și guvernatorii BCN din țările care au adoptat moneda **euro**.

Consiliul ECOFIN [*ECOFIN Council*]: a se vedea **Consiliul UE**.

Consiliul UE (Consiliul Uniunii Europene) [*EU Council (Council of the European Union)*]: instituție a Comunității Europene, formată din reprezentanții guvernelor statelor membre, în mod obișnuit din miniștrii cu competențe în domeniile vizate (motiv pentru care este adeseori denumit „Consiliul de Miniștri”). Reuniunea Consiliului UE la nivel de miniștri ai economiei și

finanțelor este adesea denumită **Consiliul ECOFIN**. În plus, pentru decizii prevăzute în **Tratat**, Consiliul UE se poate reuni și la nivel de șefi de stat sau de guvern (a se vedea și **Consiliul European**).

Constituție pentru Europa [*Constitution for Europe*]: La data de 13 iunie 2003, Convenția europeană privind viitorul Europei a adoptat proiectul unui Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa, care să înlocuiască atât **Tratatul UE**, cât și **Tratatul CE**. Proiectul de tratat a fost prezentat în cadrul Consiliului European de la Salonic din data de 20 iunie 2003 și a fost dezbătut în cadrul Conferinței interguvernamentale (CIG) din septembrie 2003 până în iunie 2004, când a fost adoptat de statele membre ale UE, procesul de ratificare fiind programat a se derula până în luna noiembrie 2006.

Contract de report [*Repurchase agreement*]: acord de vânzare și de răscumpărare a unui activ la un anumit preț și la o dată ulterioară prestabilită sau la cerere. Acest tip de acord este similar împrumuturilor garantate, cu diferența că vânzătorul nu rămâne proprietarul titlurilor. Operațiunile reversibile sunt incluse în M3 în cazurile în care vânzătorul este o instituție financiară monetară (IFM), iar contrapartida este un rezident al zonei euro care nu este IFM.

Criterii de convergență [*Convergence criteria*]: criteriile stabilite în articolul 121 alineatul (1) din **Tratatul CE** (și prezentate pe larg în Protocolul nr. 21 anexat la Tratat) ca bază pentru evaluarea capacității unei țări de a adopta moneda euro. Aceste criterii se referă la rezultatele obținute cu privire la **stabilitatea prețurilor**, situația finanțelor publice, cursul de schimb și ratele dobânzilor pe termen lung. Tot pe baza acestor criterii se evaluează și compatibilitatea legislației naționale, inclusiv a statutelor BCN, atât cu dispozițiile **Tratatului**, cât și cu **Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene**.

Curtea de Conturi [*Court of Auditors*]: instituție a **Comunității Europene** care efectuează auditul acesteia, una dintre misiunile sale fiind examinarea eficienței operaționale a administrării **BCE**.

Curtea Europeană de Justiție (CEJ) [*European Court of Justice (ECJ)*]: instituție a **Comunității Europene**, cu sediul la Luxemburg, care: (i) asigură interpretarea și aplicarea corectă a tratatelor și (ii) se pronunță asupra valabilității și înțelesului dreptului comunitar. Acțiunile și omisiunile **BCE** sunt supuse examinării CEJ.

ECU (unitate monetară europeană) [*ECU (European Currency Unit)*]: înaintea celei de-a treia etape a UEM, ECU era un coș de valute reprezentând totalul unor sume fixe exprimate în 12 dintre cele 15 valute ale statelor membre ale UE. Valoarea ECU era calculată ca medie ponderată a valorii valutelor din componența sa. ECU a fost înlocuită de **euro** la data de 1 ianuarie 1999, la paritatea 1:1.

EONIA (rata medie a dobânzii overnight) [*EONIA (euro overnight index average)*]: măsură a ratei dobânzii efective de pe piața interbancară *overnight* în euro, bazată pe operațiuni.

EUREPO [*EUREPO*]: rata dobânzii la care o bancă de prim rang oferă fonduri în **euro** unei alte bănci de prim rang în schimbul unor garanții constituite exclusiv din titluri de stat pe termen scurt și pe termen lung emise de țări membre ale zonei euro. Metoda utilizată pentru calculul EUREPO este similară celei utilizate pentru calculul **EURIBOR**; cu toate acestea, EUREPO este reprezentativă pentru ratele dobânzii pe segmentele garantate ale pieței (piețele repo). Grupul de bănci participante este, de asemenea, diferit.

EURIBOR (rata dobânzii interbancare oferită la operațiunile în euro) [*EURIBOR (euro interbank offered rate)*]: rata dobânzii la care o bancă de prim rang este dispusă să acorde un împrumut în **euro** unei alte bănci de prim rang; calculată zilnic pentru depozitele interbancare cu o scadență de cel mult 12 luni. Spre deosebire de EUREPO, EURIBOR reflectă condițiile pe segmentele negarantate ale pieței.

Euro [*Euro*]: denumirea monedei unice europene, adoptată de **Consiliul European** reunit la Madrid între 15 și 16 decembrie 1995.

Euro Banking Association (EBA) [*Euro Banking Association (EBA)*]: organizație ce asigură un forum destinat cercetării și dezbaterii tuturor aspectelor specifice domeniului bancar, care prezintă interes pentru membrii săi, precum și, în mod deosebit, a aspectelor legate de utilizarea monedei **euro** și de decontarea operațiunilor în euro. La sfârșitul anului 1998, EBA a creat o societate de compensare (ABE Clearing S.A.S., Société par Actions Simplifiée à Capital Variable), care să administreze noul Sistem de compensare în euro (EURO1) începând cu data de 1 ianuarie 1999; EURO1 este succesorul Sistemului de compensare-decontare în ECU.

Eurogrup [*Eurogroup*]: grup cu caracter informal, constituit din membrii **Consiliului ECOFIN** care reprezintă statele membre ale **zonei euro**. Aceștia se reunesc periodic (de regulă, anterior ședințelor Consiliului ECOFIN) pentru a dezbate aspecte legate de responsabilitățile comune ale țărilor zonei euro în ceea ce privește moneda unică. **Comisia Europeană** și, după caz, **BCE** sunt invitate să participe la reuniunile Eurogrupului.

Eurosistemul [*Eurosystem*]: cuprinde **BCE** și BCN ale statelor membre care au adoptat **euro** în cea de-a treia etapă a **Uniunii Economice și Monetare** (a se vedea, de asemenea, **zona euro**). Din Eurosistem fac parte, în prezent, 12 BCN. Eurosistemul este condus de **Consiliul guvernatorilor** și de **Comitetul executiv** al BCE.

Eurostat [*Eurostat*]: Oficiul de Statistică al Comunităților Europene. Eurostat este parte integrantă a **Comisiei Europene** și are misiunea de a realiza statistici comunitare.

Facilitate de creditare marginală [*Marginal lending facility*]: **facilitate permanentă** a **Eurosistemului** pe care **contrapartidele** o pot utiliza pentru a obține de la o BCN credite la o **rată a dobânzii** prestabilită, garantate cu active eligibile (a se vedea și **ratele dobânzilor reprezentative ale BCE**).

Facilitate de depozit [*Deposit facility*]: **facilitate permanentă a Eurosistemului** care oferă **contrapartidelor** posibilitatea de a constitui, la o BCN, depozite *overnight*, remunerate la o rată a dobânzii prestabilă (a se vedea și **ratele dobânzilor reprezentative ale BCE**).

Facilitate permanentă [*Standing facility*]: facilitate pe care o bancă centrală o pune la dispoziția contrapartidelor la inițiativa acestora. **Eurosistemul** oferă două facilități permanente *overnight*: **facilitatea de creditare marginală** și **facilitatea de depozit**.

Fondul European de Cooperare Monetară (FECOM) [*European Monetary Cooperation Fund (EMCF)*]: fost organism comunitar instituit prin Regulamentul (CEE) nr. 907/73 al Consiliului din 3 aprilie 1973 (JO L 89, 5.4.1973, p. 2). La începutul celei de-a doua etape a **UEM**, FECOM a fost desființat, iar atribuțiile sale au fost preluate de **Institutul Monetar European (IME)**.

Fondul Monetar Internațional (FMI) [*International Monetary Fund (IMF)*]: organizație monetară internațională, înființată în anul 1944 în conformitate cu Acordul de la Bretton Woods. Acesta are sediul la Washington DC și cuprinde, în prezent, 184 de țări membre. Conform Statutului FMI, principalele atribuții constau în promovarea cooperării monetare la nivel mondial, asigurarea stabilității cursului de schimb, facilitarea comerțului internațional și promovarea creșterii economice.

Garanție [*Collateral*]: active angajate (de **instituțiile de credit** la băncile centrale, de exemplu) drept garanție pentru rambursarea creditelor, precum și active vândute (băncilor centrale de către instituții de credit, de exemplu) în baza unor **contracte de report**.

Guvernanță corporativă [*Corporate governance*]: proceduri și procese pe baza cărora este condusă și controlată o organizație. Structura acesteia definește repartizarea drepturilor și responsabilităților între diferiți participanți ai organizației respective – consiliul de administrație, cadre de conducere, acționari și alți factori implicați –, precum și regulile și procedurile decizionale. Astfel, se asigură și structura în cadrul căreia se stabilesc atât obiectivele operaționale ale organizației, cât și mijloacele de realizare a acestora și de monitorizare a rezultatelor obținute.

IFM (instituții financiare monetare) [*MFIs (monetary financial institutions)*]: instituții financiare care formează sectorul de emisiune monetară al **zonei euro**. Printre acestea se numără **BCE**, BCN ale țărilor din zona euro, precum și instituțiile de credit și fondurile de piață monetară situate în zona euro.

Independența băncilor centrale [*Central bank independence*]: dispoziție juridică prin care se garantează că o bancă centrală își poate îndeplini sarcinile și obligațiile statutare fără intervenție politică. Articolul 108 din **Tratatul CE** instituie principiul de independență a băncilor centrale pentru **zona euro**.

Indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) [*Harmonised Index of Consumer Prices (HICP)*]: indice al prețurilor de consum, a cărui metodologie statistică a fost armonizată între țări.

Institutul Monetar European (IME) [*European Monetary Institute (EMI)*]: instituție cu caracter temporar înființată la începutul celei de-a doua etape a **Uniunii Economice și Monetare**, respectiv la data de 1 ianuarie 1994. Cele două atribuții principale ale IME au constat în consolidarea cooperării între băncile centrale și a coordonării politicilor monetare și realizarea preparativelor necesare pentru înființarea **Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC)**, aplicarea politicii monetare unice și crearea unei monede unice în cea de-a treia etapă a UEM. Acesta și-a încetat activitatea odată cu înființarea **BCE**, respectiv la data de 1 iunie 1998.

Legătură între sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare [*Link between securities settlement systems*]: procedurile și acordurile între **sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare (SSS)**, destinate transferului de titluri prin înregistrare contabilă. Ca o alternativă la **MBCC**, **Eurosistemul** utilizează legături eligibile pentru mobilizarea **garanțiilor** la nivel transfrontalier.

Licitație rapidă [*Quick tender*]: procedură de licitație utilizată de **Eurosistem** pentru **operațiuni de reglaj fin**. Licitațiile rapide se desfășoară într-un interval de 60 de minute și sunt destinate unui număr limitat de **contrapartide**.

Licitație standard [*Standard tender*]: procedură de licitație utilizată de **Eurosistem** în cadrul **operațiunilor de piață monetară** periodice. Licitațiile standard se efectuează într-un interval de 24 de ore. Toate contrapartidele care îndeplinesc criteriile generale de eligibilitate au dreptul de a prezenta oferte.

MCS (mecanism al cursului de schimb) [*ERM (exchange rate mechanism)*]: mecanism al cursului de schimb și de intervenție din cadrul **Sistemului Monetar European (SME)**, destinat stabilirii parităților centrale ale monedelor participante față de **ECU**. Aceste parități centrale au servit la stabilirea unei grile a parităților centrale bilaterale între monedele participante. Era permisă o marjă de fluctuație a cursurilor de schimb în jurul parității centrale. Paritățile centrale puteau fi ajustate pe baza unui acord comun între toate țările participante la MCS. În anul 1999, la începutul celei de-a **treia etapă** a **Uniunii economice și monetare (UEM)**, MCS a fost înlocuit cu **MCS II**.

MCS II (mecanism al cursului de schimb II) [*ERM II (exchange rate mechanism II)*]: mecanism al cursului de schimb care stabilește un cadru de cooperare în domeniul politicii cursului de schimb între țările din zona euro și statele membre ale UE neparticipante la cea de-a treia etapă a UEM.

Mecanism de interconectare [*Interlinking mechanism*]: una dintre componentele sistemului **TARGET**. Acest termen este utilizat pentru a desemna infrastructurile și procedurile care asigură legătura între **sistemele RTGS** naționale, permițând astfel procesarea plăților transfrontaliere în cadrul TARGET.

Modelul băncilor centrale corespondente (MBCC) [*Correspondent central banking model (CCBM)*]: mecanism creat de **Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)** cu scopul de a permite **contrapartidelor** să obțină credite de la banca centrală a țării în care își au sediul, pe baza **garanțiilor** deținute într-o altă țară. În cadrul MBCC, o BCN îndeplinește rolul de custode pentru celelalte BCN în ceea ce privește titlurile deținute în **sistemul național de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare (SSS)**.

OLAF (Oficiul European de Luptă Antifraudă) [*OLAF (European Anti-Fraud Office)*]: Oficiul **Comisiei Europene** care realizează investigații în cazuri de fraudă și alte nereguli comise în cadrul **Comunității Europene**, pe baza unor suspiciuni întemeiate. În luna iulie 2003, **Curtea Europeană de Justiție (CEJ)** a hotărât că OLAF are competențe de investigare și asupra **BCE**.

Operațiune de piață [*Open market operation*]: operațiune efectuată pe piețele financiare la inițiativa băncii centrale, care presupune una dintre următoarele tranzacții: (i) cumpărarea sau vânzarea definitivă de active (la vedere sau la termen); (ii) cumpărarea sau vânzarea de active în cadrul unui **contract de report**; (iii) acordarea sau contractarea de credite în schimbul unor active constituite drept **garanții**; (iv) emiterea de certificate de debit de către băncile centrale; (v) acceptarea de depozite la termen sau (vi) derularea de **operațiuni de swap valutar** între moneda națională și alte valute.

Operațiune de refinanțare pe termen lung [*Longer-term refinancing operation*]: **operațiune de piață** executată de **Eurosistem** cu frecvență lunară, a cărei scadență obișnuită este de trei luni. Acest tip de operațiuni se derulează sub forma unor licitații cu rata dobânzii variabilă și cu volum de alocare prestabilit.

Operațiune de reglaj fin [*Fine-tuning operation*]: **operațiune de piață** efectuată de **Eurosistem** fără o anumită periodicitate, în principal pentru a face față unor fluctuații neașteptate ale lichidității pe piață.

Operațiune principală de refinanțare [*Main refinancing operation*]: **operațiune de piață** derulată de **Eurosistem** cu frecvență săptămânală. La data de 9 martie 2004, în urma unei decizii a Consiliului guvernatorilor din anul 2003, scadența acestor operațiuni a fost redusă de la două săptămâni la o săptămână. Acestea se derulează sub forma unor licitații cu rata dobânzii variabilă și cu o **rată a dobânzii minimă acceptată** prestabilită.

Operațiune reversibilă [*Reverse transaction*]: operațiune prin care banca centrală cumpără sau vinde active în cadrul unui **contract de report** sau realizează operațiuni de creditare pe bază de **garanții**.

Operațiuni de swap valutar [*Foreign exchange swap*]: tranzacții valutare la vedere și la termen simultane prin care o monedă este schimbată în altă monedă. **Eurosistemul** poate derula **operațiuni de piață** sub forma unor *swap*-uri valutare, în cadrul cărora BCN (sau **BCE**) cumpără sau vând la vedere **euro** în schimbul unei alte valute și, în același timp, revând sau răscumpără euro în cadrul unei tranzacții valutare la termen.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) [*Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*]: organizație interguvernamentală înființată în anul 1950, cu sediul la Paris. În prezent, această organizație are 30 de țări membre și asigură legătura cu alte 70 de țări, reprezentând un forum de consultare, de confruntare a experiențelor proprii și de cooperare între membri în vederea atingerii celui mai înalt nivel posibil de creștere sustenabilă și a ameliorării bunăstării economice și sociale în concordanță cu principiile economiei de piață.

Orientări generale de politică economică (OGPE) [*Broad Economic Policy Guidelines (BEPGs)*]: statele membre sunt obligate prin Tratat să-și coordoneze politicile economice în cadrul Consiliului UE. Orientările generale de politică economică reprezintă principalul instrument de coordonare și conțin recomandări adresate autorităților privind politicile macroeconomice și structurale, oferind și un criteriu pentru evaluările *ex post* în contextul supravegherii multilaterale în cadrul Consiliului UE. Acesta, la recomandarea Comisiei Europene, redactează un proiect de OGPE și prezintă rezultatele demersului său Consiliului European. Pe baza concluziilor Consiliului European, Consiliul UE adoptă apoi o recomandare privind orientările generale de politică economică.

Pactul de stabilitate și creștere [*Stability and Growth Pact*]: cuprinde două Regulamente ale **Consiliului UE**, respectiv: (i) Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice și (ii) Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării **procedurii de deficit excesiv**, precum și o Rezoluție a **Consiliului European** privind Pactul de stabilitate și creștere, adoptată în cadrul summitului de la Amsterdam din data de 17 iunie 1997. Pactul este destinat menținerii unei situații solide a finanțelor publice în cursul celei de-a treia etape a **UEM**, în vederea consolidării condițiilor pentru asigurarea stabilității prețurilor și a unei creșteri economice durabile care să favorizeze crearea de locuri de muncă. Mai precis, pozițiile bugetare aproape de echilibru sau excedentare constituie obiectivul pe termen mediu al statelor membre.

Paritate centrală a euro [*Euro central rate*]: cursul de schimb oficial al monedelor statelor participante la **MCS II** față de euro, în jurul căruia sunt stabilite marjele de fluctuație ale MCS II.

Parlamentul European [*European Parliament*]: instituție comunitară ce cuprinde 732 de reprezentanți ai cetățenilor statelor membre, începând cu legislatura 2004-2009. Acesta contribuie la procesul legislativ, deși prerogativele sale variază în funcție de procedurile de adoptare a legislației UE. În cadrul **Uniunii Economice și Monetare (UEM)**, Parlamentul are, în principal, competențe consultative. Cu toate acestea, **Tratatul** prevede anumite proceduri referitoare la **responsabilitatea** democratică a **BCE** în fața Parlamentului (prezentarea Raportului anual, dezbateri generale privind politica monetară, audieri în fața comisiilor parlamentare de specialitate).

Perioadă de aplicare [*Maintenance period*]: perioada pe durata căreia **instituțiile de credit** sunt obligate să respecte regimul de constituire a **rezervelor minime obligatorii**. De la 10 martie 2004, perioada de aplicare începe în ziua decontării primei **operațiuni principale de refinanțare** ulterioare ședinței **Consiliului guvernatorilor** în cadrul căreia este programată evaluarea lunară a orientării politicii monetare. **BCE** publică un calendar al perioadelor de aplicare cu cel puțin trei luni înainte de începutul fiecărui an.

Ponderea datoriei publice în PIB [*Debt ratio*]: obiectul unuia dintre criteriile fiscale utilizate pentru stabilirea existenței unui deficit excesiv, în conformitate cu dispozițiile articolului 104 alineatul (2) din **Tratatul CE**. Conform definiției, aceasta reprezintă raportul dintre datoria publică și produsul intern brut la prețul pieței, datoria publică însemnând, conform definiției din Protocolul nr. 20 (privind **procedura de deficit excesiv**), totalul datoriei brute, la valoarea nominală, la sfârșitul anului, consolidată între și la nivelul sectoarelor administrației publice.

Ponderea deficitului în PIB [*Deficit ratio*]: obiectul unuia dintre criteriile fiscale utilizate pentru stabilirea existenței unui deficit excesiv, în conformitate cu dispozițiile articolului 104 alineatul (2) din **Tratatul CE**. Acesta se definește ca fiind raportul dintre deficitul public efectiv sau planificat și produsul intern brut la prețul pieței. Deficitul public este definit în Protocolul nr. 20 (privind **procedura de deficit excesiv**) ca necesarul net de finanțare al administrației publice.

Procedura de deficit excesiv [*Excessive deficit procedure*]: dispoziție definită la articolul 104 din **Tratatul CE** și în Protocolul nr. 20 (privind **procedura de deficit excesiv**), care prevede menținerea disciplinei bugetare de către statele membre ale UE, stabilește criteriile pe baza cărora o poziție bugetară este considerată deficit excesiv și prezintă măsurile care trebuie luate în cazul constatării nerespectării cerințelor cu privire la echilibrul bugetar sau la datoria publică. Această dispoziție a fost completată prin Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv, care constituie un element al **Pactului de stabilitate și creștere**.

Programe de stabilitate [*Stability programmes*]: ipoteze și planuri guvernamentale pe termen mediu prezentate de țările **zonei euro** cu privire la evoluția principalelor variabile economice. Aceste programe stabilesc obiectivul pe termen mediu al unei poziții bugetare aproape de echilibru sau excedentare, ori strategia de ajustare necesară atingerii acestui obiectiv, menționată în **Pactul de stabilitate și creștere**. Programele de stabilitate trebuie actualizate anual și sunt analizate de **Comisia Europeană** și de **Comitetul Economic și Financiar (CEF)**, ale căror evaluări vor servi drept bază pentru analiza **Consiliului ECOFIN**.

Proiecții [*Projections*]: a se vedea **Proiecțiile experților Eurosistemului**.

Proiecțiile experților Eurosistemului [*Eurosystem staff projections*]: rezultatele exercițiilor de proiecție economică efectuate de experții **Eurosistemului** în cadrul procesului de analiză economică cu privire la posibilele evoluții macroeconomice în **zona euro**.

Rata dobânzii minimă acceptată [*Minimum bid rate*]: limita inferioară a **ratelor dobânzilor** la care **contrapartidele** pot depune oferte în cadrul **operațiunilor principale de refinanțare** derulate sub forma unor licitații cu rată variabilă. Aceasta este una dintre **ratele dobânzilor reprezentative ale BCE** care reflectă orientarea politicii monetare.

Rata rezervelor minime obligatorii [*Reserve ratio*]: rată definită de banca centrală pentru fiecare categorie de elemente bilanțiere incluse în **baza de calcul a rezervelor minime obligatorii**. Ratele se utilizează la calcularea **rezervelor minime obligatorii**.

Ratele dobânzilor reprezentative ale BCE [*Key ECB interest rates*]: ratele dobânzilor stabilite de **Consiliul guvernatorilor**, care reflectă orientarea politicii monetare a **BCE**. Acestea sunt: **rata dobânzii minimă acceptată** la **operațiunile principale de refinanțare**, **rata dobânzii la facilitatea de creditare marginală** și **rata dobânzii la facilitatea de depozit**.

Responsabilitate [*Accountability*]: obligația juridică și politică a unei instituții independente de a-și explica și justifica în mod corespunzător deciziile în fața cetățenilor și a reprezentanților aleși ai acestora, devenind astfel responsabilă pentru îndeplinirea obiectivelor sale. **Banca Centrală Europeană (BCE)** este răspunzătoare în fața cetățenilor europeni și, într-un mod mai formal, în fața **Parlamentului European**.

Rezerve minime obligatorii [*Reserve requirement*]: nivelul minim al rezervelor pe care o **instituție de credit** trebuie să le dețină la **Eurosistem**. Respectarea acestei obligații este evaluată pe baza mediei soldurilor zilnice pe parcursul unei **perioade de aplicare** de aproximativ o lună.

Risc de decontare [*Settlement risk*]: termen general folosit pentru a desemna riscul ca decontarea în cadrul unui sistem de transferuri să nu aibă loc așa cum se prevăzuse. Acest risc poate cuprinde atât riscul de credit, cât și riscul de lichiditate.

Sistem de decontare a instrumentelor financiare (SSS) [*Securities settlement system (SSS)*]: sistem care permite deținerea și transferul de titluri sau alte active financiare, fie fără plată (FoP, *free of payment*), fie contra plată (DvP, *delivery versus payment*).

Sistem de decontare pe bază brută în timp real (RTGS) [*Real-time gross settlement (RTGS) system*]: sistem de decontare în cadrul căruia procesarea și decontarea tranzacțiilor au loc pentru fiecare ordin în parte (fără compensare) în timp real (continuu) (a se vedea și **TARGET**).

Sistem de plăți [*Payment system*]: set de instrumente, proceduri bancare și, de regulă, sisteme de transfer interbancar prin care se asigură circulația monetară. Pentru aceste sisteme de plăți sunt necesare metode și standarde tehnice acceptate pentru transmiterea mesajelor de plată între participanți, un activ de decontare stabilit de comun acord, precum și un set de proceduri și norme de operare comune care să cuprindă, printre altele, criteriile de acces și politica tarifară.

Sisteme operaționale comune [*Common operational systems*]: sisteme create concertat de BCE și BCN pentru a facilita derularea operațiunilor descentralizate. Acestea includ sisteme, aplicații și proceduri informaționale comune, toate fiind organizate după modelul radial (*hub-and-spoke*), centrul aflându-se la BCE.

Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) [*European System of Central Banks (ESCB)*]: format din BCE și BCN ale tuturor celor 25 de state membre, ceea ce înseamnă că, pe lângă membrii **Eurosistemului**, acesta cuprinde și BCN ale statelor membre care nu au adoptat încă euro. SEBC este condus de **Consiliul guvernatorilor** și de **Comitetul executiv** al BCE, precum și de **Consiliul general** – al treilea organ de decizie, cu caracter temporar, al BCE. Misiunile principale ale SEBC sunt îndeplinite de Eurosistem.

Sistemul Monetar European (SME) [*European Monetary System (EMS)*]: regim de curs de schimb introdus în anul 1979 printr-o Rezoluție a Consiliului European din data de 5 decembrie 1978. Procedurile operaționale au fost stabilite prin Acordul din 13 martie 1979 încheiat între băncile centrale din statele membre ale Comunității Economice Europene. Prin SME s-a instituit un cadru destinat cooperării strânse în domeniul politicii monetare și a cursului de schimb între statele membre ale **Comunității Europene**. Principalele sale componente au fost **ECU**, mecanismul cursului de schimb și de intervenție (**MCS**), unele mecanisme de finanțare pe termen foarte scurt, precum și unele mecanisme de creditare pe termen mediu și scurt. La începutul celei de-a **treia etapă a UEM**, SME a fost înlocuit de **MCS II**.

Stabilitatea prețurilor [*Price stability*]: menținerea stabilității prețurilor este obiectivul principal al **Eurosistemului**. Consiliul guvernatorilor înțelege prin stabilitatea prețurilor o creștere anuală mai mică de 2% a **indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC)** pentru **zona euro**. Consiliul guvernatorilor a precizat, de asemenea, că, pentru îndeplinirea acestui obiectiv, BCE intenționează să mențină rata inflației la un nivel inferior, dar apropiat de 2% pe termen mediu.

Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (Statutul SEBC) [*Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank (Statute of the ESCB)*]: lege organică a **Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC)** și a **Băncii Centrale Europene (BCE)**, anexată sub forma unui protocol la **Tratatul CE**.

Strategia de politică monetară [*Monetary policy strategy*]: abordarea generală a aplicării politicii monetare. Strategia de politică monetară a **BCE** cuprinde o definiție cantitativă a obiectivului fundamental de menținere a **stabilității prețurilor** și un cadru analitic pe doi piloni – analiza economică și analiza

monetară – care constituie baza evaluării generale a riscurilor la adresa stabilității prețurilor și a deciziilor de politică monetară adoptate de **Consiliul guvernatorilor**. De asemenea, aceasta furnizează cadrul necesar pentru a explica publicului deciziile de politică monetară.

TARGET (Sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real) [*TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross settlement Express Transfer system)*]: **sistemul RTGS** pentru plățile în **euro**. Acesta reprezintă un sistem descentralizat, format din 15 sisteme RTGS naționale, mecanismul de plăți al BCE (EPM) și mecanismul de interconectare.

TARGET2 [*TARGET2*]: sistemul **TARGET** de a doua generație, conceput în vederea consolidării integrării financiare în cadrul **zonei euro**. Principalele obiective ale TARGET2 sunt: (i) o reacție mai eficientă la cerințele utilizatorilor prin furnizarea unor interfețe armonizate, (ii) garantarea rentabilității prin introducerea unei structuri tarifare unice pentru serviciile de bază și (iii) pregătirea pentru evoluțiile viitoare, inclusiv legate de extinderea **Uniunii Europene** și a **Eurosistemului**. În cadrul TARGET2, BCN sunt în continuare răspunzătoare de conturile la instituțiile de credit, precum și de relațiile de afaceri cu acestea. Intrarea în funcțiune a noului sistem este prevăzută pentru cea de-a doua jumătate a acestui deceniu.

Tratat [*Treaty*]: se referă la **Tratatul de instituire a Comunității Europene (Tratatul CE)**. Acesta a fost semnat la Roma la data de 25 martie 1957 (fiind astfel adesea denumit și „Tratatul de la Roma”) și a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1958. Prin Tratat a fost instituită Comunitatea Economică Europeană (CEE), în prezent **Comunitatea Europeană**. Tratatul privind Uniunea Europeană (**Tratatul UE**), denumit adeseori „Tratatul de la Maastricht”, a modificat Tratatul CEE în vederea instituirii **Comunității Europene**.

Tratatul CE [*EC Treaty*]: a se vedea **Tratat**.

Tratatul UE [*EU Treaty*]: a se vedea **Tratat**.

Uniunea Economică și Monetară (UEM) [*Economic and Monetary Union (EMU)*]: a fost realizată în trei etape, conform calendarului și procedurilor stabilite în **Tratatul CE**. Prima etapă a UEM a debutat în luna iulie 1990 și s-a încheiat la data de 31 decembrie 1993. Aceasta s-a caracterizat în principal prin desființarea tuturor barierelor interne din calea liberei circulații a capitalului în cadrul UE. Cea de-a doua etapă a UEM a început la data de 1 ianuarie 1994 și a presupus, printre altele, înființarea **Institutului Monetar European (IME)**, interdicția privind finanțarea sectorului public de către băncile centrale și accesul preferențial al sectorului public la instituțiile financiare, precum și evitarea deficitelor publice excesive. Cea de-a treia etapă s-a derulat începând cu data de 1 ianuarie 1999, odată cu transferul competențelor monetare la **BCE** și introducerea monedei **euro**. Trecerea la euro la 1 ianuarie 2002 a marcat desăvârșirea UEM.

Uniunea Europeană (UE) [*European Union (EU)*]: instituită prin **Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE)**, denumit adeseori „Tratatul de la Maastricht”, care a fost semnat în luna februarie 1992 și a intrat în vigoare la data de 1 noiembrie 1993. Acest Tratat a fost modificat ulterior prin „Tratatul de la Amsterdam”, care a fost semnat la Amsterdam la data de 2 octombrie 1997 și a intrat în vigoare la 1 mai 1999, și, recent, prin „Tratatul de la Nisa”, care a fost semnat la data de 26 februarie 2001 și a intrat în vigoare la 1 februarie 2003. Uniunea Europeană (UE) are la bază mai multe organizații și acorduri de natură juridică diferită, care formează împreună cei trei piloni pe care este întemeiată Uniunea. Primul pilon cuprinde **Comunitatea Europeană** și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom), ambele având personalitate juridică și fiind reglementate prin tratate distincte. Al doilea și al treilea pilon cuprind în principal acorduri interguvernamentale în domeniile politicii externe și de securitate comune și al cooperării polițienești și judiciare în materie penală.

Valoare de referință pentru expansiunea monetară [*Reference value for monetary growth*]: în vederea evaluării evoluțiilor monetare, **Consiliul guvernatorilor** a anunțat o valoare de referință pentru agregatul monetar în sens larg M3. Această valoare de referință se referă la ritmul de creștere a M3 considerat compatibil cu stabilitatea prețurilor pe termen mediu. Valoarea de referință este calculată astfel încât să fie compatibilă cu obiectivul **Consiliului guvernatorilor** de menținere a **stabilității prețurilor** și să servească la îndeplinirea acestuia, pe baza unor ipoteze pe termen mediu privind tendința ritmului de creștere a PIB real, precum și tendința vitezei de circulație a M3. Abaterile însemnate sau prelungite ale expansiunii masei monetare de la valoarea de referință ar semnala, în condiții normale, prezența unor riscuri la adresa stabilității prețurilor pe termen mediu. Cu toate acestea, politica monetară nu reacționează mecanic la deviațiile dinamicii M3 de la valoarea de referință.

Venituri monetare [*Monetary income*]: venituri obținute de BCN în îndeplinirea funcției de politică monetară a **Eurosistemului**, aferente activelor constituite în conformitate cu orientările stabilite de **Consiliul guvernatorilor** și deținute în contrapartida bancnotelor aflate în circulație și a pasivelor sub forma depozitelor instituțiilor de credit.

Zona euro [*Euro area*]: zona care cuprinde statele membre ale UE care au adoptat **euro** ca monedă unică în conformitate cu **Tratatul** și în care se aplică o politică monetară unică reprezentând responsabilitatea **BCE**. În prezent, statele membre ale zonei euro sunt Belgia, Germania, Grecia, Spania, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Austria, Portugalia și Finlanda.

BIBLIOGRAFIE

PUBLICAȚII GENERALE

Publicații oficiale ale BCE

BCE (1999), *Annual Report 1998*, aprilie 1999.

BCE (2000), *Annual Report 1999*, aprilie 2000.

BCE (2001), *Annual Report 2000*, mai 2001.

BCE (2002), *Annual Report 2001*, aprilie 2002.

BCE (2003), *Annual Report 2002*, aprilie 2003.

BCE (2004), *Annual Report 2003*, aprilie 2004.

BCE (2005), *Annual Report 2004*, aprilie 2005.

BCE (2006), *Annual Report 2005*, aprilie 2006.

BCE (2002), *Compendium: collection of legal instruments, June 1998-December 2001*, martie 2002.

BCE (2004), *Institutional provisions: Statute of the ESCB and of the ECB – Rules of procedure*, octombrie 2004.

BCE (2006), *The European Central Bank, the Eurosystem, the European System of Central Banks* (broșură informativă), mai 2006.

Alte publicații

Papadia, F. și Santini, C. (2006), *La Banque centrale européenne*, Paris, 2006.

Raymond, R. (2001), *L'euro et l'unité de l'Europe*, Paris, 2001.

Scheller, H. K. (1999), *Das Europäische System der Zentralbanken*, în Glomb/Lauk (ed.), *Euro Guide*, Köln, 1999.

Scheller, H. K. (2000), *Die Europäische Zentralbank*, Frankfurt pe Main, 2000.

Von der Groeben, H., Thiesing, J. și Ehlermann, C.-D. (ed.), *Kommentar zum EU/EG-Vertrag*, ediția a V-a, Baden-Baden, 1997/1999.

Zilioli, C. și Selmayr, M. (2001), *The Law of the European Central Bank*, Oxford-Portland Oregon, 2001.

CAPITOLUL I

Publicații oficiale ale BCE

BCE (2000), *Convergence Report 2000*, mai 2000.

BCE (2004), *Convergence Report 2004*, octombrie 2004.

BCE (2006), *Convergence Report 2006*, mai 2006.

BCE (2001), *The economic policy framework in EMU*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 2001.

BCE (2003), *The relationship between monetary policy and fiscal policies in the euro area*, articol din Buletinul lunar, februarie 2003.

BCE (2004), *The European Constitution and the ECB*, articol din Buletinul lunar, august 2004.

Alte publicații

Andrews, D. (2003), *The Committee of Central Bank Governors as a source of rules*, Journal of European Public Policy 10:6, decembrie 2003, p. 956-973.

Baer, G. D. (1994), *The Committee of Governors as a forum for European central bank cooperation*, în Bakker, A. et al. (ed.), *Monetary Stability through International Cooperation: Essays in Honor of André Szász*, Amsterdam, 1994.

Berger, F. (2001), *12 into one: one money for Europe*, Frankfurt pe Main, 2001.

Comitetul pentru studierea uniunii economice și monetare (Comitetul Delors), *Report on economic and monetary union in the European Community*, 1989.

Comitetul guvernatorilor băncilor centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (1990), *Introductory Report and Commentary on the Statute of the European System of Central Banks and the ECB*, noiembrie 1990.

Comitetul guvernatorilor băncilor centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (1992), *Annual Report 1990/91*, aprilie 1992.

Comitetul guvernatorilor băncilor centrale ale statelor membre ale Comunității Economice Europene (1993), *Annual Report 1992*, aprilie 1993.

Comisia Europeană (1995), *Green Paper on the Practical Arrangements for the Introduction of the Single Currency (COM(95) 33 final)*, Luxemburg, 31 mai 1995.

IME (1995), *Annual Report 1994*, aprilie 1995.

IME (1995), *The changeover to the single currency*, noiembrie 1995.

IME (1996), *Role and functions of the European Monetary Institute*, februarie 1996.

IME (1996), *Annual Report 1995*, aprilie 1996.

IME (1997), *The single monetary policy in Stage Three: specification of the operational framework*, ianuarie 1997.

IME (1997), *Annual Report 1996*, aprilie 1997.

IME (1998), *Convergence Report: Report required by Article 109j of the Treaty establishing the European Community*, martie 1998.

IME (1998), *Annual Report 1997*, mai 1998.

Scheller, H. K. (2001), *The Changeover to the Euro*, în Caesar/Scharrer (ed.), *European Economic and Monetary Union: Regional and Global Challenges*, Baden-Baden, 2001, p. 243-263.

Van den Berg, C. C. A. (2004), *The Making of the Statute of the European System of Central Banks, An Application of Checks and Balances*, 2004.

CAPITOLUL 2

Publicații oficiale ale BCE

BCE (1999), *The Eurosystem and the European System of Central Banks (ESCB)*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 1999.

BCE (1999), *The institutional framework of the European System of Central Banks (ESCB)*, articol din Buletinul lunar, iulie 1999.

BCE (1999), *Legal instruments of the European Central Bank*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 1999.

BCE (2001), *Why price stability?*, iunie 2001.

BCE (2003), *The adjustment of voting modalities in the Governing Council*, articol din Buletinul lunar, mai 2003.

Alte publicații

Arrowsmith, J. A. A. (1996), *La non-participation à la phase 3: la vie à l'étage inférieur de l'UEM (Opting-out of stage 3: life in the lower tier of EMU)*, în Revue d'économie financière, No 36, 1-1996.

Caparello, M. (2003), *Internal audit in the central banking community*, în Courtis, N. și Mander, B. (ed.), *Accounting standards for central banks*, Central Banking Publications, Londra, 2003.

Duisenberg, W. F. (2001), *The European Central Bank, the Eurosystem and the European System of Central Banks*, discurs susținut cu ocazia ceremoniei de inaugurare a noului sediu al Banque centrale du Luxembourg, Luxembourg, 18 mai 2001.

Liebscher, K. (1998), *Die Rolle einer nationalen Zentralbank im ESZB am Beispiel der OeNB*, în 26. Volkswirtschaftliche Tagung der Oesterreichischen Nationalbank, mai 1998.

Merriman, N. (2003), *Financial reporting in the Eurosystem*, în Courtis, N. și Mander, B. (ed.), *Accounting standards for central banks*, Central Banking Publications, Londra, 2003.

Padoa-Schioppa, T. (2000), *An institutional glossary of the Eurosystem*, articol prezentat cu ocazia conferinței pe tema *The Constitution of the Eurosystem: the Views of the EP and the ECB*, 8 martie 2000.

Palmer, M. (2001), *The Banque centrale du Luxembourg in the European System of Central Banks*, Banque centrale du Luxembourg, mai 2001.

Raymond, R. (1996), *Les Banques centrales nationales dans le système européen de banques centrales (National central banks within the European System of Central Banks)*, în *Revue d'économie financière*, No 36, 1-1996.

CAPITOLUL 3

Publicații oficiale ale BCE

BCE (1999), *The stability-oriented monetary policy strategy of the Eurosystem*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 1999.

BCE (1999), *TARGET and payments in euro*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 1999.

BCE (2000), *Foreign exchange reserves and operations of the Eurosystem*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 2000.

BCE (2000), *EMU and banking supervision*, articol din Buletinul lunar, aprilie 2000.

BCE (2001), *Eurosystem staff macroeconomic projection exercises for the euro area*, articol din Buletinul lunar, iunie 2001.

BCE (2002), *Euro banknote preparations: from cash changeover to post-launch activities*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 2002.

BCE (2002), *The role of the Eurosystem in payment and clearing systems*, articol din Buletinul lunar, aprilie 2002.

- BCE (2002), *The liquidity management of the ECB*, articol din Buletinul lunar, mai 2002.
- BCE (2002), *Implications of the euro cash changeover on the development of banknotes and coins in circulation*, articol din Buletinul lunar, mai 2002.
- BCE (2003), *The demand for currency in the euro area and the impact of the euro cash changeover*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 2003.
- BCE (2003), *CLS – purpose, concept and implications*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 2003.
- BCE (2003), *The outcome of the ECB's evaluation of its monetary policy strategy*, articol din Buletinul lunar, iunie 2003.
- BCE (2003), *Changes to the Eurosystem's operational framework for monetary policy*, articol din Buletinul lunar, august 2003.
- BCE (2000), *Statistical information collected and compiled by the ESCB*, mai 2000.
- BCE (2002), *Evaluation of the 2002 cash changeover*, aprilie 2002.
- BCE (2003), *EU banking sector stability*, februarie 2003.
- BCE (2004), *The monetary policy of the ECB* (ediția a II-a), ianuarie 2004.
- BCE (2004), *Developments in the EU framework for financial regulation, supervision and stability*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 2004.
- BCE (2005), *The implementation of monetary policy in the euro area: General documentation on Eurosystem monetary policy instruments and procedures*, februarie 2005.
- BCE (2005), *Initial experience with the changes to the Eurosystem's operational framework for monetary policy implementation*, articol din Buletinul lunar, februarie 2005.
- BCE (2005), *ECB Statistics: a brief overview*, august 2005.
- BCE (2005), *TARGET – the current system* (broșură informativă), august 2005.
- BCE (2005), *TARGET – innovation and transformation* (broșură informativă), august 2005.
- BCE (2006), *Portfolio management at the ECB*, articol din Buletinul lunar, aprilie 2006.

Alte publicații

Domingo-Solans, E. (2003), *The importance of Eurostat for the monetary policy of the European Central Bank*, discurs susținut în cadrul reuniunii academice organizate cu ocazia celei de-a 50-a aniversări a Oficiului de Statistică al Comunităților Europene, Luxemburg, 16 mai 2003.

Duisenberg, W. F. (2001), *The ECB's monetary policy strategy and the quantitative definition of price stability*, scrisoarea președintelui BCE adresată dnei Christa Randzio-Plath, președinta Comisiei pentru afaceri economice și monetare, 13 decembrie 2001.

Issing, O., Gaspar, V., Angeloni, I. și Tristani, O. (2001), *Monetary policy in the euro area: strategy and decision-making at the European Central Bank*, Cambridge University Press, Cambridge, 2001.

Issing, O. et al. (ed.) (2003), *Background Studies for the ECB's Evaluation of its Monetary Policy Strategy*, Frankfurt pe Main, noiembrie 2003.

Trichet, J.-C. (2003), *The ECB's monetary strategy after the evaluation and clarification of May 2003*, discurs susținut cu ocazia evenimentului organizat de Center for Financial Studies, Frankfurt pe Main, 20 noiembrie 2003.

Trichet, J.-C. (2004), *Euro area statistics and their use for ECB policy-making*, discurs susținut cu ocazia celei de-a doua Conferințe a BCE privind statistica, Frankfurt pe Main, 22-23 aprilie 2004.

Bull, P. (2004), *The development of statistics for Economic and Monetary Union*, Frankfurt pe Main, iulie 2004.

CAPITOLUL 4

Publicații oficiale ale BCE

BCE (2000), *The ECB's relations with institutions and bodies of the European Community*, articol din Buletinul lunar, octombrie 2000.

BCE (2001), *The external communication of the European Central Bank*, articol din Buletinul lunar, februarie 2001.

BCE (2002), *The accountability of the ECB*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 2002.

BCE (2002), *Transparency in the monetary policy of the ECB*, articol din Buletinul lunar, noiembrie 2002.

Alte publicații

Noyer, C. (1999), *Politics and central banks*, discurs susținut la Eesti Pank, Tallinn, 3 mai 1999.

Zilioli, C. și Selmayr, M. (2000), *The European Central Bank: An Independent Specialised Organization of Community Law*, *Common Market Law Review*, 2000 – volumul 37, numărul 3, p. 591-644.

CAPITOLUL 5

Publicații oficiale ale BCE

BCE (1999), *The international role of the euro*, articol din Buletinul lunar, august 1999.

BCE (2001), *The ECB's relations with international organisations and fora*, articol din Buletinul lunar, ianuarie 2001.

BCE (2002), *International supervisory co-operation*, articol din Buletinul lunar, mai 2002.

BCE (2002), *Review of the international role of the euro*, decembrie 2002.

Alte publicații

Duisenberg, W. F. (2000), *The role of the ECB at the international level*, discurs susținut cu ocazia Reuniunii anuale a Institute for International Finance, Inc. (IIF), Praga, 23 septembrie 2000.

Padoa-Schioppa, T. (1999), *The external representation of the euro area*, declarație introductivă în cadrul Subcomitetului pentru afaceri monetare al Parlamentului European, Bruxelles, 17 martie 1999.

Zilioli, C. și Selmayr, M. (1999), *The External Relations of the Euro Area: Legal Aspects*, *Common Market Law Review*, 1999 – volumul 36, numărul 2, p. 273-349.

CAPITOLUL 6

Publicații oficiale ale BCE

BCE (2000), *ECB labour relationships and the social dialogue with regard to the ESCB*, comunicatul de presă al BCE din 5 octombrie 2000.

BCE (2002), *Code of Conduct of the European Central Bank in accordance with Article 11.3 of the Rules of Procedure of the European Central Bank*, martie 2001 (JO C 76, 8.3.2001, p. 12).

BCE (2002), *Code of Conduct for the Members of the Governing Council*, 16 mai 2002 (JO C 123, 24.5.2002, p. 9).

BCE (2003), *The mission of the European Central Bank*, august 2003.

Alte publicații

Ricard, P. (2001), *Voyage au centre de la BCE*, Le Monde, 23 noiembrie 2001.

INDEX

- Active externe de rezervă 99
- Actul Unic European 19
- Banca Centrală Europeană (BCE)
 - Acordul privind sediul 168
 - Activitate consultativă 73
 - Arhive 164
 - Auditul intern 163
 - Avize 76
 - Coduri de conduită 163
 - Comitetul executiv 62, 162, 213
 - Comitetul pentru buget 163
 - Competențe de reglementare 72
 - Consilierul pe probleme de etică 164
 - Consiliul general 64, 213
 - Consiliul guvernatorilor 54, 162, 213
 - Control intern 163
 - Controlul jurisdicțional al actelor și omisiunilor 145
 - Date statistice 114
 - Decizii 73
 - Decizii interne 67
 - Declarația de misiune 161
 - Dialogul cu instituțiile și organismele comunitare 137
 - Grila de repartitie pentru subscrierea la capital 121
 - Guvernanța corporativă 162
 - Imobile 168
 - Independența 129
 - Instrucțiuni 67
 - Mecanismul de plăți 105
 - Normele privind achizițiile 164
 - Organe de decizie 54
 - Personalul 165
 - Personalitatea juridică 45
 - Privilegii și imunități 45
 - Ratele dobânzilor reprezentative ale BCE 55, 221
 - Recomandări 74
 - Regimul lingvistic 144
 - Regulamente 72
 - Relații internaționale 149
 - Responsabilitate 134, 221
 - Responsabilul cu protecția datelor 164
 - Resurse financiare 120
 - Rezervele externe 99
 - Rolul în cadrul Eurosistemului 53
 - Sediul 168
 - Statutul instituțional 45
 - Strategia de politică monetară 84
 - Structura organizatorică 165
 - Verificarea gestiunii și integrității financiare 146
- Banca Reglementelor Internaționale (BRI) 158, 211
- Bănci centrale naționale (BCN) 46, 51, 52, 66, 75, 99, 102, 103, 113, 116, 120
- Bancnote euro 108
- Baza de calcul a rezervelor minime obligatorii 95, 211
- Centrul de analiză a contrafacerilor 113
- Comisia Europeană 35, 38, 39, 45, 74, 77, 142, 211
- Comitetul autorităților europene de reglementare a piețelor valorilor mobiliare (CAERVM) 108, 211
- Comitetul bancar european (CBE) 119, 212
- Comitetul de politică economică 144, 212
- Comitetul economic și financiar 143, 212
- Comitetul executiv al BCE *a se vedea* Banca Centrală Europeană (BCE)
- Comitetul guvernatorilor 17, 22, 213
- Comitetul monetar 17, 21, 213
- Comitetul pentru statistici monetare, financiare și ale balanței de plăți (CMFB) 116, 142, 212
- Comunitatea Economică Europeană (CEE) 15
- Comunitatea Europeană (CE) 29, 213
- Consiliul European 32, 213
- Consiliul general al BCE *a se vedea* Banca Centrală Europeană (BCE)
- Consiliul guvernatorilor BCE *a se vedea* Banca Centrală Europeană (BCE)
- Consiliul ECOFIN *a se vedea* Consiliul UE

Consiliul UE 34, 39, 51, 57, 74, 96, 140, 213
 Constituția pentru Europa 30, 76, 214
 Contract de report 214
 Criterii de convergență 35, 214
 Curtea de Conturi 45, 146, 214
 Curtea Europeană de Justiție (CEJ) 45, 129, 145, 214

 Dialog macroeconomic 33, 144

 ECU (unitatea monetară europeană) 20, 214
 EONIA 27, 214
 EUREPO 27, 215
 EURIBOR 27, 215
 Euro 22, 26, 28, 30, 215
Euro Banking Association (EBA) 106, 215
 Eurogrupul 55, 141, 215
 Eurosistemul
 - Activități 81
 - Componentă 44, 215
 - Conducere 54, 215
 - Relațiile financiare intra-Eurosistem 120
 - Raportarea în cadrul Eurosistemului 71
 - Proiecțiile macroeconomice ale experților 89, 221
 - Termen 44
 Eurostat 115, 142, 215

 Facilitate de creditare marginală 94, 215
 Facilitate permanentă 94, 216
 Facilitatea de depozit 94, 216
 Fondul European de Cooperare Monetară (FECM) 18, 216
 Fondul Monetar Internațional (FMI) 152, 216
 Forumul pentru stabilitate financiară (FSF) 157

 G10 156
 G20 157
 G7 156
 Garanții 93, 216

 Independența băncilor centrale 39, 129, 216
 Indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) 85, 217
 Instituții financiare monetare (IFM) 70, 216
 Institutul Monetar European (IME) 22, 25, 217
 Intervenții pe piețele valutare 96

 Legislație complementară 74
 Licitatie standard 93, 217
 Licitatii rapide 93, 217

Marjolin Memorandum 16
 MCS II (mecanismul cursului de schimb II) 96, 217
 Mecanism de interconectare 105, 217
 Mecanismul cursului de schimb (MCS) 19, 217
 Modelul băncilor centrale corespondente (CCBM) 107, 218
 Monede euro 112

 OLAF (Oficiul European de Luptă Antifraudă) 147, 218
 Operațiuni de piață 92, 218
 Operațiuni de refinanțare pe termen lung 93, 218
 Operațiuni de reglaj fin 93, 218
 Operațiuni de *swap* valutar 91, 218
 Operațiune principală de refinanțare 92, 218
 Operațiune reversibilă 93, 218
 Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) 154, 219
 Orientări generale de politică economică (OGPE) 32, 33, 219

 Pactul de stabilitate și creștere 25, 34, 219
 Paritate centrală a euro 97, 219
 Parlamentul European 137, 138, 219
 - Comisia pentru afaceri economice și monetare 138
 Perioada de aplicare 95, 220
 Planul Barre 17

Planul Werner 20
 Ponderea datoriei 34, 220
 Ponderea deficitului 34, 220
 Procedura de deficit excesiv 34, 220
 Procesul de la Cardiff 33, 144
 Procesul de la Köln 33, 144
 Procesul de la Luxemburg 32, 144
 Programe de stabilitate 34, 220

 Rata rezervelor minime obligatorii 95, 221
 Rezerve minime obligatorii 95, 221
 Risc de decontare 104, 221
 RTGS (Sistem de decontare pe bază brută în timp real) 105, 221

 Sistem de decontare a instrumentelor financiare (SSS) 103, 108, 221
 Sisteme de plăți și compensare 103, 222
 Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC)
 - Comitete 68, 211
 - Componentă 43, 222
 - Conducere 54, 222
 - Dialogul social 168
 - Misiuni 50
 - Obiective 47
 - Sisteme operaționale comune 69, 222

 Sistemul Monetar European (SME) 19, 222
 Stabilitate financiară 117
 Stabilitatea prețurilor 47, 84, 222
 Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (Statutul SEBC) 21, 76, 222
 Strategia de la Lisabona 33
 Strategia de politică monetară 84, 222
 Supraveghere prudentțială 117

 TARGET (Sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real) 105, 223
 TARGET2 106, 223
 Tratatul 21, 29, 74, 223
 Tratatul UE *a se vedea* Tratatul

 Uniunea Economică și Monetară (UEM) 16, 38, 223
 Uniunea Europeană (UE) 27, 224

 Valoare de referință pentru expansiunea monetară 90, 224
 Venituri monetare 125, 224

 Zona euro 35, 224

